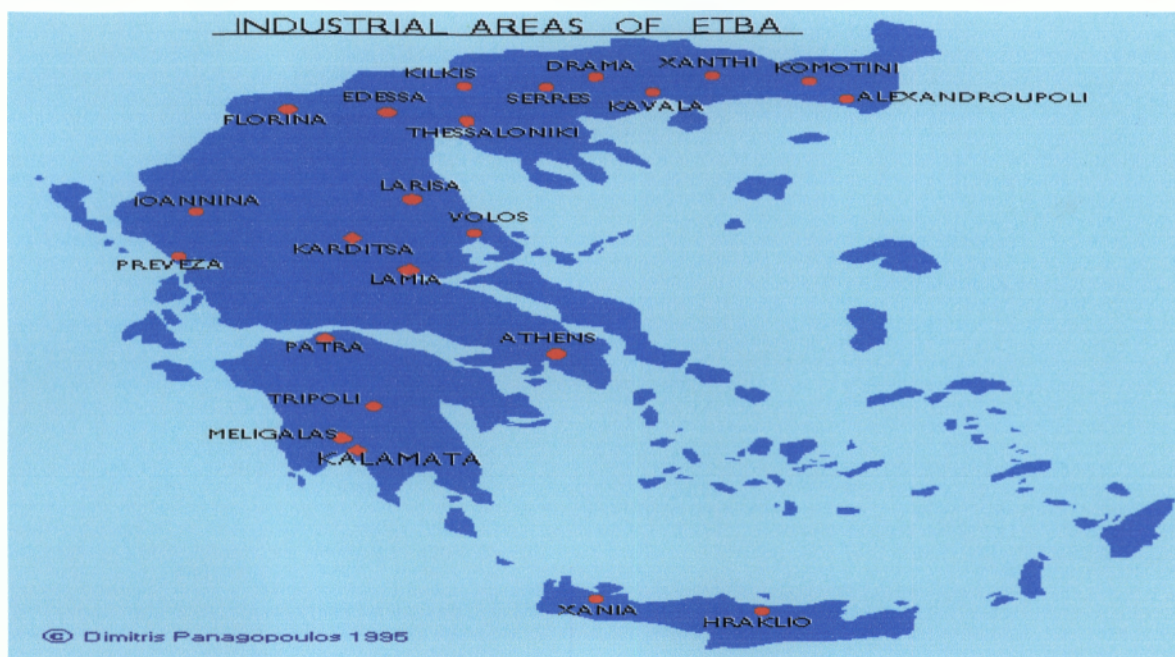

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ:“

“ ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Ο ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ
ΤΗΣ Τ.Α.. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙ.ΠΕ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΗΝ
ΒΙ.ΠΕ ΤΡΙΠΟΛΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ:“ ΡΑΠΤΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΕΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:“ ΠΑΛΟΥΚΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΠΥΡΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2001

*“Όχι με τα χρόνια σου,
αλλά με το μυαλό σου φθάνεις στην σοφία.”*

Πλάυτος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
-ΠΡΟΛΟΓΟΣ	6-7
-ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8-11

Α΄ ΜΕΡΟΣ

1^ο Κεφάλαιο: ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

1.1. Η έννοια ΒΙ.ΠΕ.	13
1.2. Εξέλιξη του θεσμού ΒΙ.ΠΕ. στην Ευρώπη	14
1.3. Οι ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα	15-16
1.4. Εξέλιξη της φιλοσοφίας στην Ελλάδα	16-17
1.4.1. Ανάλυση Θεσμικού Πλαισίου	18-21
1.5. Τα στάδια οργάνωσης ΒΙ.ΠΕ.	22-26

2^ο Κεφάλαιο: Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΒΙ.ΠΕ

2.1. Ο φορέας ΒΙ.ΠΕ.	27-28
2.1.1. Διοίκηση και Διαχείρισή της	28-29
2.1.2 Εποπτεία ΒΙ.ΠΕ.	30
2.2. Καθορισμός ΒΙ.ΠΕ.	31-32
2.2.1. Περιορισμοί και όροι του καθορισμού ΒΕ.ΠΕ.	33
2.3. Περιορισμοί και όροι του καθορισμού	33-34
2.4. Χρηματοδότηση ΒΙ.ΠΕ.	34-37
2.5. Κανονισμός λειτουργίας	37-38

3^ο Κεφάλαιο: Η ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙ.ΠΕ.

3.1. Η στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης	39-41
---	-------

3.2. Η οικονομική θεωρία του τόπου εγκατάστασης	41-44
3.3. Η χωροθέτηση των ΒΙ.ΠΕ	44-47
3.4. Διερεύνηση παραγόντων επηρεασμού τόπου εγκατάστασης	47-50
3.4.1. Παράγοντες προσέλκυσης επενδυτών σε ΒΙ.ΠΕ.....	50-54
3.5. Υπόδειγμα μελέτης σκοπιμότητας ΒΙ.ΠΕ	54-55
3.5.1. Οικονομική ανάλυση ΒΙ.ΠΕ.....	55-57
3.6. Η ζήτηση των βιομηχανικών γηπέδων	58-59
3.7. Εγκατάσταση βιομηχανιών και μεταποιητικών μονάδων στις ΒΙ.ΠΕ ..	59-60

4^ο Κεφάλαιο: Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΩΝ ΒΙ.ΠΕ.

4.1. Η προσφορά των ΒΙ.ΠΕ.....	61-64
4.2. Η χρήση των ΒΙ.ΠΕ. και οι επιπτώσεις της	64-67
4.3. Η πορεία ΒΙ.ΠΕ. στην Ευρώπη συγκριτικά με την Ελλάδα	68-70

B* ΜΕΡΟΣ

1^ο Κεφάλαιο: ΟΙ ΒΙ.ΠΕ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

1.1. Γενικά	71
1.2. Η Μεσσηνία και η ανάπτυξή της σε όλους τους τομείς	72-85
1.2.1. Τα αναπτυξιακά προβλήματα της	85-98
1.3. Οι ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας	99
1.3.1. Η ΒΙ.ΠΕ. Σπερχογείας	99-100
1.3.2. Η ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά.....	101
1.3.2.1. Σύντομη παρουσίαση του Δήμου Μελιγαλά.....	102-104
1.3.2.2. Η ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά	105
1.4. Αναπτυξιακά κίνητρα των ΒΙ.ΠΕ Καλαμάτας	105
1.5. Τα προβλήματα των ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας : Τσιγγάνοι Μεσσηνίας.	106
1.5.1. Ιστορικό ομάδας, χαρακτηριστικά, καταυλισμού στο Ν. Μεσσηνίας	107

1.5.2. Προσπάθειες για επανένταξη τους στην κοινωνία μας – Στόχοι	108-119
1.5.3. Άλλα προβλήματα των ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας	119-120
1.6. Παρουσίαση επιχειρήσεων (είδος – κατηγορία)	121-123
1.7. Προτάσεις συμπλήρωσης – βελτίωσης παραγωγικών υποδομών στις ΒΙ.ΠΕ.	123-124

2^ο Κεφάλαιο: Η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης

2.1. Γενικά	125
2.2. Ο Νομός Αρκαδίας	126-135
2.3. Η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης	135
2.4. Τα πλεονεκτήματα της ΒΙ.ΠΕ Τρίπολης	136
2.5 Τα προβλήματα της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης	137-138
2.6 Παρουσίαση επιχειρήσεων	139-146
2.7 Προτάσεις για καλύτερη πορεία της	147-148

3^ο Κεφάλαιο: Αξιολόγηση ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας – Τρίπολης

3.1. Ν. Καλαμάτας – Τρίπολης: Η γεωγραφική τους θέση και η χρησιμότητά της.....	149-150
3.2. Αξιολόγηση επιτυχίας – αποτυχίας ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας – Τρίπολης.....	151-153
3.3. Ο Αναπτυξιακός ρόλος της Τ.Α. σχετικά με ΒΙ.ΠΕ.	153-154
3.4. Ο ρόλος της Τ.Α. για την καλύτερη πορεία τους.....	155-159
3.5. Προτάσεις για την καλύτερη λειτουργία τους.....	159-160
- ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	161
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	162-164
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	164-185

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η αυξανόμενη συγκέντρωση πληθυσμού στα αστικά κέντρα και η ερήμωση της επαρχίας, αποτέλεσαν ένα σημαντικό πρόβλημα της ευρωπαϊκής και της ελληνικής πολιτικής από τις αρχές της δεκαετίας του 1950. Για να πάψει να υφίσταται το πρόβλημα αυτό ήταν απαραίτητο ν' αναπτυχθεί η επαρχία για να υπάρξουν ευκαιρίες εργασίας σ' αυτήν. Η θεσμοθέτηση των Βιομηχανικών Περιοχών έδωσε αυτές τις ευκαιρίες, καθώς ήταν ένας θεσμός που γνώριζε μεγάλη ανάπτυξη στον Ευρωπαϊκό χώρο και στην Αμερική.

Αυτή η μελέτη ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία για να γνωρίσουμε από κοντά αυτές τις περιοχές, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους, καθώς και μερικούς τρόπους για να γίνουν ακόμη καλύτερες.

Αν και έχουν ασχοληθεί και άλλα άτομα, με τις βιομηχανικές περιοχές, το θέμα μας, ωστόσο, θα μπορούσε να θεωρηθεί πρωτότυπο, αφού από τη μια πλευρά εξετάζονται οι βιομηχανικές περιοχές, αλλά από την άλλη παρουσιάζεται ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν στην ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και στην περιφερειακή ανάπτυξη γενικότερα.

Επειδή, όμως, σε αυτά θ' αναφερθούμε αναλυτικότερα στην μελέτη μας, ας ανατρέξουμε συνοπτικά σε όσα θα εξετάσουμε σ' αυτήν. Αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος ασχοληθήκαμε με τις βιομηχανικές περιοχές γενικότερα, ενώ στο δεύτερο το ενδιαφέρον μας επικεντρώθηκε στις Βιομηχανικές Περιοχές Καλαμάτας και Τρίπολης, ειδικότερα.

Ξεκινήσαμε, λοιπόν, την εργασία μας με μια σύντομη θεώρηση της βιομηχανίας, διότι θεωρήσαμε σημαντικό να τονιστεί η πρόοδος που επιτεύχθηκε και η βελτίωση της ζωής, μετά τη γνωστή σε όλους βιομηχανική επανάσταση. Στη συνέχεια παρουσιάζουμε πολύ συνοπτικά μία αναδρομή στην ιστορία των Βιομηχανικών Περιοχών από την αρχαία εποχή μέχρι και τα βυζαντινά χρόνια, τότε που υπήρχε μια πρωτογενής μορφή Βιομηχανικών Περιοχών. Συνεχίζουμε με την παρουσίαση των Βιομηχανικών Περιοχών αναφέροντας την φιλοσοφία ίδρυσής τους και την εξέλιξή τους σε Ελλάδα και Ευρώπη. Ύστερα, αναλύουμε τον θεσμό του σε όλες του τις πτυχές.

Στο Β΄ μέρος, όπως προαναφέρθηκε, η προσοχή μας επικεντρώθηκε στις Βιομηχανικές Περιοχές Καλαμάτας και Τρίπολης. Παρατηρήσαμε όσα έχουν προσφέρει, τα προβλήματα τους αλλά και όσα μπορούν ακόμη να προσφέρουν με την σωστή ανάπτυξή τους. Μετά από τις δύο αυτές εκτεταμένες ενότητες θα επιχειρήσουμε να συγκρίνουμε αυτές τις δύο περιοχές. Παράλληλα θα εξετάσουμε τα σημεία στα οποία πέτυχαν αλλά και εκείνα που απέτυχαν. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θ' αναφερθεί στην επόμενη ενότητα, ενώ θα τελειώσουμε με κάποιες προτάσεις για να γίνουν ακόμη καλύτερες.

Προτού κλείσουμε θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους καθηγητές μας Ραπτέα Δημήτριο και Γιαννακέα Νικόλαο για την ευκαιρία που μας έδωσαν ν' ασχοληθούμε με αυτό το θέμα. Ακόμα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον οικονομολόγο κύριο Θεόδωρο Μαλάκο, την υποδιευθύντρια της Ε.Τ.Β.Α. κυρία Χαρά Χατζημήτρου-Αδαμοπούλου, τον σύμβουλο κοινωνικών θεμάτων και πρόεδρο του νομαρχιακού συμβουλίου Μεσσηνίας κύριο Δημήτριο Σαμπαζιώτη και τον διευθυντή της Ε.Τ.Β.Α. στην Τρίπολη κύριο Ιωάννη Αλεξίου, για τον πολύτιμο χρόνο και τις σημαντικές πληροφορίες που μας διέθεσαν για τις Βιομηχανικές Περιοχές. Τέλος, επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε την φοιτήτρια κλασικής φιλολογίας Μαρία Σαραντοπούλου για την συμβολή της στην τελική διαμόρφωση από γλωσσικής πλευράς των κειμένων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιομηχανία παρουσιάστηκε με διάφορες μορφές στο πέρασμα των αιώνων. Σ' ένα πρωταρχικό στάδιο είχε τη μορφή της οικοτεχνίας. Οι πρώτες ύλες επεξεργάζονταν για λογαριασμό των μελών της οικογένειας, και όσα υλικά πλεόναζαν χρησιμοποιούνταν για ανταλλαγή αγαθών. Αυτή η ανταλλαγή οδήγησε στο επόμενο στάδιο αυτό της χειροτεχνίας. Τώρα, ο καταναλωτής είναι αυτός που προσφέρει τις πρώτες ύλες για επεξεργασία. Για να φτάσουμε στη σημερινή εργοστασιακή μορφή της βιομηχανίας μεσολαβεί μία ακόμη διαφορετική μορφή της που λαμβάνει χώρα κατά τον 16^ο αι. Σ' αυτήν υπάρχει κάποιος επιχειρηματίας ο οποίος αναθέτει σε οικογένειες την επεξεργασία των πρώτων υλών, ενώ ο ίδιος εμπορεύεται τα προϊόντα.

Η βιομηχανία με την σημερινή της μορφή γεννήθηκε τον 18^ο αι. στην Αγγλία. Όταν άνοιξε η Παγκόσμια αγορά και αυξήθηκε η ζήτηση των προϊόντων μεταποίησης, κυρίως των υφαντουργικών, οι Άγγλοι έμποροι και οι παραγωγοί των προϊόντων αυτών, αναζήτησαν νέες μεθόδους και τεχνικές για να αυξηθεί η παραγωγή και να καλυφθεί η τεράστια ζήτηση. Αυτό δεν ήταν δυνατόν να συμβεί χωρίς τη δημιουργία μηχανών και χωρίς την εισαγωγή καινούργιων διαδικασιών και μορφών οργάνωσης. Το κέντρο ανάπτυξης της βιομηχανίας σε όλο τον κόσμο ήταν στα 1783 το Μάντσεστερ. Ο πρώτος βιομηχανοποιημένος κλάδος ήταν ο υφαντουργικός. Γρήγορα, όμως, εξαπλώθηκε σε άλλους τομείς και σε άλλες χώρες.

Η ανακάλυψη και η εισαγωγή στην παραγωγική διαδικασία της μηχανής ονομάστηκε Βιομηχανική Επανάσταση. Και ήταν πραγματική επανάσταση αφού η εισαγωγή της μηχανής σε τομείς όπου κυριαρχούσε η χειρωνακτική εργασία αναστάτωσε την οικονομική και κοινωνική ζωή του κόσμου. Η μηχανή απάλλαξε τον άνθρωπο απ' την βαριά δουλειά, ενώ ταυτόχρονα πολλαπλασίασε τις δυνατότητες παραγωγής.

Η βάση της βαριάς βιομηχανίας ήταν το κάρβουνο και ο σίδηρος. Συγχρόνως, η ανακάλυψη της ατμομηχανής, που ήταν το σύμβολο της πρώτης βιομηχανικής επανάστασης επέτρεψε την ανάπτυξή της. Ακολούθησαν τα ατμόπλοια και η μορφή του κόσμου άλλαξε. Σιγά σιγά φτάσαμε στον 19^ο αιώνα που αποτελεί τον θρίαμβο της βιομηχανίας την στιγμή που οι πρώτες κοινωνικές επαναστάσεις συγκλονίζουν τον κόσμο. Η ζωή σταδιακά έχει αλλάξει. Παράλληλα οδηγούμαστε στη δεύτερη

επανάσταση με την ανακάλυψη του τόνου. Ο κλασικός τεχνίτης ουσιαστικά έχει αφανιστεί! Ο απλός εργαζόμενος στα εργοστάσια είναι ένα εξάρτημα των μηχανών, και απλά κινεί κάποια κουμπιά, χωρίς να έχει άμεση σχέση με το παραγόμενο προϊόν.

Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα οι μηχανές είχαν αναπτυχθεί αλματωδώς. Η Αγγλία απέκτησε ανταγωνισμό. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα έμεινε τρίτη πίσω από τις Η.Π.Α. και της Γερμανία, με μεγάλη διαφορά μάλιστα. Η δεύτερη βιομηχανική επανάσταση ουσιαστικά υφίσταται με κύριο χαρακτηριστικό της την μεγάλη σχέση επιστήμης και τεχνικής. Σ' αυτή τη φάση οι Η.Π.Α. κυριαρχούν. Εδώ αρχίζουν να διαφαίνονται οι πρώτες βιομηχανικές επιχειρήσεις. Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της φάσης είναι η ανακάλυψη του ηλεκτρισμού και η χρησιμοποίηση του πετρελαίου. Η Γερμανία, χάρη στον ηλεκτρισμό, ανέπτυξε την χημική βιομηχανία της, ενώ οι Η.Π.Α. έχουν την πρωτοπορία στην χρησιμοποίηση του πετρελαίου. Συγχρόνως, εμφανίζονται οι μηχανές εσωτερικής καύσης.

Απ' την άλλη πλευρά, η ανάπτυξη της χημικής βιομηχανίας βοήθησε στην ανάπτυξη και στην βελτίωση της αγροτικής παραγωγής. Επίσης, ανακαλύφθηκε το μικροσκόπιο και δημιουργήθηκαν τα ψυγεία. Σ' αυτή τη δεύτερη φάση, λοιπόν, ξεπεράστηκε το σύμβολο άνθρακας και σιδήρος, και επικράτησε αυτό του ατσαλιού με τον ηλεκτρισμό.

Εντωμεταξύ άρχισαν να διακρίνονται οι βιομηχανικά ανεπτυγμένες από τις υποανάπτυκτες χώρες. Οι πρώτες αναζητούν φτηνές πρώτες ύλες, που υπάρχουν στις δεύτερες και ταυτόχρονα χρειάζονται και αγορές. Παράλληλα οι αποικιακές αυτοκρατορίες που είχαν δημιουργήσει ορισμένες χώρες (Αγγλία, Γαλλία, Βέλγιο, κ.α.) δεν άφηναν τα περιθώρια στην Γερμανία, τη δεύτερη βιομηχανικά ανεπτυγμένη χώρα του κόσμου, να εξαπλωθεί. Έτσι, άμεση συνέπεια της δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης είναι ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, ενώ τα ανεκπλήρωτα αιτήματα οδηγούν στον δεύτερο και πιο καταστροφικό Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το κύριο χαρακτηριστικό της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης είναι η ανακάλυψη της ηλεκτρονικής. Έχει σχέση με την τεράστια επέκταση των μέσων μαζικής ενημέρωσης, με την αυτοματοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας και με την ανακάλυψη της ατομικής ενέργειας. Παράλληλα έχουμε την ανάπτυξη της πληροφορικής, την αποστολή δορυφόρων και ερευνητικών αποστολών στο διάστημα. Σ' αυτήν την περίοδο κάνουν την εμφάνισή τους πολυεθνικές εταιρείες και τεράστιες βιομηχανικές επιχειρήσεις, που εκτοπίζουν τις μικρότερες. Από την

άλλη πλευρά, το χάσμα ανάμεσα στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες και στις υποανάπτυκτες χώρες μεγαλώνει.

Επαγωγικά, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η εμφάνιση των Βιομηχανικών Περιοχών ήταν απαραίτητη μπροστά στην τεράστια ανάπτυξη που παρατηρήθηκε σε σχετικά μικρό χρόνο. Καταλήγουμε, δηλαδή, στην αναγκαιότητα ύπαρξης κάποιων περιοχών που θα συγκέντρωναν το βάρος αυτών των επιχειρήσεων.

Μετά τη σύντομη επισκόπηση της βιομηχανίας θα παρατηρήσουμε τις βιομηχανικές περιοχές ανά τους αιώνες. Κατ' αρχάς, στην αρχαία Ελλάδα πολλά εργαστήρια είχαν συγκεντρωθεί σε ορισμένες περιοχές, δημιουργώντας έναν πρωτογενή τύπο βιομηχανικών περιοχών. Στον Κεραμικό είχαν συγκεντρωθεί τα κεραμοποιία και οι κεραμοουργοί είχαν ως προστάτες τους τον Ήφαιστο και τον Προμηθέα. Ο Κεραμικός ήταν το καλύτερο προάστιο της πόλης. Επίσης, στο Λαύριο ήταν συγκεντρωμένα τα μεταλλεία, ένας πολύ σημαντικός παράγοντας πλουτισμού της αρχαίας Αθήνας και της Ελλάδας, γενικότερα. Σ' αυτά εργάζονταν 20000 δούλοι, ενώ από τα έσοδα, τα οποία στα χρόνια του Περικλή και του Θεμιστοκλή ήταν 300000-600000 χρυσές δραχμές ετησίως, οι Αθηναίοι κατασκεύαζαν τον ισχυρό στόλο τους. Πολύ γνωστά ήταν και τα μεταλλεία του Παγγαίου της Κύπρου.

Στον αιώνα του Περικλή η βιομηχανία παίρνει όλο και μεγαλύτερη σπουδαιότητα. Είναι γνωστό ότι ο πατέρας του Δημοσθένη ήταν οπλοποιός και ότι ο πατέρας του Ισοκράτη διηύθυνε ένα εργοστάσιο αυλών. Άλλωστε η αγγειοπλαστική και η κεραμευτική, εξελίχθηκαν σε μεγάλες βιομηχανίες. Από αυτά τα χρόνια άρχισαν να ευνοούνται οι μικρές επιχειρήσεις, τις πρώτες ύλες των οποίων, προμήθευε το κράτος. Σημαντικά εργαστήρια επίσης, ήταν τα βυρσοδεψεία, τα σκυτοτομεία και τα ξυλουργεία. Όλα τα προαναφερθέντα εργαστήρια ήταν συγκεντρωμένα σε κάποιες περιοχές, κατά κλάδο. Πολύ σημαντικά, ακόμη ήταν τα λατομεία στα οποία κατεργάζονταν με θαυμάσιο τρόπο διάφορες πέτρες, οι οποίες χρησίμευαν στην κατασκευή των ναών και των δημοσίων κτιρίων. Γνωστά λατομεία μαρμάρου στην αρχαιότητα βρίσκονταν στην Πεντέλη Στην αρχαία Κρήτη όλα τα εργαστήρια ήταν συγκεντρωμένα γύρω από τα ανάκτορα .

Αν και υπάρχουν ευρήματα που φανερώνουν ότι και στα ρωμαϊκά χρόνια υπήρχαν πολλά εργαστήρια δεν είμαστε, ωστόσο, σε θέση να γνωρίζουμε αν ήταν συγκεντρωμένα σε ορισμένες περιοχές. Το ίδιο συμβαίνει και με την βυζαντινή

περίοδο. Και σ' αυτά τα χρόνια, όμως, βρίσκονταν πολλά εργαστήρια. Τέλος, στα χρόνια της Τουρκοκρατίας άρχισαν να λειτουργούν τα μεταλλεία στα Μαντεμοχώρια της Χαλκιδικής.

Συγκεφαλαιώνοντας, από τα αρχαία χρόνια είναι φανερό ότι υπήρχε η συνήθεια να συγκεντρώνονται σε ορισμένες περιοχές όλα τα εργαστήρια. Αυτό βέβαια αναπτύχθηκε στην εποχή μας κυρίως, για διαφορετικούς, όμως λόγους. Το θέμα είναι ότι απ' την αρχαιότητα είχε αρχίσει να υφίσταται ένας πρωτογενής τύπος βιομηχανίας, ο οποίος εξελίχθηκε με το πέρασμα των αιώνων και έφτασε στη σημερινή του μορφή.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

1.1. Η έννοια ΒΙ.ΠΕ.

Η έννοια των Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙ.ΠΕ.) από την εποχή ίδρυσής τους μέχρι και τις μέρες μας έχει εξελιχθεί και κατά καιρούς έχουν θεσπιστεί Νόμοι σχετικά με αυτές. Αυτό όμως, θα το εξετάσουμε σε επόμενο κεφάλαιο. Εδώ θα αναφερθούμε στην έννοια τους και στη διαφορά που έχουν με το Βιομηχανικό Πάρκο (ΒΙ.ΠΑ.) και Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.).

Σύμφωνα με το νόμο 2545/1997, ο οποίος κάνει λόγο για Βιομηχανικές και Βιοτεχνικές Περιοχές (Β.Ε.ΠΕ.), Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ.) " είναι ο χώρος ο οποίος καθορίζεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας"⁽¹⁾. Η διαφορά που έχει με το Βιομηχανικό Πάρκο (ΒΙ.ΠΑ.) είναι ότι το δεύτερο είναι σχεδιασμένο να δέχεται βιομηχανικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες μέσης και χαμηλής όχλησης, ενώ το Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.) προβλέπεται από τον ίδιο το νόμο να δέχεται δραστηριότητες μόνο χαμηλής όχλησης⁽²⁾ και επαγγελματικά εργαστήρια.

Επίσης ο παραπάνω νόμος αναφέρεται και στην δημιουργία Τεχνόπολης στην οποία θα "εγκαθίστανται βιομηχανίες νέας και υψηλής τεχνολογίας και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών". Σε αυτούς τους χώρους θα υπάρχει υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος ενώ είναι δυνατό να περιλαμβάνουν οικιστικά συγκροτήματα, στα οποία θα ενσωματώνονται οι αναγκαίες αστικές λειτουργίες.

Επίσης, με τις διατάξεις αυτού του νόμου μένει ανοικτό το ενδεχόμενο για την δημιουργία και άλλων μορφών Βιομηχανικές και Βιοτεχνικές Περιοχές (Β.Ε.ΠΕ.) Ο καθορισμός ΒΕ.ΠΕ. επιτρέπεται σε περιοχές στις οποίες έχουν εγκριθεί χωροταξικά ή ρυθμιστικά ή γενικά πολεοδομικά σχέδια ή άλλα σχέδια για χρήση της γης. Παράλληλα, όμως, επιτρέπεται και σε περιοχές που δεν είχαν προηγηθεί τα παραπάνω σχέδια, με την προϋπόθεση η χρήση για την οποία προορίζονται να είναι παρόμοια με άλλες υφιστάμενες χρήσεις και λειτουργίες, αλλά και να έχει την

⁽¹⁾ Ν. 2545, άρθρο 1, παρ.

⁽²⁾ Σχετικά με υψηλή, μέση ή χαμηλή όχληση βλ. Απόφαση 10537/18.2.1993. υπουργών ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και ανάπτυξης και την κοινή υπουργική απόφαση 69269/5387/25.10.1990

κατάλληλη διαμόρφωση, ώστε να εξυπηρετεί την σκοπιμότητα της ΒΕ.ΠΕ. και να διασφαλίζει την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.

Η αναφορά σε ΒΕ.ΠΕ. παρουσιάζει την αναγκαιότητα να συμπεριληφθούν στις περιοχές αυτές και άλλες επιχειρήσεις. Αυτές μπορούν να λειτουργούν ανεξάρτητα ή να στηρίζουν τη βιομηχανία. Από εδώ και στο εξής θ' αναφερόμαστε σε Β.Ε.ΠΕ., όποτε γίνεται λόγος για το νέο θεσμικό πλαίσιο.

1.2. Εξέλιξη θεσμού στην Ευρώπη.

Η ιδέα ίδρυσης βιομηχανικών περιοχών ξεκίνησε στο Manchester της Μεγάλης Βρετανίας το 1896. Εκεί άλλωστε πρωτοεμφανίστηκε η ιδέα της βιομηχανίας. Το 1896, λοιπόν, δημιουργήθηκε η Trafford Park Estate Ltd.

Τρία χρόνια μετά, το 1899, λειτούργησε στο Chicago των Η.Π.Α. η Clearing Industrial District⁽³⁾ και το 1904 ιδρύθηκε στη Νάπολη της Ιταλίας η πρώτη ΒΙ.ΠΕ. υπό την εποπτεία του Δήμου της πόλεως⁽⁴⁾. Αυτή ήταν όπως φαίνεται, η τελευταία βιομηχανική περιοχή που τέθηκε σε λειτουργία μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου⁽⁵⁾.

Μετά την λήξη, όμως, του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου η προώθηση της βιομηχανικής ανάπτυξης απαιτούσε την χρησιμοποίηση ΒΙ.ΠΕ. Τότε μάλιστα ο θεσμός αυτός παρουσίασε μεγάλη επιτυχία και στις ήδη ανεπτυγμένες χώρες, αλλά και στις αναπτυσσόμενες.

Στην Αγγλία⁽⁶⁾, οι περιοχές που παρουσίαζαν μεγάλη ανεργία και οι νέες πόλεις δέχθηκαν τις ΒΙ.ΠΕ. με μεγάλη ανακούφιση, καθώς αποτελούσε την πανάκεια των προβλημάτων τους. Από το 1945 είχαν ήδη σχεδιαστεί 32 νέες πόλεις, έντεκα από τις οποίες σχεδιάστηκαν σε ακτίνα 30-45 χλμ. από το κέντρο του Λονδίνου για να αποσυμφορήσουν την αγγλική πρωτεύουσα τόσο από βιομηχανικές εγκαταστάσεις όσο και από τους κατοίκους.

⁽³⁾William Bredo Industrial Estates: Tool for Industrialization, California: Stanford Research Institute, 1960) p.9-30.

⁽⁴⁾ Νικόλαος Ι. Κόνσολας, Βιομηχανικοί Περιοχαι: Μελέτη οικονομικής του χώρου(Αθήνα: 1970) σελ. 32-42.

⁽⁵⁾ Σπύρος Ι. Βλιάμος. Οι βιομηχανικές περιοχές και η βιομηχανική περιφερειακή πολιτική στην Ελλάδα. (Αθήνα: ΕΤΒΑ Α.Ε., 1980), σελ. 66-68.

⁽⁶⁾ Κοντίδης Κων. Ν: Βιομηχανικές περιοχές και βιοτεχνικά κτίρια: Εμπειρίες από δυτική Γαλλία, Αγγλία, Ολλανδία, Γερμανία, Ελβετία, Αθήνα Ε.Τ.Β.Α.: 1978 σελ. 19-22 και 61-63.

Αυτές οι πόλεις προσφέρουν στους εργαζόμενους φθηνή κατοικία σε υγιεινό και πολιτισμένο περιβάλλον και κοντά στον τόπο εργασίας τους. Δηλαδή είχαν τις καλύτερες προϋποθέσεις και έρχονταν σε πλήρη αντίθεση με το Λονδίνο.

Από τις 32 πόλεις οι 21 έχουν ιδρυθεί στην Αγγλία, οι δύο στην Ουαλία, οι πέντε στην Σκοτία και οι τέσσερις στην Βόρεια Ιρλανδία.

Η Επιτροπή των Νέων Πόλεων ιδρύθηκε το 1945, αλλά από το 1944 υπήρχε το σκεπτικό της μεταφοράς 1.000.000 κατοίκων σε νέες πόλεις σε απόσταση 40-48 χλμ. από το κέντρο της πόλης, με πλήρη απασχόληση.

Ο νόμος των νέων πόλεων ψηφίστηκε το 1946. Το 1965 και το 1968 ψηφίστηκαν συμπληρωματικοί νόμοι που παρείχαν την δυνατότητα σχεδιασμού οποιασδήποτε περιοχής που θα περιλάμβανε πληθυσμιακό κέντρο και την τοποθεσία μιας νέας πόλεως.

Ιδρύθηκε ένας Αναπτυξιακός Οργανισμός που αναλάμβανε την δημιουργία και τον σχεδιασμό νέων πόλεων. Αυτός έρχονταν σε συνεννόηση με τις αρχές για τυχόν προβλήματα.

Στην Γαλλία και στην Ιταλία μέσω των ΒΙ.ΠΕ. εφαρμόστηκαν τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης. Ιδιαίτερα στην Γαλλία ο θεσμός έχει συνδεθεί με την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλους τοπικούς φορείς, ενώ οι Δήμοι και Κοινότητες είναι οι κύριοι φορείς των ΒΙ.ΠΕ. Η υπερτροφική ανάπτυξη του Παρισιού και η συγκέντρωση των περισσότερων βιομηχανικών δραστηριοτήτων στην πόλη αυτή σε σύγκριση με τις άλλες περιοχές της Γαλλίας δημιούργησαν τεράστιες περιφερειακές ανισότητες που έπρεπε να αντιμετωπιστούν. Από το 1945 περίπου η κυβέρνηση της Γαλλίας άρχισε να καταβάλλει προσπάθειες για μια συστηματική πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης. Η πολιτική αυτή είχε ως κύριο σκοπό της να μειωθεί η τεράστια ανάπτυξη του Παρισιού, να βελτιωθεί το επίπεδο ζωής των κατοίκων της πόλης και παράλληλα να ενισχυθούν και ν' αναπτυχθούν οι υπόλοιπες περιφέρειες της Γαλλίας. Ειδικότερα, το 1950 με νόμο που θεσπίστηκε, παρέχόταν στις κοινότητες το δικαίωμα να ιδρύουν βιομηχανικές ζώνες και ζώνες κατοικίας. Με νόμο που ψηφίστηκε το 1953, οι τοπικές αρχές αποκτούσαν την δυνατότητα απαλλοτρίωσης αναγκαίων χωρών για λόγους δημόσιας ωφέλειας, με σκοπό την δημιουργία ΒΙ.ΠΕ. και περιοχών κατοικίας. Τέλος, για να πραγματοποιηθεί η αποκέντρωση σχεδιάστηκαν και δημιουργήθηκαν νέες πόλεις σε απόσταση 30-40 χλμ. από το Παρίσι.

Αντίθετα στις Η.Π.Α. η ανάπτυξη των ΒΙ.ΠΕ. οφείλεται κυρίως σε λόγους απομάκρυνσης της οχλούσας βιομηχανίας από τις μεγάλες πόλεις για αποσυμφόρηση. Εκεί, είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις που ανήκουν σε διάφορες εταιρείες μεταφορικές ή κτηματικές και ο θεσμός έχει εξελιχθεί σε ΒΙ.ΠΕ. αεροδρομίων, λιμένων, ερευνητικών κέντρων, κλπ.

Σε άλλες χώρες, όπως η Μάλτα, Ινδίες, Ταϊβάν, Πακιστάν, ο θεσμός χρησιμεύει για την ανάπτυξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Τέτοιες έχουν ιδρυθεί και στην Κύπρο και στην Τουρκία.

1.3. Οι ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα⁽⁷⁾.

Η ιδέα ίδρυσης ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα ξεκίνησε το 1962 με το νόμο 4256/13/19-10-62 περί "ιδρύσεως και επεκτάσεως βιομηχανιών και βιοτεχνιών και άλλων τινών διατάξεων". Στο άρθρο 6 του παραπάνω νόμου έγινε η πρώτη αναφορά για ίδρυση ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα, με σκοπό την εγκατάσταση επιχειρήσεων σ' αυτές. Την ίδια χρονιά ανατέθηκε στον τότε Οργανισμό Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ο.Β.Α.) η ίδρυση και η οργάνωση ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα.

Την επόμενη χρονιά (1963), το Υπουργείο Συντονισμού σε συνεργασία με τον Ο.Β.Α. ανέθεσε στην Γαλλική ημικρατική εταιρία SCET την εκπόνηση ενός πλαισίου ανάπτυξης ΒΙ.ΠΕ. σε εθνική κλίμακα, προτείνοντας παράλληλα την δημιουργία ΒΙ.ΠΕ. σε πέντε πόλεις (Θεσσαλονίκη, Βόλο, Πάτρα, Ηράκλειο και Καβάλα).

Ο επόμενος σημαντικός σταθμός στην δημιουργία ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα είναι το 1965. Τότε ψηφίστηκε από την Βουλή των Ελλήνων ο Ν. 4458 περί Βιομηχανικών Περιοχών, σύμφωνα με τον οποίο ανατέθηκε η οργάνωση, εκμετάλλευση και λειτουργία του όλου έργου στη νεοϊδρυθείσα Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης Α.Ε. (Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε.), η οποία αποτελούσε συγχώνευση του Ο.Β.Α. με δύο άλλους πιστωτικούς οργανισμούς. Τον ίδιο χρόνο, επίσης, ο καθηγητής W. Bredo του Stanford Research Institute εκπόνησε για λογαριασμό της Ε.Τ.Β.Α. μια μελέτη- πιλότο για την δημιουργία ΒΙ.ΠΕ. μεσαίου μεγέθους στη Θεσσαλονίκη.

Η Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε., ίδρυσε το 1966 την Ανώνυμη Εταιρία Οργάνωσης και Εκμετάλλευσης ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα, η οποία ανέλαβε την πραγμάτωση του θεσμού. Συγχρόνως, ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις με τον Οργανισμό

⁽⁷⁾ Κ.Ν. Κοντίδης: Ο θεσμός των βιομηχανικών περιοχών στην Ελλάδα, (Αθήνα : ΒΙΠΕΤΒΑ Α.Ε.) 1981.

Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ο.Β.Α.) του Ο.Η.Ε. (UNIDO) για την παροχή τεχνικής βοήθειας στο σχεδιασμό και στην λειτουργία της πρώτης ΒΙ.ΠΕ. Θεσσαλονίκης, σε εφαρμογή της μελέτης BREDO. Εντωμεταξύ, το 1968 διαλύθηκε η εταιρία για τις ΒΙ.ΠΕ. και την ευθύνη ανέλαβε πάλι η Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε.

Από το 1965 μέχρι το 1977 οροθετήθηκαν στην Ελλάδα 10 ΒΙ.ΠΕ. στις πόλεις: Θεσσαλονίκη, Βόλο, Ηράκλειο, Πάτρα, Καβάλα, Κομοτηνή, Χανιά, Πρέβεζα, Λάρισα και Τ.Δ. Πρωτευούσης. Από αυτές λειτούργησαν μόνο τρεις (Θεσσαλονίκης, Βόλου, Ηρακλείου).

Με το Ν. 742/1977 συμπληρώθηκε ο αρχικός νόμος για τις ΒΙ.ΠΕ. κι αυτό είχε ως αποτέλεσμα να προστεθούν στις ήδη υπάρχουσες άλλες 20 πόλεις- έδρες ΒΙ.ΠΕ. που ήταν οι παρακάτω: Φλώρινα, Ιωάννινα, Κιλκίς, Ξάνθη, Σέρρες, Δράμα, Αλεξανδρούπολη, Λαμία, Καλαμάτα, Τρίπολη, Ηγουμενίτσα, Αργίτιο, Μεσολόγγι, Έδεσσα, Άρτα, Κόρινθος, Αίγιο, Πύργος Ηλείας, Σπάρτη, Ρόδος.

Το οργανωτικό σχήμα που εξακολουθεί να ισχύει και στις μέρες μας λειτουργεί από το 1979. Τότε ιδρύθηκε η «Ανώνυμος Εταιρία Οργανώσεως, Λειτουργίας κι Εκμεταλλεύσεως Βιομηχανικών Περιοχών ΒΙ.ΠΕΤΒΑ. Α.Ε.». Αυτή, ανέλαβε μόνο την εκπόνηση των τεχνικών μελετών και την εκτέλεση των έργων υποδομής, ενώ οι άλλες αρμοδιότητες παρέμειναν στην Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε. Μέχρι το τέλος του 1985 λειτουργούσαν στην Ελλάδα 16 ΒΙ.ΠΕ. Με το προεδρικό διάταγμα 136/28-3-86 παρέχεται η δυνατότητα στον φορέα Ε.Τ.Β.Α. να δημιουργήσει σε κάθε νομό της χώρας μία τουλάχιστον ΒΙ.ΠΕ.

Ενώ κατά τα προηγούμενα χρόνια δεν δόθηκε μεγάλη προσοχή στην δημιουργία ενός ανταγωνιστικού πλαισίου στην ανάπτυξη νέων περιοχών με την συμμετοχή και άλλων φορέων στην δεκαετία του 1990 παρατηρήθηκε μία αλλαγή και αυτό εκφράστηκε με το Ν. 2545/97. Όσα προβλέπονται από αυτό το νόμο θα εξετασθούν στα επόμενα κεφάλαια.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι η δημιουργία των ΒΙ.ΠΕ. σε συνδυασμό με τους νόμους περί κινήτρων αποτέλεσαν δύο σημαντικά εργαλεία για την Περιφερειακή Βιομηχανική Ανάπτυξη.

Αν και έχουν υπάρξει και ατυχείς επιλογές ως προς την δημιουργία ΒΙ.ΠΕ., ο θεσμός γενικά έχει συμβάλει στην γενικότερη ανάπτυξη και εκβιομηχάνιση του τόπου.

1.4. Εξέλιξη της φιλοσοφίας στην Ελλάδα.

Η εξέλιξη της φιλοσοφίας περί ΒΙ.ΠΕ⁽⁸⁾, στην Ελλάδα πέρασε από κάποια στάδια. Αρχικά, παρατηρείται το στάδιο της "πολικής συγκέντρωσης". Το στάδιο αυτό, οριοθετείται με την ψήφιση του Ν. 4458/65. Αν διαβάσει κανείς την εισηγητική έκθεση για τον παραπάνω νόμο που παρουσιάστηκε στην Βουλή των Ελλήνων την 30^η Νοεμβρίου 1964, θα διαπιστώσει από τις πρώτες παραγράφους ότι «η δημιουργία ισχυράς βιομηχανικής υποδομής και υπηρεσιών» έχει σκοπό την επίτευξη τριών στόχων:

- 1) της εκβιομηχάνιση
- 2) της περιφερειακής ανάπτυξης
- 3) της αποκέντρωσης.

Η φιλοσοφία που διέπει την δημιουργία των ΒΙ.ΠΕ. είναι φανερή. Είναι ανάγκη να ιδρυθούν σε ορισμένα μέρη που θα έχουν επιλεγεί από πριν, ⁽⁹⁾και η σωστή ανάπτυξή τους θα βοηθήσει στην πρόοδο της ευρύτερης γειτονικής περιοχής. Επομένως, η ανάπτυξη των ΒΙ.ΠΕ. , με δημόσιες δαπάνες, θα οδηγούσε στην πραγματοποίηση των τριών παραπάνω στόχων. Οι δημόσιες δαπάνες στην συνέχεια θα αντικατασταθούν από ιδιωτικές επενδυτικές δαπάνες, που υπολογίζονταν πολύ μεγαλύτερες απ' τις πρώτες. Το στάδιο αυτό απέβλεπε στην ενίσχυση της βιομηχανικής υποδομής των μεγάλων αστικών κέντρων με ταυτόχρονη αποκέντρωση της βιομηχανικής δραστηριότητας και έληξε με την ψήφιση του Ν. 742/77.

Το δεύτερο στάδιο οριοθετήθηκε με το Ν.742/77 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου περί βιομηχανικών περιοχών» και είναι γνωστό ως στάδιο της "συγκρατημένης διασποράς". Αν και η ιδέα του "πόλου ανάπτυξης" δεν εγκαταλείφθηκε εντελώς, ωστόσο είχε εξασθενήσει αρκετά. Το κέντρο βάρους της πολιτικής των ΒΙ.ΠΕ. μετατοπιζόταν σε θέματα χωροταξικού σχεδιασμού και προστασίας του περιβάλλοντος. Ως χωροταξικός σχεδιασμός νοείται η εναρμόνιση και ο συντονισμός των οικονομικών, κοινωνικών και τεχνικών δραστηριοτήτων του αναπτυξιακού προγραμματισμού στα επίπεδο του γεωγραφικού χώρου, με βάση την αρχή της σύμμετρης ανάπτυξης και με απώτερο στόχο την διαμόρφωση

⁽⁸⁾ Σπύρος Βλιάμος, Δημήτρης Γεωργούλης, Ηλίας Κουρλιούρος: Ε.Τ.Β.Α. Βιομηχανικά πάρκα, ΘΕΣΜΟΙ, ΘΕΩΡΙΑ, ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα: 1991.

⁽⁹⁾ Αναφέρεται ρητά στο άρθρο 1,παρ.3, του Ν. 4456/65.

συνθηκών κατάλληλων για την βελτίωση του επιπέδου και της ποιότητας ζωής σε όλη την επικράτεια. Σε αυτό το στάδιο, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος, ενώ γινόταν προσπάθεια για διεύρυνση της αποκεντρωτικής διαδικασίας, αφού προβλεπόταν τριπλασιασμός των πόλεων- εδρών των ΒΙ.ΠΕ..

Ένα τρίτο στάδιο θεσμοθετήθηκε με το προεδρικό διάταγμα 136/28-3-1986, που είναι γνωστό ως στάδιο της "καθολικής διασποράς". Αυτό, που διέπεται από την αντίληψη του προηγούμενου σταδίου, εισηγείται την ίδρυση μίας τουλάχιστον ΒΙ.ΠΕ. σε κάθε νομό της χώρας. Έτσι, αναφερόμαστε πια σε Εθνικό Δίκτυο Βιομηχανικών Περιοχών και Πάρκων.

Η πολιτική αυτή αποσκοπεί στον έλεγχο της διασποράς των βιομηχανικών εγκαταστάσεων στον αγροτικό χώρο, στον σχεδιασμό ζωνών αποκλειστικής βιομηχανικής χρήσης και παράλληλα δίνει έμφαση στις περιβαλλοντικές παραμέτρους της βιομηχανικής χωροθέτησης. Στα πλαίσια αυτά οι ΒΙ.ΠΕ. χαρακτηρίζονται σαν «χωρικοί υποδοχείς», της μεταποίησης, στους οποίους θα επιτευχθεί η χωροθέτηση των νέων και μέρους των παλαιών μεταποιητικών μονάδων.

Παρόλο που τα παραπάνω προέβλεπαν ανάπτυξη των ΒΙ.ΠΕ., ορισμένες από αυτές δεν αξιοποίησαν τις δυνατότητες που τους είχαν δοθεί κι έτσι δεν αναπτύχθηκαν όσο χρειαζόταν και, συνεπώς δεν μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς, για τους οποίους δημιουργήθηκαν. Γι' αυτές εκδόθηκε στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.) στις 29 Δεκεμβρίου 1995 η Υπουργική απόφαση 29773, που όριζε τις φθίνουσες ΒΙ.ΠΕ.

Ως φθίνουσες ΒΙ.ΠΕ. ορίζονται οι ακόλουθες:

- α) Στο νομό Αττικής: οι γεωγραφικές περιοχές του Δήμου Λαυρίου και του Δήμου Κερατέας.
- β) Στο νομό Κυκλάδων η νήσος Σύρος.
- γ) Στο νομό Βοιωτίας η περιοχή της Θήβας και της κοινότητας Θίσβης.
- δ) Στο νομό Εύβοιας οι περιοχές των κοινοτήτων: Παπάδων, Κατοικίας, Αχλαδιού, Αμελάντων, Αγίας Αννας, Κουρκουλών, Ροβιών, Κεράμειας, Σκεπαστής, Κεχριών, Δαφνούσας, Στροφυλιάς, Κηρίνθου, Σπαθερίου, Μετοχίου Κηρέως, Κεχριών, Μαντουδίου, Προκοπίου, Πηλίου, Βλαχίων, Κερασέας, Φαράκλας, Δήμου Λιπόνης , περιοχή Πύλης και ο οικισμός Κυμάσι.

ε) Στο νομό Χαλκιδικής: οι γεωγραφικές περιοχές των κοινοτήτων Στρατωνίου, Στρατονίκης, Γοματίου, Βαρβάρας, Σταγίρων, Παλαιοχωρίου, Ολυμπιάδος, Νεοχωρίου, Μεγάλης Παναγιάς και του Δήμου Αχαΐας.

στ) Στο νομό Μαγνησίας η επαρχία Αλμυρού, η ευρύτερη περιοχή της πόλης του Βόλου, οι περιοχές των Δήμων Ν. Ιωνίας, Ιωλκού και της κοινότητας Αγριάς. Η ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α. Βόλου και οι περιοχές των κοινοτήτων Διμηνίου, Σέσκλου, Αγίου Γεωργίου Φαρών.

ζ) Στο νομό Αχαΐας: Η περιοχή της πόλης της Πάτρας που καθορίζεται σε ακτίνα 20χλμ. με κέντρο το Νομαρχιακό Κατάστημα της πόλης, στην οποία περιλαμβάνεται και η ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α. Πάτρας καθώς και η περιοχή της πόλης του Αιγίου.

η) Στο νομό Κοζάνης: Η περιοχή της πόλης Κοζάνης που καθορίζεται σε ακτίνα 15 χλμ. με κέντρο το Νομαρχιακό Κατάστημα της πόλης και η περιοχή της πόλης της Πτολεμαΐδας.

θ) Στο νομό Ημαθίας: Η περιοχή του Δήμου Ναούσης.

ι) Στο νομό Πέλλης: Η περιοχή του Δήμου Έδεσσας.

ια) Στο νομό Λάρισας: Η επαρχία Λάρισας και η ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α. Λάρισας.

ιβ) Στο νομό Καστοριάς: Η γεωγραφική περιοχή του Δήμου Καστοριάς.

ιγ) Στο νομό Μεσσηνίας: Οι ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α. Καλαμάτας και το Βιομηχανικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.) Καλαμάτας.

ιδ) Στο νομό Δράμας: Η περιοχή του Δήμου Δράμας και η ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α. Δράμας.

Σε όλες τις παραπάνω περιοχές, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση που προαναφέρθηκε, χορηγείται επιδότηση και επιχορήγηση, το ποσοστό της οποίας κυμαίνεται από 25-45%. Αυτό ποικίλλει ανάλογα με τις επενδύσεις, στις οποίες παρέχεται και τις περιοχές, όπου βρίσκονται οι ΒΙ.ΠΕ.

Με το νόμο 2545/1997, δημιουργήθηκαν οι Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές περιοχές. Με την θεσμοθέτηση τους συμπεριλαμβάνονται και άλλες επιχειρήσεις, πέρα από τις βιομηχανικές, μέσα στις Β.Ε.ΠΕ. Πολλές βιομηχανικές επιχειρήσεις ωστόσο δεν έχουν αξιοποιήσει τις δυνατότητες του νόμου αυτού. Το γεγονός ότι παρέχει τη δυνατότητα και σε άλλους φορείς να συμμετέχουν στη διοίκηση των Β.Ε.ΠΕ., φανερώνει την αναγκαιότητα να συνδεθούν αυτές με την κοινωνία. Με αυτό τον νόμο οι επιχειρηματίες και οι ιδιοκτήτες των εκτάσεων γης αποκτούν το δικαίωμα να εκφράζουν την άποψή τους και να διαφωνούν με την κεντρική διοίκηση. Επίσης, οι εκπρόσωποι της περιφέρειας στην οποία έχει δημιουργηθεί η

Β.Ε.ΠΕ., μπορούν να εξετάσουν κατά πόσο αυτή συμβάλλει στην ευρύτερη ανάπτυξη, προστατεύοντας, παράλληλα, το περιβάλλον.

Ουσιαστικά, όλα όσα αναφέρονται στον παραπάνω νόμο, αποτελούν προσπάθεια εκσυγχρονισμού του θεσμού των Βιομηχανικών Περιοχών. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι περισσότερες από τις ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις εντός ΒΙ.ΠΕ., είτε δεν γνωρίζουν αυτόν τον νόμο, είτε δεν έχουν αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που τους προσφέρει. Αυτό συμβαίνει, κυρίως, επειδή η εγκατάστασή τους μέσα σε μία ΒΙ.ΠΕ. πραγματοποιήθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις άλλου αναπτυξιακού νόμου (για παράδειγμα, του Ν.1892/1990).

Το σημαντικότερο στοιχείο που διαφοροποιεί τον παρόντα νόμο από τους υπόλοιπους, είναι η επέκταση των βιομηχανικών περιοχών, με την ενσωμάτωση και άλλων επιχειρήσεων μέσα σ' αυτές. Αυτό σε συνδυασμό με τα αυξημένα επενδυτικά κίνητρα, αποτελεί έναν σημαντικό τρόπο προσέλκυσης επενδυτών στις Β.Ε.ΠΕ. Όλα αυτά, όμως θα αναλυθούν σε επόμενα κεφάλαια.

Για να ενισχυθούν οι επενδύσεις, εξάλλου, ψηφίστηκε και ο νόμος 2601/98. Σύμφωνα με αυτόν, που επίσης, θα εξεταστεί παρακάτω, προβλέπονται αρκετές επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις, ανάλογα με την περιοχή που βρίσκεται η Β.Ε.ΠΕ. Και αυτός ο νόμος, αντικειμενικό σκοπό είχε την επιπλέον ενίσχυση των φθινουσών περιοχών της χώρας, αλλά και την προσέλκυση επιχειρηματιών σ' αυτές ή σε οποιεσδήποτε νέες περιοχές θεσμοθετηθούν.

1.4.1. Ανάλυση θεσμικού πλαισίου.

Για τις ΒΙ.ΠΕ. έχουν εκδοθεί αρκετά νομοθετήματα. Τα κυριότερα είναι οι Ν. 4458/65 και 742/1977.

Πιο συγκεκριμένα:

1. Για την θεσμοθέτηση μίας ΒΙ.ΠΕ. ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 1, παρ.1,2 του Ν.742/77
2. Για την οριοθέτηση ΒΙ.ΠΕ. ισχύει επίσης η διαδικασία του άρθρου 1,παρ.3 του Ν.742/77.
3. Για την απαλλοτρίωση των αναγκαίων εκτάσεων ισχύει το Νομικό Διάταγμα (Ν.Δ) 797/1971.

Συνοπτικά, όλα τα σχετικά νομοθετήματα κατατάσσονται χρονολογικά παρακάτω:

- ✓ Ν.4458/1965 περί Βιομηχανικών Περιοχών.

- ✓ Ν.Δ.1078/1971 περί λήψεως φορολογικών και άλλων τινών μέτρων προς ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης.
- ✓ Ν.112/1975 περί παρατάσεως των ισχύων διατάξεων του Ν.112/1975 περί Βιομηχανικών Περιοχών.
- ✓ Ν.742/1977: περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του.
- ✓ Ν.4458/1977: περί Βιομηχανικών περιοχών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων.
- ✓ Ν.1116/1981: Για την παροχή κινήτρων ενισχύσεως της περιφερειακής και οικονομικής αναπτύξεως της χώρας και την ρύθμιση συναφών θεμάτων.
- ✓ Π.Δ.189/1981: Περί χορήγησης αδειών εγκαταστάσεως και επεκτάσεως βιομηχανιών εντός δασών και δασικών εκτάσεων και παραχωρήσεως αυτών για την δημιουργία Βιομηχανικών Περιοχών.
- ✓ Ν.1279/1982: Διαρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία, μισθολογικά θέματα και άλλες διατάξεις.
- ✓ Ν.1262/1982: Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποίηση συναφών διατάξεων.
- ✓ Ν.1360/1983: Για την τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν.1262/1982.
- ✓ Π.Δ.236/1985: Για την επέκταση των διατάξεων των Ν.4458/65 και 742/77 στο νομό Αττικής.
- ✓ Π.Δ.136/1986: Για την δημιουργία ΒΙ.ΠΕ. σε όλους τους νομούς της χώρας.
- ✓ Ν.1892/1990: Αναπτυξιακός Νόμος.
- ✓ Υπουργική απόφαση 29773/1995: Καθορισμός των φθινουσών βιομηχανικών περιοχών.
- ✓ Ν.2545/1997: Βιομηχανικές και επιχειρηματικές περιοχές και άλλες διατάξεις.
- ✓ Ν.2601/1998: Επενδυτικά Κίνητρα.
- ✓

1.5. Τα στάδια οργάνωσης ΒΙ.ΠΕ.

Με τη θεσμοθέτηση μίας νέας ΒΙ.ΠΕ. μέχρι και την λειτουργία της, μεσολαβεί ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, πολλές φορές και αρκετά χρόνια,⁽¹⁰⁾ και απαιτούνται πολλές διαδικασίες και ενέργειες, καθώς και η συνεργασία πολλών φορέων.

⁽¹⁰⁾ Η ΒΙ.ΠΕ. Χανίων θεσμοθετήθηκε το 1966, αλλά μέχρι να δημιουργηθεί πέρασαν πάνω από 20 χρόνια.

Για την δημιουργία, λοιπόν, μίας ΒΙ.ΠΕ. είναι αναγκαίο να υπάρξει μία σειρά από ενέργειες, οι οποίες θα οδηγήσουν στη λειτουργία της. Χρειάζεται δηλαδή να περάσει από κάποια στάδια, τα οποία σε γενικές γραμμές είναι τέσσερα. Πρώτα είναι το στάδιο ίδρυσης, ύστερα το στάδιο οργάνωσης, μετά το στάδιο λειτουργίας και τέλος το στάδιο παροχής υπηρεσιών. Στην συνέχεια θ' αναφερθούμε αναλυτικότερα σε κάθε ένα από αυτά.

Αρχικά, στο στάδιο ίδρυσης πρέπει μια περιοχή να είναι θεσμοθετημένη για να γίνει έδρα ΒΙ.ΠΕ. Εάν δεν είναι θεσμοθετημένη (από τους Ν.4458/65 και 742/77), τότε εκπονείται μία μελέτη που εξετάζει την περιοχή, στην οποία υπάρχει η προοπτική να δημιουργηθεί ΒΙ.ΠΕ. και εκτιμάται το αναγκαίο μέγεθος της. Από την στιγμή που θα εγκριθεί η μελέτη με απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας, που θα δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, θα εκδοθεί Π.Δ., μετά από πρόταση του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, και θα νομοθετηθεί η νέα ΒΙ.ΠΕ.⁽¹¹⁾

Θεσμοθετημένες ΒΙ.ΠΕ., λοιπόν, είναι όσες νομοθετήθηκαν από τους νόμους 4458/65 και 742/77 ή όσες δημιουργήθηκαν ακολουθώντας την παραπάνω διαδικασία. Για να υλοποιηθεί μία θεσμοθετημένη ΒΙ.ΠΕ. εφαρμόζονται τα ακόλουθα. Εκπονείται μία Οικονομοτεχνική Μελέτη και μία Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Με την πρώτη εκτιμάται η έκταση που θα χρειαστεί, το αναγκαίο μέγεθος της, ενώ εξετάζονται και άλλες λύσεις για την χωροθέτησή της. Για όλα αυτά βέβαια είναι απαραίτητη η συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, χρειάζεται η έγκριση του Νομαρχιακού Συμβουλίου και πρέπει να γίνει αναγνώριση των θέσεων που προτείνονται. Η δεύτερη επιβάλλεται από το Π.Δ. 1180/81 και τα συμπεράσματα που συνάγονται από αυτή σε συνδυασμό με αυτά της Οικονομοτεχνικής Μελέτης, θα δώσουν την τελική θέση της ΒΙ.ΠΕ. με κοινή Απόφαση των Υπουργών εθνικής οικονομίας και ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., που εκδίδεται μετά από πρόταση Επιτροπής της Ε.Τ.Β.Α.⁽¹²⁾ και δημοσιεύεται στο Φ.Ε.Κ.⁽¹³⁾

Το ιδρυτικό στάδιο μίας ΒΙ.ΠΕ. είναι και το σημαντικότερο. Όταν αρχίζει αυτό το στάδιο η ΒΙ.ΠΕ. είναι το σχέδιο επένδυσης, που αν υλοποιηθεί, θα συμβάλει στην προώθηση και άλλων επενδυτικών σχεδίων, μικρών ή μεγάλων, στον ίδιο χώρο. Οι βασικότεροι παράγοντες επιτυχίας μίας ΒΙ.ΠΕ. θεωρούνται ο τόπος εγκατάστασης, ο χρόνος υλοποίησης του σχεδίου, το μέγεθος ανάπτυξης της

⁽¹¹⁾ Προβλεπόμενη διαδικασία σύμφωνα με το Ν.742/77.

⁽¹²⁾ Η επιτροπή αυτή αποτελείται από τον Λοικητή και τους Υποδιοικητές της Ε.Τ.Β.Α.

⁽¹³⁾ Ν.742/77, άρθρο 1, παρ.1, εδάφιο γ'

Βιομηχανικής Περιοχής και η κατά στάδια δημιουργία της και το είδος των οικονομικών δραστηριοτήτων που θα προσελκύσει.

Σε αυτό το στάδιο, επιβάλλεται ν' αντιμετωπιστούν και όλοι εκείνοι οι κίνδυνοι, που μπορούν να οδηγήσουν σε αποτυχία το επενδυτικό σχέδιο ΒΙ.ΠΕ. Αυτοί οι κίνδυνοι διακρίνονται σε:

1. Κινδύνους πολιτικού περιβάλλοντος: μεταβολές πολιτικών αποφάσεων.
2. Κινδύνους νομοθετικού περιβάλλοντος: ανατιμήσεις, απαγορεύσεις, αναμορφώσεις κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης, μεταβολές νομοθετικού περιεχομένου.
3. Κινδύνους κοινωνικού περιβάλλοντος: αντιδράσεις τοπικών φορέων ως προς τη θέση εγκατάστασης της ΒΙ.ΠΕ. ή ως προς το είδος των επιχειρήσεων που θα εγκατασταθούν σ' αυτή.
4. Κινδύνους της τεχνικοοικονομικής λειτουργίας του σχεδίου: σφάλματα κατά την κατασκευή των έργων, σφάλματα τεχνικών υπολογισμών, κλπ.
5. Κινδύνους της συναλλακτικής αγοράς: πιέσεις για μειωμένες τιμές πώλησης γηπέδων και κτιρίων, κάμψη αγοραστικής ικανότητας ενδιαφερόμενων κλπ.
6. Κινδύνους της αγοράς κεφαλαίων: περιορισμοί πιστώσεων, καθυστερήσεις εισροών, μεταβολές προεξοφλητικού επιτοκίου, κλπ.

Μόλις εκπληρωθούν αυτές οι διαδικασίες μεταβαίνουμε στο στάδιο οργάνωσης. Σε αυτό συμβαίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για την απόκτηση της οροθετημένης γης, καθώς και των απαραίτητων εκτάσεων, εκτός της ΒΙ.ΠΕ., που θα χρειαστούν για την κατασκευή των διαφόρων δικτύων (ύδρευσης, αποχέτευσης, κ.ο.κ.), την εκπόνηση των αναγκαίων μελετών και την εκτέλεση των έργων υποδομής.

Πιο συγκεκριμένα αυτό το στάδιο προβλέπει τα παρακάτω⁽¹⁴⁾:

- Την τοπογράφηση- κτηματογράφηση των προς απόκτηση εκτάσεων και την κατάρτιση των κτηματολογικών πινάκων.
- Τον έλεγχο της κτηματογράφησης στα πλαίσια του Ν.797/91.
- Την έρευνα τιμών γης και προσαυξημάτων.-Τις ενέργειες για την αγορά με ελεύθερες διαπραγματεύσεις των ιδιωτικών εκτάσεων.

⁽¹⁴⁾ Παράθετονται από το βιβλίο Ε.Τ.Β.Α ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ, ΘΕΣΜΟΙ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ των Σπύρου Βλαχίου, Δημήτρη Γωργουλή και Ηλίας Κορβιλιούρου, εκδόσεις Παπαζήση.

- Την απαλλοτρίωση των ιδιωτικών κτημάτων που δεν προσφέρονται για πώληση.
- Την κίνηση διαδικασίας για την παραχώρηση των Δημοσίων, Δημοτικών και ιδιωτικών εκτάσεων.
- Την εκποίηση των αναγκαίων μελετών (ρυμοτομική μελέτη, υδρογεωλογική, εδαφοτεχνική, αποχέτευση, καθαρισμός αποβλήτων, ηλεκτροφωτισμό, οδική σύνδεση, κ.ο.κ.) ότι περισσότερες από αυτές τις μελέτες εκπονούνται για λόγους επίσπευσης, παράλληλα με την διαδικασία επίσπευσης απόκτησης γης.
- Την εκτέλεση των έργων υποδομής που γίνεται με εργολαβική ανάθεση μετά από Δημόσιο και κατά κανόνα μειοδοτικό διαγωνισμό, για ποσό άνω των 100.000.000 λόγω Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.). Επειδή τα έργα υποδομής είναι πολλά, για την εκτέλεση τους απαιτούνται περισσότερες εργολαβίες κατά κανόνα.

Ασφαλώς τα παραπάνω αποτελούν μία σύνοψη όλων των ενεργειών,. Στην πράξη οι διαδικασίες είναι πολύ περισσότερες και διαφέρουν, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε ΒΙ.ΠΕ.

Επίσης, ορισμένες από αυτές πρέπει να εκτελεστούν τυπικά, γιατί αν δεν τηρηθούν οι διαδικασίες, είναι δυνατό να προκληθούν σοβαρές νομικές και οικονομικές συνέπειες στον φορέα του έργου.

Εξάλλου, πολύ σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι διαδικασίες εξασφάλισης της χρηματοδότησης του έργου από τα ετήσια προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων και τα προγράμματα χρηματοδοτήσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας επενδύσεων για ενημέρωση της κοινής γνώμης, των κοινωνικών φορέων, Δημοσίων Οργανισμών, η κατάσταση προγραμμάτων, η βελτίωση του Νομοθετικού Πλαισίου κλπ.

Πριν να περάσουμε στο τρίτο στάδιο πρέπει να τονιστεί ότι στα δύο προηγούμενα , πρωτεύοντα ρόλο δεν έχουν μόνο οι αποφάσεις των αρμόδιων Υπουργείων, αλλά και οι τοπικοί φορείς ⁽¹⁵⁾των ευρύτερων περιοχών στις οποίες χωροθετείται η ΒΙ.ΠΕ. Αν οι τελευταίοι αντιδράσουν για κάποιο λόγο, τότε είναι δυνατό να προκαλέσουν σημαντικά προβλήματα και μεγάλα εμπόδια στο έργο.

Τρίτο είναι το στάδιο λειτουργίας μίας ΒΙ.ΠΕ. Σ' αυτό συμβαίνουν οι τελευταίες λεπτομέρειες πριν την έναρξη λειτουργίας της ΒΙ.ΠΕ. και αρχίζει η διάθεση των βιομηχανικών γηπέδων. Αυτά ξεκινούν να διατίθενται στους επενδυτές κατά κανόνα μετά την απόκτηση έκτασης και την μελέτη του Ρυμοτομικού Σχεδίου της ΒΙ.ΠΕ. Για

⁽¹⁵⁾ Κάτοικοι, Αρχές, Δικαστήρια.

να εξυπηρετούνται οι πρώτες εγκαθιστάμενες μονάδες πρέπει να εκτελούνται κάποια απαραίτητα προκαταρκτικά έργα, μέχρι την αποπεράτωση των οριστικών έργων.

Ενώ εκτελούνται τα διάφορα έργα συνεχίζεται η πώληση των βιομηχανικών γηπέδων σε επιχειρήσεις. Η ΒΙ.ΠΕ., αρχίζει να λειτουργεί κανονικά, μόλις ολοκληρωθούν τα βασικά έργα υποδομής. Για να φτάσει μία ΒΙ.ΠΕ. στο στάδιο της πλήρους λειτουργίας και οργάνωσης σύμφωνα με την νομοθεσία και τις διαδικασίες, χρειάζονται περίπου 5,5 χρόνια από τότε που θ' αρχίσει η δημιουργία της. Αυτό βέβαια προϋποθέτει να μην υπάρξουν σημαντικές καθυστερήσεις στο στάδιο ίδρυσης, ή ότι δεν θα προκύψουν εμπόδια στο στάδιο εκτέλεσης των έργων.

Τελευταίο, είναι το στάδιο παροχής υπηρεσιών. Αυτό εξυπηρετεί το σύνολο της ΒΙ.ΠΕ. υπηρεσίες ελέγχου, επιμερισμού κοινοχρήστων δαπανών, συντήρησης έργων, επίλυσης διοικητικών προβλημάτων και ανάπτυξης εργασιών ανάμεσα στις επιχειρήσεις που λειτουργούν σ' αυτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΒΙ.ΠΕ.

2.1. Ο φορέας ΒΙ.ΠΕ.

Η οργάνωση και η εκμετάλλευση των ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα είχε παραχωρηθεί στην Ε.Τ.Β.Α. κατ' αποκλειστικότητα. Αυτή είχε την δυνατότητα να παραχωρήσει όλα τα δικαιώματα σε άλλα Νομικά Πρόσωπα ή και να συνεργαστεί με Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.⁽¹⁶⁾

Για ν' αναλάβουν την οργάνωση και την λειτουργία μίας ΒΙ.ΠΕ., άλλα Νομικά Πρόσωπα ή για να επιτευχθεί η συνεργασία με την Ε.Τ.Β.Α., γίνεται μία σύμβαση μεταξύ τους, η οποία καταρτίζεται μετά από έγκριση του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

Σύμφωνα με το νέο θεσμικό πλαίσιο, η δυνατότητα ίδρυσης μίας ΒΙ.ΠΕ. παρέχεται και σε άλλους φορείς, που πρέπει απαραίτητα να έχουν την νομική μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας. Αυτοί οι φορείς μπορούν πια να είναι και φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Επίσης, μπορούν να είναι Ο.Τ.Α., δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, συνεταιρισμοί, επιμελητήρια, καθώς και ενώσεις, σύνδεσμοι ή κοινοπραξίες αυτών. Παραμένει βέβαια η Ε.Τ.Β.Α., η οποία όμως δεν εκπληρώνει όλες τις προϋποθέσεις.

Ο φορέας ΒΙ.ΠΕ., είτε είναι πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, είτε είναι δημοσίου, επιβάλλεται να έχει τις κατάλληλες τεχνικές και οικονομικές προϋποθέσεις για τον καθορισμό της, και κυρίως τις παρακάτω:

- α) Μετοχικό κεφάλαιο, ανώτερο του 10% του κόστους του επενδυτικού σχεδίου, και από αυτό τουλάχιστον το μισό να είναι σε μετρητά.
- β) Εξασφάλιση της απαιτούμενης και κατάλληλης εδαφικής έκτασης. Αυτή μπορεί ν' ανήκει, ολικά ή μερικά, στο φορέα, ή να περιέλθει σ' αυτόν, αφού απαλλοτριωθεί, ή να την παραχωρήσουν οι ιδιοκτήτες της, επιθυμώντας ν' αποτελεί τμήμα της ΒΙ.ΠΕ. Η έκταση αυτή μπορεί ν' αποτελέσει τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου του φορέα σε ποσοστό όχι ανώτερο του 50%.
- γ) Την απαιτούμενη χρηματοοικονομική υποστήριξη για τη δημιουργία της ΒΙ.ΠΕ.
- δ) Την απαιτούμενη ικανότητα για τον καθορισμό και την οργάνωση της ΒΙ.ΠΕ.

Επίσης, ο φορέας ΒΙ.ΠΕ. είναι υπεύθυνος:

⁽¹⁶⁾ Δήμους, Κοινοότητες, όχι όμως με ιδιωτικούς φορείς. Βλ. σχεπικά άρθρο 1, Ν. 4458/1965.

- i. Για την κατάρτιση των απαραίτητων μελετών πολεοδόμησης και των τεχνικών μελετών για τα έργα υποδομής και για τις εγκαταστάσεις υποστήριξης.
- ii. Για την εφαρμογή της πολεοδομικής μελέτης και του πολεοδομικού κανονισμού, καθώς και για την σύνταξη της πράξης εφαρμογής και την υποβολή της στην αρμόδια αρχή.
- iii. Για την εκτέλεση των έργων υποδομής και εγκαταστάσεων υποστήριξης των ΒΙ.ΠΕ, σύμφωνα με τις εγκεκριμένες από τις αρμόδιες υπηρεσίες μελέτης.
- iv. Για την διοίκηση και διαχείριση της ΒΙ.ΠΕ., καθώς και για την μεταβίβαση της διοίκησης και διαχείρισης στο φορέα διαχείρισης ΒΙ.ΠΕ.

2.1.1. Διοίκηση και διαχείριση Β.Ε.ΠΕ.

Η διοίκηση και διαχείριση των Β.Ε.ΠΕ. αποσκοπούν στην σωστή λειτουργία της και στην εκπλήρωση του σκοπού της. Στοχεύουν κυρίως στην συντήρηση και στην αξιοποίηση των κοινόχρηστων χώρων και στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την βελτίωση της και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και πρωτοβουλιών.

Η διοίκηση και διαχείριση των Β.Ε.ΠΕ., έχει σχέση με όλες τις πράξεις που αποσκοπούν στην εκπλήρωση του σκοπού της, στην ανάπτυξη της και στην εύρυθμη λειτουργία της. Ιδιαίτερα, ασχολείται με την συντήρηση, λειτουργία και αξιοποίηση των κοινοχρήστων και κοινόκτητων χώρων και οικοδομημάτων, την ανάληψη πρωτοβουλιών για την παραπέρα βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής της Β.Ε.ΠΕ., και την δημιουργία νέων υπηρεσιών και πρωτοβουλιών.

Η διοίκηση και διαχείριση Β.Ε.ΠΕ. ασκείται από το φορέα, μέχρι την στιγμή που θα εκδοθεί η διαπιστωτική απόφαση⁽¹⁷⁾. Μετά την έκδοσή της απόφασης αυτής, η διοίκηση και η διαχείριση της Β.Ε.ΠΕ. μεταβιβάζεται πλέον σ' ένα τρίτο νομικό πρόσωπο με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας.

Στο μετοχικό κεφάλαιο της διοίκησης και της διαχείρισης, μπορούν να συμμετέχουν οι ιδιοκτήτες γης στην Β.Ε.ΠΕ. Είναι δυνατό να συμμετέχει και ο φορέας Β.Ε.ΠΕ. με την προϋπόθεση να είναι ιδιοκτήτης γης. Οι ιδιοκτήτες γης

⁽¹⁷⁾ Μετά την δημοσίευση του Κανονισμού Λειτουργίας της Β.Ε.ΠΕ., εκδίδεται απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης μετά από αυτοψία και πιστοποίηση, με την οποία διαπιστώνεται η ολοκλήρωση των έργων υποδομής της Β.Ε.ΠΕ. και η δυνατότητα λειτουργίας της.

συμμετέχουν στη διαχείριση ανάλογα με την έκταση γης που διαθέτουν και μόνο για όσο διάστημα είναι ιδιοκτήτες αυτής.

Ο φορέας διαχείρισης είναι ενδεχόμενο να συσταθεί από έναν μόνο ιδιοκτήτη γης, αν αυτός είναι ο μοναδικός στην Β.Ε.ΠΕ. Επίσης, όσοι εκμισθώνουν εδαφική έκταση της Β.Ε.ΠΕ. για ένα χρονικό διάστημα τουλάχιστον δεκαπέντε ετών, έχουν το δικαίωμα να μεταβιβάσουν στον μισθωτή για όσο διάστημα διαρκεί η μίσθωση την συμμετοχή στο φορέα διαχείρισης.

Παράλληλα χρειάζεται να προβλέπεται στο καταστατικό της εταιρείας ότι στο διοικητικό συμβούλιο επιβάλλεται να συμμετέχουν ένας εκπρόσωπος:

- α) του οικείου Ο.Τ.Α.
- β) της οικείας Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης,
- γ) του οικείου βιομηχανικού ή βιοτεχνικού επιμελητηρίου.

Ο αριθμός αυτών δεν πρέπει να ξεπερνά το 1/3 του προβλεπόμενου συνολικού αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Αν δεν υπάρχει κάποιος από τους παραπάνω φορείς, ή αν δεν αποστέλλεται ο εκπρόσωπος στο διοικητικό συμβούλιο μέσα σε δεκαπέντε ημέρες, τότε αυτό μπορεί να συνεδριάζει έγκυρα και χωρίς την συμμετοχή όλων των φορέων.

Η σύσταση του φορέα διαχείρισης και η μεταβίβαση της διοίκησης και της διαχείρισης σ' αυτόν, πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί πριν την έκδοση της Διαπιστωτικής Απόφασης. Η μεταβίβαση πραγματοποιείται με σύμβαση, χωρίς αντάλλαγμα, ανάμεσα στο φορέα Β.Ε.ΠΕ. και τον φορέα διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ. και αυτή εγκρίνεται με την παραπάνω απόφαση. Με την σύμβαση ρυθμίζονται οι σχέσεις του φορέα Β.Ε.ΠΕ. με τον φορέα διαχείρισης, μεταβιβάζονται όσα δικαιώματα και υποχρεώσεις εντάσσονται στα πλαίσια της διοίκησης και της διαχείρισης και ρυθμίζονται όλα τα συναφή θέματα. Τέλος, ο φορέας διαχείρισης έχει όλα τα προνόμια, όλα τα δικαιώματα και όλες τις υποχρεώσεις που έχουν παρασχεθεί στο φορέα Β.Ε.ΠΕ.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι γίνεται προσπάθεια να συμμετέχουν και τοπικοί φορείς στην διοίκηση και την διαχείριση των Β.Ε.ΠΕ.. Θεωρείται, όμως, καλύτερο αυτό το σύστημα, αφού εκτός των τοπικών φορέων, τη διοίκηση ασκούν όσοι κατέχουν γη μέσα στις Β.Ε.ΠΕ.. Δημιουργείται δηλαδή, ένα καλύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον, το οποίο ωφελεί και τις εγκαταστημένες μονάδες, αλλά και την τοπική κοινωνία. Σύμφωνα μ' αυτή την κατάσταση, οι Β.Ε.ΠΕ. δεν θεωρούνται ως κάποιο περιουσιακό στοιχείο, ορισμένων επιχειρήσεων, αλλά ένα

αναπτυξιακό κέντρο που θα ωφελήσει, με την σωστή λειτουργία του, την ευρύτερη περιοχή.

2.1.2. Εποπτεία.

Η εποπτεία και η παρακολούθηση της διαχείρισης και της λειτουργίας των Β.Ε.ΠΕ. καθώς και των φορέων διαχείρισης, ασκείται από το Υπουργείο Ανάπτυξης.

Αυτή ασκείται με περιοδικούς ελέγχους, με τους οποίους παρατηρείται αν τηρούνται οι διατάξεις του νόμου 2545/1997, από τις εγκατεστημένες επιχειρήσεις και τους φορείς Β.Ε.ΠΕ. και τους φορείς διαχείρισής τους. Αν διαπιστωθούν παραβάσεις, επιβάλλονται πρόστιμα ή άλλες διοικητικές κυρώσεις στους φορείς Β.Ε.ΠΕ. ή διοίκησης, και διαχείρισης τους, καθώς και στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις.

Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Ανάπτυξης, προβλέπονται:

1. Ο τρόπος, η διαδικασία και τα όργανα ελέγχου των εγκατεστημένων στην Β.Ε.ΠΕ., επιχειρήσεων και του φορέα Β.Ε.ΠΕ. ή διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ..
2. Οι παραβάσεις του φορέα Β.Ε.ΠΕ. ή διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ. και των εγκατεστημένων στην Β.Ε.ΠΕ. επιχειρήσεων. Αυτές μπορεί να σχετίζονται με παραβάσεις του νόμου 2545/1997, ή του Κανονισμού Λειτουργίας ⁽¹⁸⁾, της εγκριτικής απόφασης και των περιβαλλοντικών όρων.
3. Τα χρηματικά πρόστιμα και οι λοιπές διοικητικές κυρώσεις, που επιβάλλονται, όταν διαπιστώνεται παράβαση, από τον Υπουργό Ανάπτυξης. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι ανώτερο από 500.000.000 δρχ. Αυτό είναι το ανώτερο που μπορεί να επιβληθεί και μπορεί ν' αναπροσαρμόζεται με τροποποίηση του προεδρικού διατάγματος σε ποσοστό, όμως, που δεν θα ξεπερνά το 10% ετησίως, του υφιστάμενου ανώτατου ορίου.

Ο φορέας Β.Ε.ΠΕ. επιβάλλεται να παρέχει στο υπουργείο Ανάπτυξης κάθε πληροφορία και στοιχείο που θα του ζητηθεί για την διευκόλυνση του παραπάνω ελέγχου. Αν παραβεί αυτήν την υποχρέωση, πρέπει να καταβάλλει τα παραπάνω πρόστιμα.

⁽¹⁸⁾ Αναφέρεται σε επόμενο κεφάλαιο

2.2. Καθορισμός Β.Ε.ΠΕ.

Ο καθορισμός της Β.Ε.ΠΕ. πραγματοποιείται ύστερα από έγκριση των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., αφού προηγηθεί σύμφωνη απόφαση του αρμόδιου Νομαρχιακού Συμβουλίου, του τόπου που δημιουργείται η νέα Β.Ε.ΠΕ. Σε όσες περιοχές υφίστανται Οργανισμοί Ρυθμιστικού Σχεδίου απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη αυτών. Αυτή πρέπει να παρέχεται το αργότερο μέσα σε διάστημα ενός μήνα, από την υποβολή της αίτησης σ' αυτούς (Νομαρχιακό Συμβούλιο και Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου). Εάν δεν έχει δοθεί μέσα στο προκαθορισμένο διάστημα τότε εκδίδεται η υπουργική απόφαση χωρίς τη γνώμη τους.

Σ' αυτή την απόφαση πρέπει να αναφέρονται τα παρακάτω:

- α) Η θέση, η έκταση και τα όρια της Β.Ε.ΠΕ. με αναφορά σε τοπογραφικό διάγραμμα κλίμακας 1: 5.000.
- β) Οι κατηγορίες βιομηχανιών, βιοτεχνιών, αποθηκών και όσων δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται στην Β.Ε.ΠΕ.
- γ) Το συνολικό κόστος και τα έργα υποδομής και οι υπόλοιπες εγκαταστάσεις που προβλέπονται.
- δ) Τα μέτρα που θα ληφθούν για την προστασία του περιβάλλοντος, μετά την ίδρυση και την λειτουργία της Β.Ε.ΠΕ.

Μετά την δημοσίευση της εγκριτικής απόφασης και πριν ξεκινήσουν οι τελικές εργασίες για την δημιουργία της Β.Ε.ΠΕ. εκδίδεται η διαπιστωτική απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, σύμφωνα με την οποία διαπιστώνεται η έναρξη των έργων υποδομής της Β.Ε.ΠΕ. Αφού εκδοθεί αυτή αίρεται η αναστολή έκδοσης οικοδομικών αδειών και επιτρέπεται να εγκατασταθούν ή να μετεγκατασταθούν βιομηχανικές, βιοτεχνικές και οι υπόλοιπες επιχειρήσεις και δραστηριότητες. Επίσης, επιτρέπεται η διάθεση και η παραχώρηση έκτασης ή χώρων μέσα στη Β.Ε.ΠΕ.

Η αναστολή έκδοσης οικοδομικών αδειών δεν αφορά όσες έχουν σχέση με την κατασκευή έργων υποδομής της Β.Ε.ΠΕ.

Η διαπιστωτική απόφαση επιβάλλεται να έχει εκδοθεί τουλάχιστον μέσα σε τέσσερα χρόνια, από την δημοσίευση της απόφασης περί καθορισμού της Β.Ε.ΠΕ. Η κατάθεση της πολεοδομικής μελέτης για έγκριση γίνεται μέσα σ' ένα χρόνο από την έκδοση της παραπάνω απόφασης και η σύσταση του φορέα Β.Ε.ΠΕ. ολοκληρώνεται μέσα σε έξι μήνες. Μπορεί να δοθεί παράταση από τους Υπουργούς

Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. μόνο για σοβαρούς λόγους. Αυτή δεν μπορεί να ξεπερνά τα δύο χρόνια, τους έξι μήνες και τους τρεις μήνες, αντίστοιχα.

Αν λήξουν οι προθεσμίες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί κάποια έργα υποδομής, ανακαλείται η έγκριση της Β.Ε.ΠΕ., με απόφαση πάλι των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. Με παρόμοια απόφαση ο φορέας Β.Ε.ΠΕ. κηρύσσεται έκπτωτος και υποχρεώνεται να καταβάλλει όλες τις επιχορηγήσεις που τυχόν έλαβε με βάση τις διατάξεις περί είσπραξης δημοσίων εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.). Επίσης, όσο αφορά την έκταση της Β.Ε.ΠΕ. μπορεί είτε να αποχαρακτηρισθεί και να συμβούν κάποιες επεμβάσεις για να αποκατασταθεί το περιβάλλον, είτε ν' ανατεθεί σε άλλο φορέα, που θα είναι ο καθολικός διάδοχος των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του προηγούμενου φορέα. Αν η έκταση αποχαρακτηριστεί τότε επιστρέφεται στους ιδιοκτήτες της, εφόσον έχει απαλλοτριωθεί ή προσφερθεί.

Για να καθορισθεί η Β.Ε.ΠΕ. χρειάζεται πρώτα να υποβληθεί αίτηση στον Υπουργό Ανάπτυξης από τους ιδρυτές του φορέα Β.Ε.ΠΕ. ή τον ίδιο τον φορέα, αν έχει συσταθεί. Αυτή η αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει:

1. Μελέτη σκοπιμότητας και οικονομικής βιωσιμότητας της Β.Ε.ΠΕ.
2. Μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Με απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. που δημοσιεύεται στο Φ.Ε.Κ. ορίζονται:

Οι απαιτούμενες από τον φορέα Β.Ε.ΠΕ. τεχνικές και οικονομικές προϋποθέσεις, καθώς και τα απαιτούμενα έγγραφα και δικαιολογητικά που πρέπει να προσκομιστούν ώστε ν' αποδειχτούν αυτές.

- i. Ο τύπος και το περιεχόμενο της αίτησης του υποψήφιου φορέα Β.Ε.ΠΕ.
- ii. Τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στις προαναφερθέντες μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας.
- iii. Ο ειδικότερος προσδιορισμός των κριτηρίων επιλογής της προτεινόμενης θέσης Β.Ε.ΠΕ.
- iv. Τα παράβολα που συνοδεύουν την αίτηση και τις μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας.
- v. Οποιαδήποτε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για τον καθορισμό της

2.2.1. Περιορισμοί και όροι του καθορισμού Β.Ε.ΠΕ.

Για όσα αναφέρθηκαν προηγουμένως υπάρχουν κάποιοι όροι. Αρχικά, αν η έκταση βρίσκεται εκτός εγκεκριμένου χωροταξικού, ρυθμιστικού, πολεοδομικού ή άλλου σχεδίου γης και περιλαμβάνει δασική έκταση, τότε ο καθορισμός Β.Ε.ΠΕ. επιτρέπεται μόνο αν υπάρχουν σημαντικές ανάγκες της εθνικής οικονομίας ή άλλοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος. Πρέπει βέβαια η δασική έκταση να είναι το μοναδικό πρόσφορο μέσο για την πραγματοποίηση της ανάγκης. Στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται να συνυπογράψει ο Υπουργός Γεωργίας. Αυτός ο όρος δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά. Ακόμη, όσον αφορά την μεταβολή της έκτασης και των ορίων Β.Ε.ΠΕ., αυτή επιτρέπεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. Χρειάζεται πριν να έχει προηγηθεί αιτιολογημένη αίτηση του φορέα Β.Ε.ΠΕ. ή διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ.

Τέλος, αν διαπιστωθεί κατά το στάδιο οριοθέτησης της Β.Ε.ΠΕ., ότι σ' αυτήν περιλαμβάνεται γήπεδο σε ποσοστό τουλάχιστον 75% της συνολικής έκτασης, τότε θεωρείται ότι ολόκληρο εμπίπτει μέσα στα όρια της Β.Ε.ΠΕ.

2.3. Οι δραστηριότητες των ΒΙ.ΠΕ.

Στις ΒΙ.ΠΕ. επιτρέπονται να συμβαίνουν ορισμένες δραστηριότητες εκτός των κυρίως βιομηχανικών, βιοτεχνικών και των υπολοίπων εγκαταστάσεων. Αυτές είναι συνοπτικά:

- 1) Η εγκατάσταση επιστημονικών ερευνητικών εργαστηρίων και κέντρων τεχνολογικής στήριξης των επιχειρήσεων και των εργαζομένων.
- 2) Η δημιουργία κτιρίων, τα οποία θα στεγάσουν υπηρεσιακές μονάδες δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και κοινωφελείς οργανισμούς για να εξυπηρετηθούν οι επιχειρήσεις και όσοι εργάζονται σ' αυτές.
- 3) Η δημιουργία δικτύων παροχής υπηρεσιών μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων και πληροφορικής.
- 4) Η ίδρυση ελεύθερων ζωνών.
- 5) Η εγκατάσταση διαμετακομιστικών κέντρων, αποθηκών και σταθμών εμπορευματοκιβωτίων για την διακίνηση όλων των προϊόντων.

6) Η ίδρυση εκθεσιακών ή συνεδριακών κέντρων.

7) Η κατασκευή οργανωμένων χώρων, όπου θα εγκαθίστανται επιχειρήσεις και θα τους παρέχονται όλες οι αναγκαίες υπηρεσίες για τη λειτουργία τους.

Παράλληλα, μπορεί να συμβεί μετεγκατάσταση βιομηχανικών και βιοτεχνικών λειτουργιών υψηλής όχλησης σε ΒΙ.ΠΑ. και ΒΙΟ.ΠΑ., αν: α) δεν υπάρχει στο νομό ΒΙ.ΠΕ. ή δεν υπάρχει χώρος στην ήδη υπάρχουσα. β) Έχει εγκριθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την προτεινόμενη νέα θέση. Ακόμη, είναι ενδεχόμενο να εγκατασταθούν σε ΒΙΟ.ΠΑ. βιομηχανικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες μέσης όχλησης αν συντρέχουν οι παραπάνω συνθήκες.

2.4. Χρηματοδότηση ΒΙ.ΠΕ.

Οι πηγές χρηματοδότησης των ΒΙ.ΠΕ. μέχρι το 1980 ήταν αποκλειστικά εσωτερικές. Οι πόροι, δηλαδή, προέρχονταν από τις πωλήσεις γηπέδων, τα διαθέσιμα του φορέα ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.), και την συμμετοχή του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Μετά την έναρξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το πρόγραμμα άρχισε να χρηματοδοτείται και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.). Το Ε.Τ.Π.Α. ιδρύθηκε το 1974 και με τις χρηματοδοτήσεις του αποσκοπεί στην διάρθρωση των περιφερειακών ανισοτήτων, που οφείλονται κυρίως στον πρωταρχικό ρόλο του γεωργικού τομέα, στις βιομηχανικές μεταβολές και στην διαρθρωτική υποαπασχόληση⁽¹⁹⁾.

Στις μέρες μας, η διαδικασία χρηματοδότησης των Β.Ε.ΠΕ. ξεκινά αμέσως μετά την έγκριση του καθορισμού τους. Όλες οι δαπάνες που έχουν προϋπολογιστεί από τον φορέα Β.Ε.ΠΕ. και έχουν σχέση με την απόκτηση γης, την εκπόνηση μελετών, την κατασκευή έργων, τις δαπάνες οργάνωσης, την κατασκευή κτιρίων εξυπηρέτησης των Β.Ε.ΠΕ., την διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και την δημιουργία έργων εξυπηρέτησης των Β.Ε.ΠΕ., λαμβάνουν επιχορήγηση από το Υπουργείο Ανάπτυξης.

Η παραπάνω επιχορήγηση προέρχεται από πιστώσεις είτε του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, είτε του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Το συνολικό ποσοστό της δεν ξεπερνά το 60% του ύψους του εγκεκριμένου

⁽¹⁹⁾ D. Keeble, Peter L. Owens and Chris Thomson, The influence of peripheral and central regions on the relative development of regions of EEC. Countries, England University of Cambridge, 1981 και Commission of the European Communities, The contribution of Infrastructure to region development. Final rept. Luxembourg, 1986.

επενδυτικού σχεδίου. Η συμμετοχή του φορέα δεν πρέπει, να είναι κατώτερη του 25%, ενώ δεν αποκλείεται η χρηματοδότηση και από άλλες ιδιωτικές ή δημόσιες πηγές. Για παράδειγμα, οι εισφορές των ιδιοκτητών των ακινήτων θεωρούνται πόροι των Β.Ε.ΠΕ., ενώ και η Ε.Τ.Β.Α. μπορεί να εκδίδει ομολογιακά δάνεια για την αγορά οικοπέδων ή για την χρηματοδότηση των έργων στις Β.Ε.ΠΕ.

Για ν' αποφασιστεί η έγκριση της επιχορήγησης από τον Υπουργό Ανάπτυξης, πρέπει να έχει προηγηθεί γνωμοδότηση εννεαμελούς επιτροπής Β.Ε.ΠΕ. Αν όμως οι Β.Ε.ΠΕ. χρηματοδοτούνται από Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.), τότε εξαιρούνται και η έγκριση παρέχεται από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας περιφέρειας, αφού όμως, γνωμοδοτηθεί από την εννεαμελή επιτροπή.

Για την μεν επιτροπή Β.Ε.ΠΕ. αποφασίζει ο Υπουργός Ανάπτυξης για όσα αφορούν την σύνθεση, την συγκρότηση, τις αρμοδιότητες και τους όρους λειτουργίας της, ενώ η περιφερειακή επιτροπή Β.Ε.ΠΕ. καθορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας. Για τις αμοιβές των μελών των παραπάνω επιτροπών αποφασίζουν οι Υπουργοί Οικονομικών και Ανάπτυξης.

Όλες οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της επιχορήγησης καθορίζονται από τον Υπουργό Ανάπτυξης. Αυτός είναι που αποφασίζει και για τον τρόπο με τον οποίο θα γίνεται ο έλεγχος της εκτέλεσης των έργων που επιχορηγούνται και για όλες τις άλλες λεπτομέρειες της χρηματοδότησης.

Τέλος, οι φορείς Β.Ε.ΠΕ. απαλλάσσονται από κάθε φόρο, εισφορά ή δικαίωμα υπέρ του Δημοσίου, με εξαίρεση το Φ.Π.Α. Αυτές οι φορολογικές απαλλαγές αποσκοπούν στην ανάπτυξη των Β.Ε.ΠΕ. και ισχύουν από την εποχή ίδρυσής τους. Οι επιχορηγήσεις διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή.

Σε ποιες περιοχές κινήτρων χωρίζεται η χώρα;

Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 2601/98, η Επικράτεια κατανέμεται σε τέσσερις περιοχές ως εξής:

ΠΕΡΙΟΧΗ Α: Περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης, πλην των τμημάτων τους που εντάσσονται στις λοιπές περιοχές.

ΠΕΡΙΟΧΗ Β: Περιλαμβάνει τη ΒΙ.ΠΕ, Ε.Τ.Β.Α., την επαρχία Λαγκαδά και το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού του Ν. Θεσσαλονίκης, την επαρχία Τροιζηνίας του

Ν. Αττικής, καθώς και τις περιφέρειες, τους νομούς ή τα τμήματά νομών της Επικράτειας που δεν εντάσσονται στις περιοχές Δ, Γ και Α.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ: Θεωρείται η ζώνη μέσου βαθμού ενίσχυσης και περιλαμβάνει περιοχές με έντονα προβλήματα απασχόλησης που ορίζονται ανά διετία με κοινή Υπουργική Απόφαση και με κριτήρια την ύπαρξη ανεργίας τουλάχιστον κατά μία ποσοστιαία μονάδα, ανώτερη του μέσου όρου χώρας κατά την τελευταία τετραετία ή και τη μείωση του ενεργού πληθυσμού σύμφωνα , με τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία.

Περιλαμβάνει, επίσης, τη Ζώνη Λαυρεωτικής του Νομού Αττικής.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ: Περιλαμβάνει τους Νομούς Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου, τις ΒΙ.ΠΕ., Ε.Τ.Β.Α. της Περιφέρειας Ηπείρου, τα νησιά της Ελληνικής Επικράτειας με πληθυσμό μέχρι 3.100 κατοίκους, τα νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, τη νήσο Θάσο, το νομό Δωδεκανήσου (πλην της πόλης της Ρόδου) και την παραμεθόρια ζώνη του ηπειρωτικού τμήματος της χώρας σε απόσταση 20 χλμ. Από τα σύνορα.

ΠΙΝΑΚΑΣ1.

Καθορισμός των παρεχόμενων ενισχύσεων κατά περιοχή.

Νέες επιχειρήσεις		Παλαιές επιχειρήσεις
Περιοχή Δ	Επιχορήγηση	Επιδότηση επιτοκίου
	40% Επιδότηση επιτοκίου	40%
	40%	100% της επένδυσης
	Νέες ξενοδοχειακές μονάδες	εκπίπτει από τα κέρδη 10ετίας.
	25%	

Περιοχή Γ	Επιχορήγηση 30% Επιδότηση επιτοκίου 30% Νέες ξενοδοχειακές μονάδες 15%	Επιδότηση επιτοκίου 30% 70% της επένδυσης εκπίπτει από τα κέρδη 10ετίας
Περιοχή Β	Επιχορήγηση 15% Επιδότηση επιτοκίου 30% Νέες ξενοδοχειακές μονάδες ...	Επιδότηση επιτοκίου 15% 40% της επένδυσης εκπίπτει από τα κέρδη 10ετίας
Περιοχή Α	(Κίνητρα μόνο για ειδικές επενδύσεις) Επιχορήγηση 25%- 40% Επιδότηση επιτοκίου 25%- 40%	(Κίνητρα μόνο για ειδικές επενδύσεις) Επιδότηση επιτοκίου 25%-40% 60%-100% της επένδυσης εκπίπτει από τα κέρδη 10ετίας

Οι ειδικές επενδύσεις αφορούν μεταξύ άλλων στην προστασία περιβάλλοντος και στην εξοικονόμηση ενέργειας, στην παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας, καθώς και στην παραγωγή νέων προϊόντων.

2.5. Κανονισμός Λειτουργίας.

Η διοίκηση, η διαχείριση και γενικά η λειτουργία των Β.Ε.ΠΕ. καθορίζονται από έναν κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος κατατίθεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης από τον φορέα Β.Ε.ΠΕ. Ο κανονισμός αυτός προβλέπει συνοπτικά τα εξής:

- α) Τους όρους και τις προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας των επιχειρήσεων Β.Ε.ΠΕ.
- β) Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις επί των κοινοκλήτων και κοινοχρήστων ακινήτων, κτισμάτων, εγκαταστάσεων, χώρων, έργων και υπηρεσιών και τους περιορισμούς τους.
- γ) Τα ζητήματα που έχουν σχέση με την διοίκηση και την διαχείριση της Β.Ε.ΠΕ. και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του φορέα διαχείρισης και των εγκατεστημένων επιχειρήσεων, την αμοιβή του φορέα διαχείρισης για τις παρεχόμενες απ' αυτόν υπηρεσίες και το ανώτατο όριό της, τις δαπάνες και τον τρόπο κατανομής τους στους ιδιοκτήτες, το είδος εκμετάλλευσης των κοινόκτητων χώρων, έργων, και υπηρεσιών και τις υποχρεώσεις για την συντήρηση και ανάπτυξη των έργων υποδομής.
- δ) Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ιδιοκτητών των ακινήτων και τους περιορισμούς της ιδιοκτησίας τους.
- ε) Την διαδικασία ελέγχου από τον φορέα Β.Ε.ΠΕ. ή διαχείρισής τους.
- στ) Τους όρους και τους περιορισμούς που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος.
- ζ) Τους οικονομικούς πόρους της Β.Ε.ΠΕ. και την διάρκεια της διαχείρισης περιόδου.
- η) Όλες τις λεπτομέρειες που έχουν σχέση με την λειτουργία της Β.Ε.ΠΕ.
- Ο παραπάνω κανονισμός μπορεί ν' αλλάξει με απόφαση των φορέων Β.Ε.ΠΕ. ή διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙ.ΠΕ.

3.1. Η στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης.

Πριν περάσουμε στο κύριο θέμα αυτής της ενότητας, την χωροθέτηση της βιομηχανίας, θ' αναφερθούμε συνοπτικά στην προσπάθεια για περιφερειακή ανάπτυξη. Θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε σύντομα, αλλά κατανοητά κάποιες έννοιες που θα μας απασχολήσουν παρακάτω, μιας και οι ΒΙ.ΠΕ. δημιουργήθηκαν κυρίως για λόγους περιφερειακής ανάπτυξης.

Από το 1948 και μετά, έγιναν προσπάθειες ν' αντιμετωπιστούν οι περιφερειακές ανισότητες,⁽²⁰⁾ καθώς η αυξανόμενη συγκέντρωση πληθυσμού στην πρωτεύουσα προκάλεσε πολλά προβλήματα, τόσο σ' αυτήν όσο και στην περιφέρεια.

Οι βασικοί σκοποί, λοιπόν, της περιφερειακής οικονομικής πολιτικής είναι:

- 1) Η μείωση της ανεργίας.
- 2) Η μείωση των πληθυσμιακών πιέσεων στις κορεσμένες περιφέρειες.
- 3) Η διατήρηση της πολιτιστικής παράδοσης των περιφερειών
- 4) Η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στην κατανομή του πραγματικού κατά κεφαλή εισοδήματος.
- 5) Η διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.
- 6) Η πλήρης απασχόληση των πλουτοπαραγωγικών πόρων.
- 7) Η βέλτιστη κατανομή των πόρων.
- 8) Η προώθηση της τεχνολογικής προόδου στις καθυστερημένες περιφέρειες.
- 9) Η συγκράτηση του πληθυσμού σε περιοχές που παρουσιάζονται προβλήματα μειονοτήτων, κ.α⁽²¹⁾.

Όλοι αυτοί οι σκοποί σχετίζονται με τα κατά τόπους προβλήματα και μ' ένα μίγμα κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών πιέσεων. Στις υποανάπτυκτες περιοχές, όπου κυριαρχεί ο γεωργικός τομέας, ο σκοπός είναι ν' αναπτυχθεί μία τριτογενής δομή, με άλλα λόγια να εκβιομηχανιστούν. Από την άλλη πλευρά, στις παρακμάζουσες περιφέρειες, σ' αυτές δηλαδή που είχε υπάρξει μία βιομηχανική

⁽²⁰⁾ Διαφορές σε: πληθυσμιακή πυκνότητα, ευκαιρίες απασχόλησης σε επίπεδο εισοδήματος, μεταναστευτικό ισοζύγιο, καταναλωτικά πρότυπα, παραγωγή.

⁽²¹⁾ Σ. Μαγγανά Κακαουνάκη "Η χωροθέτηση των ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα και των μεταποιητικών μονάδων μέσα σ' αυτές", σελ.24

⁽²²⁾ Robert Vanhove and Leo H. Klaassen, Η περιφερειακή πολιτική της ΕΟΚ και των χωρών-μελών της. Μετάφραση Φ. Λιμαντοπούλου (Εκδόσεις Παπαζήση, 1983) σελ. 61-62.

υποδομή, αλλά οι κλάδοι της είναι απαρχαιωμένοι και ξεπερασμένοι, σκοπός είναι η προσαρμογή ή ο μετασχηματισμός της περιφέρειας για να μειωθεί η ανεργία και ν' αυξηθεί το κατά κεφαλήν εισόδημα⁽²²⁾.

Η περιφερειακή ανάπτυξη έχει ακολουθήσει διάφορες στρατηγικές κατά καιρούς, ανάλογα με τα κριτήρια, με τα οποία κρίνονταν ότι έπρεπε να προχωρήσει. Αρχικά, εκφράστηκε ως επιχείρηση σωτηρίας των μικρών περιοχών. Αυτές, όμως, συχνά ήταν πολύ μικρές και αποκομμένες από την υπόλοιπη επικράτεια. Άρα, δεν ήταν εύκολο να στηρίξουν μια αγορά εργασίας με κάποια συνέπεια. Τα κριτήρια σ' αυτήν την περίπτωση ήταν κοινωνικά, αφού οι επιλεγμένες περιοχές δεν είχαν αρκετές δυνατότητες ανάπτυξης.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 και τις αρχές της δεκαετίας του 1960 άρχισε να διαφαίνεται και επισημάνθηκε η αλληλεξάρτηση περιφερειακής και εθνικής πολιτικής. Τα κριτήρια τότε ήταν κυρίως οικονομικά, χωρίς, όμως, να πάψουν να υφίστανται και τα κοινωνικά.

Έτσι, σιγά σιγά, διαμορφώθηκαν δύο κύριες στρατηγικές περιφερειακής ανάπτυξης: η "πολική" και η "ολοκληρωμένη" ανάπτυξη.

Πόλος Ανάπτυξης μπορεί να θεωρηθεί κάποιο σημείο περιφέρειας, αστικό κέντρο ή περιοχή, στο οποίο να επικρατούν τέτοιες συνθήκες αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης, ώστε να μπορεί αυτή να διαχέεται σ' όλη την περιφέρεια γύρω απ' τον πόλο, ή και έξω απ' αυτήν.

Για ν' ακολουθήσει η "πολική" ανάπτυξη, χρειάζονται μεγάλες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις κοινωνικής υποδομής.

Οι κλάδοι προώθησης που απαιτούνται για την δημιουργία πόλων ανάπτυξης πρέπει να έχουν τις παρακάτω ιδιότητες:⁽²³⁾

- Να ανήκουν σε ταχέως αναπτυσσόμενους και δυναμικούς κλάδους.
- Να ανήκουν σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας.
- Να συμβάλλουν στην διοχέτευση τεχνολογικών και θεσμικών καινοτομιών στην περιφέρεια.
- Να προκαλούν ταχεία αύξηση των εισοδημάτων που προορίζονται στις επιχειρήσεις του τριτογενή και του πρωτογενή τομέα.

⁽²²⁾ Ν.Ι.Κόνσολας, Περιφερειακή οικονομική πολιτική (Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 1983)σελ.299-300. Και Α.Δδ Παπαδόπουλος, οριοθέτηση και αξιολόγηση της διαδικασίας της πολιτικής ανάπτυξης στον ελληνικό χώρο και χάριξη μιας στρατηγικής πολιτικής ολοκληρωμένης ανάπτυξης (Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση 1984) σελ.41

Σε μερικές περιπτώσεις, όμως, δεν μπορεί να εφαρμοστεί η πολική ανάπτυξη, γιατί είτε δεν υπάρχει αστικό κέντρο που να διαθέτει τα κατάλληλα χαρακτηριστικά για να γίνει πόλος ανάπτυξης, είτε η περιφέρεια είναι ακατάλληλη για να γίνει δέκτης αυτής της ανάπτυξης. Όταν συμβαίνουν αυτά πιο σωστό είναι να εφαρμόζεται το μοντέλο της ολοκληρωμένης ανάπτυξης.

Ολοκληρωμένη ανάπτυξη, είναι η διαδικασία ανάπτυξης με την οποία επιδιώκεται η προώθηση όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων, στις οποίες η περιφέρεια παρουσιάζει τοπικά πλεονεκτήματα, καθώς και η τοπική εκμετάλλευση και αξιοποίηση όλων των πλουτοπαραγωγικών πηγών της περιφέρειας. Παράλληλα, επιδιώκεται, η ισόρροπη ανάπτυξη όλων των χωρικών μονάδων της περιφέρειας με την διατήρηση του υπάρχοντος οικιστικού δικτύου, χωρίς την συγκέντρωση του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων σ' ένα ορισμένο αστικό κέντρο.⁽²⁴⁾

Εδώ διαπιστώνεται, ότι δίνεται προτεραιότητα στην ενθάρρυνση της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της βελτίωσης του τοπικού εργατικού δυναμικού.

Τελειώνοντας, έγινε μία πολύ συνοπτική παρουσίαση του περιφερειακού προβλήματος. Εξηγήθηκαν κάποιοι όροι που θα αναφερθούν παρακάτω. Μετά από αυτά, θεωρούμε ότι μπορούμε να προχωρήσουμε στην χωροθέτηση της βιομηχανίας, και στις θεωρίες που ασχολήθηκαν μ' αυτήν.

3.2. Η οικονομική θεωρία του τόπου εγκατάστασης.

Η θεωρία αυτή αναπτύχθηκε μέσα στο γενικό πλαίσιο της ελεύθερης αγοράς. Το πρόβλημα του τόπου εγκατάστασης μίας επιχείρησης, θεωρήθηκε πρόγραμμα της κυβέρνησης, και όχι της επιχείρησης για αποκόμιση κερδών. Έτσι, η θεωρία αυτή επεκτείνεται ως το σχεδιασμό προγραμμάτων, προηγείται, όμως, του εθνικού και του περιφερειακού χωρικού σχεδιασμού.

Ουσιαστικά, το βασικό θέμα είναι η μεγιστοποίηση των κερδών μίας επιχείρησης και οι διάφοροι τρόποι, με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί αυτό. Επειδή, το θέμα αυτό είναι πολύπλοκο και η εργασία μας δεν επιτρέπει την εμβάθυνση του θ' αναφερθούμε σ' αυτό πολύ συνοπτικά.

⁽²⁴⁾ Α. Α. Παπαδοκαλόπουλος, Οριοθέτηση και αξιολόγηση της διαδικασίας της πολικής ανάπτυξης στον ελλαδικό χώρο και χάριξη μίας στρατηγικής πολικής ολοκληρωμένης ανάπτυξης. (Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση 1984)σελ.46-47

Αρχικά, για να μεγιστοποιηθούν τα κέρδη μίας επιχείρησης, πρέπει αυτή σε πρώτο επίπεδο να εγκατασταθεί στο σημείο με τα λιγότερα έξοδα μεταφοράς. Επειδή μία επιχείρηση, χρειάζεται υλικά για να κατασκευάσει τα προϊόντα της και στην συνέχεια να τα διοχετεύσει στην αγορά, τα παραπάνω έξοδά διακρίνονται σ' αυτά της διανομής του υλικού και σ' εκείνα της μεταφοράς του προϊόντος στον τόπο της αγοράς. Πρέπει, λοιπόν, η επιχείρηση να εγκατασταθεί σ' ένα σημείο, όπου θα εξυπηρετείται, και από τις δύο πλευρές. Πολύ σημαντικά θεωρούνται τα λιμάνια ως σημεία μεταφόρτωσης, καθώς αποτελούν μία καλή ευκαιρία για την επεξεργασία των υλικών, προτού σταλούν στον τόπο αγοράς.

Απ' την άλλη μεριά, αν το ακατέργαστο υλικό μπορεί να έρθει από περισσότερες της μιας τοποθεσίες, τότε ο επιχειρηματίας χρειάζεται να υπολογίσει και άλλες μεταβλητές. Έστω, για παράδειγμα, ότι ένα από τα δύο μέρη, έχει λιγότερα έξοδα μεταφοράς από το άλλο. Αν και η παροχή εργασίας είναι φθηνότερη και σε συνάρτηση με τον τόπο αγοράς, τότε η επιχείρηση μπορεί να εγκατασταθεί εκεί.

Τα παραπάνω θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως εισαγωγή στο θέμα μας, που είναι η εγκατάσταση των ΒΙ.ΠΕ. Για την χωροθέτηση των ΒΙ.ΠΕ. αναπτύχθηκαν σε γενικές γραμμές, τρεις θεωρίες, η κλασική, η μπιχεβιοριστική και η σχολή της πολιτικής οικονομίας. Οι δύο πρώτες έχουν αμφισβητηθεί δραστικά, ενώ η τρίτη βρίσκεται στην ανάπτυξη της. Πρώτα πρώτα, η κλασική σχολή αντιμετωπίζει την κατανομή των παραγωγικών δραστηριοτήτων ως θέμα σχετικό με την μεταφορά των προϊόντων, τις μετακινήσεις και την χρήση γης

Σ' αυτή την σχολή παρατηρούνται τέσσερις προσεγγίσεις. Η πρώτη είναι αυτή του ελάχιστου κόστους.⁽²⁵⁾ Σύμφωνα μ' αυτή, η επιχείρηση πρέπει να εγκατασταθεί εκεί όπου θα υπάρχει το μικρότερο κόστος μεταφοράς, σε συνάρτηση με το φθηνότερο εργατικό δυναμικό και την ελαχιστοποίηση των οικονομιών συγκέντρωσης.

Στη συνέχεια έχουμε τους υποστηρικτές της χωροθετικής αλληλεξάρτησης⁽²⁶⁾ με την περιοχή της αγοράς. Κατ' αυτούς, όταν μία επιχείρηση εγκαθίσταται σε σημείο όπου ήδη υφίστανται άλλες επιχειρήσεις ή θα δημιουργηθούν καινούργιες, χρειάζεται να λαμβάνει υπόψη της τον ανταγωνισμό.

⁽²⁵⁾ Weber, A. (1901) *Theory of location of industries*. University of Chicago Press.

⁽²⁶⁾ Losch, Hotelling/ Losch, A. (1952) *The economics of location*. Yale university press. (1952) "Stability an competition " *Economic journal*, No 39 p.41-57

Η τρίτη προσέγγιση, είναι αυτή της γενικής χωρικής ισορροπίας και ασχολείται με τον τρόπο που γίνεται η κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων στο χώρο, υπό συγκεκριμένες συνθήκες.

Η τελευταία προσέγγιση⁽²⁷⁾, έχει σχέση με τον κύκλο ζωής του προϊόντος και θεωρεί ότι, ανάλογα με το στάδιο του κύκλου των προϊόντων, υπάρχουν διαφορετικές απαιτήσεις για τη βιομηχανική χωροθέτηση.

Όλες οι προηγούμενες προσεγγίσεις απέτυχαν, γιατί αναφέρονται στην χωροθέτηση της βιομηχανίας, θεωρώντας την ως προϊόν μεμονωμένων παραγόντων⁽²⁸⁾. Επίσης, οι θεωρίες της κλασικής σχολής αποδείχθηκαν ανεπαρκείς και για άλλους λόγους που δεν αφορούν την παρούσα μελέτη.

Η επόμενη σχολή είναι η μπιχεβιοριστική. Αυτή διαμορφώθηκε στη δεκαετία του 1960 και ισχυρίζεται ότι η ερμηνεία της χωροθέτησης της βιομηχανίας, πρέπει να βασίζεται στη συμπεριφορά ατόμων και επιχειρήσεων. Επιχειρεί να δημιουργήσει κοινά πρότυπα συμπεριφοράς ατόμων και επιχειρήσεων. Σ' αυτήν παρατηρούνται δύο θεωρίες. Κατ' αρχάς είναι η μπιχεβιοριστική θεωρία της επιχείρησης, η οποία ασχολήθηκε με την διαδικασία λήψης της απόφασης για την χωροθέτηση της βιομηχανίας. Αναγνώρισε ότι όλες οι απόψεις στην πραγματικότητα αποβαίνουν άκαρπες τις περισσότερες φορές, αφού είτε μεγιστοποιούν τα κέρδη, είτε ελαχιστοποιούν τις χρησιμοποιούμενες πηγές. Επομένως, η διαδικασία που αναφέρθηκε γίνεται πολύπλοκη, καθώς η επιχείρηση δεν μπορεί να κινηθεί ως σύνολο των μεμονωμένων ατόμων που την αποτελούν, αφού δεν αντανακλώνται μόνο οι απόψεις τους, αλλά και η φύση της επιχείρησης, η θέση της, κ.ο.κ.

Ύστερα, υπάρχει ο καθαρά περιγραφικός μπιχεβιορισμός, ο οποίος καταλήγει σε απλοϊκό εμπειρισμό, γιατί δεν θεμελιώνεται θεωρητικά. Έτσι, δεν αποκαλύπτονται οι εσωτερικοί μηχανισμοί της χωροθέτησης. Αυτή η θεωρία αποδείχτηκε λανθασμένη και από τις μεθόδους έρευνας που χρησιμοποιεί (συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια), τις οποίες θεωρεί ως αναμφισβήτητα δεδομένα. Επίσης, προσπαθεί να ερμηνεύσει την άποψη της χωροθέτησης αποκλειστικά μέσα από την επιχείρηση.

Χωρίς να επεκταθούμε άλλο, περνάμε στην τρίτη σχολή, αυτήν της πολιτικής οικονομίας. Με αυτήν την σχολή, άρχισε να κατανοείται η βιομηχανική χωροθέτηση.

⁽²⁷⁾ Hoover, Vernon. Hoover, M. (1948), Location of economic activity, University of Chicago press.

⁽²⁸⁾ Σχετικά με αυτό βλ. βιβλίο "Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική", Κώστας Χατζημητσάλης, σελ.89 κ.ε.

Η θεωρία αυτή χαρακτηρίστηκε από την έντονη κριτική που άσκησε στις δύο προηγούμενες σχολές και από την εισαγωγή του μαρξισμού, κυρίως της οικονομικής θεωρίας και της ιστορικής διαλεκτικής μεθοδολογίας, στην ανάλυση χωροθέτησης της βιομηχανίας. Και αυτή η σχολή, εστιάζει το ενδιαφέρον της στην οικονομία, αλλά με τελείως διαφορετική οπτική. Υποστηρίζει ότι η χωροθέτηση της βιομηχανίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τις κοινωνικές δομές, οι οποίες, όμως, διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή. Άρα, δεν νοείται μία οικουμενική θεωρία χωροθέτησης, επειδή υφίστανται κοινωνικές αντιθέσεις. Αυτή η άποψη απουσιάζει τελείως απ' τις δύο προαναφερθείσες σχολές.

Ωστόσο, και αυτή η σχολή παρουσιάζει αδυναμίες. Πρώτα πρώτα, διακρίνεται από οικονομισμό. Υπερτονίζει, δηλαδή την σημασία της οικονομίας. Παράλληλα, δεν δίνει ιδιαίτερη σημασία στους μεμονωμένους παράγοντες, αλλά στις δομές. Τέλος, εστιάζεται στις μονομερείς και όχι διαλεκτικές αναλύσεις της χωροθέτησης της βιομηχανίας και διακρίνεται από μηχανιστικές αναλύσεις.⁽²⁹⁾

Συνοψίζοντας, και οι τρεις αυτές σχολές έδωσαν ιδιαίτερη σημασία στην οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Αυτό θεώρησαν ως σημαντικό παράγοντα για την χωροθέτησή τους. Αγνόησαν τις κοινωνικές δομές, κάτι που η σχολή της πολιτική οικονομίας προσπάθησε να αποφύγει, όχι όμως, με ιδιαίτερη επιτυχία. Αυτό δείχνει ότι δεν κατάφεραν να συνδυάσουν της θεωρία της Περιφερειακής Ανάπτυξης με αυτήν της συμπεριφοράς της επιχείρησης, σχετικά με τον τόπο εγκατάστασής της.

3.3. Η χωροθέτηση των ΒΙ.ΠΕ.

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο οι οικονομικές θεωρίες δεν κατάφεραν να επιλύσουν συστηματικά το πρόβλημα της βιομηχανικής χωροθέτησης. Αυτή είναι το αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, την διερεύνηση των οποίων θα ξεκινήσουμε σε αυτό το κεφάλαιο.

Το πιο σημαντικό θέμα που προκύπτει, από μικροοικονομική άποψη, είναι να βρεθούν οι εκτάσεις που θα εξασφαλίσουν την μεγιστοποίηση των κερδών, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παραμέτρους. Παράλληλα, είναι ανάγκη, ν'

⁽²⁹⁾ Για περισσότερα Κωστής Χατζημιχάλης, "Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική", σελ. 88 κ.ε.

αναπτύσσεται η οικονομία και να υπάρχει ισόρροπη ανάπτυξη των χωρικών μονάδων.⁽³⁰⁾

Οι ΒΙ.ΠΕ. αποτελούν το κατάλληλο υπόβαθρο για την τοποθέτηση βιομηχανιών και επιχειρήσεων. Ένας, όμως, και ίσως ο σημαντικότερος παράγοντας της επιτυχίας τους είναι η επιλογή του κατάλληλου τόπου για την εγκατάστασή τους. Αυτό εξαρτάται από τον τύπο της περιφερειακής ανάπτυξης κάθε κράτους. Μ' αυτήν την χωροθέτηση δεν ορίζεται ακόμη ο ακριβής τόπος και τα όρια των υπό οργάνωση ΒΙ.ΠΕ., αλλά ο τύπος, ο ευρύτερος χώρος εγκατάστασης και το μέγεθος τους. Αυτή ονομάζεται χωροθέτηση ΒΙ.ΠΕ. σε μακρογεωγραφικό επίπεδο.

Εάν στην χώρα εφαρμόζεται το μοντέλο της «πολιτικής ανάπτυξης», η χωροθέτηση πρέπει να πληρεί τα ακόλουθα:

1. Να γίνεται κοντά σε μεγάλα αστικά κέντρα ή σε πόλεις που ο πληθυσμός τους ξεπερνά τις 30.000 κατοίκους. Οι τελευταίες χρειάζεται να διαθέτουν δίκτυα επικοινωνιών και συγκοινωνιακών κόμβων και όλες τις υπηρεσίες που μπορούν να εξυπηρετήσουν τις βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις.
2. Να συνδυάζεται και με άλλα νομισματικά και οικονομικά μέσα πολιτικής.
3. Τέλος, "να είναι δυνατόν ν' αποτελέσει η ίδια, χωροθετικό παράγοντα δυναμικών μονάδων της εθνικής οικονομίας ή κλάδων κλειδιά, που έχουν την δυνατότητα να διαχέουν ανάπτυξη στην περιφέρεια που ανήκουν και να συμβάλλουν στην εθνική οικονομία, γενικότερα".⁽³¹⁾

Με τα παραπάνω θα προσελκύσει το ενδιαφέρον των επιχειρηματιών και βιομηχανιών να εγκατασταθούν σ' αυτές.

Εάν τηρηθούν οι προϋποθέσεις αυτές, μπορεί να δημιουργηθεί μία ΒΙ.ΠΕ. Εθνικής Κλίμακας ή Εθνικής Σημασίας. Οι ΒΙ.ΠΕ. αυτού του τύπου, συμβάλλουν και στην περιφερειακή, αλλά και στην εθνική ανάπτυξη του χώρου. Επίσης, κάτω από αυτό το μοντέλο περιφερειακής ανάπτυξης, ιδρύονται και οι ΒΙ.ΠΕ. υπερεθνικής σημασίας ή κλίμακας. Αυτές είναι πόλοι εφαρμοσμένης έρευνας, προχωρημένων τεχνικών και δραστηριοτήτων του τριτογενή τομέα και έχουν διεθνή ακτινοβολία.

⁽³⁰⁾ Αυτό υποστηρίζει ο Νικ. Ι. Κόνσολας με τους Κων. Γ. Αθανασόπουλο, Ηλ. Ε. Σιδηρόπουλο, Κ.Π. Ρόκο και Αθ. Παπαδοσκαλάπουλο, στη "Μελέτη Αξιολόγησης και Αναπροσαρμογής του προγράμματος χωροθέτησης και ανάπτυξης των ΒΙ.ΠΕ.", Αθήνα: εκδόσεις κ.ε.π.α. 1989.

⁽³¹⁾ Σ. Μαγγανά Κακωονάκη "Η χωροθέτηση των ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα και των μεταποιητικών μονάδων σ' αυτές.", σελ. 46.

Με διαφορετικές προοπτικές δημιουργούνται οι ΒΙ.ΠΕ. τοπικής κλίμακας ή σημασίας. Αυτές ιδρύονται όταν εφαρμόζεται το μοντέλο της "ολοκληρωμένης ανάπτυξης" και τότε είναι οι αναγκαίες χωρικές μονάδες που εξακολουθούν ν' αποτελούν το συμπλήρωμα υποδομής κάθε χωροταξικού σχεδιασμού. Επίσης, αυτές είναι το συμπλήρωμα μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και εδώ εγκαθίστανται ή μετεγκαθίστανται μονάδες, κυρίως τοπικής σημασίας.

Η χωροθέτηση αυτών των ΒΙ.ΠΕ. δεν αποβλέπει στην εγκατάσταση δυναμικών κλάδων της οικονομίας, αλλά αποσκοπεί στα παρακάτω:

1. Στην ένταξη της ΒΙ.ΠΕ. στον οικιστικό ιστό, για να μπορεί να εξυπηρετείται από τα υπάρχοντα δίκτυα της πόλης. Αν δεν είναι δυνατό να ενταχθεί μέσα στην πόλη, η απόσταση της απ' αυτή να μην ξεπερνά τα 5-7 χλμ. Έτσι, και οι μικρομεσαίες μονάδες θα μπορούν να εγκαθίστανται σ' αυτή και το κόστος δεν θα είναι μεγάλο, αν υπάρχει έλλειψη εξωτερικών έργων υποδομής, απαιτητήτων για την λειτουργία της.
 2. Στην λειτουργία της, ως αναγκαίου στοιχείου του γενικότερου χωροταξικού σχεδιασμού της πόλης που εγκαθίσταται, αλλά και της περιφέρειας. Η ΒΙ.ΠΕ. δεν πρέπει ν' ανταγωνίζεται άλλες χρήσεις γης, αν πραγματοποιηθεί επέκταση της πόλης.
 3. Στην λειτουργία της ως στοιχείου κάθε προγράμματος περιφερειακής ανάπτυξης. Η διάκριση των ΒΙ.ΠΕ. θεσπίστηκε από την Ε.Τ.Β.Α. το 1986 η οποία τις ονομάζει ως ακολούθως:⁽³²⁾
- «ΒΙ.ΠΕ. εθνικής κλίμακας», χαρακτηρίζονται εκείνες οι ΒΙ.ΠΕ. που μπορούν να δεχθούν μεγάλες μεταποιητικές μονάδες, είτε εντάσεως εργασίας, είτε εντάσεως κεφαλαίου. Ιδρύονται κυρίως κοντά σε μεγάλα αστικά κέντρα των νομών της χώρας, γι' αυτό κι έχουν ανταγωνιστικό χαρακτήρα. Είναι εξοπλισμένες με πλήρη δίκτυα ως και άλλα έργα υποδομής για την εξυπηρέτηση των εγκατεστημένων μονάδων σ' αυτές κι έτσι δύνανται να δεχθούν και βιομηχανίες μέσης όχλησης. Η έκτασή τους είναι κατά κανόνα μεγαλύτερη των 500 στρ. και η ανάπτυξή τους γίνεται από την Ε.Τ.Β.Α. η οποία και αναλαμβάνει την διαχείριση τους μόνη ή σε συνεργασία με άλλο φορέα.
 - «ΒΙ.ΠΕ. τοπικής κλίμακας», χαρακτηρίζονται εκείνες οι ΒΙ.ΠΕ. που μπορούν να δεχθούν την εγκατάσταση ή μετεγκατάσταση μονάδων μικρού ή μεσαίου

⁽³²⁾ Ε.Τ.Β.Α. "Πρόγραμμα ΒΙ.ΠΕ. 1986-1192". Αθήνα: Εκδόσεις Δίτισης ΠΑ.ΒΥ, ΕΤΒΑ 1986. ΣΕΛ.10-11.

μεγέθους, που εξυπηρετούν κύρια ανάγκες της τοπικής αγοράς. Ιδρύονται σε κοντινή απόσταση (0-5 χλμ.), από οποιοδήποτε αστικό κέντρο έχει ανάγκη, έχουν έκταση κατά κανόνα μικρότερη ή ίση των 500 στρ. περίπου, έχουν στοιχειώδη έργα υποδομής κι άλλες εξυπηρετήσεις κι έτσι μπορούν να εγκαθίστανται σ' αυτές μεταποιητικές μονάδες, που δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα δικτύων(υδροδότηση, απόβλητα). Η ανάπτυξη τους γίνεται από την Ε.Τ.Β.Α. κατά κανόνα σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, η οποία και αναλαμβάνει την παροχή διαφόρων εξυπηρετήσεων και την διαχείρισή τους μέσω προγραμματικών συμβάσεων.

- «ΒΙ.ΠΕ. Υπερεθνικής Κλίμακας», χαρακτηρίζονται εκείνες, από τις εθνικής κλίμακας ΒΙ.ΠΕ., που λόγω θέσεως, μεγέθους και συγκριτικών πλεονεκτημάτων γίνονται ανταγωνιστικές για την προσέλκυση μονάδων σε διεθνές επίπεδο.
- «Ειδικές ΒΙ.ΠΕ.», χαρακτηρίζονται εκείνες οι ΒΙ.ΠΕ. Εθνικής ή Τοπικής κλίμακας, που δέχονται μεταποιητικές μονάδες για οριζόντια ή κάθετη ανάπτυξη κλάδων παραγωγής, όπως είναι η ΒΙ.ΠΕ. για διαλυτήρια πλοίων και συναφείς ή εξαρτημένες δραστηριότητες.

3.4. Διερεύνηση παραγόντων επηρεασμού τόπου εγκατάστασης.

Για να βρεθεί ο καταλληλότερος τόπος για την εγκατάσταση μίας ΒΙ.ΠΕ. πρέπει να εξεταστούν πολλοί παράγοντες. Συχνά, ο τόπος που επιλέγεται με κοινωνικά κριτήρια δεν είναι ο καλύτερος, από άλλες απόψεις, μικροοικονομικές η ιδιωτικοοικονομικές. Σε αυτό το κεφάλαιο, θα γίνει μια διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την χωροθέτηση μιας ΒΙ.ΠΕ., και οι οποίοι επιβάλλεται να λαμβάνονται υπόψη κατά το στάδιο ίδρυσης.

Για να μην επαναλαμβανόμαστε, δεν θ' αναφέρουμε πόσο σημαντικά θεωρούνται τα έξοδα μεταφοράς σε συνάρτηση με τον τόπο αγοράς, για την τοποθέτηση μιας ΒΙ.ΠΕ.. Αυτά έχουν ήδη αναπτυχθεί επαρκώς σε προηγούμενη ενότητα. Επομένως, θα περάσουμε στους υπόλοιπους παράγοντες που επηρεάζουν την εγκατάσταση της ΒΙ.ΠΕ..

Πιο συγκεκριμένα, η βιομηχανική χωροθέτηση διακρίνεται σε⁽³³⁾:

⁽³³⁾ Μάριος Τσιμάρας, Αρχαί Οικονομικής των Εκμεταλλεύσεων και Επιχειρήσεων, (Αθήνα: Τεύχος Ι^ο, 1957) .σελ.101

- Τεχνικά δεσμευμένη: Τέτοιες είναι οι επιχειρήσεις πρωτογενούς και δευτερογενούς παραγωγής, οι οποίες χρειάζεται να συνδέονται με ορισμένο φυσικό χώρο είτε απόλυτα (μεταλλευτικές επιχειρήσεις) είτε ελαστικότερα (αγροτικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές επιχειρήσεις).
- Τεχνικά ελεύθερη: Όλες οι υπόλοιπες επιχειρήσεις που δεν χρειάζονται απαραίτητα κάποιο φυσικό χώρο, αλλά επηρεάζονται από άλλους, οικονομικούς ή κοινωνικούς, παράγοντες.

Αναλυτικότερα, οι παράγοντες που προσδιορίζουν την εγκατάσταση μίας ΒΙ.ΠΕ. μπορούν να θεωρηθούν οι παρακάτω:

- Τοποθέτηση σε σωστό τόπο, όπου ήδη βρίσκεται κοντά μία άλλη βιομηχανική μονάδα.⁽³³⁾ Μάριος Τσιμάρας, Αρχαία Οικονομικής των Εκμεταλλεύσεων και Επιχειρήσεων, (Αθήνα: Τεύχος Πρώτων, 1957) σελ.101.
- Οι μεγάλοι μεγέθους επιχειρήσεις εγκαθίστανται σε πολυάνθρωπες περιφέρειες.
- Πολύ σημαντική είναι η ύπαρξη μεγάλων συγκοινωνιακών κόμβων (οδικών ή σιδηροδρομικών), λιμανιών ή αεροδρομίων.
- Εγκατάσταση σε περιοχές με υπάρχουσα βιομηχανική υποδομή.

Επίσης, οι βιομηχανίες στρέφονται:

- Σε τόπους πρώτων υλών.
- Σε τόπους που παρέχουν εξασφάλιση καυσίμων και ενέργειας.
- Σε τόπους που εξασφαλίζουν ειδικευμένο προσωπικό (ανάλογα με την επιχείρηση).
- Σε τόπους κοντά σε κέντρα καταναλώσεως ή σε διοικητικά και χρηματοπιστωτικά κέντρα.

Ακόμη, σημαντικοί συντελεστές για τον καθορισμό της θέσης μιας ΒΙ.ΠΕ. είναι οι ακόλουθοι:

- Τα οικονομικά κίνητρα (φορολογικές απαλλαγές, δανειακές ενισχύσεις) που διαφέρουν από περιφέρεια σε περιφέρεια.
- Η εκτίμηση της αξίας της γης και της ενδεχόμενης υπεραξίας της.
- Η τάση που έχουν ορισμένες επιχειρήσεις του ίδιου είδους να συγκεντρώνονται στον ίδιο χώρο, πολλές φορές χωρίς ιδιαίτερο λόγο.

Πέρα απ' αυτά υπάρχουν και οι προσωπικοί λόγοι, ιδιαίτερα όταν οι βιομηχανίες είναι μικρές. Αυτοί είναι:

- Οι ανέσεις (πολιτιστικές εκδηλώσεις, ψυχαγωγία, καλύτερες ευκαιρίες στην υγεία).

- Οι κοινωνικές σχέσεις.
- Η μόρφωση των τέκνων (ξένες γλώσσες, ιδιωτικά σχολεία).
- Η ιδιωτική κατοικία του φορέα.
- Όλες οι άλλες συνήθειες διαβιώσεώς του.

Αυτά εξηγούν και την συγκέντρωση των βιομηχανιών στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Ωστόσο, οι μεγάλες βιομηχανίες δεν επηρεάζονται από αυτούς τους λόγους γιατί :

- Οι αποφάσεις δεν λαμβάνονται μόνο από τον ιδιοκτήτη ή από έναν μικρό αριθμό ατόμων, αλλά από έναν μεγαλύτερο αριθμό ιδιοκτητών.
- Οι ιδιοκτήτες αυτοί στόχο έχουν την μεγιστοποίηση του κέρδους της επιχείρησής τους.
- Εξαρτώνται από το εθνικό κεφάλαιο και την εθνική αγορά, σε αντίθεση με τις μικρές βιομηχανίες που εξαρτώνται από το τοπικό κεφάλαιο και την τοπική αγορά.

Όλοι οι παραπάνω παράγοντες πρέπει να συνεξετάζονται με τα ακόλουθα κριτήρια:

- Το επίπεδο ανάπτυξης, στο οποίο βρίσκεται η χώρα ή η περιφέρεια.
- Την προϋπάρχουσα βιομηχανική συγκέντρωση στην συγκεκριμένη περιφέρεια, γιατί αυτή θα υποδηλώσει τις δυνατότητες για την βιομηχανική ανάπτυξη της, και θα προσελκύσει κι άλλες επιχειρήσεις, όπως προαναφέρθηκε.
- Την ύπαρξη πληθυσμιακής και αστικής υποδομής.
- Την ύπαρξη βιομηχανικής υποδομής του πλησιέστερου αστικού κέντρου, όπως διάφορα δίκτυα.

Τελειώνοντας, θ' αναφερθούμε στα επίπεδα κατά τα οποία επιτελείται η επιλογή του τόπου εγκατάστασης μιας ΒΙ.ΠΕ.. Όπως υποστηρίζεται από τους περισσότερους που έχουν ασχοληθεί με αυτό το θέμα, αυτά είναι τρία:

- Εθνικό επίπεδο: Σε αυτό μελετώνται οι τάσεις που διαμορφώνονται για την εξέλιξη των διαφόρων μεγεθών, που έχουν σχέση με την ανάπτυξη της βιομηχανίας.
- Περιφερειακό επίπεδο: Εδώ πραγματοποιείται συγκριτική μελέτη των διαφόρων μεγεθών κατά περιφέρεια.
- Τοπικό επίπεδο: Σε αυτό γίνεται συγκριτική μελέτη των πόλεων που είναι υποψήφιες για την εγκατάσταση της ΒΙ.ΠΕ.. Τα κριτήρια για την επιλογή μιας

πόλης είναι τόσο ειδικά (οικονομικά, κοινωνικά, ιστορικά, δημογραφικά) όσο και γενικά (ύπαρξη συγκοινωνιακών κόμβων για την εύκολη προσπέλαση της ΒΙ.ΠΕ. κ.λ.π.).

Τα κριτήρια και οι παράγοντες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε όλα τα στάδια προγραμματισμού του τόπου εγκατάστασης της ΒΙ.ΠΕ..

Η χωροθέτηση των ΒΙ.ΠΕ. εξυπηρετεί ορισμένους στόχους, που μπορούν να χωριστούν σε τρεις ομάδες : σε περιφερειακούς, σε περιβαλλοντικούς και σε αναπτυξιακούς.

Ειδικότερα οι περιφερειακοί είναι:

- Η εξασφάλιση των απαραίτητων εκτάσεων για την βιομηχανία.
- Η βιομηχανική αποκέντρωση.
- Η αναδιάρθρωση χρήσεων γης.
- Η αποφυγή σπατάλης πόρων σε Έργα Υποδομής κι Αγροτικές Εκτάσεις.

Οι περιβαλλοντικοί είναι:

- Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των οικισμών.
- Η εξυγίανση του αστικού περιβάλλοντος.
- Η βελτίωση των συνθηκών υγείας στα αστικά κέντρα.

Οι αναπτυξιακοί είναι:

- Η προώθηση βιομηχανικών διαφόρων μεγεθών και κλάδων.
- Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός της βιοτεχνίας.
- Η προσέλκυση νέων επιχειρήσεων.
- Η προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Η ανάπτυξη μεγάλων βιομηχανικών συμπλεγμάτων.

3.4.1. Παράγοντες προσέλκυσης επενδυτών σε ΒΙ.ΠΕ.

Όταν ιδρύεται μια ΒΙ.ΠΕ., καθορίζεται το μέγεθος, η θέση και ο φορέας οργάνωσης αποκτά τον χώρο, στον οποίο, μελετάται η τοποθέτηση της, η οποία όμως αναλύεται κι ελέγχεται διεξοδικότερα στο στάδιο οργάνωσης. Όταν φτάσει στο στάδιο λειτουργίας προσδοκάται η εγκατάσταση διαφόρων, μικρών ή μεγάλων επιχειρήσεων μέσα στον προκαθορισμένο χώρο.

Για να επιλέξει κάποιος επενδυτής να τοποθετήσει την επιχείρησή του σε μια γεωγραφική περιφέρεια, μέσα ή έξω από την ΒΙ.ΠΕ., πληρεί τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Για να αποφασίσει να εγκαταστήσει την επιχείρησή

του μέσα στην ΒΙ.ΠΕ. ελέγχει ορισμένους συντελεστές που γενικά διακρίνονται σε 2 ομάδες:

I) Τοποεγκατάστασης.

II) Λειτουργικότητας.

Οι επιμέρους συντελεστές των 2 ομάδων συνθέτουν το «Υπόδειγμα Προσέλκυσης Επενδυτών σε ΒΙ.ΠΕ.». ⁽³⁴⁾ Αυτό βασίζεται στην θεωρία της μέγιστης ωφέλειας που επιδιώκει ο κάθε επενδυτής από την εγκατάσταση της μονάδας του.

Για την τελική επιλογή του επενδυτή, χρειάζεται να συνδυαστούν η σημαντικότητα που δίνει σε καθένα απ' τους συντελεστές των ομάδων και η πιθανότητα να επιτευχθούν.

“ Το γινόμενο της σημαντικότητας κάθε συντελεστή επί την πιθανότητα επίτευξης του μας δίνει την ωφέλεια που θα έχει ο επενδυτής βάσει των υποκειμενικών και αντικειμενικών του κριτηρίων”.

Στη συνέχεια θα παρατεθεί η ανάλυση των συντελεστών κατά ομάδα με τις μεταβλητές τους, καθώς και οι εξισώσεις που προκύπτουν, για να φτάσουμε στο παραπάνω γινόμενο. Αυτά παρατίθενται συνοπτικά, από το βιβλίο της Σ. Μαγγανά Κακαουνάκη “Η χωροθέτηση των ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα και των μεταποιητικών μονάδων μέσα σε αυτές”.σελ.85κ.ε.

A: Συντελεστές τοποεγκατάστασης είναι:

i) Γήπεδο.....(ν)

ii) Συγκοινωνιακή σύνδεση.....(η)

iii) Οργάνωση χώρου(ο)

iv) Οικονομικά πλεονεκτήματα(α)

i) Η σημασία του συντελεστή «γήπεδο» προσδιορίζεται από τις μεταβλητές v_1, v_2, v_3, v_4 όπου:

V_1 : η θέση του γηπέδου μέσα σε σχέδιο πόλεως και οι συναφείς όροι δόμησης.

V_2 : η δυνατότητα προσπέλασης του γηπέδου και η σύνδεσή του με συγκοινωνιακό δίκτυο.

V_3 : η ποιότητα εδάφους.

V_4 : η διαθέσιμη έκταση και η δυνατότητα μελλοντικής επέκτασης της.

Από αυτά προκύπτει η σχέση $v = F (v_1, v_2, v_3, v_4)$.

⁽³⁴⁾ Σ.Μαγγανά Κακαουνάκη σε συνεργασία Π.Παντερμαλή και Γ.Θεοδώρου, Υπόδειγμα Προσέλκυσης Επενδυτών σε ΒΙ.ΠΕ., (Αθήνα Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε., 1980).

ii) Ο συντελεστής «συγκοινωνιακή σύνδεση» περιλαμβάνει και τα τρία δίκτυα: χερσαίο (οδικό – σιδηροδρομικό), θαλάσσιο, εναέριο, και εξαρτάται από μια μεταβλητή «την απόσταση μεταξύ του τόπου εγκατάστασης και των αντιστοίχων κόμβων». Η σημαντικότητα αυτού του συντελεστή είναι αντιστρόφως ανάλογη της χρόνου απόστασης.

Έτσι: $n = \sigma(n_1)$.

iii) Ο συντελεστής «Οργάνωση Χώρου» περιλαμβάνει:

- Ηλεκτροδότηση
- Τηλεπικοινωνιακή σύνδεση
- Υδροδότηση
- Εγκαταστάσεις για περιορισμό της ρύπανσης.

Οι μεταβλητές που την προσδιορίζουν είναι 2:

- Ο κλάδος στον οποίο ανήκει η μονάδα (κ)
- Η απόσταση της μονάδας από τα δίκτυα Ο.Τ.Ε., Δ.Ε.Η., υδροδότησης. (O_2)
Επομένως, $o = \varphi(\kappa, O_2)$.

iv) Ο συντελεστής «Οικονομικά Πλεονεκτήματα» προσδιορίζεται από τις μεταβλητές $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$. Όπου: α_1 : Τα πρόσθετα κίνητρα που απολαμβάνουν οι μονάδες που εγκαθίστανται στις ΒΙ.ΠΕ..

α_2 : Οι παρεχόμενες διευκολύνσεις στην αγορά γηπέδων.

α_3 : Ο χρόνος αμέσου εγκατάστασης του επενδυτή.

Άρα $a = \psi(\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3)$.

B) Συντελεστές λειτουργικότητας είναι:

i) Εξωτερικές οικονομίες κλίμακας.....(e)

ii) Εξυπηρετήσεις.....(s)

iii) Μεταφορά.....(t)

i) Στον συντελεστή «εξωτερικές οικονομίες κλίμακας» περιλαμβάνονται και το βιομηχανικό και το εμπορικό περιβάλλον. Το βιομηχανικό περιβάλλον προσδιορίζεται από:

- τον κλάδο που ανήκει η μονάδα (κ_1)
- την εξάρτηση της μονάδας από άλλες βοηθητικές ή συμπληρωματικές.(e_{i2})

Το εμπορικό περιβάλλον προσδιορίζεται από:

- την απόσταση της μονάδας από την πελατεία και από τους προμηθευτές.(e_{c1})

Συνεπώς: $e = x(\kappa_1, e_{i2}, e_{c1})$

ii) Ο συντελεστής «εξυπηρέτησης βιομηχανιών» αποτελείται από τις ακόλουθες βασικές υπηρεσίες:

- Τράπεζες
- Πυροσβεστική Υπηρεσία
- Πρώτες Βοήθειες
- Εστιατόριο

Οι μεταβλητές που προσδιορίζουν την σημαντικότητά τους είναι:

- Ο κλάδος στον οποίο ανήκει η μονάδα (k).
- Η απόσταση της μονάδας από την πλησιέστερη πόλη (S_2)

Οπότε: $s = w(k, S_2)$

iii) Η έννοια του συντελεστή «Μεταφορά» δεν περιορίζεται μόνο στα έξοδα μεταφοράς, αλλά ταυτίζεται με: ταχύτητα, ασφάλεια, κανονικότητα, δυνατότητες φορτώσεως – εκφορτώσεως. Τα στοιχεία αυτά είναι επικρατέστερα του ύψους των κομίστρων και βαραίνουν το συνολικό κόστος μεταφοράς (προσωπικού και εμπορευμάτων).⁽³⁵⁾ Η έννοια «Μεταφορά», λοιπόν, δεν είναι συνάρτηση της απόστασης, απλώς, αλλά ισοδάπανων ζωνών κι όχι ισομήκων αποστάσεων. Η μεταβλητή, λοιπόν, είναι μία: συγκερασμός ισοδάπανων ζωνών (i) κατά συνέπεια: $t = \xi(i)$. Οι παραπάνω σχέσεις δίνουν τον βαθμό σημαντικότητας κάθε συντελεστή. Η βαρύτητα που δίνει ο επενδυτής στους παραπάνω συντελεστές καθορίζεται από το αλγεβρικό άθροισμά τους. Επομένως, Συνολική Σημαντικότητα = $v + \eta + o + \alpha + e + s + t$.

Τώρα πια ο επενδυτής έχει να επιλέξει αν θα εγκαταστήσει την μονάδα του μέσα στην ΒΙ.ΠΕ. ή όχι.

Έστω Ω' η συνολική ωφέλεια του επενδυτή εντός ΒΙ.ΠΕ. και Ω η συνολική ωφέλεια εκτός αυτής. Αν P οι πιθανότητες επιτεύξεως κάθε συντελεστή σημαντικότητας τότε:

$$\Omega' = v'Pv' + \eta'P\eta' + o'Po' + \alpha'P\alpha' + e'Pe' + s'Ps' + t'Pt'$$

$$\Omega = vPv + \eta P\eta + oPo + \alpha P\alpha + ePe + sPs + tPt$$

Εάν, η συγκριτική διαφορά των 2 ωφελειών, $d(\Omega' - \Omega)$ είναι θετική, τότε ο επενδυτής θα προτιμήσει την ΒΙ.ΠΕ., ενώ αν είναι αρνητική θα προτιμήσει την τοποθέτηση εκτός ΒΙ.ΠΕ. $d(\Omega' - \Omega) = (v'Pv' - vPv) + (\eta'P\eta' - \eta P\eta) + (o'Po' - oPo) + (\alpha'P\alpha' - \alpha P\alpha) + (e'Pe' - ePe) + (s'Ps' - sPs) + (t'Pt' - tPt)$.

⁽³⁵⁾ Όσον αφορά την μεταφορά προσωπικού, έρευνες έδειξαν ότι ο τόπος εγκατάστασης της μονάδας δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από 30 λεπτά από τον τόπο κατοικίας του προσωπικού.

3.5.Υπόδειγμα μελέτης σκοπιμότητας.

Για την ανάλυση του θεσμού των ΒΙ.ΠΕ. απαραίτητη είναι μία μελέτη σκοπιμότητας.⁽³⁶⁾ Με αυτήν φαίνονται όσα τελικά πραγματοποιήθηκαν και αντισταθμίζονται με όσα είχαν προγραμματιστεί. Η μελέτη αυτή αξιολογεί τον τόπο εγκατάστασης της ΒΙ.ΠΕ. , αναφέρεται στο μέγεθος της και εκτιμά την αποδοτικότητα των κεφαλαίων που έχουν δεσμευτεί στην ΒΙ.ΠΕ. Ύστερα, αξιολογεί γενικά την ΒΙ.ΠΕ..

Έχουμε ήδη αναφερθεί αναλυτικά στην αξιολόγηση και στους παράγοντες που εξετάζονται για την χωροθέτηση μιας ΒΙ.ΠΕ. . Επομένως, θ' αρχίσουμε από το μέγεθος της ΒΙ.ΠΕ..

Οι παράγοντες που επηρεάζουν το μέγεθος μίας ΒΙ.ΠΕ. χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τους πραγματικούς περιορισμούς οι οποίοι είναι:

- Τα φυσικά όρια της περιοχής που πρόκειται ν' αναπτυχθεί. Εδώ μελετάται το φυσικό περιβάλλον και οι δυνατότητες που έχει το πλησιέστερο αστικό κέντρο ν' αναπτυχθεί.
- Ο σκοπός και το είδος της ΒΙ.ΠΕ.. Αυτός είναι πολύ σημαντικός παράγοντας και θα πρέπει να καθορίζεται κατά το στάδιο ίδρυσής της.
- Η πρόβλεψη του αριθμού και του είδους των μονάδων που είναι δυνατόν να εγκατασταθούν σ' αυτήν. Έτσι, προσδιορίζονται έμμεσα και τα μεγέθη της περιοχής, της απασχόλησης και της καλυμμένης έκτασης.
- Το ποσοστό κάλυψης των βιομηχανικών γηπέδων και το ποσοστό διάθεσης της γης και γι' άλλες χρήσεις (parking, οδοποιία, πράσινο κ.ο.κ.).

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τους χρηματοδοτικούς παράγοντες. Από τον χαρακτηρισμό τους είναι κατανοητό ότι αναφέρονται στο κόστος απόκτησης και ανάπτυξης της υποδομής της γης. Εδώ περιέχονται οι συνολικές δαπάνες για την αγορά της γης και για την κατασκευή των απαραίτητων δικτύων στη ΒΙ.ΠΕ. καθώς και το κόστος που προκύπτει από την μελλοντική επέκταση των δικτύων των γειτονικών αστικών κέντρων και η επιβάρυνση τους από την λειτουργία της ΒΙ.ΠΕ..

⁽³⁶⁾ Η μελέτη παρατίθεται από το βιβλίο των Βλιάμος Σπ. Ι. Γεωργούλης Δημ., Κουρλιούρος Ηλίας: Ε.Τ.Β.Α.: Βιομηχανικά Πάρκα. ΘΕΣΜΟΙ, ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ, Αθήνα: Εκδόσεις Παλαζήση, 1991.

Σε γενικές γραμμές το μέγεθος της ΒΙ.ΠΕ. πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να δημιουργεί οικονομίες κλίμακας⁽³⁷⁾ στην κατασκευή της. Έτσι, το μειωμένο κόστος θα χρησιμοποιείται στις υπηρεσίες της ΒΙ.ΠΕ.. Τελειώνουμε με τα παραδεκτά όρια μιας ΒΙ.ΠΕ., σε διεθνές επίπεδο. Αυτά κυμαίνονται μεταξύ 20 και 60 Η2 δηλαδή 200-600 στρέμματα.

3.5.1. Οικονομική ανάλυση ΒΙ.ΠΕ.

Σε μια μελέτη σκοπιμότητας επιβάλλεται να υπάρχει μια οικονομική ανάλυση, η οποία έχει σκοπό να εκτιμήσει την αποδοτικότητα των κεφαλαίων που είναι δεσμευμένα από την ΒΙ.ΠΕ.. Οι μελέτες αυτές υποβάλλονται στην Διεθνή Τράπεζα και προβλέπουν ένα ποσοστό εσωτερικής αποδόσεως, το οποίο είναι ίσο ή ανώτερο του 10% για είκοσι χρόνια. Αυτό υπολογίζεται από τον τύπο της «παρούσας αξίας» (PV)ⁱ

Αυτός είναι :

$$Pv_i = \sum_{t=0}^n [Rt : (1 + i)^t]$$

Όπου R t = οι καθαρές ετήσιες εισπράξεις από την επένδυση

i = το τρέχον επιτόκιο της αγοράς

n = ο αριθμός των ετών.

Το ποσοστό της εσωτερικής απόδοσης της επένδυσης (I) βρίσκεται αν εξισώσουμε την συνολική επενδυτική δαπάνη με το σύνολο των ετησίων εισπράξεων για μια σειρά ετών. Επομένως:

$$-I + \sum_{t=0}^n [Rt : (1+i)^t] = 0$$

$$I = \sum_{t=0}^n [Rt : (1+i)^t]$$

⁽³⁷⁾ Το πλεονεκτήμα της δημιουργίας τέτοιων οικονομιών είναι ότι απ' την μάζικη παραγωγή μειώνεται το τελικό κόστος. Η επιχείρηση, δηλαδή, αυξάνει το μέγεθος της, ενώ συγχρόνως μειώνουν το μέσο κόστος.

Αν η τιμή του I (= εσωτερικό ποσοστό απόδοσης) είναι μεγαλύτερη ή ίση με 10% τότε η επένδυση χρηματοδοτείται από την Διεθνή Τράπεζα.

Για να εφαρμοστεί αυτός ο τύπος χωρίς προβλήματα πρέπει να υπολογιστούν το τρέχον επιτόκιο της αγοράς με το οποίο θα γίνει η σύγκριση και το συνολικό κόστος κατασκευής της ΒΙ.ΠΕ.. Επίσης, χρειάζεται να εκτιμηθούν οι ετήσιες εισπράξεις.

-Επιτόκιο

Για να είναι επικερδής μια επένδυση για το χρονικό διάστημα των 20 ετών, το ποσοστό της εσωτερικής απόδοσης πρέπει να είναι μεγαλύτερο του τρέχοντος επιτοκίου της αγοράς, δηλαδή της απόδοσης που θα έχουν αυτά τα κεφάλαια αν τοποθετηθούν σε μια εναλλακτική χρήση.⁽³⁷⁾ Για να λυθεί το πρόβλημα αυτό χρειάζεται να «δημιουργηθεί» ένα επιτόκιο αγοράς, που να είναι ο μέσος όρος των επιτοκίων χορηγήσεως και δανεισμού, σταθμισμένων, με το ποσοστό που καταλαμβάνει κάθε κατηγορία κεφαλαίου στο συνολικό ποσό της χρηματοδότησης του προγράμματος.⁽³⁸⁾

- Συνολική επενδυτική δαπάνη.

Αυτή αποτελείται από:

- Το κόστος απόκτησης του εδάφους
- Το κόστος των έργων υποδομής
- Τις διοικητικές δαπάνες (περίπου το 5% του συνολικού κόστους απόκτησης και ανάπτυξης του εδάφους).

Αυτές οι δαπάνες καλύπτουν το χρονικό διάστημα από την ίδρυση της ΒΙ.ΠΕ. μέχρι την έναρξη λειτουργίας της και διακρίνονται σε:

- Δαπάνες marketing (περίπου το 5% του συνολικού κόστους απόκτησης και ανάπτυξης του εδάφους).
- Πληρωτέοι τόκοι από τα δάνεια που έχουν τυχόν συναφθεί για την χρηματοδότηση του έργου.
- Συνολικές ετήσιες καθαρές εισπράξεις.

Οι τελευταίες υπολογίζονται αν από τις συνολικές ετήσιες εισπράξεις από τις πωλήσεις ή ενοικιάσεις εκτάσεων στις ΒΙ.ΠΕ., αφαιρεθούν όλες οι επιβαρύνσεις

⁽³⁸⁾ Για παράδειγμα στην περίπτωση κάποιου χρηματοδοτικού φορέα, θα μπορούσαν να δοθούν ως δάνεια.

⁽³⁹⁾ Αν ο φορέας ΒΙ.ΠΕ. είναι δημοσίον συμφέροντος, όμως, η οικονομική απόδοση δεν είναι το μόνο κριτήριο για την επιλογή ενός τέτοιου προγράμματος.

από την λειτουργία της περιοχής, ανά έτος. Τέτοιες είναι οι δαπάνες για την λειτουργία των υπηρεσιών εξυπηρέτησης της ΒΙ.ΠΕ. και για την διοίκησή της, και οι δαπάνες για την συντήρηση των δικτύων υποδομής, των κτιρίων διοίκησης και άλλων κοινόχρηστων χώρων.

3.5.2. Γενική αξιολόγηση ΒΙ.ΠΕ.

Για να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση μίας ΒΙ.ΠΕ. πρέπει να συνεκτιμηθούν κάποια κριτήρια πέρα απ' την οικονομική απόδοση. Αυτά έχουν σχέση με το μέγεθος της βιομηχανικής απασχόλησης, την αύξηση του προϊόντος και την εκτιμώμενη ενεργοποίηση του εθνικού ανθρώπινου και υλικού κεφαλαίου. Έτσι, υφίσταται μία σειρά από σχέσεις οι οποίες θα προσδιορίσουν τις επιπτώσεις στα προαναφερθέντα μεγέθη.

Η βιομηχανική απασχόληση προσδιορίζεται από την σχέση:

$$A_e = E \Pi \% \Theta$$

Όπου A_e = ο αριθμός των νέων θέσεων εργασίας

E = συνολικό μέγεθος της εκτάσεως, σε στρέμματα

$\Pi\%$ = το ποσοστό του χώρου που θα καλυφθεί

Θ = ο αριθμός των εργαζομένων ανά στρέμμα καλυμμένου χώρου.

Σε εθνικό επίπεδο οι επιπτώσεις θα είναι:

$$\Sigma (A_e) = \Sigma (E) * (\Pi \% \Theta)$$

Αυτές οι σχέσεις δίνουν την άμεση αύξηση της απασχόλησης που θα υπάρχει στις μονάδες που θα εγκατασταθούν στην ΒΙ.ΠΕ. και όχι την υποκινούμενη αύξηση, που θα προέλθει δευτερογενώς. Η αξία της βιομηχανικής παραγωγής εκτιμάται από την σχέση $A\beta = A_e X$, όπου X = αξία βιομηχανικής παραγωγής ανά απασχολούμενο (η τιμή X συνήθως δίδεται από τα Προγράμματα Οικονομικής Αναπτύξεως).

Σ' εθνικό επίπεδο έχουμε:

$$\Sigma (A\beta) = \Sigma (A_e) * X^{(40)}$$

Ο αριθμός των μονάδων που εκτιμάται ότι μπορεί να εγκατασταθεί σε μια ΒΙ.ΠΕ. καθορίζεται από την εξίσωση: $A_f = E / I$, όπου i = ο μέσος όρος της έκτασης του βιομηχανικού γηπέδου. Σε εθνικό επίπεδο θα είναι: $\Sigma (A_f) = \Sigma (E) / i$

⁽⁴⁰⁾ Οι μετεγκαταστάσεις μονάδων στις ΒΙ.ΠΕ., μειώνουν το μέγεθος του $\Sigma(A_e)$, αλλά επειδή συνοδεύονται από επέκταση της δραστηριότητας τους, η μείωση αυτής της μεταβλητής δεν είναι πολύ σημαντική.

3.6. Η ζήτηση βιομηχανικών γηπέδων.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί οι επιχειρηματίες κρίνουν αν τους συμφέρει να τοποθετήσουν την επιχείρησή τους μέσα σε μία ΒΙ.ΠΕ. ή όχι. Κάθε επιχειρηματίας, όμως, χρειάζεται να εξετάσει και τις τάσεις της αγοράς και να φροντίσει να τις ικανοποιήσει με σκοπό, βέβαια, την επιτυχία της επιχείρησής του. Αυτό είναι ένα είδος συναλλαγής. Ο «παραγωγός» προσφέρει το ζητούμενο προϊόν και ο καταναλωτής το αποκτά.

Στην περίπτωση μας, το προσφερόμενο προϊόν είναι οι ΒΙ.ΠΕ.. Αυτές είναι το αντικείμενο συναλλαγής μεγάλου, μεσαίου και μικρού μεγέθους βιομηχανικών επιχειρήσεων και μεγάλων βιοτεχνικών μεταποιητικών μονάδων.

Γήπεδα σε μια ΒΙ.ΠΕ. μπορούν να ζητηθούν από:

- Νέους επενδυτές.
- Υπάρχουσες επιχειρήσεις οι οποίες για διάφορους λόγους χρειάζεται να μετεγκατασταθούν.
- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, αν θεωρούνται απαραίτητες για την εξυπηρέτηση αναγκών των ήδη εγκατεστημένων μονάδων .

Στην προσπάθειά τους, οι επενδυτές, να ικανοποιήσουν την ζήτηση σε αγαθά, αναζητούν τον καταλληλότερο τόπο εγκατάστασης. Στις ΒΙ.ΠΕ. μακροπρόθεσμα δημιουργούνται οργανωμένα βιομηχανικά ή βιοτεχνικά γήπεδα κι αυτό εξυπηρετεί τους επιχειρηματίες.

Ειδικότερα, η ζήτηση στις ΒΙ.ΠΕ. εξαρτάται από δυο παράγοντες:

- A) Από την προθυμία των επενδυτών να ασχοληθούν με τον μεταποιητικό τομέα.
- B) Από τις προτιμήσεις των επιχειρηματιών.

Ο πρώτος συντελεστής εξαρτάται από:

- Το γενικότερο επενδυτικό κλίμα και την οικονομική και πολιτική σταθερότητα της χώρας.
- Τις επικρατούσες επενδυτικές ευκαιρίες.
- Το ύψος του εισοδήματος, των αγοραστών, από το οποίο καθορίζεται η ζήτηση και τα ζητούμενα αγαθά στην αγορά.

Ο δεύτερος παράγοντας προσδιορίζεται από:

- Τον τόπο προτίμησης του επιχειρηματία, για να τοποθετήσει την επιχείρησή του.
- Τους συντελεστές τόποεγκατάστασης και λειτουργίας που έχουν ήδη αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο.

- Το χρόνο υλοποίησης της επένδυσης.
- Τις κοινωνικές πιέσεις που ίσως δεχτεί ο επιχειρηματίας για την προστασία του περιβάλλοντος και για την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Εάν, συνεπώς, υπάρχει ζήτηση προϊόντων ωθούνται οι «παραγωγοί» σε επενδύσεις, οι οποίες φαίνεται ότι θα αποδώσουν μεγάλα κέρδη. Ιδιαίτερα, η εισαγωγή νέων τεχνολογικών εφαρμογών κεντρίζει το ενδιαφέρον για επενδύσεις. Αν υφίστανται αυτές οι προϋποθέσεις η ζήτηση βιομηχανικής γης θα προέλθει από:

- Την ίδρυση νέων μονάδων
- Τις πιέσεις για προστασία του περιβάλλοντος. Από αυτές έχουν αρχίσει ν' απομακρύνονται από τα αστικά κέντρα οι μεταποιητικές μονάδες, και έχουν περιοριστεί ήδη υπάρχουσες και η επέκτασή τους.

Ανταγωνιστική προς τις ΒΙ.ΠΕ. είναι η προσφορά γης από τους ιδιώτες. Αυτή, ωστόσο, μπορεί ν' αντιμετωπιστεί καθώς η γη δεν προσφέρεται προετοιμασμένη με τ' αναγκαία έργα υποδομής. Αντίθετα οι ΒΙ.ΠΕ. προσφέρουν:

- Πλήρη δίκτυα (οδοποιίας, ύδρευσης, αποχέτευσης).
- Ηλεκτροφωτισμό
- Μονάδα καθαρισμού αποβλήτων
- Κέντρο εξυπηρέτησης βιομηχανιών
- Οικονομικά πλεονεκτήματα (επιχορηγήσεις, φοροαπαλλαγές)
- Αυξημένο συντελεστή δόμησης.

3.7. Η εγκατάσταση των βιομηχανιών και των υπολοίπων επιχειρήσεων στις ΒΙ.ΠΕ.

Σε αυτό το κεφάλαιο θ' αναφερθούμε σε όσα προβλέπει το νέο θεσμικό πλαίσιο για την εγκατάσταση των επιχειρήσεων στις ΒΙ.ΠΕ., πλέον.

Για να εγκατασταθούν ή να μετεγκατασταθούν επιχειρήσεις στις ΒΕ.ΠΕ. πρέπει να έχει προηγηθεί η μεταβίβαση των εν λόγω εκτάσεων από τον ιδιοκτήτη τους στον επενδυτή, ή η σύσταση άλλων δικαιωμάτων ή οποιαδήποτε άλλη σχέση που να υποδηλώνει την πώληση του οικοπέδου.

Μετά την ολοκλήρωση της παραπάνω διαδικασίας, ακολουθεί συμφωνία μεταξύ του φορέα ΒΕ.ΠΕ. και της εγκαθιστάμενης επιχείρησης. Η επιχείρηση συμφωνεί ότι δέχεται ανεπιφύλακτα όλες τις διατάξεις του Ν.2545/97, του

Κανονισμού Λειτουργίας της ΒΕ.ΠΕ. και όλων των υπολοίπων πράξεων και διατάξεων που είναι σχετικές με τις ΒΕ.ΠΕ.

Όλοι οι υπόλοιποι όροι μπορεί να διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, από κλάδο σε κλάδο, και ανάλογα με το στάδιο οικονομικής ανάπτυξης του διαμερίσματος της χώρας. Η επιχείρηση, όμως, υποχρεώνεται να μην αλλάξει τον παραγωγικό της σκοπό, εκτός αν βρίσκεται στα πλαίσια του Κανονισμού Λειτουργίας.

Τέλος, όλοι οι παραπάνω όροι απαγορεύεται με συμβόλαιο να μην ακυρωθούν. Τ' αποτελέσματα τους φαίνονται μετά την κατάθεσή τους στο φορέα ΒΕ.ΠΕ..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΩΝ ΒΙ.ΠΕ.

4.1. Η προσφορά των ΒΙ.ΠΕ.

Η δημιουργία των Βιομηχανικών Περιοχών, εάν συνδυαστεί με την κατάλληλη οικονομική και περιφερειακή πολιτική, είναι δυνατό να εξυπηρετήσει μία σειρά από στόχους. Οι στόχοι αυτοί αφορούν την ευρύτερη ανάπτυξη της χώρας σ' όλους τους τομείς.

Ο Α. Solow,⁽⁴¹⁾ αναλύει τους ειδικότερους στόχους της δημιουργίας ΒΙ.ΠΕ. χωρίζοντας τους σε δύο βασικές κατηγορίες:

- α) Στόχοι αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης.
- β) Στόχοι βιομηχανικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Στην πρώτη ομάδα περιλαμβάνονται, όλοι εκείνοι οι στόχοι που έχουν σχέση με:

- ⇒ Την προώθηση της αποκέντρωσης, εμποδίζοντας παράλληλα και την υπερσυγκέντρωση, αλλά και την ανάπτυξη μεμονωμένων αστικών περιοχών.
- ⇒ Την αύξηση της οικονομικής και της παραγωγικής βάσης και της απασχόλησης στις αστικές κοινότητες.
- ⇒ Την ρύθμιση της ροής εγκατάστασης της βιομηχανίας και την κατεύθυνσή της σε ορθολογικούς και χωροταξικά αποδεκτούς τόπους εγκατάστασης των μεγάλων αστικών κέντρων.
- ⇒ Την δημιουργία βιομηχανικού υπόβαθρου σε νέες πόλεις.
- ⇒ Την ενίσχυση της οικονομικής βάσης των μικρομεσαίων πόλεων.
- ⇒ Την διατήρηση κατάλληλης και επαρκούς αστικής γης για βιομηχανική χρήση.
- ⇒ Την παροχή περισσότερο υγιούς και προσελκυστικού αστικού περιβάλλοντος.
- ⇒ Την ελαχιστοποίηση της απόστασης μέχρι τον τόπο εργασίας και την μείωση των μεταφορικών δαπανών.
- ⇒ Την μεγιστοποίηση της απόδοσης της χρησιμοποιούμενης εδαφικής έκτασης.
- ⇒ Την ενσωμάτωση αστικού οριακού πληθυσμού στο παραγωγικό, βιομηχανικό σύστημα.
- ⇒ Την μείωση του κόστους γης και του κόστους ανάπτυξής της.

⁽⁴¹⁾ A. Solow, The role of Industrial Estates, areas and Zones in Providing an Industrial Base in Urban and Regional Development Plans, στην έκδοση "UNIDO, Industrial Estates in Europe and the Middle East", CNY, 1968, pp.141-143.

- ⇒ Την παροχή γηπέδων για μετεγκατάσταση επιχειρήσεων.
- ⇒ Την προστασία των οικιστικών και των υπολοίπων περιοχών.
- ⇒ Την δημιουργία οικονομιών συγκέντρωσης.
 Η δεύτερη κατηγορία, περιλαμβάνει τους στόχους που αποβλέπουν σε:
 - ⇒ Συμβολή σε ταχύτερους ρυθμούς εκβιομηχάνισης της χώρας.
 - ⇒ Αύξηση της βιομηχανικής απασχόλησης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.
 - ⇒ Επιτυχία μίας, όσο το δυνατόν ισόρροπης κατανομής της απασχόλησης και παραγωγής στην περιφέρεια.
 - ⇒ Προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στην βιομηχανία.
 - ⇒ Προώθηση της ανάπτυξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
 - ⇒ Προσέλκυση βιομηχανιών και την δημιουργία βιομηχανικής απασχόλησης σε αγροτικές περιοχές.
 - ⇒ Πρόκληση διαρθρωτικών μεταβολών στην παραγωγή και στην απασχόληση.
 - ⇒ Απασχόληση εθνικών πόρων, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν αποδοτικότερα, μέσω της ανάπτυξης μεγάλης κλίμακας βιομηχανικών συμπλεγμάτων και της διοχέτευσής τους σε μεγάλα έργα όπως λιμάνια, αεροδρόμια, διυλιστήρια, χημικά εργοστάσια, κ.ο.κ.
 - ⇒ Βελτίωση της ποιότητας παραγωγής και αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων.
 - ⇒ Εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού και αύξηση της παραγωγικότητάς του.
 - ⇒ Δημιουργία οικονομιών σε δημόσια έργα υποδομής.
 - ⇒ Μείωση του κόστους, επενδυτικού κεφαλαίου στον βιομήχανο ή βιοτέχνη.
 - ⇒ Σμίκρυνση του χρόνου απόκτησης κατάλληλου γηπέδου, εξυπηρετήσεων και κτιρίων στον επιχειρηματία – επενδυτή.

Ο καθηγητής Ν. Κόνσολας στην «Μελέτη Οικονομικής του Χώρου», (σελ.47-61), ομαδοποιεί τους στόχους σε τρεις κατηγορίες:

1) Περιφερειακοί στόχοι.

Αυτοί αφορούν:

- α) Την εξασφάλιση εκτάσεων για την βιομηχανία.
- β) Την βιομηχανική αποκέντρωση.
- γ) Την βιομηχανική υποδομή των νέων πόλεων.
- δ) Τις οικονομίες κλίμακας.
- ε) Τις εξωτερικές οικονομίες.

- στ) Τις οικονομίες αστικής συγκέντρωσης.
- ζ) Την δημογραφική πολιτική.
- η) Την εθνική άμυνα.
- θ) Την εκμετάλλευση πλουτοπαραγωγικών πόρων.
- ι) Τα περιφερειακά κίνητρα.
- κ) Την προστασία οικισμών και φυσικού περιβάλλοντος.
- λ) Την ελαχιστοποίηση του κόστους μεταφοράς.

2) Αναπτυξιακοί στόχοι.

Εδώ με την δημιουργία βιομηχανικών περιοχών στοχεύεται:

- α) Η προώθηση βιομηχανιών διαφόρων κλάδων και μεγεθών.
- β) Η ανάπτυξη της βιοτεχνίας.
- γ) Η ανάδειξη νέων επιχειρηματιών.
- δ) Η αύξηση της απασχόλησης στην βιομηχανία.
- ε) Η προσέλκυση νέων επενδύσεων.
- στ) Η ανάπτυξη μεγάλων βιομηχανικών συμπλεγμάτων.
- ζ) Η οργάνωση της συγκέντρωσης βιομηχανιών.
- η) Το εμπορικό κέρδος.

3) Κοινωνικοί στόχοι.

Δηλαδή:

- α) Βελτίωση των συνθηκών υγείας στα αστικά κέντρα.
- β) Βελτίωση των συνθηκών κατοικίας των εργαζομένων.
- γ) Αναδιανομή του Εθνικού Εισοδήματος.
- δ) Παροχή υπηρεσιών προς τους εργαζομένους.

Ακόμη θα μπορούσαν να προστεθούν και οι περιβαλλοντικοί στόχοι οι οποίοι σε γενικές γραμμές είναι οι εξής⁽⁴²⁾:

- α) Ορθή χωροθέτηση.
- β) Κατασκευή κεντρικών μονάδων καθαρισμού αποβλήτων.
- γ) Επιβολή ειδικών όρων περιβαλλοντικής προστασίας.
- δ) Έλεγχος των βιομηχανιών.
- ε) Κοινόχρηστοι χώροι πρασίνου.
- στ) Φύτευση πρασίνου στους ακάλυπτους χώρους των εργοστασίων.
- ζ) Λήψη προληπτικών μέτρων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (πυρκαγιές,

⁽⁴²⁾ Διαδημοτικό δίκτυο ΒΙ.Π.Ε. "Συνέργεια", σελ. 171.

κλπ.)

η) Υποδοχή βοθρολυμάτων για επεξεργασία.

Συμπερασματικά, λοιπόν, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η δημιουργία των Βιομηχανικών Περιοχών, αποσκοπούσε στα παρακάτω:

1. Είναι ένα σημαντικό μέσο πολιτικής για την περιφερειακή και βιομηχανική ανάπτυξη μίας οικονομίας. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι είναι το μοναδικό. Για να επιτύχει, χρειάζεται να συνδυαστεί και μ' άλλα μέτρα (δημοσιονομικά ή νομισματικά), έτσι σχεδιασμένα που να εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό.

2. Είναι δυνατόν ν' αποτελέσουν «πόλους ανάπτυξης», τουλάχιστον στη θεωρία. Για να συμβεί αυτό, θα πρέπει να τηρηθούν κάποιες προϋποθέσεις που έχουν σχέση με το μέγεθος των επιχειρήσεων που εγκαθίστανται σ' αυτές, με το είδος των προϊόντων που παράγουν, με τις πρώτες ύλες που χρησιμοποιούν, με το είδος των μεθόδων παραγωγής και με το βαθμό της τεχνολογικής τους ανάπτυξης.

3. Με τη σωστή χρησιμοποίησή τους, είναι δυνατό να δημιουργηθούν σ' αυτές διάφορα «συμπλέγματα βιομηχανικών δραστηριοτήτων». Αυτό σημαίνει ότι, στον ίδιο χώρο μπορούν να εγκατασταθούν μονάδες που να έχουν τις ίδιες τεχνικές και παραγωγικές σχέσεις. Έτσι, θα δημιουργηθούν οικονομίες συγκέντρωσης. Οι επιχειρήσεις μπορούν να τις εκμεταλλευτούν αυτές κι έτσι θα επιτευχθεί σημαντική μείωση του λειτουργικού κόστους τους.

4. Τέλος, μπορούν να χρησιμεύσουν ως «χωρικοί υποδοχείς», δηλαδή σαν εργαλείο για την χωροθέτηση της βιομηχανίας. Μ' αυτόν τον τρόπο, θα διευκρινισθεί το καθεστώς χρήσεων γης στην επικράτεια, αλλά και θα προστατευθεί το περιβάλλον.

Στην Ελλάδα, η απόφαση για την θεσμοθέτηση των πρώτων ΒΙ.ΠΕ. που πάρθηκε το 1961, στόχευε στην αποκέντρωση της βιομηχανίας (απ' την πρωτεύουσα) και στην προσέλκυση νέων επενδύσεων, σε προεπιλεγμένα σημεία, που θα είχαν οργανωθεί κατάλληλα για να οδηγήσουν στην βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας. Μετά το 1975 προστέθηκαν και άλλοι λόγοι όπως: απομάκρυνση των βιομηχανιών από τις πόλεις, προστασία του περιβάλλοντος, ανάγκη εξασφάλισης εκτάσεων για την βιομηχανία και σύγχρονης στέγης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

4.2. Η χρήση των ΒΙ.ΠΕ. και οι επιπτώσεις της.

Όπως εξετάστηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, οι βιομηχανικές περιοχές δημιουργήθηκαν για να επιτεύξουν ορισμένους σημαντικούς στόχους, οι οποίοι θα οδηγούσαν στην ταχύτερη βιομηχανική, περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Σ' αυτήν την ενότητα, παρουσιάζεται η καθυστέρηση που προκλήθηκε από λάθους χειρισμούς και οι (αρνητικές) επιπτώσεις της.

Τα προβλήματα άρχισαν να διαφαίνονται από την θεσμοθέτηση των πρώτων ΒΙ.ΠΕ. με τον Ν. 4458/65. Αυτός, δεν συνοδεύτηκε από άλλα μέτρα που θα οδηγούσαν σε ταχύτερες ενέργειες για την απόκτηση εκτάσεων γης των ΒΙ.ΠΕ. και για την ανάθεση έργων υποδομής σ' αυτές. Η σημαντικότερη αυτή παράλειψη, διαπιστώθηκε και ομολογήθηκε μόλις το 1977, με τον Ν. 742/77 και με την ψήφιση του έγινε προσπάθεια να αποκατασταθεί. Από το 1978 (δεκατρία χρόνια μετά την θεσμοθέτηση τους), αποκτήθηκε το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων και άρχισαν να εκτελούνται τα πρώτα έργα υποδομής. Μόλις το 1980, οι ΒΙ.ΠΕ. που λειτουργούσαν στον ελλαδικό χώρο ξεπέρασαν τις έξι.

Επιπλέον, η οριοθέτηση των ΒΙ.ΠΕ. σε οικονομικά ευνοϊκές θέσεις, παρεμποδίζεται από τους κατοίκους των περιοχών και τους τοπικούς φορείς, κυρίως για περιβαλλοντικούς λόγους. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την διόγκωση του κόστους τους, αφού δημιουργούνται σε άλλες περιοχές.

Παράλληλα η ιδέα του "πόλου ανάπτυξης", όπως είδαμε, εγκαταλείφθηκε αρκετά σύντομα, αφού απέτυχε, λόγω της λανθασμένης χρησιμοποίησής της. Οι λόγοι της αποτυχίας της πρέπει να ερευνηθούν τόσο στις τοποθεσίες όπου τελικά οριοθετήθηκαν οι ΒΙ.ΠΕ. όσο και στο είδος των επιχειρήσεων που εγκαταστάθηκαν σ' αυτές.

Σχετικά με τις τοποθεσίες, θα μπορούσαν ν' αναφερθούν ορισμένες τοποθεσίες που η επιλογή τους αποδείχθηκε ιδιαίτερα επιτυχής.⁽⁴³⁾ Πολλές φορές, όμως, η οριοθέτηση μίας ΒΙ.ΠΕ. ήταν το αποτέλεσμα πολλών πιέσεων κι έτσι αναπτυσσόταν σε λάθος σημείο, δηλαδή κοντά σε πόλεις με ανεπαρκέστατη υποδομή ή σε περιοχές όπου το κόστος για την μεταφορά των πρώτων υλών και των προϊόντων ήταν πολύ μεγάλο.⁽⁴⁴⁾ Στην πρώτη περίπτωση, το κόστος των έργων υποδομής αυξήθηκε υπερβολικά για τον φορέα ανάπτυξης, ο οποίος

(43) Η Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο.

(44) βλ. 3.2.

έπρεπε να κατασκευάσει από την αρχή όλα τα δίκτυα (υδροδότησης, αποχέτευσης κτλ.). Στην δεύτερη περίπτωση, πολλές βιομηχανίες εγκαθίστανται έξω απ' τις ΒΙ.ΠΕ. σε περισσότερο προνομιακό σημείο.

Απ' την άλλη πλευρά, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, οι ΒΙ.ΠΕ. δεν αναπτύχθηκαν σε συμπλέγματα βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Αυτό συνέβη, επειδή δεν συγκεντρώθηκαν σ' αυτές βιομηχανικές μονάδες με παρόμοια χαρακτηριστικά. Δεν παρουσιάζεται, επομένως, σ' αυτές τάση εξειδίκευσης, δηλαδή κλαδικής συγκέντρωσης παραγωγικών μονάδων.

Πέρα από αυτά, ύστερα από εκτιμήσεις, προέκυψαν διάφοροι λόγοι, εξαιτίας των οποίων ο θεσμός των Βιομηχανικών Περιοχών, δεν κατάφερε να λειτουργήσει σωστά. Αυτοί οι λόγοι συνοψίζονται στα παρακάτω:

- 1) Ανυπαρξία νόμου που ν' απαγορεύει σε μία νέα επιχείρηση ή σε μία επιχείρηση που επιθυμεί μετεγκατάσταση, να εγκατασταθεί έξω από ΒΙ.ΠΕ. Επειδή δεν υπάρχει έλεγχος, πολλές επιχειρήσεις εγκαθίστανται έξω από ΒΙ.ΠΕ. και εξυπηρετούνται από τα δίκτυα που έχουν κατασκευαστεί για τις Βιομηχανικές Περιοχές. Αυτό συμβαίνει χωρίς να υφίστανται κάποιους περιορισμούς για την λειτουργία της επιχείρησης ή για την χρήση των υποδομών της ΒΙ.ΠΕ.
- 2) Οι θεσμοθετημένοι νόμοι για τις περιοχές που χωρίζεται η χώρα και για τις επιχορηγήσεις που λαμβάνουν οι επιχειρήσεις ανάλογα με τον τόπο που εγκαθίστανται, δεν διαφοροποιούν τα κίνητρα για την εντός και εκτός ΒΙ.ΠΕ. χωροθέτηση της βιομηχανίας. Έτσι, πολλές επιχειρήσεις εκτός ΒΙ.ΠΕ. λαμβάνουν περίπου την ίδια επιχορήγηση μ' αυτές που βρίσκονται μέσα σε μία ΒΙ.ΠΕ. ⁽⁴⁵⁾
- 3) Η έλλειψη συνδυασμού των ΒΙ.ΠΕ. με άλλα αναπτυξιακά προγράμματα, με σκοπό την καθολική ανάπτυξη της χώρας. Αυτό είχε αρκετές δυσμενείς επιπτώσεις και συνέβαλλε στην καθυστέρηση της επιτυχίας του θεσμού των Βιομηχανικών Περιοχών. Τέτοιες συνέπειες είναι οι παρακάτω:
 - i. Ελλείψεις στην υλικοτεχνική και στην κοινωνική υποδομή των περιοχών που στηρίζουν τις ΒΙ.ΠΕ.
 - ii. Ελλείψεις συντονισμού και συνεννόησης μεταξύ διαφόρων υπηρεσιών, με αποτέλεσμα την αύξηση στο κόστος κατασκευής των έργων υποδομής, την παράταση του χρόνου κατασκευής των έργων, κτλ.

(45) Μείον ενός ποσοστού, περίπου 15%.

- iii. Ελλείψεις περιβαλλοντικού ελέγχου με δυσάρεστες συνέπειες για το περιβάλλον.
 - iv. Ανεπαρκούς, μέχρι προσφάτως, συνεργασίας τόσο από τους τοπικούς φορείς, όσο και από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον,⁽⁴⁶⁾
- 4) Η θεσμοθέτηση των ΒΙ.ΠΕ. συνοδευόταν από μία σειρά κινήτρων, χωρίς παράλληλα να υπάρχει μία σειρά αντικινήτρων, για την εκτός ΒΙ.ΠΕ. χωροθέτηση μίας βιομηχανίας.
- 5) Η ίδια η διαρθρωτική κρίση της ελληνικής βιομηχανίας, η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της και η τεχνολογική της καθυστέρηση, προβάλλουν ιδιαίτερα τα παραδοσιακά πρότυπα χωροθέτησης, τα οποία είναι πιο σίγουρα για άμεσο κέρδος.
- 6) Η υπέρογκη αύξηση των τιμών πώλησης οικοπέδων, ακόμη και σε περιοχές που η ζήτηση γηπέδων είναι χαμηλή (όπως οι ΒΙ.ΠΕ. Μεσσηνίας).
- 7) Η ανεπάρκεια του προγράμματος τυποποιημένων βιομηχανικών και βιοτεχνικών κτιρίων, παρόλη την ζήτηση που υπάρχει. Αυτό συμβαίνει σε αντίθεση με άλλες χώρες, όπου οι οργανωμένες κτιριακές μονάδες αποτελούν κανόνα.
- 8) Οι χαμηλές διαφημιστικές αξίες που είναι συνέπεια της ανεπαρκούς δημόσιας προβολής των ΒΙ.ΠΕ.

4.3. Η πορεία των ΒΙ.ΠΕ. στην Ευρώπη συγκριτικά με την Ελλάδα.

Όπως είδαμε η επιτυχία των Βιομηχανικών Περιοχών εξαρτάται από τον συνδυασμό τους με άλλους παράγοντες. Εδώ θα εξετάσουμε την πορεία του θεσμού στην Ευρώπη, με βάση συμπεράσματα επιτροπής της Ε.Τ.Β.Α. η οποία αποτελείτο από τους κυρίους Αλ. Οικονόμου, Π. Εγγονόπουλο, Π. Ροϊδάκη και Κων. Κοντίδη. Με άλλα λόγια, στην ενότητα αυτή παραθέτονται οι βασικότερες ομοιότητες και διαφορές των ΒΙ.ΠΕ. που βρίσκονται σε πέντε δυτικοευρωπαϊκές χώρες (Αγγλία, Γαλλία, Ολλανδία, Γερμανία, Ελβετία) με αυτές της χώρας μας.

Τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν οι απεσταλμένοι της Ε.Τ.Β.Α. στο εξωτερικό είναι τα εξής:

(46) Με τον Ν. 2545/97, βέβαια, γίνεται προσπάθεια συμμετοχής των τοπικών φορέων στην ίδρυση και διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ. όπως έχω ήδη αναφερθεί.

1. Όλες οι ΒΙ.ΠΕ. στις παραπάνω χώρες, ξεκίνησαν αμέσως μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αντίθετα, στην Ελλάδα όλα ξεκίνησαν με σημαντική καθυστέρηση (Ν. 4458/65) και αναπτύχθηκαν με αργούς ρυθμούς. Μέχρι το 1997 δεν είχε υπάρξει καμία σημαντική εξέλιξη στον τομέα αυτό, ενώ από τότε οι ρυθμοί πολλαπλασιάστηκαν και αναπτύχθηκαν σε κάποιο βαθμό οι ΒΙ.ΠΕ. στην χώρα .
2. Στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες (ιδίως στην Γαλλία), υπάρχουν πολλοί φορείς με πολυκεντρική περιφερειακή οργανωτική διάταξη- κρατικοί φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση, ιδιώτες, μεικτές μορφές , και με οργανωμένη συνεργασία συμβάλλουν στην προώθηση του θεσμού. Στην Ελλάδα, μέχρι το 1997 με το Ν. 2545/97, ο φορέας ήταν ένας (Ε.Τ.Β.Α.). Με τον παραπάνω νόμο, γίνεται προσπάθεια συμμετοχής και άλλων φορέων στην διοίκηση και διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ., όπως έχει προαναφερθεί.
3. Το σημαντικότερο ρόλο στην ανάπτυξη, διαδραματίζει η αυστηρή εφαρμογή με τεχνικοοικονομικά κριτήρια του προγραμματισμού. Αυτό θεωρείται, απαραίτητη αρχή στις χώρες του εξωτερικού. Κάτι τέτοιο είναι ανάγκη να υπάρξει και στην Ελλάδα. Δεν πρέπει, δηλαδή, να είναι συχνές οι παρεκκλίσεις και οι μεταβολές, αλλά μετά από συστηματική μελέτη των επιστημονικών δεδομένων να ακολουθούν οι επεμβάσεις στον χώρο.
4. Οι ΒΙ.ΠΕ. στην Ευρώπη, αποτελούν μέρη πολεοδομικών ενοτήτων με προκαθορισμένες τις χρήσεις της γης, από τις χωροταξικές μελέτες εθνικής και περιφερειακής κλίμακας και από τις ρυθμιστικές μελέτες των περιοχών στις οποίες είναι εγκατεστημένες οι ΒΙ.ΠΕ. Αντίθετα, στην Ελλάδα, υπήρχε ανεπάρκεια χωροταξικού σχεδιασμού ή έλλειψη πολεοδομικών δεδομένων. Κατά συνέπεια, η ΒΙ.ΠΕ. , μη αποτελώντας μέρος προσχεδιασμένου και εφαρμοζόμενου πολεοδομικού συνόλου (εγκεκριμένου ρυθμιστικού της περιοχής), τοποθετείται σε «λογική» απόσταση από εκείνο που υφίσταται, για να μην αποτελεί εμπόδιο στην μελλοντική ανάπτυξή του, αλλά να το εξυπηρετεί και να εξυπηρετείται απ' αυτό. Γι' αυτό τον λόγο, όταν στην χώρα μας δημιουργούνται Βιομηχανικές Περιοχές, δεν συνοδεύονται από άλλα οικιστικά προγράμματα (κατοικίες, εκπαιδευτικά κτίρια, ξενοδοχεία, κλπ.), όπως συμβαίνει στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες.

5. Το μέγεθος των ΒΙ.ΠΕ. του εξωτερικού είναι κατά κανόνα μικρότερο από των δικών μας.⁽⁴⁷⁾ Αυτό, στο εξωτερικό αποτελεί θέμα, για το οποίο εκφράζονται αμφιλεγόμενες απόψεις. Από την Ε.Τ.Β.Α., ωστόσο, θεωρείται ότι ακολουθείται μία ρεαλιστική πολιτική μεγέθους, για τους λόγους που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο.
6. Στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες, οι ΒΙ.ΠΕ. είναι σχεδιασμένες να δέχονται επιχειρήσεις μικρού ή μεσαίου μεγέθους. Αποφεύγουν ή και αποκλείουν μονάδες υψηλής οχλήσεως του περιβάλλοντος (εκτός από ορισμένες περιοχές όπως Ρόττερταμ, Αμβούργο, κ.λ.π.). Έτσι αποφεύγονται πολλά προβλήματα επιβαρύνσεως του χώρου (διακίνηση, ρύπανση, διοικητική μέριμνα, κλπ.). Στην Ελλάδα οι ΒΙ.ΠΕ. δέχονται και μονάδες υψηλής όχλησης, ενώ οι μονάδες μέσης και χαμηλής όχλησης τοποθετούνται σε ΒΙ.ΠΑ. και ΒΙΟ.ΠΑ.(τα οποία δέχονται αποκλειστικά τέτοιες μονάδες)
7. Τα έργα υποδομής των ΒΙ.ΠΕ. στην Ευρώπη πραγματοποιούνται τμηματικά και μία περιοχή οργανώνεται κατά φάσεις, συμβαδίζοντας με την ζήτηση των βιομηχανικών γηπέδων. Η ίδια πολιτική ακολουθείται και στην Ελλάδα. Μάλιστα, μετά το 1977, η Ε.Τ.Β.Α. εφάρμοσε την πολιτική της «παράλληλου εγκαταστάσεως». Σύμφωνα μ' αυτή, μία Βιομηχανική Περιοχή, οργανώνεται παράλληλα με την ανέγερση των εγκαθιστάμενων μονάδων σ' αυτήν.
8. Σε μία οργανωμένη ΒΙ.ΠΕ. προβλέπονται, βέβαια κοινόχρηστοι χώροι. Αυτοί καλύπτουν μικρό χώρο, ενώ οι χώροι σταθμεύσεως και οι πεζόδρομοι, συνδυάζονται με τους πράσινους χώρους των βιομηχανικών γηπέδων, εξοικονομώντας, έτσι, περισσότερη επιφάνεια για βιομηχανική χρήση. Το ποσοστό καλύψεως φθάνει μέχρι 60%, γενικά, σ' όλα τα έργα και τις κατασκευές εφαρμόζεται η λιτότητα και η μεγιστοποίηση της χρήσεως του εδάφους. Και στην Ελλάδα, όμως, καταβάλλεται προσπάθεια για οικονομικότερες λύσεις, επιδιώκοντας ταυτόχρονα, μία σταδιακή αύξηση του εφαρμοζόμενου ποσοστού καλύψεως.
9. Στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν δύο τρόποι διαθέσεως των βιομηχανικών γηπέδων (μίσθωση και πώληση) και τρεις των βιοτεχνικών κτιρίων (μίσθωση, πώληση και μίσθωση- πώληση). Κυρίως, όμως, επικρατεί η μακροχρόνια μίσθωση (leasing). Στην χώρα μας τα βιομηχανικά γήπεδα

(47)Στη Γαλλία, η μέση έκταση είναι 500 στρ., ενώ στην Ελλάδα 1.800 στρ.

παραχωρούνται κατά πλήρη κυριότητα (πώληση) και τα βιοτεχνικά κτίρια ενοικιάζονται για δοκιμαστική περίοδο, με δυνατότητα πώλησης στους βιοτέχνες μετά την συμπλήρωσή της.

10. Οι ΒΙ.ΠΕ. στο εξωτερικό, είναι κατά κανόνα πολυκλαδικές, όπως και στη χώρα μας, χωρίς όμως, να αποκλείονται και οι μονοκλαδικές. Η εγκατάσταση των μονάδων μέσα σ' αυτές γίνεται ανάλογα με το είδος της παραγωγικής δραστηριότητας και του βαθμού οχλήσεως. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται «ζώνες» με βάση τα παραπάνω κριτήρια. Το ίδιο συμβαίνει και στην χώρα μας. Για κάθε μονάδα, που επιθυμεί να εγκατασταθεί σε μία ΒΙ.ΠΕ. πραγματοποιείται έρευνα, από την οποία φαίνονται οι επιπτώσεις που θα έχει η λειτουργία της στο περιβάλλον. Έτσι, επίσης, εντάσσεται σωστά στο πλέγμα των μεταποιητικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην ΒΙ.ΠΕ.
11. Το σύστημα κινήτρων και επιδοτήσεων εφαρμόζεται με διάφορες μορφές, ανάλογα με το βαθμό ανάπτυξης κάθε περιφέρειας. Στην χώρα μας είναι πολύ υψηλότερα τα επίπεδα των ενισχύσεων, ιδιαίτερα μετά τον καθορισμό των «φθινουσών» περιοχών της χώρας. Άλλωστε, στην Ελλάδα απ' την αρχή, επιδιώκονταν ταχύρυθμες οικονομικές εξελίξεις.

Β

ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΟΙ ΒΙ.ΠΕ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

1.1. Γενικά

Στο προηγούμενο μέρος της μελέτης μας εξετάσαμε τον θεσμό των βιομηχανικών περιοχών γενικά. Εδώ θα παρακολουθήσουμε ειδικότερα κατά πόσο όσα αναφέρθηκαν προηγουμένως, πραγματοποιήθηκαν.

Σε αυτήν την ενότητα, το θέμα μας είναι οι βιομηχανικές περιοχές της Καλαμάτας (Σπερχογείας και Μελιγαλά). Η Μεσσηνία με την εξαιρετικά σημαντική θέση που κατέχει διαθέτει πολλά πλεονεκτήματα που μέχρι σήμερα δεν έχει καταφέρει να εκμεταλλευτεί επαρκώς. Έτσι, δεν έχει φθάσει στο επίπεδο ανάπτυξης που θα μπορούσε να είχε φτάσει. Ουσιαστικά, στα πλαίσια της περιφέρειας, η Μεσσηνία αναπτυξιακά βρίσκεται στην τελευταία θέση μαζί με την Λακωνία.

Οι ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας (Σπερχογείας και Μελιγαλά) δημιουργήθηκαν έχοντας μεγάλες δυνατότητες να αναπτυχθούν. Η ύπαρξή τους παρέχει την δυνατότητα σε επενδυτές να εγκαταστήσουν τις επιχειρήσεις τους, καθώς είναι οργανωμένες. Παράλληλα, ο χαρακτηρισμός τους ως «φθίνουσες» προσφέρει την ευκαιρία να χορηγηθούν επιδοτήσεις στις επενδύσεις για την ενίσχυσή τους. Επίσης, αποτελούν μία πολύ καλή «θεραπεία» της ανεργίας. Όλα αυτά λοιπόν, θα εξετασθούν λεπτομερώς παρακάτω.

1.2. Η Μεσσηνία και η ανάπτυξη της σε όλους τους τομείς .

Ο νομός Μεσσηνίας καταλαμβάνει μια εξαιρετικά περίοπτη θέση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Έχει πολλές δυνατότητες να αναπτυχθεί, αν και δεν τις έχει εκμεταλλευτεί όσο θα μπορούσε. Επειδή, όμως, διαθέτει πολλά πλεονεκτήματα είναι δυνατό να ξεπεράσει όλα τα προβλήματά της.

Ο νομός έχει έκταση 2.990,9 τετ. χλμ. ποσοστό δηλαδή 19,3% της συνολικής έκτασης της περιφέρειας. Έχει την μεγαλύτερη παρουσία πεδινών εκτάσεων (33,9% της συνολικής έκτασης του νομού). Δεν διαθέτει εκτεταμένες ορεινές περιοχές. Αυτές κατέχουν το 40,2% του συνόλου της έκτασης. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις κυριαρχούν με ποσοστό 43,6% της έκτασης του

νομού, ενώ υπάρχουν και αρκετοί βοσκότοποι (26%) και τα δάση καταλαμβάνουν το 22,6% της συνολικής έκτασης του νομού.

Ο νομός Μεσσηνίας είναι ο πολυπληθέστερος της περιφέρειας. Σύμφωνα με την απογραφή του 1991 ο συνολικός πληθυσμός ήταν 166.964 άτομα ή 19,3% του πληθυσμού της περιφέρειας. Έχει μια από τις υψηλότερες πληθυσμιακές πυκνότητες στην περιφέρεια (59 άτομα ανά τ.μ. το 1991), χαμηλότερη βέβαια από το σύνολο της χώρας (77,8). Από την δεκαετία του 1960 ο νομός χάνει το 18,3 του πληθυσμού του, εξαιτίας της εξωτερικής μετανάστευσης, ενώ και την επόμενη δεκαετία (1971-81), παρουσιάζει σημαντικές απώλειες (7,7%), περίοδο κατά την οποία είχε γενικά ανακοπεί το μεταναστευτικό ρεύμα. Την ακόλουθη δεκαετία (1981-91) ο νομός εμφανίζει μικρή άνοδο (4,5%). Η ΕΣΥΕ εκτιμά ότι κατά την περίοδο 1991-96 ο πληθυσμός θα αυξηθεί κατά 6,5% και θα φθάσει στα επίπεδα των 177.752 κατοίκων.

Παράλληλα, εξαιρετικά δυσμενής είναι και η εξέλιξη του φυσικού ισοζυγίου (γεννήσεις, θάνατοι), κατά την περίοδο 1970-1995. Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70 παραμένει θετικό, αλλά προς το τέλος της ίδιας δεκαετίας έχει πλέον ανατραπεί. Οι γεννήσεις είναι λιγότερες απ' τους θανάτους, ενώ το 1995 φθάνει στα επίπεδα του 0,67%, οι γεννήσεις δηλαδή είναι κατά 33% λιγότερες από τους θανάτους. Αντίθετα, πολύ υψηλός είναι ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού, ο οποίος το 1991 ήταν από τους υψηλότερους στην περιφέρεια (19,6%) και ασφαλώς πολύ υψηλότερος από αυτόν του συνόλου της χώρας (13,7).

Τέλος, και το ποσοστό αστικοποίησης του πληθυσμού παραμένει ελαφρά υψηλότερο από το σύνολο του πληθυσμού της περιφέρειας. Το 1991 ήταν στα επίπεδα του 28,5%. Όσον αφορά τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, η απογραφή του 1991 της ΕΣΥΕ έδειξε ότι αυτός είναι 63.817 άτομα με ποσοστό ανεργίας 4,1% 4.745 άτομα. Από τους ανέργους το 61% είναι νέοι ηλικίας 20-29 ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
47.641	23.625	24.016

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
20.869	10.609	10.260

ΠΕΔΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
10.273	5.217	5.056

ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
48.108	23.838	24.270

ΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
10.129	5.179	4.950

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η περιοχή διαθέτει ένα σημαντικό ποσοστό καλλιεργήσιμων εκτάσεων. Πράγματι, οι γεωργικές καλλιέργειες είναι ποικιλότροπες και πολλές από αυτές έχουν καθιερωθεί στην διεθνή αγορά, γι' αυτόν τον λόγο. Τα κυριότερα προϊόντα που παράγονται είναι το ελαιόλαδο, οι βρώσιμες ελιές, τα ξερά σύκα, τα πεπόνια, τα καρπούζια, οι τομάτες και οι πατάτες.

Ειδικότερα:

- Ελαιόλαδο: Η Μεσσηνία παράγει το 1/6 της εγχώριας παραγωγής ελαιολάδου και βρώσιμης ελιάς. Το ελαιόλαδο είναι καταχωρημένο ως Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.). Επίσης, πρόκειται να καταχωρηθεί και ως Προϊόν Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.). Παράλληλα αρχίζει ν' αναπτύσσεται και το βιολογικό ελαιόλαδο.
- Ξερά σύκα: Το 90% από αυτά εξάγεται.
- Η κορινθιακή σταφίδα: Παράγεται το 59% του συνόλου της περιφέρειας, και το 25% της χώρας.
- Σταφύλια: 25% της περιφέρειας και 4% της χώρας. Στην αμπελοκαλλιέργεια διαπιστώνεται ποιοτική αναβάθμιση και αναδιάρθρωση των καλλιεργειών.
- Θερμοκηπιακές καλλιέργειες: Τα κυριότερα προϊόντα είναι οι τομάτες, τα αγγούρια και τα κολοκύθια.
- Ανθοκομικές καλλιέργειες: Αυτές παρουσιάζουν μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης.
- Αρωματικά φυτά: Αυτά θα μπορούσαν να επεξεργαστούν, να τυποποιηθούν και να συσκευαστούν. Έτσι, θα χρησίμευαν για την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας. (ρίγανη, θυμάρι, φασκόμηλο).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.

Εξέλιξη της απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα σε επίπεδο νομού.

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ		ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ		ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	
1961	89.451	100%	9.428	10,5%
1971	71.188	100%	8.380	11,8%
1981	63.108	100%	10.095	16,0%
1991	59.072	100%	10.889	18,4%

ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΝΟΜΟΥ**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.**

ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΝΟΜΟΥ.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΥ-ΤΙΤΛΟΣ ΚΛΑΔΟΥ-ΠΛΗΘΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ1984-ΠΛΗΘΟΣ ΕΠ/ΣΕΩΝ1988			
20	Βιομηχανίες ειδών διατροφής εκτός ποτών	719	663
21	Βιομηχανίες ποτών	39	34
22	Καπνοβιομηχανίες	1	1
23	Υφαντικές βιομηχανίες	14	15
24	Βιομηχανίες ειδών υπόδησης, ενδυμασίας και διαφόρων ειδών από ύφασμα	182	152
25	Βιομηχανίες ξύλου και φελλού εκτός της επιπλοποιίας	223	241
26	Βιομηχανίες επίπλων και ειδών επίπλωσης	93	92
27	Βιομηχανίες χαρτιού	2	2
28	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και συναφείς δραστηριότητες	19	24
29	Βιομηχανίες δέρματος και γουναρικών εκτός των ειδών ένδυσης και υπόδησης	2	1
30	Βιομηχανίες προϊόντων από ελαστικό και πλαστικές	37	20

	ύλες		
31	Χημικές βιομηχανίες	3	8
32	Βιομηχανίες παραγωγών πετρελαίου και άνθρακα	3	1
33	Βιομηχανίες προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	91	96
34	Βασικές μεταλλουργικές βιομηχανίες	0	0
35	Κατασκευή τελικών προϊόντων από μέταλλο εκτός μηχανών και μεταφορικού υλικού.	240	206
36	Κατασκευή μηχανών και συσκευασιών εκτός των ηλεκτρικών και των μέσων μεταφοράς	62	59
37	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών , συσκευών και λοιπών ειδών	74	79
38	Κατασκευή μεταφορικών μέσων	259	273
39	Λοιπές βιομηχανίες	20	26
	ΣΥΝΟΛΟ	2083	1993

* Αντιστοιχία κωδικών (ΣΤΑΚΟΔ – 8^ο) και κλάδο βιομηχανίας.

Πηγή: ΕΣΥΕ. Απογραφή Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας και Εμπορίου 1984, 1988.

. ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑ.

Αριθμός Εργ/νων	Πλήθος Επ/σεων		Πλήθος Επ/σεων	
	1984		1988	
0-4	1943	93,28%	1843	92,47%
5-9	80	3,84%	99	4,97%
10-19	34	1,63%	26	1,30%
20-29	9	0,43%	11	0,55%
30-49	8	0,38%	5	0,25%
50-59	4	0,19%	4	0,20%
100+	5	0,24%	5	0,25%
ΣΥΝΟΛΟ	2083	100%	1993	100%

Οι πίνακες της παραγράφου 4.2.2 αναφέρονται σε στοιχεία σχετικά με την μεταποιητική δραστηριότητα σε επίπεδο Νομού έως το 1988. Βάσιμα όμως συμπεράσματα για την βιομηχανική εξέλιξη τα έτη 1993 και 1994 μπορούν να εξαχθούν από τις έρευνες τις ΕΣΥΕ για την «μεγάλη βιομηχανία», που αναφέρονται στις επιχειρήσεις με απασχόληση 10 ατόμων και πάνω.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.

Κλαδική διάρθρωση της μεγάλης βιομηχανίας με απασχόληση άνω των 10 ατόμων στην Μεσσηνία.

Κωδικός τίτλου κλάδου	Κλάδος	Πλήθος Επ/σεων το 1993	Πλήθος Επ/σεων το 1994
15	Βιομηχανία τροφίμων & ποτών	15	16
16	Παραγωγή προϊόντων καπνού	1	1
17	Παραγωγή κλωστ/κών υλικών	2	1
18	Κατασκευής ειδών ένδυσης	1	1
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας ή μέσων πληροφορικής	3	3
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	8	8
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού.	3	3
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	1	1
35	Κατασκευής λοιπού εξοπλισμού	1	1
36	Κατασκευής επίπλων, λοιπές βιομηχανίες	1	1
	ΣΥΝΟΛΟ	36	36

Πηγή: ΕΣΥΕ Ετήσια Στατιστική Έρευνας Βιομηχανίας 1993, 1994.

* Αντιστοιχία κωδικών (ΣΤΕΚΟΔ – 91) και κλάδων μεταποίησης.

Βασικά προβλήματα, τάσεις και προοπτικές του δευτερογενούς τομέα.

Η αποβιομηχάνιση που έγινε αισθητή από την δεκαετία του '80 εκφράστηκε με τέτοιους τρόπους:

- Την παύση της λειτουργίας μεγάλων μονάδων
- Τις σημαντικές απώλειες σε θέσεις εργασίας που οφείλονται στο κλείσιμο μεγάλου αριθμού μικρών επιχειρήσεων και στις περικοπές θέσεων εργασίας από εν ενεργεία επιχειρήσεις.
- Την ανακοπή της επενδυτικής δραστηριότητας και
- Την μείωση της συμμετοχής του δευτερογενούς τομέα στην διαμόρφωση του προϊόντος και της απασχόλησης.

Οι θέσεις εργασίας που χάθηκαν στην μεταποίηση, σε συνδυασμό με το μεγάλο αριθμό νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας δημιουργούν μια ιδιαίτερη ανησυχητική κατάσταση, αφού η ανεργία έχει εκτοξευθεί στο 14% περίπου του εργατικού δυναμικού του Νομού.

Σημείωση: Στο τομέα της εξόρυξης υπάρχουν μόνο λατομεία μαρμάρου ήσσονος σημασίας καθώς και λατομεία αδρανών υλικών.

Συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα ως ποσοστού στην οικονομία σε επίπεδο νομού.

Ο δευτερογενής τομέας δεν έχει μεταβληθεί σημαντικά σε σχετικά μεγέθη (ως αναλογία στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού μεταξύ 1970 και 1994), παραμένει όμως σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.

Συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα στο Ακαθάριστο Προϊόν σε επίπεδο Νομού.

ΕΤΟΣ	Συμμετοχή του
	δευτερογενούς τομέα στο Ακαθάριστο Προϊόν
1970	18,8%
1980	22,6%
1990	21,1%
1994	18,4%

Τριτογενής Τομέας

Η συμμετοχή του τριτογενούς τομέα, ως ποσοστό στο ακαθάριστο προϊόν σε επίπεδο νομού, σύμφωνα με στοιχεία του 1994 είναι 51,1%. Ο τριτογενής τομέας διευρύνθηκε σημαντικά μεταξύ των ετών 1970 και 1994, παραμένει όμως σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με την χώρα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.

Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού της Μεσσηνίας.

Κατηγορία	1985		1990		1994		1996	
	Μονάδες	Κλίνες	Μονάδες	Κλίνες	Μονάδες	Κλίνες	Μονάδες	Κλίνες
ΑΑ Τάξης	0	0	0	0	0	0	1	162
Α΄ Τάξης	1	12	1	12	1	94	3	405
Β΄ Τάξης	14	1302	20	1748	17	1963	17	1667
Γ΄ Τάξης	26	1094	34	1441	52	2237	60	2695
Δ΄ Τάξης	14	330	14	349	12	294	11	294
Ε΄ Τάξης	19	324	12	246	12	246	11	235
Σύνολο	74	3062	81	3796	94	4564	103	5458

Πηγή: ΕΟΤ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.

Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών στην Μεσσηνία.

	1992	1993	1994	1995
Ημεδαποί	44.333	49.217	62.222	53.636
Αλλοδαποί	111.541	114.712	193.401	172.437
Σύνολο	155.874	183.929	255.623	226.073

Πηγή: ΕΟΤ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.**Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών στην Μεσσηνία.**

	1992	1993	1994	1995
Ημεδαποί	121.319	127.943	150.775	236.320
Αλλοδαποί	274.304	272.135	393.501	180.470
Σύνολο	395.623	400.078	569.276	416.790

Πηγή: ΕΟΤ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.**Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών στην πόλη της Καλαμάτας.**

	1992	1993	1994	1995
Ημεδαποί	16.205	17.589	23.228	19.230
Αλλοδαποί	35.855	35.217	72.150	56.775
Σύνολο	52.060	52.806	95.378	76.005

Πηγή: ΕΟΤ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12.**Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών στην πόλη της Καλαμάτας.**

	1992	1993	1994	1995
Ημεδαποί	47.667	51.842	60.313	73.998
Αλλοδαποί	99.289	106.501	144.807	161.551
Σύνολο	146.956	158.343	205.125	235.539

Πηγή: ΕΟΤ.

Συμπεράσματα για τον τουρισμό σε επίπεδο Νομού.

Η σημαντική ακτογραμμή που παρουσιάζει ο νομός, ο μεγάλος αριθμός των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και ο μικρός βαθμός τουριστικής ανάπτυξης της ενδοχώρας σε συσχέτισμό με τον μικρό βαθμό ειδίκευσης του ανθρωπίνου δυναμικού αποτελούν κύρια στοιχεία τουριστικής δραστηριότητας. Η καθαρή τουριστική ζήτηση εκδηλώνεται από μορφή παραθερισμού στην παράκτια ζώνη. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του νομού οδήγησαν στην ίδρυση Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α. Πύλου).

Συμμετοχή του τριτογενούς τομέα ως ποσοστό στην οικονομία σε επίπεδο νομού.

Ο τριτογενής τομέας διευρύνθηκε σημαντικά μεταξύ των ετών 1970 και 1994, παραμένει όμως σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με τη χώρα.

ΠΙΝΑΚΑΣ13.

Συμμετοχή του τριτογενούς τομέα στο Ακαθάριστο Προϊόν σε επίπεδο νομού.

ΕΤΟΣ	Συμμετοχή του τριτογενούς τομέα στο Ακαθάριστο Προϊόν
1970	37,8%
1980	36,6%
1990	48,2%
1994	51,1%

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.

Εξέλιξη της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα σε επίπεδο νομού.

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ		ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ	
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ		ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΣΕΜΕΑ	
1961	89.451	100%	14.223	15,9%
1971	71.118	100%	13.734	19,3%
1981	63.108	100%	15.388	24,3%
1991	59.072	100%	24.041	40,7%

Διάρθρωση του Δήμου.

Ο Δήμος Καλαμάτας αποτελείται από την πόλη της Καλαμάτας ως έδρα και από τα παρακάτω Δημοτικά Διαμερίσματα.

1. Δ.Δ. Αλαγονίας
2. Δ.Δ. Αντικαλάμου
3. Δ.Δ. Αρτεμισίας
4. Δ.Δ. Ασπροχώματος
5. Δ.Δ. Βέργας
6. Δ.Δ. Ελαιοχωρίου
7. Δ.Δ. Καρβελίου
8. Δ.Δ. Λαδά
9. Δ.Δ. Λαϊκών
10. Δ.Δ. Μικράς Μαντίνειας
11. Δ.Δ. Νεδούσης
12. Δ.Δ. Πηγών
13. Δ.Δ. Σπερχογείας

Ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε 50.693 κατοίκους. Η διοικητική διάρθρωση του Δήμου εμφανίζεται ως εξής:

1. Τμήμα υπό την εποπτεία του Δημάρχου
2. Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών
3. Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
4. Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών

5. Διεύθυνση Περιβάλλοντος

Στον δευτερογενή τομέα παρουσιάζονται πολλά προβλήματα. Όσες επενδύσεις γίνονται αφορούν μικρές μονάδες και έχουν σχέση με τυποποίηση αγροτικών προϊόντων και ελαιουργία. Ο τριτογενής τομέας αριθμεί τους περισσότερους απασχολούμενους με ποσοστό 41, 2%, την στιγμή που ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζεται σε χαμηλά επίπεδα (18,7%) και ο πρωτογενής τομέας απασχολεί το 37,3% του εργατικού δυναμικού.

Η Μεσσηνία παρά τα αναπτυξιακά προβλήματα που έχει και τα οποία θ' αναφερθούν εκτενέστερα παρακάτω, έχει πάρα πολλές προϋποθέσεις για ν' αναπτυχθεί. Κατ' αρχάς, ένας μεγάλος αριθμός εργατικού δυναμικού έχει απελευθερωθεί, εξαιτίας της κρίσης, που διέρχεται ο αγροτικός χώρος. Επειδή ο πρωτογενής τομέας κυριαρχείται από τις οικογενειακές εκμεταλλεύσεις, οι επιχειρήσεις που είναι δυνατό να δημιουργηθούν, για να υπάρξει ανάπτυξη θα είναι μικρομεσαίες, άρα πιο ευέλικτες. Αυτό μπορεί ν' αξιοποιηθεί για την δημιουργία ενός νέου παραγωγικού συστήματος. Παράλληλα, πολύ εύκολα μπορεί ν' αναπτυχθεί η βιολογική καλλιέργεια, αφού ο εκσυγχρονισμός του αγροτικού τομέα, καθυστέρησε κι έτσι οι παραδοσιακές μέθοδοι παραγωγής και επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων εξακολούθησαν να χρησιμοποιούνται. Αυτές μπορούν να στηρίξουν την στροφή στην βιολογική καλλιέργεια.

Επίσης, η καθυστέρηση της τουριστικής ανάπτυξης προφύλαξε την περιοχή από τις δυσμενείς συνέπειες του μαζικού τουρισμού. Συγχρόνως, όμως, είναι δυνατό να δημιουργηθούν νέα τουριστικά προϊόντα, που να δίνουν έμφαση στις νέες μορφές τουρισμού. Η Μεσσηνία έχει ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες και πολλά φυσικά διαθέσιμα για να το επιτύχει αυτό. Η προσέλκυση των τουριστών μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του νομού. Αυτή σε συνδυασμό με τις σύγχρονες εκδηλώσεις, την αρχιτεκτονική ποικιλομορφία πολλών οικισμών της Μεσσηνίας (π.χ. Μάνη) και τα πολυάριθμα μνημεία προϊστορικής, κλασικής, νεοκλασικής και βυζαντινής περιόδου θα αποτελέσουν πόλο έλξης μεγάλου αριθμού τουριστών ετησίως.

Η θέση του νομού, εξάλλου, στο νοτιότερο ηπειρωτικό άκρο της Ευρώπης είναι μεγάλο πλεονέκτημα. Μπορεί να χρησιμεύσει για να συνδεθεί η κεντρική Ευρώπη με τις Μεσογειακές χώρες και ν' αναπτυχθεί έτσι ο τουρισμός και το εμπόριο.

1.2.1. Τα αναπτυξιακά προβλήματά της.

Ο νομός Μεσσηνίας έχει καθυστερήσει την ανάπτυξή του, πάρα τα πλεονεκτήματα του, τα οποία αναφέρθηκαν παραπάνω. Αυτό συνέβη γιατί δεν κατάφεραν να ξεπεραστούν ορισμένα εμπόδια. Πρώτα πρώτα, ο δευτερογενής τομέας δεν αναπτύχθηκε όσο ήταν δυνατό. Η κυριαρχία του πρωτογενή τομέα περιόρισε τις δυνατότητες ανάπτυξης του δευτερογενή. Αυτός είχε αποκλειστικά συνδεθεί με τις γεωργικές διαδικασίες και με παραδοσιακούς κλάδους, όπως η κλωστοϋφαντουργία, και δεν εκσυγχρονίστηκε. Ιδιαίτερα μετά την διεθνή κρίση του τομέα, οι κλάδοι αυτοί δέχθηκαν σοβαρό πλήγμα. Και ο αγροτικός τομέας, όμως, δεν αναπτύχθηκε περισσότερο. Επειδή το κυριότερο προϊόν ήταν το ελαιόλαδο μετά την ενίσχυση της Ε.Ε. σε αυτό, η παραγωγή του εξαπλώθηκε υπερβολικά στην ευρύτερη περιοχή, και γι' αυτό τον λόγο η τοπική οικονομία παρουσίασε απώλεια κάθε βαθμού ευελιξίας. Ο τομέας που αναπτύχθηκε περισσότερο ήταν ο τριτογενής γιατί ακολούθησε τις γενικότερες τάσεις στον ελλαδικό χώρο και στην περιφέρεια.

Το σημαντικότερο αναπτυξιακό εμπόδιο του νομού είναι η γεωγραφική του απομόνωση. Διαπιστώνεται απουσία ολοκληρωμένου ενδονομαρχιακού δικτύου ενώ καθυστερεί και η ολοκλήρωση του άξονα Τρίπολης – Καλαμάτας. Επίσης, οι ελλείψεις που παρατηρούνται στις τεχνικές υποδομές, καθυστερούν και την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, ενώ επηρεάζουν δυσμενώς και την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Όλα τα τουριστικά μνημεία, εξάλλου, που αναφέρθηκαν προηγουμένως, παρουσιάζουν εικόνα εγκατάλειψης.

Όλα τα εμπόδια σε συνδυασμό με τα πλεονεκτήματα παρέχουν την δυνατότητα να προταθούν λύσεις, οι οποίες σε γενικές γραμμές είναι:

- Δομή στήριξης Μ.Μ.Ε.
- Αναβάθμιση Βιοτεχνικού Πάρκου Καλαμάτας και Βιομηχανικών Περιοχών Σπερχογείας και Μελιγαλά.
- Ένταξη του Ν. Μεσσηνίας στους Θύλακες Ανεργίας και στην Δ' περιοχή κινήτρων του Ν.2601/1998.
- Ενίσχυση επενδύσεων στις Μ.Μ.Ε.
- Ανάδειξη λιμανιού Καλαμάτας σε κόμβο εμπορευματικής και επιβατικής κίνησης.

- Ανάδειξη των αγροτικών προϊόντων της περιοχής και της πολιτιστικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς της.
- Τουριστική ανάπτυξη του νομού. Η δρομολογημένη δημιουργία της Π.Ο.Τ.Α στην Δυτική Μεσσηνία πρέπει να συνεχιστεί με ταχύτερους ρυθμούς. Αυτό αποτελεί αναπτυξιακή παρέμβαση με επιδράσεις σε όλους τους παραγωγικούς τομείς της τοπικής οικονομίας.
- Χρηματοδότηση έργων από εθνικούς πόρους.
- Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου ένα από τα παλαιότερα αιτήματα της περιφέρειας πρέπει να ικανοποιηθεί. Σε μια περιοχή όπου παρουσιάζεται κρίσιμα αναπτυξιακά προβλήματα επιβάλλεται η δημιουργία πανεπιστημιακών σχολών.
- Εκσυγχρονισμός σιδηροδρομικού και οδικού δικτύου του Ν. Μεσσηνίας.

Από πλευράς πληθυσμιακής δυναμικής οι νέοι ΟΤΑ είναι σχεδόν μοιρασμένοι σε σχέση με το αν τα δημοτικά διαμερίσματα που περιλαμβάνουν (δήμοι ή κοινότητες προ Καποδίστρια) αυξάνουν ή φθίνουν πληθυσμιακά την περίοδο 1981-91. Ειδικότερα και με κριτήριο την ποσοστιαία συμμετοχή των πληθυσμών των δημοτικών διαμερισμάτων στον συνολικό πληθυσμό κάθε ΟΤΑ (μερίδιο πληθυσμού).

- ◆ Οκτώ από τους νέους ΟΤΑ περιλαμβάνουν μερίδιο πληθυσμού μεγαλύτερο του 75% που αυξάνει την περίοδο 1981-91.
- ◆ Εννέα ακόμη από τους νέους ΟΤΑ, περιλαμβάνουν μερίδιο πληθυσμού μεταξύ 50% και 75% που αυξάνει την ίδια περίοδο.
- ◆ Στο άλλο άκρο, 7 από τους νέους ΟΤΑ περιλαμβάνουν μερίδιο πληθυσμού μεγαλύτερο του 75% που φθίνει την περίοδο 1981-91.
- ◆ Έξι ακόμη από τους νέους ΟΤΑ περιλαμβάνουν μερίδιο πληθυσμού μεταξύ 50% και 75% που φθίνει την ίδια περίοδο.

Τέλος, και με βάση τους μέσους όρους πληθυσμιακής μεταβολής σε επίπεδο περιφέρειας θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

- ✓ Τρεις συνολικά νέοι ΟΤΑ (Δήμοι Αβίας, Λεύκτρου και Φιλιατρών) περιλαμβάνουν μερίδιο πληθυσμού μεγαλύτερο του 50% που αυξάνει έντονα την περίοδο 1981-91, ενώ ένας ακόμη νέος δήμος (Μεθώνης), περιλαμβάνει μερίδιο πληθυσμού με έντονη αύξηση της τάξης του 48%.

- ✓ Από πλευράς έντονης μείωσης πληθυσμού καταγράφεται ένας μόνο νέος ΟΤΑ (Κοινότητα Τριπύλας) με σχετικό μερίδιο πληθυσμού της τάξης του 41%.

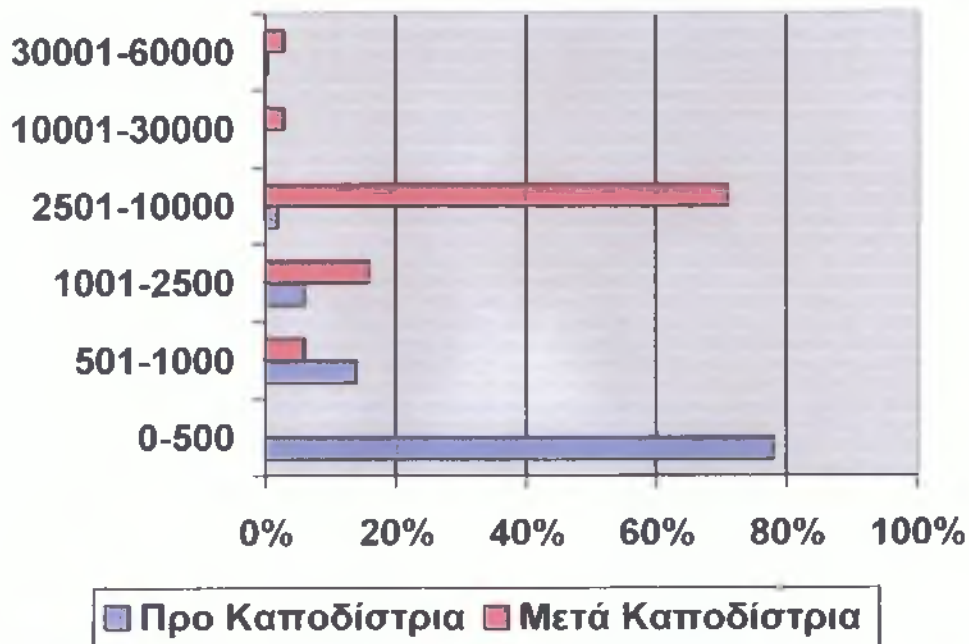
ΠΙΝΑΚΑΣ15.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΟΤΑ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ

ΤΑΞΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΟΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΤΑ		ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
	ΠΡΟ Κ.	ΜΕΤΑ Κ.	ΠΡΟ Κ.	ΜΕΤΑ Κ.
0-500	219 78%	0 0%	48.297 29%	0 0%
501-1000	38 14%	2 6%	25.135 15%	1.778 1%
1001-2500	17 6%	5 16%	22.775 14%	9.746 6%
2501-10000	5 2%	22 71%	26.705 16%	94.254 56%
10001-30000	0 0%	1 3%	0 0%	10.493 6%
30001-60000	1 0,4%	1 3%	44.052 26%	50.693 30%
ΣΥΝΟΛΟ	280	31	166.964	166.964

ΡΑΒΔΟΓΡΑΜΜΑ Ι.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΟΤΑ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΜΕΓΕΘΟΣ

Οικονομική και Παραγωγική δομή

Από την επισκόπηση των πινάκων και των διαγραμμάτων της ενότητας προκύπτουν τα παρακάτω βασικά συμπεράσματα.

Συμμετοχή του Νομού στο περιφερειακό προϊόν

- Διαχρονικά, παρατηρείται μια σαφής και συστηματική μείωση της συμμετοχής των τριών τομέων του Νομού στο περιφερειακό προϊόν, με εντονότερη τη μείωση της συμμετοχής του Α' γενή τομέα (από 32% την 1^η περίοδο σε 23,4% την 3^η). Σαν αποτέλεσμα, η συμμετοχή του νομαρχιακού προϊόντος στο περιφερειακό προϊόν μειώνεται κατά την τελευταία περίοδο κάτω από 24%, από 28% που ήταν κατά την 1^η.
- Τα δεδομένα αυτά υποδηλώνουν ότι η παραγωγική δομή και η οικονομία της Μεσσηνίας συρρικνώνεται διαχρονικά σε σχέση με τη μέση αύξηση της Περιφέρειας, συρρίκνωση που οφείλεται κατά κύριο λόγο (αλλά όχι μόνο) στην υστέρηση του Α' γενή τομέα.

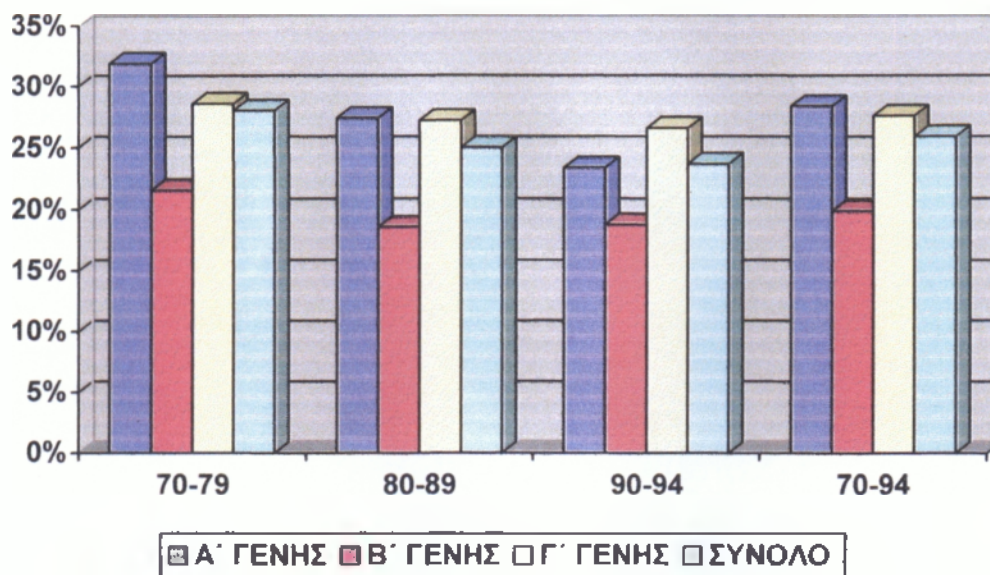
ΠΙΝΑΚΑΣ16.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΙΟΝ, ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	Α' ΓΕΝΗΣ	Β' ΓΕΝΗΣ	Γ' ΓΕΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
70-79	31,9%	21,6%	28,6%	28%
80-89	27,4%	18,6%	27,2%	25%
90-94	23,4%	18,8%	26,6%	23,7%
70-94	28,4%	19,9%	27,6%	25,9%

ΡΑΒΔΟΓΡΑΜΜΑ2.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΙΟΝ

Τομεακή διάρθρωση νομαρχιακού προϊόντος

Η τάση αυτή συστηματικής συρρίκνωσης του πρωτογενή τομέα στο Νομό αποκρυσταλλώνεται και στην τομεακή διάρθρωση του νομαρχιακού προϊόντος. Μεταξύ 1^{ης} και 3^{ης} περιόδου, ο πρωτογενής τομέας μειώνει τη συμμετοχή του στο νομαρχιακό προϊόν κατά 12,3% και ο δευτερογενής τομέας κατά 2%, με

αντίστοιχη αύξηση της βαρύτητας του τριτογενή τομέα. Παρατηρείται έτσι μια έντονη τάση **τριτογενοποίησης** της οικονομίας του Νομού.

ΠΙΝΑΚΑΣ17.

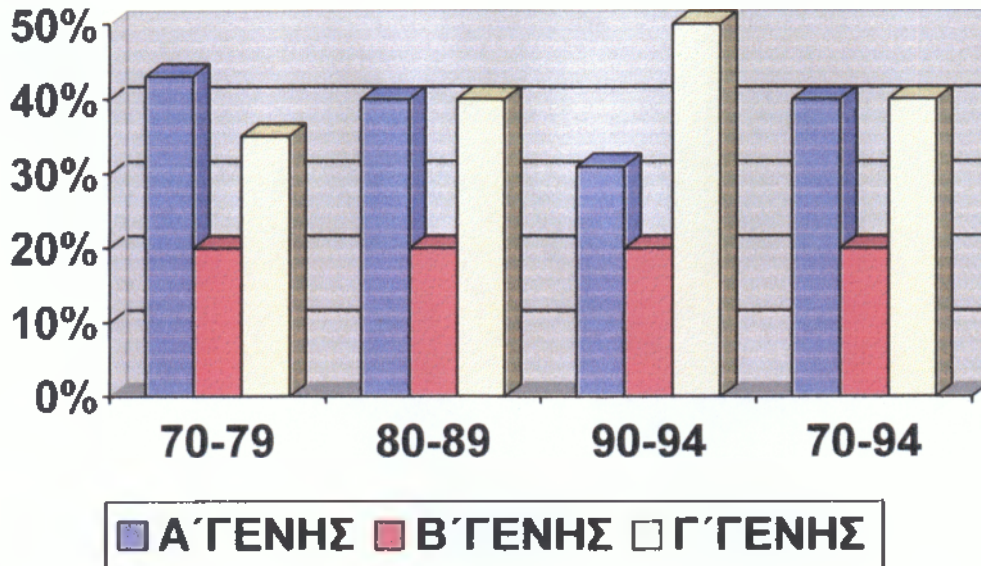
ΤΟΜΕΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΟΥ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	Α΄ ΓΕΝΗΣ	Β΄ ΓΕΝΗΣ	Γ΄ ΓΕΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
70-79	43%	21,8%	35,1%	100%
80-89	40,1%	19,8%	40,1%	100%
90-94	30,7%	19,8%	49,5%	100%
70-94	39,4%	20,6%	40%	100%

Οι παραπάνω διαπιστώσεις ενισχύονται περαιτέρω από τη σύγκριση της τομεακής διάρθρωσης του νομαρχιακού προϊόντος με το περιφερειακό. Η πολύ υψηλότερη συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στο νομαρχιακό προϊόν κατά την 1^η περίοδο, σε σχέση με το μέσο όρο της Περιφέρειας, μειώνεται σημαντικά κατά την 2^η περίοδο για να αντιστραφεί κατά την 3^η υπέρ της Περιφέρειας. Αντίθετα, ο τριτογενής τομέας σε νομαρχιακό επίπεδο αυξάνει συστηματικά τη συμμετοχή του σε σχέση με το μέσο όρο της Περιφέρειας. Τέλος, για όλη την 25ετία, ο δευτερογενής τομέας συμμετέχει με σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά στο νομαρχιακό προϊόν, σε σχέση με το μέσο όρο της Περιφέρειας.

ΡΑΒΔΟΓΡΑΜΜΑ3.

ΤΟΜΕΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ
ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ ΤΟΥ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

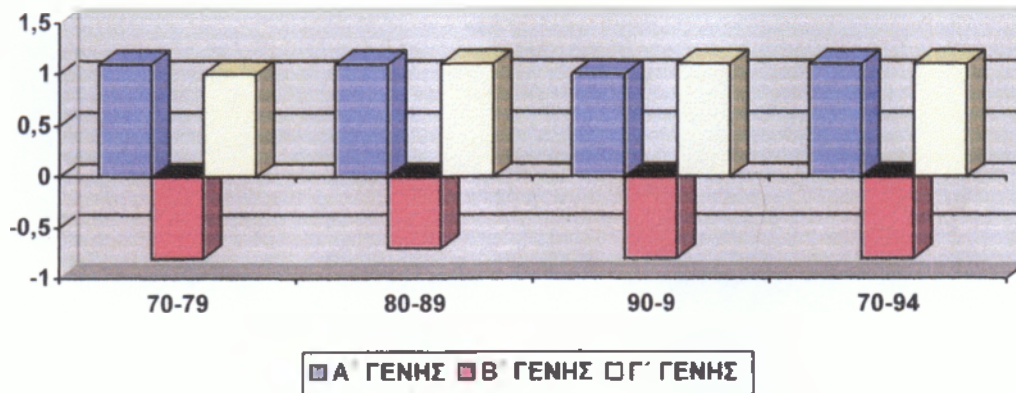
ΠΙΝΑΚΑΣ18.

Δείκτες τομεακής διάρθρωσης . Αναλογία Ν. Μεσσηνίας – Περιφέρειας.

Περίοδος	Α' ΓΕΝΗΣ	Β' ΓΕΝΗΣ	Γ' ΓΕΝΗΣ
70-79	1,1	-0,8	1,0
80-89	1,1	-0,7	1,1
90-94	1,0	-0,8	1,1
70-94	1,1	-0,8	1,1

ΡΑΒΔΟΓΡΑΜΜΑ4.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΜΕΑΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΑ Ν.ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Μεταβολή προϊόντος

Σχετικά με την ανάπτυξη των τομέων παραγωγής, παρατηρούμε ότι οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής του προϊόντος παρουσιάζουν έντονες διακυμάνσεις. Ο Α' γενής τομέας αναπτύσσεται ελαφρά κατά την τρίτη. Ο Β' γενής τομέας αυξάνεται με υψηλούς ρυθμούς την 1^η περίοδο, για να παρουσιάσει στασιμότητα και υποχώρηση στη συνέχεια. Ο Γ' γενής τομέας αυξάνεται και στις τρεις περιόδους σημαντικά, με μειωμένο όμως ρυθμό κατά την 2^η περίοδο. Συνολικά για όλους τους τομείς ανά περίοδο, ο ρυθμός μεταβολής είναι πολύ υψηλός την 1^η περίοδο (4,2%) για να μειωθεί σημαντικά στη συνέχεια.

ΠΙΝΑΚΑΣ19.

Μέση Ετήσια Μεταβολή Προϊόντος Ν. Μεσσηνίας κατά τομέα
(απόλυτα μεγέθη σε σταθερές τιμές 1970=100).

Περίοδος	A' ΓΕΝΗΣ	B' ΓΕΝΗΣ	Γ' ΓΕΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
70-79	0,6%	15,0%	4,1%	4,2%
80-89	-0,2%	1,6%	2,6%	1,2%
90-94	1,1%	-1,1%	2,9%	1,2%
70-94	0,4%	6,0%	3,2%	2,3%

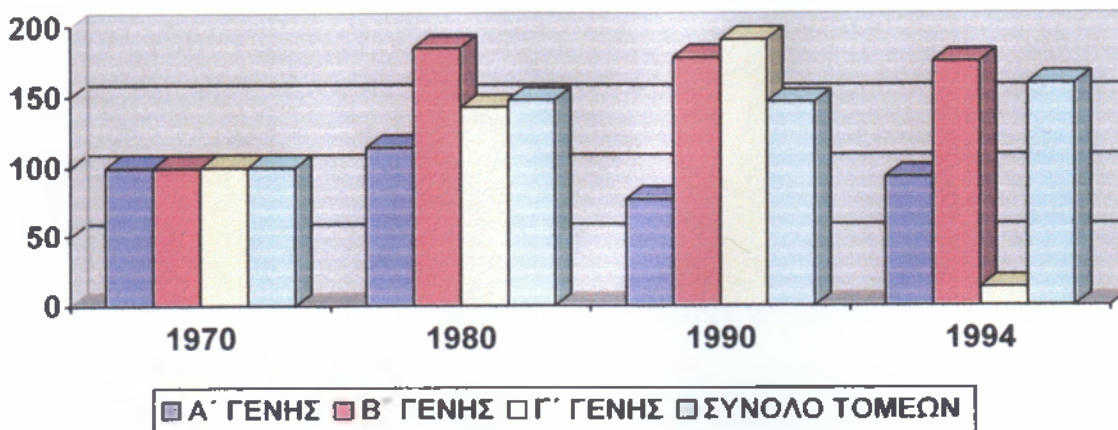
ΠΙΝΑΚΑΣ20.

**ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ
(ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1970, ΠΡΟΪΟΝ 1970=100)**

	Α΄ ΓΕΝΗΣ	Β΄ ΓΕΝΗΣ	Γ΄ ΓΕΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1970	100	100	100	100
1980	113,8	185,0	143,0	147,7
1990	78,0	177,9	190,4	146,4
1994	93,3	175,3	213,2	159,5

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ6.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

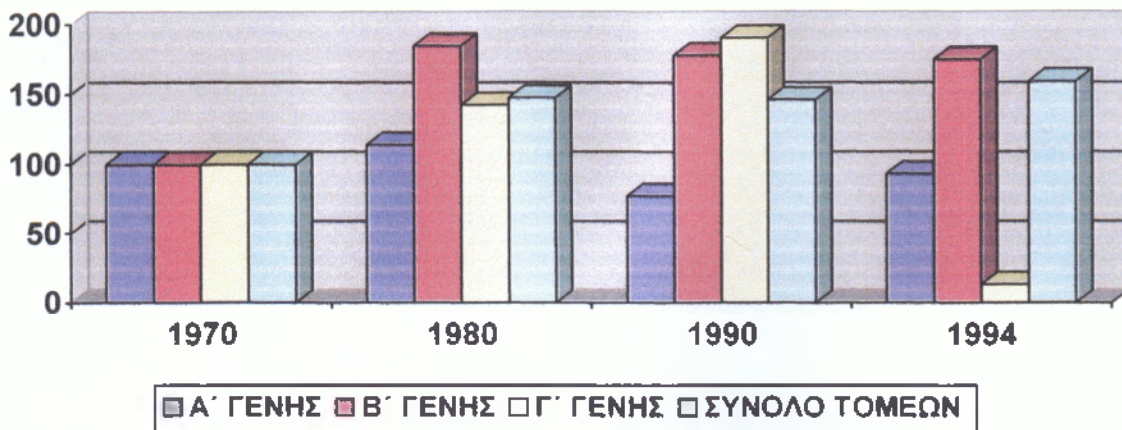
ΠΙΝΑΚΑΣ20.

**ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ
(ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ 1970, ΠΡΟΪΟΝ 1970=100)**

	Α΄ ΓΕΝΗΣ	Β΄ ΓΕΝΗΣ	Γ΄ ΓΕΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1970	100	100	100	100
1980	113,8	185,0	143,0	147,7
1990	78,0	177,9	190,4	146,4
1994	93,3	175,3	213,2	159,5

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ6.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Η σύγκριση των δεικτών μεταβολής μεταξύ του Νομού και Περιφέρειας αποκαλύπτει:

- Σε όλους τους τομείς παραγωγής και για όλες τις περιόδους η Μεσσηνία υστερεί σημαντικά σε σχέση με το μέσο όρο της Περιφέρειας.
- Η αναπτυξιακή αυτή στέρηση είναι εντονότερη μεταξύ 1980 και 1990.
- Από τους τομείς παραγωγής τη μεγαλύτερη υστέρηση παρουσιάζει ο πρωτογενής τομέας, ακολουθούμενος από τον δευτερογενή (του οποίου η ανάπτυξη το 1980 ήταν χαμηλότερη, σε σχέση με το προϊόν του 1970, κατά 50% ποσοστιαίες μονάδες έναντι του μέσου όρου της Περιφέρειας, διαφορά που μειώθηκε το 1994 σε λιγότερο από 30 μονάδες).
- Παρόλο που ο τριτογενής τομέας, όπως είδαμε παραπάνω, βελτιώνει σημαντικά τη θέση του έναντι των άλλων τομέων σε νομαρχιακό επίπεδο, υπολείπεται σε σχέση με το μέσο όρο επέκτασης του τομέα στην Περιφέρεια, με τη διαφορά να αυξάνει ακόμη και κατά την Τρίτη περίοδο (-20,3% το 1984).
- Έτσι, ενώ παρατηρείται μια τάση τριτογενοποίησης της οικονομίας του Νομού, βρίσκεται ταυτόχρονα σε εξέλιξη μια τάση υποανάπτυξης και σημαντικής υστέρησης του σχέση με την Περιφέρεια συνολικά.

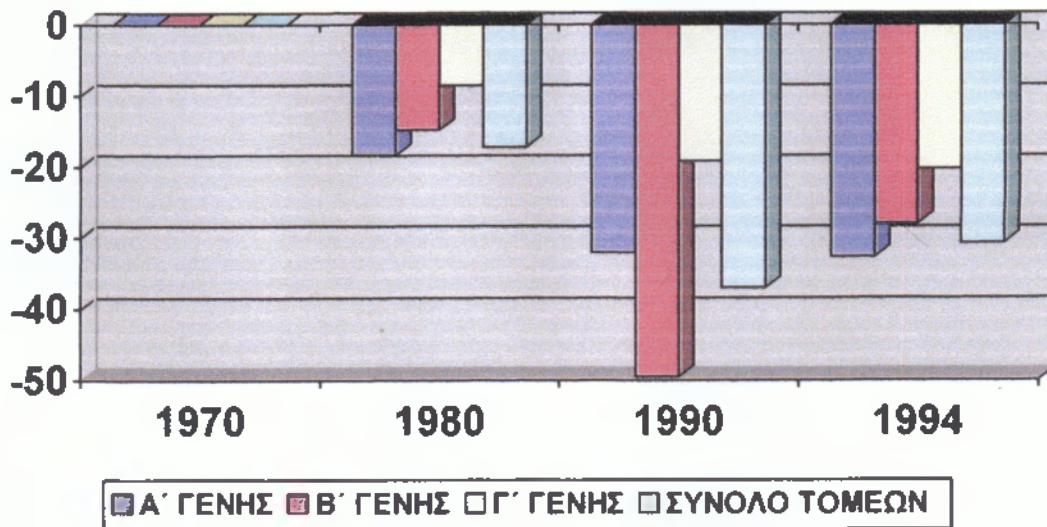
ΠΙΝΑΚΑΣ 21.

**ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΜΕΤΑΞΥ
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ & Μ.Ο. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ**

ΕΤΟΣ	Α΄ ΓΕΝΗΣ	Β΄ ΓΕΝΗΣ	Γ΄ ΓΕΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1970	0	0	0	0
1980	-18,3	-14,8	-8,5	-17,2
1990	-32,1	-49,5	-19,2	-37,4
1994	-32,7	-28,0	-20,3	-30,7

ΡΑΒΔΟΓΡΑΜΜΑ7.

**ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ
ΜΕΤΑΞΥ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ & Μ.Ο. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ22.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ (1998)

Δείκτες Ευημερίας	Νομός Μεσσηνίας	Μέσος όρος χώρας	Κατάταξη σε σχέση με τους 52 νομούς
ΑΕΠ κατά κεφαλή	2,64 εκ. δρχ.	3,39	40
Κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις	1,37 εκ. δρχ.	1,59	19
Δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο	0,88 εκ. δρχ.	1,19	32
Άμεσοι φόροι ανά κάτοικο	0,06 εκ. δρχ.	0,22	36
Φυσική αύξηση πληθυσμού/1000	-4,2	0,23	49

κατοίκους			
Μαθητές γυμνασίων, λυκείων/1000 κατοίκους	69	78	35
Συμμετοχή στα συνολικά μεγέθη της χώρας			
ΑΕΠ	1,3%		18
Φορολογούμενοι	1,3%		14
Δηλωθέν στην εφορία εισοδήμα	1,1%		16
Άμεσοι φόροι	0,55%		20
Αποταμιευτικές καταθέσεις	1,5%		12

Πηγή: Οι Νομοί της Ελλάδος

Στη συνέχεια εμφανίζεται πίνακας σχετικός με τη διαχρονική προέλευση του εισοδήματος του νομού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23.
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
(1989 – 1996)

% ΑΕΠ	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΓΕΩΡΓΙΑ	36	28	27	26	25	27	19	15
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	22	24	24	22	21	19	19	20
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	42	48	49	52	54	54	62	65

ΠΗΓΗ: Οι Νομοί της Ελλάδος

Από την εξέταση των στοιχείων του παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι κατά την περίοδο 1989 - 1996, έχει σημειωθεί σημαντική μείωση στη συμμετοχή του κλάδου της γεωργίας στη παραγωγή του συνολικού ΑΕΠ του νομού, σε αντίθεση με την μεγάλη ανάπτυξη του κλάδου των υπηρεσιών. Η συμμετοχή της

βιομηχανίας κατά την εξεταζόμενη περίοδο παραμένει σχετικά στάσιμη με τάσεις μικρής μείωσης ιδιαίτερα το χρονικό διάστημα 1993 – 1995.

ΠΙΝΑΚΑΣ23.
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (1995).

	1995
Αριθμός βιομηχανιών – βιοτεχνιών	539
Μέση ετήσια απασχόληση	1.472
Αριθμός επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου	515
Μέση ετήσια απασχόληση	1.001
Αριθμός επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου	1.310
Μέση ετήσια απασχόληση	1.218
Αριθμός επιχειρήσεων υπηρεσιών	630
Μέση ετήσια απασχόληση	1.257

ΠΗΓΗ: Οι Νομοί της Ελλάδας

1.3. Οι ΒΙ.ΠΕ Καλαμάτας.

Οι βιομηχανικές περιοχές της Καλαμάτας έχουν χαρακτηριστεί ως φθίνουσες. Αυτό έχει ήδη αναφερθεί και η υπουργική απόφαση που καθόρισε τις φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές έχει αναλυθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο. Εδώ θα εξετάσουμε τα μέτρα που λήφθηκαν από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανίας (Ε.Π.Β.) για την ανασυγκρότηση αυτών των περιοχών.

Σύμφωνα με το μέτρο, ωφελούνται οι βιομηχανικές επιχειρήσεις που έχουν εγκατασταθεί σε μια φθίνουσα βιομηχανική περιοχή, οι φορείς διαχείρισης, τα τοπικά αναπτυξιακά σχήματα και οι φορείς τους. Εφαρμόζεται σε όλες τις περιοχές που καθορίστηκαν από την Υπουργική Απόφαση 29773/1995. Προβλέπεται η ανασυγκρότηση της βιομηχανικής δραστηριότητας

στις προαναφερθείσες περιοχές. Αυτό θα επιτευχθεί με την ενίσχυση των βιομηχανικών υποδομών, με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με την ενίσχυση των νέων επιχειρήσεων για να εγκατασταθούν σε φθίνουσες ΒΙ.ΠΕ., και με την διαμόρφωση υποστηρικτικής αναπτυξιακής υποδομής.

Το μέτρο του Ε.Π.Β. έχει ως στόχο να προκαλέσει την ανάκαμψη της οικονομικής ζωής των εν λόγω περιοχών, την αντιστροφή της φθίνουσας οικονομικής πορείας τους⁽⁴⁸⁾ και την δημιουργία μηχανισμού στήριξης της αναπτυξιακής διαδικασίας και πρόβλεψης του οικονομικού περιβάλλοντος. Με αυτό το μέτρο, επίσης, ενισχύονται οι μεταποιητικές επιχειρήσεις με σκοπό να εκσυγχρονιστούν τεχνολογικά, διοικητικά, οργανωτικά και επιχειρησιακά. Ακόμη χρειάζονται να αναβαθμιστούν τεχνολογικά οι βιομηχανικές μονάδες και οι επιχειρήσεις παροχής ειδικών υπηρεσιών. Αυτό το μέτρο παρέχει ειδικά κίνητρα στις νέες επιχειρήσεις για να εγκατασταθούν σε φθίνουσες ΒΙ.ΠΕ. και θεωρείται ότι μπορεί αυτό να επιτευχθεί αν συνδυαστεί με τις επιχορηγήσεις που καθορίστηκαν με την υπουργική απόφαση 29773/1995.

1.3.1. ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας (Σπερχογεία).

Η βιομηχανική περιοχή της Καλαμάτας θεσμοθετήθηκε μετά από σύμβαση μεταξύ της Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε. και του Δήμου Καλαμάτας. Η Προγραμματική Σύμβαση υπογράφηκε στις 02/09/86 και συμπληρώθηκε με Ειδική Σύμβαση στις 04/08/92. Σύμφωνα με αυτές μεταβιβάστηκε στο Δήμο η ευθύνη διοίκησης της ΒΙ.ΠΕ. που βρίσκεται στην Σπερχογεία καθώς και η λειτουργία της και η συντήρηση των εσωτερικών έργων υποδομής και των εξωτερικών δικτύων.

Η έγκριση του ρυμοτομικού σχεδίου και ο καθορισμός των όρων δόμησης της ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας δημοσιεύτηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 31/12/94 αρ. 962. Στις 23/06/94, το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης αποφάσισε να παραχωρήσει μερικά από τα δικαιώματα του στην Αναπτυξιακή Δημοτική Επιχείρηση Καλαμάτας (ΑΔΕΚ). Έτσι, η επιχείρηση αυτή ανέλαβε την υποχρέωση να υλοποιήσει τις ισχύουσες προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ του Δήμου και της Ε.Τ.Β.Α.

⁽⁴⁸⁾Κεφ. 1.4. Α' Μέρους.

Η ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας βρίσκεται στο βιομηχανικό πάρκο της πόλης στην περιοχή της Σπερχογείας, όπως αναφέρθηκε, και απέχει:

- Από το βιομηχανικό πάρκο της πόλης, 8 χλμ.
- Από το αεροδρόμιο της πόλης, 1 χλμ.
- Από το κέντρο της πόλης, 7 χλμ.

Είναι ένας θεσμοθετημένος χώρος ιδιοκτησίας Ε.Τ.Β.Α. και καταλαμβάνει έκταση 248 στρεμμάτων. Στόχος της είναι η προσέλκυση κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας σε οργανωμένο χώρο. Είναι ολοκληρωμένη από άποψη έργων υποδομής. Δηλαδή, η περιοχή διαθέτει υπόγεια δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, τηλεπικοινωνιών και ηλεκτρισμού.

Μέσα στην ΒΙ.ΠΕ. λειτουργούν μόνο 3 επιχειρήσεις οι οποίες καταλαμβάνουν συνολική έκταση 11,5 στρεμμάτων. Έχουν αγορασθεί οικόπεδα ακόμη από 5 επιχειρήσεις τα οποία, όμως, δεν ξεπερνούν τα 14 στρέμματα. Σε τρεις από τις πέντε περιπτώσεις εκτελούνται έργα ανωδομής. Οι επενδύσεις αφορούν κυρίως τον τομέα μεταποίησης αγροτικών προϊόντων.

Είναι φανερό ότι η ΒΙ.ΠΕ. δεν ικανοποιεί τους υποψήφιους επενδυτές σε επιθυμητά επίπεδα. Μόνο το 5% της συνολικής έκτασης έχει καλυφθεί από λειτουργούσες επιχειρήσεις, ενώ το 5,5% αντιστοιχεί σε εκτάσεις όπου εκτελούνται οικοδομικά έργα. Οι επενδυτές είναι διστακτικοί στο θέμα της αγοράς οικόπεδων. Αυτό φαίνεται από το γεγονός πως πολλοί επενδυτές που επιθυμούσαν να εγκαταστήσουν την επιχείρησή τους στην ΒΙ.ΠΕ., στο τέλος είναι απρόθυμοι και δεν αγοράζουν οικόπεδα, ενώ και μετά το πέρας της αγοραπωλησίας πολλοί επιστρέφουν τα οικόπεδα. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν 10 επιχειρήσεις, ανάμεσα στις οποίες ήταν και μία ξένη, οι οποίες στο σύνολό τους προσανατολίστηκαν σε ιδιωτικούς χώρους. Οι επενδύσεις αυτές άγγιξαν τα επίπεδα των 4 δις., τα οποία κάλυψαν εκτάσεις που για τα δεδομένα της ΒΙ.ΠΕ. θα ήταν το 30% του εμβαδού της.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

ΜΕΛΗ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΙ	ΦΟΡΕΑΣ
Τσαούσης Αριστ.	Περιβολάρης Παν.	ΔΕΥΑΚ
Γιαννακέας Παν.	Μουντζούρης Δημ.	ΝΟΜΑΡΧΙΑ
Φωτόπουλος Ηλίας	Μαθιόπουλος Γεώργιος	ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
Μαλάκος Θεόδωρος	Χατζηχαραλάμπους Νίκη	Ε.Τ.Β.Α.

1.3.2. Η ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά.

1.3.2.1. Σύντομη παρουσίαση του Δήμου Μελιγαλά.

Η πόλη του Μελιγαλά⁽⁴⁹⁾ βρίσκεται 30 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Καλαμάτας. Είναι κτισμένη σε επτά λόφους, ο ψηλότερος από τους οποίους είναι αυτός του Προφήτη Ηλία (70 μέτρα). Έχει πληθυσμό 4.408 κατοίκους. Σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. του 1991, στον Δήμο Μελιγαλά οι απασχολούμενοι είναι 1.381 άτομα, ενώ το ποσοστό ανεργίας βρίσκεται στα επίπεδα του 10,1%.

Το οδικό δίκτυο του Δήμου κρίνεται μέτριο έως ανεπαρκές, αφού το 50% του δικτύου, εκτός των αγροτικών οδών, δεν είναι ασφαλτοστρωμένο. Επιπροσθέτως, τα δημοτικά διαμερίσματα δεν συνδέονται με λεωφορειακές γραμμές εκτός από την έδρα του δήμου, η οποία συνδέεται με την Καλαμάτα (3 δρομολόγια την ημέρα), την Αθήνα και την Πάτρα (από 1 δρομολόγιο την ημέρα).

Το δίκτυο ύδρευσης, κατασκευασμένο (κατά μεγάλο ποσοστό) το 1965 από σωλήνες αμιάντου, κρίνεται κακό. Σχετικά με την αποχέτευση, δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, ενώ υπάρχει η μελέτη για την δημιουργία βιολογικού καθαρισμού, στον χώρο της Βιομηχανικής Περιοχής Μελιγαλά, ο οποίος θα εξυπηρετεί τις ανάγκες και της ευρύτερης περιοχής.

Η κυρία απασχόληση των κατοίκων του δήμου είναι οι αγροτικές εργασίες (60% του πληθυσμού). Το 10% του πληθυσμού ασχολείται με την κτηνοτροφία. Στον δήμο λειτουργούν οκτώ (8) ελαιοτριβεία και ένα εργαστήριο τυποποίησης σύκων. Για την συλλογή του ελαιοκάρπου απασχολούνται επί τρεις μήνες κάθε χρόνο 500 εποχιακοί εργάτες.

Στον δευτερογενή τομέα, από την άλλη πλευρά, διαφαίνονται τα περισσότερα προβλήματα. Πρώτα -πρώτα, είναι φανερή η έλλειψη οργάνωσης και η ανάγκη εκσυγχρονισμού των μονάδων. Επίσης, υφίσταται έλλειψη επενδυτικού ενδιαφέροντος, ενώ η δραστηριότητα των μονάδων επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων είναι εποχιακή.

Αν και ο δήμος διαθέτει περιοχές φυσικού κάλλους και είναι ιστορικό μέρος, η τουριστική υποδομή θεωρείται ανεπαρκής. Είναι δυνατό να κατασκευασθούν στην περιοχή Μουσείο Αγροτικής Ιστορίας και Λαϊκής Τέχνης και ν' αναδειχθούν οι

⁽⁴⁹⁾ Ευχαριστούμε την δήμαρχο του Μελιγαλά κυρία Ελένη Αλειφέρη-Καραθανάση, για όλα τα στοιχεία που μας παρέθεσε, τόσο για τον Δήμο, όσο και για την ΒΙ.ΠΕ.

πολιτιστικοί χώροι Πολίχνης, Σκάλας, Μίλα (όπου βρίσκεται το άγαλμα του Κολοκοτρώνη), του Ενετικού Κάστρου και της οικίας της Μαρίας Κάλλας στο Νεοχώρι.

Ύστερα απ' αυτή την σύντομη επισκόπηση του δήμου Μελιγαλά, μπορούμε να περάσουμε στην παρουσίαση της Βιομηχανικής περιοχής του Μελιγαλά.

1.3.2.2. Η ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά.

Οι όροι δόμησης της ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά περιέχονται στο Προεδρικό Διάταγμα της 10/4/1981 (ΦΕΚ 227 Δ'/20-4-81). Η ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση, αφού είναι τοποθετημένη στο κέντρο του νομού⁽⁵⁰⁾ και εξυπηρετεί τρεις νομούς (Αρκαδίας, Ηλείας, Μεσσηνίας).

Η συνολική έκταση της ΒΙ.ΠΕ. είναι 1090 στρέμματα. Απ' αυτά τα 700 στρέμματα καταλαμβάνονται από βιομηχανικά γήπεδα, τα 97 από βιοτεχνικά γήπεδα, οι κοινόχρηστες εξυπηρετήσεις καταλαμβάνουν, επίσης, 97 στρέμματα, οι δρόμοι 68 και το πράσινο 128 στρέμματα.

Η εγκατάσταση στην ΒΙ.ΠΕ. συνοδεύεται από καθαρούς τίτλους ιδιοκτησίας, απαλλαγή των επιχειρήσεων από την υποχρέωση της έκδοσης άδειας εγκατάστασης και επέκτασης μέσα στην ΒΙ.ΠΕ., προνομιακή επιδότηση και φορολογική και δασμολογική μεταχείριση, καθώς και από προνομιακά πιστωτικά μέτρα. Με άλλα λόγια, οι επενδυτές που επιθυμούν ν' αγοράσουν οικόπεδα εντός της ΒΙ.ΠΕ., απαλλάσσονται από τα έξοδα του φόρου μεταβίβασης και δικαιωμάτων συμβολαιογράφου και υποθηκοφύλακα, ενώ παρόμοιες απαλλαγές υπάρχουν και για την μετεγκατάσταση επιχειρήσεων και για έξοδα δανεισμού. Επίσης, οι όροι για την εξόφληση των οικοπέδων είναι ευνοϊκοί.

Στην ΒΙ.ΠΕ., αν και υπάρχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, δεν λειτουργούν ωστόσο μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις. Λειτουργούν 11 επιχειρήσεις, αλλά η μη δραστηριοποίηση μεγάλων βιομηχανικών μονάδων, εξηγεί το γεγονός της έλλειψης ανάπτυξης και αντιμετώπισης της τοπικής ανεργίας. Οι επιχειρήσεις που λειτουργούν καλύπτουν μόλις το 10% της συνολικής έκτασης της ΒΙ.ΠΕ. Σοβαρή προοπτική δεν διαφαίνεται στο άμεσο μέλλον, αφού η ζήτηση γηπέδων είναι

⁽⁵⁰⁾ 30 χλμ. Από Κυπαρισσία. 30 χλμ. από Κυλαμάρια και 32 χλμ. από Μεγαλόπολη.

υποτονική, ενώ και μερικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον, διστάζουν να προχωρήσουν στην αγοραπωλησία.

Αυτό είναι απόλυτα λογικό, αφού η μονάδα βιολογικού καθαρισμού δεν έχει ολοκληρωθεί⁽⁵¹⁾ και χρειάζονται ακόμη να κατασκευασθούν και μερικά έργα υποδομής. Επιπλέον, και σ' αυτήν την Βιομηχανική Περιοχή βρίσκεται καταυλισμός αθίγγανων.

Για την επιτυχία της ΒΙ.ΠΕ. πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες υποδομές όπως:

1. Ολοκλήρωση της Ε.Ο. Τρίπολης – Καλαμάτας και σύνδεσή της με την περιοχή Μελιγαλά.
2. Βελτίωση λιμανιού Καλαμάτας, για να είναι πιο εύκολη η πρόσβαση βιομηχανικών προϊόντων και,
3. Βελτίωση του υπάρχοντος σιδηροδρομικού δικτύου .

Στην ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά λειτουργούν οι παρακάτω επιχειρήσεις:

- Κρυσταλλοτεχνική- Υαλοβιοτεχνία Αθ. Δρούτσας.
- Ελαιουργείο Κ. Μουρίκης.
- Επεξεργασία Σύκων και Ελιών – Αφοί Κωνσταντοπούλου.
- Οινοτριυγία (ΑΧΑΪΑ CLAUS)
- Σιδηρουργείο Κων/νος Δελής.
- Επιχείρηση παραγωγής Γκαζιού και επιχείρηση Βιοενέργειας.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται τα συναφθέντα συμβόλαια αγοράς οικοπέδων στην ΒΙ.ΠΕ.:

Συναφθέντα συμβόλαια αγοράς οικοπέδων στη ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά

α/α	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΔΡΧ.)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΑΡΤΑΡΙΚΟΥ ΑΣΒΕΣΤΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟ- ΣΤΑΓΜΑΤΑ ΑΛΚΟΟΛΗΣ	950.000.000	ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΕΔΩ ΚΑΙ ΕΝΑ ΠΕΡΙΠΟΥ
2	ΜΟΝΑΔΑ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	39.000.000	ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ

⁽⁵¹⁾ Για την ολοκλήρωση της απαιτούνται 600 000.000 δρχ.

3	ΕΜΦΙΑΛΩΣΗ ΥΓΡΑΕΡΙΟΥ	99.000.000	ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ
4	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΡΥΣΤΑΛΛΩΝ & ΚΑΘΡΕΠΤΩΝ	64.000.000	ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
	ΣΥΝΟΛΟ	1.152.000.000	

Ακόμη, έχουν εγκριθεί αιτήσεις για αγορά οικοπέδων οι οποίες φαίνονται στον παρακάτω πίνακα :

Εγκεκριμένες αιτήσεις που εκκρεμούν για σύναψη συμβολαίων στη ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά

Α/Α	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΔΡΧ)
1	ΚΕΡΑΜΟΠΟΙΙΑ – ΣΟΚΟΛΑΤΟΠΟΙΙΑ	192.000.000
2	ΜΟΝΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΩΝ	1.268.000.000
3	ΜΟΝΑΔΑ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ –ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΑΤΡΑΧΩΝ	218.000.000
4	ΠΥΡΗΝΕΛΑΙΟ	414.000.000
	ΣΥΝΟΛΟ	2.092.000.000

Από τις υπάρχουσες επιχειρήσεις επισκεφθήκαμε αυτήν του κυρίου Δρούτσα, τον οποίο θέλουμε να ευχαριστήσουμε για το χρόνο που μας διέθεσε.

Ο κύριος Αθανάσιος Δρούτσας έχει μία προσωπική επιχείρηση που παράγει επεξεργασμένο γυαλί. Η επιχείρησή του εισάγει και μεταποιεί το γυαλί, λειτουργεί επί δεκαεπτά (17) χρόνια, απασχολεί 10 άτομα και δεν έχει εξαγωγικό χαρακτήρα. Η επένδυσή του υπάγεται στον αναπτυξιακό νόμο 1892/1990, εγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ., λόγω της προσπελασιμότητάς της, το 1998, ύστερα από μετεγκατάσταση από την περιοχή του Μελιγαλά.

Κατά τον κύριο Δρούτσα, στην ΒΙ.ΠΕ. εντοπίζονται ελλείψεις στις υποδομές (φύλαξη, ηλεκτροφωτισμός), στα υπόγεια δίκτυα, στην διοικητική οργάνωση και στις υποδομές περιβαλλοντικής προστασίας (αποχέτευση, Βιολογικός Καθαρισμός). Δεν

θεωρεί πως υπάρχουν κίνητρα στήριξης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Επίσης, κρίνει πως η αξία των βιομηχανικών οικοπέδων είναι ακριβή και ότι η αναπροσαρμογή της αξίας τους από την Ε.Τ.Β.Α. δεν είναι σωστή, αφού δεν υπάρχουν τα κατάλληλα κίνητρα για την εγκατάσταση των επιχειρήσεων μέσα στην ΒΙ.ΠΕ. Η διαδικασία εισόδου μίας επιχείρησης στην ΒΙ.ΠΕ. κρίνεται από τα θεσμικά όργανα, αλλά χωρίς κριτήρια. Θεωρεί, όμως, ότι η επίδραση της ΒΙ.ΠΕ. στην περιοχή που εδρεύει είναι μεγάλη, αφού απασχολεί προσωπικό, καταπολεμώντας την ανεργία, ενώ παράλληλα παρέχει οικονομικά κίνητρα για την ανάπτυξη της περιοχής του Μελιγαλά. Τέλος, γνωρίζει το “Συνέργεια”, η ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά είναι μέλος του παραπάνω δικτύου και ήδη έχουν υπάρξει επαφές με τους ιθύνοντες.

1.4. Αναπτυξιακά κίνητρα των ΒΙ.ΠΕ Καλαμάτας.

Όταν η Μεσσηνία είχε ενταχθεί στα επενδυτικά κίνητρα της ζώνης Δ΄ του Ν. 1892/90 μπορούσε να λάβει επιχορήγηση και επιδοτούμενο επιτόκιο 40%. Με την ένταξή της στην Γ΄ ζώνη του Ν. 2601/98 η επιχορήγηση που λαμβάνει δεν ξεπερνά το 30% στις παραγωγικές επενδύσεις και 15% (αντί 25% της Δ΄ ζώνης) για τις ξενοδοχειακές μονάδες. Αυτές οι επιδοτήσεις δεν θεωρούνται επαρκή κίνητρα κι έτσι έχει μειωθεί η ζήτηση παραγωγικών επενδύσεων, όπως φαίνεται συγκριτικά με προηγούμενα χρόνια. Επιβάλλεται, συνεπώς, η επανένταξη του νομού στην Δ΄ ζώνη όπως ίσχυε με τον Ν.1892/1990.

Παράλληλα, η στενή σχέση της επιχορήγησης του 30% με την επιδότηση των δημιουργούμενων νέων θέσεων απασχόλησης χρειάζεται να εξεταστεί προσεκτικά. Η σύνδεση αυτή προσδιορίζει καταβαλλόμενη επιχορήγηση που φθάνει τα 15 εκ. δρχ / θέση με πενταετή δέσμευση. Επίσης, η επενδυτική απόφαση δεν πρέπει να επηρεάζεται από την εξάλειψη της ανεργίας. Καθένα από αυτά αρμόζει ν’ αντιμετωπιστεί ξεχωριστά και όχι αλληλένδετα.

Η ευνοϊκή για την Μεσσηνία διυπουργική απόφαση 29773/29-12-95 καταργήθηκε όταν ίσχυσε ο νόμος 2601/1998. Σύμφωνα με την παραπάνω απόφαση στις ήδη υπάρχουσες ενισχύσεις θα προστεθούν 5% ακόμη στις κατηγορίες που πραγματοποιούνταν στις ΒΙ.ΠΕ. και ΒΙΟ.ΠΑ. Καλαμάτας. Πολλές επιχειρήσεις αξιοποίησαν αυτήν την δυνατότητα. Καλό θα ήταν λοιπόν, να ισχύσει πάλι, παράλληλα με τον νέο νόμο.

Επιπλέον, το Ε.Π.Β.'94–99 που αναφερόταν στις «φθίνουσες» περιοχές και το οποίο εξετάσαμε συνοπτικά σε προηγούμενη ενότητα, χρειάζεται να συνεχιστεί και να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του και στις βιομηχανικές και βιοτεχνικές υποδομές. Οι πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν από αυτό χαρακτηρίστηκαν θετικά και ωφέλησαν το επιχειρηματικό περιβάλλον, ενώ ενίσχυσαν την ανταγωνιστικότητα των Μ.Μ.Ε. στις περιοχές που εφαρμόστηκαν (ανάμεσά τους και η Μεσσηνία).

1.5. Τα προβλήματα των ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας: Τσιγγάνοι Μεσσηνίας.

Οι βιομηχανικές περιοχές της Καλαμάτας (Σπερχογείας – Μελιγαλά) αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα. Πέρα από τα οικονομικά κίνητρα που χρειάζεται να δοθούν στους επενδυτές για να τους προσελκύσουν μέσα στις ΒΙ.ΠΕ., αυτοί δεν μπορούν να αποφασίσουν με βεβαιότητα την στιγμή που το οικόπεδό τους ουσιαστικά θα έχει καταληφθεί από τους αθίγγανους της περιοχής. Στην ενότητα αυτή θα εξετάσουμε τα χαρακτηριστικά της ομάδας αυτής, τις προσπάθειες που γίνονται για την επανένταξή τους στην κοινωνία μας και στους στόχους αυτών των προσπαθειών. Επίσης, θα εξετάσουμε τις ελλείψεις που ανέφεραν οι επενδυτές και όποια άλλα προβλήματα υπάρχουν.

1.5.1. Τσιγγάνοι Μεσσηνίας, Ιστορικό ομάδας, χαρακτηριστικά, καταυλισμοί στο Ν.Μεσσηνίας.

Στην ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργήσει καταυλισμούς μια σημαντική κοινότητα αθίγγανων. Οι περιοχές στις οποίες παρατηρούνται τέτοιοι καταυλισμοί είναι οι ακόλουθες:

- Μεσσήνη
- Καλαμάτα
- Μελιγαλάς
- Άρις
- Μαυρομάτι
- Κοπανάκι
- Γαργαλιάνοι
- Φιλιατρα.

Όλες αυτές οι κοινότητες παρουσιάζουν σε γενικές γραμμές τα εξής χαρακτηριστικά:

- Υψηλή γεννητικότητα.
- Μεγάλο αριθμό νέων πληθυσμών (60% κάτω από 26 ετών).
- Υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης.
- Έλλειψη εκπαίδευσης (υποχρεωτικής) με συνέπεια τον αναλφαβητισμό.
- Υψηλή ανεργία
- Φαινόμενα απόρριψης, ρατσισμού, ξενοφοβίας, περιθωριοποίησης.

Τα τελευταία χρόνια, επίσης, παρατηρείται έξαρση της μικρής εγκληματικότητας και αυτό ενισχύει το φαινόμενο του ρατσισμού. Τα αποτελέσματα των παραπάνω είναι η δημιουργία ενός φαύλου κύκλου του τύπου: Αναλφαβητισμός- Ανεργία – Περιθωριοποίηση – Υποβάθμιση – Ρατσισμός.

1.5.2. Προσπάθειες για επανένταξή τους στην κοινωνία μας.

Προκειμένου ν' αντιμετωπιστούν όλα τα παραπάνω προβλήματα ο Δήμος Καλαμάτας ετοίμασε μία μελέτη. Στόχος της είναι η επανένταξη των αθίγγανων του νομού – κοινωνικά και επαγγελματικά – και η καταπολέμηση της ανεργίας, του αναλφαβητισμού και της περιθωριοποίησης. Επίσης, η αντιμετώπιση του οικιστικού προβλήματος αυτής της ομάδας.

Ο Δήμος, λοιπόν, αρχικά προτείνει να κατασκευαστούν τέσσερις (4) καταυλισμοί στο νομό με υγιεινές συνθήκες διαβίωσης στις εξής περιοχές:

- ευρύτερη περιοχή Καλαμάτας
- ευρύτερη περιοχή Μεσσήνης
- ευρύτερη περιοχή Μελιγαλά
- ευρύτερη περιοχή Φιλιατρών (δεν υπάρχει ακόμη τοπική συμφωνία)

Η μελέτη περιλάμβανε πλήρη υπολογισμό του συνολικού κόστους ο οποίος φαίνεται στους παρακάτω πίνακες.

ΜΠΑΖΩΜΑ 750τ.μ X 1 = 750 κ.μ X 2000	1.500.000
ΟΔΟΠΟΙΑ	400.000
ΥΔΡΕΥΣΗ	400.000
ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ	600.000
ΟΜΒΡΙΑ	500.000
ΦΥΤΕΥΣΕΙΣ – ΦΩΤΙΣΜΟΣ – ΠΕΡΙΦΡΑΞΕΙΣ	600.000
Συνολικό minimum κόστος υποδομής ανά θέση	4.000.000

Τις πάγιες κτιριακές υποδομές ανά καταυλισμό, που έχουν ως εξής:

6 Συγκροτήματα Λουτρών	120 τ. μ	
6 Συγκροτήματα Κουζινών	110 τ. μ	
2 Αίθουσες Σχολείων	200 τ. μ	
1 Αίθουσα Προνιακού Χαρακτήρα	60 τ. μ	
1 Αίθουσα Ιατρείου	60 τ. μ	
1 Εκκλησία		10.000.000
Χώροι Άθλησης – Παιδική Χαρά		15.000.000
Σύνολο: 550τ. μ X 120.000 = 66.000.000		66.000.000
Γενικό Σύνολο		91.000.000

Καθώς επίσης, και το στρεμματικό κόστος (περίπου) ανά περιοχή που έχει ως εξής:

Περιοχή	Τιμή ανά στρέμμα
ΚΑΛΑΜΑΤΑ	3.000.000
ΜΕΣΣΗΝΗ	1.500.000
ΜΕΛΙΓΑΛΑ	1.000.000

Εκτιμούμε πως το οικονομικό κόστος ανά καταυλισμό, κατανέμεται ως εξής:

A. Καταυλισμός Καλαμάτας

Θέσεις: Σαράντα (40) για μόνιμες οικογένειες και τριάντα (30) για διερχόμενες.

Σύνολο καταγεγραμμένων ατόμων 359.

Οικόπεδο	50 στρ. X 3.000.000	150.000.000
40 οικογένειες μόνιμες	40 στρ. X 4.000.000	160.000.000
30 διερχόμενες	30 στρ. X 2.000.000	60.000.000
Πάγιες κτιριακές υποδομές		91.000.000
Συνολικό κόστος,		461.000.000

B. Καταυλισμός Μεσσήνης

Θέσεις: Σαράντα (40) για μόνιμες οικογένειες και τριάντα (30) για διερχόμενες.

Σύνολο καταγεγραμμένων ατόμων 402.

Οικόπεδο	50 στρ. X 1.500.000	75.000.000
40 οικογένειες μόνιμες	40 στρ. X 4.000.000	160.000.000
30 διερχόμενες	30 στρ. X 2.000.000	60.000.000
Πάγιες κτιριακές υποδομές		91.000.000
Συνολικό κόστος,		386.000.000

Γ. Καταυλισμός Μελιγαλά

Θέσεις: Σαράντα (40) για μόνιμες οικογένειες και τριάντα (30) για διερχόμενες.

Σύνολο καταγεγραμμένων ατόμων 227.

Οικόπεδο	50 στρ. X 1.000.000	50.000.000
40 οικογένειες μόνιμες	40 στρ. X 4.000.000	160.000.000
30 διερχόμενες	30 στρ. X 2.000.000	60.000.000
Πάγιες κτιριακές υποδομές		91.000.000
Συνολικό κόστος,		321.000.000

Δ. Καταυλισμός Φιλιατρών

Όπως αναφέρθηκε, εδώ δεν έχουν συμφωνήσει οι τοπικές αρχές ακόμη. Επίσης, δεν έχει γίνει ακριβής καταγραφή των ατόμων αφού δεν δόθηκαν στοιχεία. Ο αριθμός τους, όμως, δεν πρέπει να ξεπερνά τα 400 άτομα..

1. Οι δήμοι θ' αναλάβουν ότι έχει σχέση με την ύδρευση, την αποχέτευση, την ηλεκτροδότηση, την διάθεση απορριμμάτων, την φύλαξη του καταυλισμού και την διάθεση ενός κοινωνικού λειτουργού. Η παρουσία του τελευταίου κρίνεται απαραίτητη για τον καταυλισμό ιδιαίτερα των γυναικών και των προστατευομένων μελών των οικογενειών σε θέματα υγείας, νομικού περιεχομένου και υγιεινής.
2. Θα θεσπιστεί Κανονισμός Λειτουργίας που θα καθορίζει όλα τα λειτουργικά έξοδα.
3. Οι δήμοι θα παρεμβαίνουν στις τοπικές κοινωνίες να παρέχουν απασχόληση στους εγκατεστημένους στους καταυλισμούς, τόσο σε εποχιακές όσο και σε μόνιμες εργασίες.
4. Ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν από την απασχόληση, θα υπάρξει και η επιμόρφωση των ατόμων σε ολιγομελή τμήματα 5-6 ατόμων στον αγροτικό και επαγγελματικό τομέα. Η αναπτυξιακή εταιρεία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σε συνεργασία με την ΝΕΛΕ, τα ΚΕΚ-ΟΤΑ και σε συνδυασμό με τα προγράμματα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, αναλαμβάνει την ευθύνη για την επιμόρφωση των αθίγγανων.

5. Στους μόνιμα εγκατεστημένους, αφού περάσει το χρονικό διάστημα των δύο ετών, θα παρέχεται δάνειο άτοκο ή με όρους σεισμοδανείου, για ν' αγοράσουν κατοικία εκτός καταυλισμού.

Η κυβέρνηση διασφαλίζει την διαμονή των αθίγγανων μέσα σε καταυλισμούς και απαγορεύει την ανεξέλεγκτη παραμονή τους εκτός αυτών.

Οι δανειοδοτούμενοι έχουν υποχρέωση να παρακολουθούν τα προγράμματα στα οποία εντάχθηκαν ενώ τα παιδιά τους οφείλουν ανελλιπώς να παρακολουθούν τα μαθήματα του σχολείου στο οποίο θα φοιτούν. Η εκπαίδευσή τους θα είναι ολοκληρωμένη και πρέπει ν' αποτελείται από:

- Εργαστήριο επαγγελματικής κατάρτισης
- Εκπαίδευση προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους
- Μαθήματα αναλφαβητισμού
- Στήριξη στην επαγγελματική τους αποκατάσταση
- Δημοσιοποίηση του προβλήματος με σκοπό να ευαισθητοποιηθεί η κοινή γνώμη

Το Πρόγραμμα Σχολικής ένταξης των αθίγγανων έχει ως εξής:

A. Για περιοδεύοντες και εκτός Νομού

Αυτοί θα μπορούν να φοιτούν για λίγο καιρό σε ειδικό τμήμα ενσωματωμένο σε κανονικό σχολείο με την μορφή της ενισχυτικής διδασκαλίας. Τον υπόλοιπο χρόνο φοίτηση σε κανονική τάξη για να ενσωματωθούν κοινωνικά. Αυτό το πρόγραμμα είναι ελλιπές αν ληφθεί υπόψη ότι θα μετακινούνται συνέχεια, άρα δεν θα φοιτούν κανονικά.

B. Για τους μόνιμους ή περιοδεύοντες εντός Νομού.

Εδώ προτείνεται η δημιουργία ενός αυτοδύναμου μονοθέσιου ειδικού τμήματος ενσωματωμένο σε κανονικό σχολείο με σκοπό την μετέπειτα ένταξη των μαθητών στο κανονικό σχολείο. Η φοίτηση θα είναι πλήρης και οι μαθητές θα συμμετέχουν στις εκδηλώσεις, γιορτές και εκδρομές.

Το πρόγραμμα των μαθημάτων του τμήματος θα περιλαμβάνει:

- A) Συνήθειες υγιεινής ζωής.
- B) Συζητήσεις γύρω από θέματα καθημερινής κοινωνικής ζωής:
 - γιορτές, επισκέψεις, σε φίλους, ασθενείς, κηδείες.

- υποχρεώσεις – δικαιώματα
- μελέτη περιβάλλοντος
- θέματα ημέρας από ιστορία, θρησκεία, φύση
- Γ) Μελέτη επαγγελμάτων
- Δ) Ντύσιμο – κατοικία – θέρμανση – κυκλοφορία – κίνδυνος
- Ε) Προαριθμητικές και προαναγνωστικές ασκήσεις
- ΣΤ) Εισαγωγή στους πρώτους αριθμούς
- Ζ) Συλλαβισμός
- Η) Μουσική – γυμναστική – τεχνικά μαθήματα

Όταν τελειώσει η σχολική χρονιά, ανάλογα με τις επιδόσεις τους, επιλέγονται όσοι μπορούν να ενταχθούν στην Α΄ τάξη του δημοτικού σχολείου.

Το τμήμα έχει σκοπό:

- Την ανάπτυξη του λόγου και της προφορικής ελληνικής γλώσσας
- Την καλλιέργεια ηθικών συνηθειών
- Την ανάπτυξη του συναισθήματος αγάπης και φιλίας
- Την ανάπτυξη της αγάπης προς την πατρίδα, την φύση, την πόλη ή το χωριό
- Την ανάπτυξη του σεβασμού καθαριότητας και οτιδήποτε άλλο που θα βοηθήσει στην κανονική ένταξή τους στην κοινωνία.

Αφού τελειώσουν το δημοτικό ένα μέρος από αυτούς θα παρακολουθήσει μαθήματα στο γυμνάσιο ενώ οι άλλοι θα φοιτήσουν σε επαγγελματικά εργαστήρια με μαθήματα:

- Πηλού
- Καλαθοπλεκτικής
- Υφαντικής
- Γεωπονικής

Στόχος όλων αυτών είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων που θα βοηθήσουν ώστε να καταπολεμηθεί ο ρατσισμός και η ξενοφοβία, να έλκονται οι ατίγγανοι στο πρόγραμμα, να βελτιωθούν οι επαγγελματικές τους ικανότητες, να στηριχθεί η αυτοαπασχόληση και ίδρυση επιχειρήσεων, να διασφαλιστεί μία αρμονική, οικονομική και κοινωνική συμβίωση των ατίγγανων και της τοπικής κοινωνίας.

Εάν αναγνωρισθεί η πολιτιστική ιδιαιτερότητα των αθίγγανων, οι ίδιοι είναι έτοιμοι να συνεργαστούν με τον δήμο για ν' αντιμετωπίσουν την υποαπασχόληση και την αυξημένη ανεργία (σε ποσοστό που αγγίζει το 50%).

Έτσι, προτείνεται ένα Club εργασίας που θα έχει τους παρακάτω στόχους:

- Ενημέρωση αυτών των ανθρώπων.
- Δημιουργία κέντρων και πόλων ενδιαφερόντων.
- Διερεύνηση αναγκών.
- Στήριξη στην εύρεση εργασίας.
- Στήριξη συναλλαγής με την δημόσια διοίκηση.
- Κοινωνική στήριξη.

Το παραπάνω Club πρέπει να είναι άρτια στελεχωμένο και αποτελούμενο από:

- Υπεύθυνο δράσης
- Ανιματέρ
- Κοινωνικούς λειτουργούς
- Υπαλλήλους γραφείου δημόσιας διοίκησης

Ο υπεύθυνος της δράσης θα σχεδιάζει όλες τις δραστηριότητες σε εβδομαδιαία και μηνιαία βάση.

Οι ανιματέρ πρέπει ν' αναπτύξουν τις ομάδες και να τις βοηθήσουν στην ανεύρεση της εργασίας.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί θα στηρίζουν τα προστατευόμενα μέλη και τις γυναίκες και θα τα συμβουλεύουν σε όλα τα θέματα

Όλα τα μέλη του Club εργασίας θα παρακολουθήσουν ειδικά μαθήματα για να μπορούν να επικοινωνήσουν με τον καλύτερο τρόπο με τους αθίγγανους.

Ασφαλώς, σε όλα αυτά επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα της φυλής τους και τα έθιμά τους που τα έχουν διατηρήσει στο πέρασμα των αιώνων. Τέλος, θα ευχαριστήσουμε πάλι τον κύριο Δημήτριο Σαμποζιώτη για την παραχώρηση της μελέτης του για την επανένταξη των αθίγγανων.

Αθίγγανοι εγγεγραμμένοι στον Δήμο Μεσσήνης

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΑΤΟΜΑ
1	ΑΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΥ	11
2	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2
3	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	7
4	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΥΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	8
5	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΟΛΓΑ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	6
6	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ	5
7	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ	2
8	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ	2
9	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ	2
10	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ	5
11	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ	4
12	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΥΛΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ	10
13	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ	5
14	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	6
15	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	3
16	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	6
17	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	9
18	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	8
19	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	3
20	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΝΕΣΤΩΡΙΔΑ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	7
21	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	7
22	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΥ	10
23	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΥ	7
24	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΠΑΥΛΟΥ	5
25	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΒΛΑΣΟΥΛΑ	ΠΑΥΛΟΥ	10
26	ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	3
27	ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	7
28	ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΛΕΚΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	5

29	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΗΡΑΚΛΗ	5
30	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΗΡΑΚΛΗ	13
31	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΗΡΑΚΛΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	5
32	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	3
33	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΑΓΓΕΛΗ	8
34	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΝΔΡΕΑ	10
35	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΗΛΙΑΣ	ΑΝΔΡΕΑ	8
36	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΝΔΡΕΑ	6
37	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΑΡΤΕΜΗΣ	ΑΝΔΡΕΑ	6
38	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΑΓΓΕΛΗΣ	ΑΝΔΡΕΑ	5
39	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΗΡΑΚΛΗΣ	ΚΩΝ/ΝΟΥ	6
40	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΑΛΕΚΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΥ	6
41	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	ΣΤΑΜΑΤΗ	5
42	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΣΤΑΜΑΤΗΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	2
43	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	4
44	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	ΗΛΙΑ	5
45	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ	ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ	ΗΛΙΑ	7
46	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ	9
47	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ	ΟΛΓΑ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ	5
48	ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ANNA	ΗΛΙΑ	10
49	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	8
50	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	8
51	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2
52	ΡΟΥΠΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	6
53	ΡΟΥΠΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	8
54	ΡΟΥΠΑ	ΣΟΦΙΑ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	5
55	ΡΟΥΠΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	5
56	ΡΟΥΠΑΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	9
57	ΡΟΥΠΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	8
58	ΡΟΥΠΑΣ	ΧΑΡΙΛΑΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΥ	6
59	ΡΟΥΠΑ	ΔΙΑΜΑΝΤΩ	ΚΩΝ/ΝΟΥ	6
60	ΡΟΥΠΑΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	2

61	ΡΟΥΠΑΣ	ΠΑΥΛΟΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	2
62	ΡΟΥΠΑΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	5
63	ΡΟΥΠΑΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	5
64	ΡΟΥΠΑΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΤΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	5
65	ΡΟΥΠΑΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΑΥΛΟΥ	7
66	ΡΟΥΠΑΣ	ΗΡΑΚΛΗΣ	ΠΑΥΛΟΥ	7
67	ΡΟΥΠΑΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ	4
68	ΡΟΥΠΑΣ	ΠΑΥΛΟΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ	4
	ΣΥΝΟΛΟ			405

Αθίγγανοι εγγεγραμένοι στον Δήμο Άρι.

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΑΤΟΜΑ
1	ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΜΙΧΑΛΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	4
2	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ		8
3	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ		3
4	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ		5
5	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΗ	6
6	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΗ	8
7	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΗ	10
8	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	4
9	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	5
10	ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	8
11	ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ	ΑΦΡΟΔΙΤΗ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	11
	ΣΥΝΟΛΟ			72

Αθίγγανοι εγγεγραμμένοι στον Δήμο Μελιγαλά.

	<u>ΕΠΩΝΥΜΟ</u>	<u>ΟΝΟΜΑ</u>	<u>ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ</u>	<u>ΑΤΟΜΑ</u>
1	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΜΑΝΩΛΗΣ	ΙΩΑΝΝΗ	6
2	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΑΝΩΛΗ	9
3	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΜΑΝΩΛΗ	10
4	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΑΝΩΛΗ	7
5	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΜΑΝΩΛΗ	4
6	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΜΑΝΩΛΗ	4
7	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	7
8	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2
9	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ	10
10	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	4
11	ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	5
12	ΧΑΛΙΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΒΓΕΝΙΣΙΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΥ	7
	<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>			75

Αθίγγανοι εγγεγραμμένοι στον Δήμο Καλαράτας – Ασπροχωμα.

	<u>ΕΠΩΝΥΜΟ</u>	<u>ΟΝΟΜΑ</u>	<u>ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ</u>	<u>ΑΤΟΜΑ</u>
1	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		8
2	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ		10
3	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ		11
4	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ		7
5	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ		3
6	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ		8

7	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		3
8	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΗΛΙΑΣ		7
9	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΘΕΟΔΩΡΑ		7
10	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΤΑΜΑΤΑ		8
11	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ		9
12	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΜΑΝΟΥΗΛ		11
13	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ		7
14	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ		4
15	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ		9
16	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ		7
17	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ		2
18	ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΤΑΣΙΑ		5
19	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ		4
20	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ		12
21	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		7
22	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΣΤΕΛΙΟΣ		7
23	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΣΠΥΡΟΣ		4
24	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ		5
25	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΙΩΑΝΝΗΣ		6
26	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ		12
27	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ		4
28	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΤΑΚΗΣ		7
29	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΚΩΝ/ΝΟΣ		7
30	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ		5
31	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΙΩΑΝΝΗΣ		5
32	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ		7
33	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΣΤΕΛΙΟΣ		4
34	ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		6
35	ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ		10
36	ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ		4
37	ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ		5
38	ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝ/ΝΟΣ		7

39	ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		6
40	ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		10
41	ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ		7
42	ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ		10
43	ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		4
44	ΚΑΚΟΣ	ΜΕΛΕΤΗΣ		7
45	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ		10
46	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ		9
47	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ		10
48	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ		10
49	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΩΤΗΡΗΣ		5
50	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΑΘΑΝΑΣΙΑ		10
51	ΧΑΛΙΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ		7
	ΣΥΝΟΛΟ			358

1.5.3. Άλλα προβλήματα ΒΙ.ΠΕ. Μεσσηνίας.

Μία από τις σημαντικότερες αιτίες που καθυστερούν την ανάπτυξη των ΒΙ.ΠΕ. Μεσσηνίας είναι ο αποκλεισμός του νομού από τους «θύλακες υψηλής ανεργίας». Αυτό είναι παράδοξο, αφού η ανεργία αυξάνεται με ραγδαίους ρυθμούς και πλήττει κυρίως τις νεαρές ηλικίες. Στις περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στους «θύλακες υψηλής ανεργίας» οι επιχειρήσεις του Α΄γενούς και Β΄γενούς τομέα λαμβάνουν επιχορήγηση, το ποσοστό της οποίας φθάνει το 20%.

Πολύ αρνητική, εξάλλου, για τις νέες επιχειρήσεις κρίθηκε και η αναθεώρηση των τιμών πώλησης των οικοπέδων στις ΒΙ.ΠΕ. Οι τιμές διαμορφώθηκαν ως εξής:

	ΑΞΙΑ/ Τ.Μ	ΑΞΙΑ/ Τ.Μ	ΑΥΞΗΣΗ	%
ΜΕΛΙΓΑΛΑΣ	1.800	2.300	500	27,7%
ΣΠΕΡΧΟΓΕΙΑ	5.000	6.600	1.100	20%

Επίσης, καταργήθηκαν οι ευκολίες πληρωμής και ο επενδυτής είναι υποχρεωμένος να καταβάλλει το κεφάλαιο για την απόκτηση των οικοπέδων την στιγμή της αγοραπωλησίας. Αυτό δυσκολεύει τους νέους επενδυτές και τους απωθεί, αφού υπάρχουν ακόμη ελλείψεις στις υποδομές.

Συνοπτικά, τα προβλήματα των ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας είναι:

- Η κατάργηση των «φθινουσών» περιοχών και η ακύρωση της ειδικής υπουργικής απόφασης για κίνητρα επενδύσεων εντός ΒΙ.ΠΕ. και ΒΙΟ.ΠΑ..
- Η εξαίρεση της Μεσσηνίας από τους «Θύλακες Υψηλής Ανεργίας».
- Η πτώση στην Γ΄ ζώνη των κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου 2601/98 από την Δ΄ ζώνη του 1892/90.
- Η αναθεώρηση των τιμών στις ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά και Σπερχογείας.
- Η κατάργηση των ευκολιών πληρωμής.
- Προβλήματα όχλησης.
- Καταυλισμός αθίγγανων.
- Ελλείψεις στις υποδομές.

1.6. Παρουσίαση επιχειρήσεων (είδος – κατηγορία).

Στην ΒΙ.ΠΕ. Σπερχογείας λειτουργούν τέσσερις (4) επιχειρήσεις. Τα πωληθέντα και τα εγκριθέντα οικόπεδα, όμως, είναι συνολικά έντεκα (11) και φαίνονται στους παρακάτω πίνακες.

Α. ΠΩΛΗΘΕΝΤΑ ΟΙΚΟΠΕΔΑ

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΜΒΑΔΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ τ.μ.	ΟΙΚΟΔ. ΤΕΤΡΑΓ	ΠΡΟΪΟΝΤΑ
1	Π. Θεοφιλόπουλος	2.880	Ο.Τ .1	Ψυκτικοί Θάλαμοι
2	Β. Στεφανούρης	4.416	Ο.Τ.1	Ποτά
3	ΒΕΚΑΠ – Βαλιτζής Ε.Π.Ε.	5.816	Ο.Τ.2	Γλυκά
4	Καραμήτσος –	1.375	Ο.Τ6	Βιοτεχνία Ξύλου

	Μπεχράκης Ο.Ε.			
5	Ν.Αθηναίος – Αθηνάδης Ο.Ε.	1.375	Ο.Τ.6	
6	ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ Α.Ε.	4.200	Ο.Τ.2	Πυρηνελαιουργείο
ΣΥΝΟΛΟ		20.062		

Β. ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΑ ΟΙΚΟΠΕΔΑ

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΜΒΑΔΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ	ΟΙΚΟΔ. ΤΕΤΡΑΓ	ΠΡΟΪΟΝΤΑ
1	Π. Μπακόγιωργας	2.500	Ο.Τ.6	Ζαχαρώδη Προϊόντα
2	Δ. Καραχάλιος	2.655	Ο.Τ.5	
3	ΙΝΤΕC ΑΒΕΕ	42.600	Ο.Τ.4	
4	ΒΕΚΑΠ – Βαλτζής Ε.Π.Ε.	ΟΡΤΙΟΝ 2.180	Ο.Τ.2	Γλυκά
5	Ν. Αθηναίος – Αθηνάδης Ο.Ε.	ΟΡΤΙΟΝ 1.100	Ο.Τ.6	
6	ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ Α.Ε.	ΟΡΤΙΟΝ 4.200	Ο.Τ.2	Πυρηνελαιουργείο
ΣΥΝΟΛΟ		55.263		

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	75.298
----------------------	---------------

Από αυτές μερικές ετοιμάζονται να εγκατασταθούν στην ΒΙ.ΠΕ. αμέσως μόλις ολοκληρωθούν τα έργα ανωδομής. Οι τέσσερις επιχειρήσεις που λειτουργούν είναι οι:

Η επιχείρηση του Παναγιώτη Θεοφιλόπουλου
Η επιχείρηση Βασιλείου Στεφανούρη
Η επιχείρηση ΒΕΚΑΠ – ΒΑΛΤΖΗΣ Ε.Π.Ε
Η επιχείρηση Καραμήτσος – Μπεχράκης Ο.Ε.

Δυστυχώς δεν καταφέραμε να επισκεφτούμε και τις 4 επιχειρήσεις. Ήταν δύσκολο να φθάσουμε στις δύο τελευταίες, εξαιτίας του καταυλισμού των αθίγγανων που υπάρχει στην περιοχή. Πριν εξετάσουμε όσα μας ανέφεραν οι δυο πρώτοι επενδυτές, θα θέλαμε να τους ευχαριστήσουμε για τον χρόνο που μας διέθεσαν.

Κατ' αρχάς, Ο Παναγιώτης Θεοφιλόπουλος έχει μία ατομική επιχείρηση που εμπορεύεται ψυκτικούς θαλάμους. Η επιχείρησή του λειτουργεί έντεκα χρόνια, δεν έχει εξαγωγικό χαρακτήρα και απασχολεί δέκα άτομα με κύκλο εργασιών που αγγίζει τα 900.000.000. Η επένδυσή του υπάγεται σε αναπτυξιακό νόμο, κι αυτό ήταν ένα από τα κίνητρα που τον οδήγησαν στην ΒΙ.ΠΕ.. Άλλοι λόγοι ήταν η παροχή των έτοιμων υποδομών, αλλά και η ύπαρξη άλλων βιομηχανιών που θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη. Στην ΒΙ.ΠΕ. εγκαταστάθηκε τον Μάιο του 1999, ύστερα από μετεγκατάσταση από την περιοχή της Σπερχογείας.

Ο Βασίλειος Στεφανούρης είναι ο υπεύθυνος μίας Ανώνυμης Εταιρείας, βιομηχανικής και εμπορικής, που λειτουργεί από το 1979. Παράγει ποτά, χυμούς, σπορέλαια και σιρόπια για παγωτά. Απασχολεί έξι (6) άτομα και έχει κύκλο εργασιών 300.000.000. Η επιχείρησή του έχει εξαγωγικό χαρακτήρα σε ποσοστό 5% της συνολικής παραγωγής. Εξάγει τα προϊόντα του στην Γερμανία και στην Αυστρία, ενώ παλιότερα αγόραζε και η Γαλλία. Υπάγεται στον Αναπτυξιακό Νόμο 1892/1990 και εγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ. το καλοκαίρι του 1998 με μετεγκατάσταση από το πρώτο χιλιόμετρο Λεικών – Καλαμάτας. Αποφάσισε να εγκατασταθεί στην ΒΙ.ΠΕ. λαμβάνοντας υπόψη του την χωροθεσία της σε σχέση με το κέντρο, την προσπελασιμότητά της και την παροχή των ετοιμών υποδομών.

Σχετικά με τον βαθμό ικανοποίησης τους από την ΒΙ.ΠΕ. εντοπίζουν ελλείψεις στις υποδομές, έχουν προβλήματα όχλησης ενώ το κυριότερο πρόβλημα είναι ο καταυλισμός των αθίγγανων που έχουν καταλάβει την

περιοχή. Και οι δύο επενδυτές θεωρούν λογικές τις τιμές των οικοπέδων, απ' την στιγμή που παρέχονται έτοιμες υποδομές ενώ και η αναπροσαρμογή των τιμών δεν κρίνεται αρνητικά.

Ο κύριος Στεφανούρης θεωρεί πως δεν υπάρχουν κίνητρα στήριξης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, ενώ ο κύριος Θεοφιλόπουλος πιστεύει πως η επιχορήγηση είναι ένα πολύ καλό κίνητρο. Ο πρώτος επενδυτής, επίσης, θεωρεί πως θα υπάρξει αξιολόγηση της εισόδου στην ΒΙ.ΠΕ. από την Ε.Τ.Β.Α., η οποία δεν επέτρεπε την είσοδο σε έμπορες, αν δεν παρήγαγαν οι ίδιοι τα προϊόντα τους. Πιστεύει πως με τις εξαγωγές και την προμήθευση της εγχώριας αγοράς η ΒΙ.ΠΕ. βοηθά στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής και ότι οι ΒΙ.ΠΕ. έχουν συμβάλλει στην αποκέντρωση και στην περιβαλλοντική προστασία. Δεν έχει αξιοποιήσει τις δυνατότητες του Νόμου περί ΒΕ.ΠΕ. και δεν γνωρίζει το «Συνέργεια».

Αντίθετα, ο δεύτερος επενδυτής θεωρεί πως δεν υπάρχει αξιολόγηση της εισόδου μίας επιχείρησης στην ΒΙ.ΠΕ., πως η ΒΙ.ΠΕ. δεν βοηθά στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής της, ότι οι ΒΙ.ΠΕ. δεν έχουν συμβάλλει στην αποκέντρωση και την περιβαλλοντική προστασία. Επιθυμεί να αξιοποιήσει τις δυνατότητες του νόμου περί Β Ε.ΠΕ. και ούτε αυτός γνωρίζει το «Συνέργεια».

1.7. Προτάσεις συμπλήρωσης – βελτίωσης παραγωγικών υποδομών στις ΒΙ.ΠΕ.

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι επιβάλλεται η αναβάθμιση των δύο βιομηχανικών περιοχών της Καλαμάτας και η τελειοποίηση των υποδομών τους. Έτσι, θ' αναστραφεί η φθίνουσα πορεία τους και θα προσελκυστούν επενδυτές σ' αυτές.

Πρώτα πρώτα, στην ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά πρέπει να ολοκληρωθεί η κατάσταση της Μονάδας Καθαρισμού Αποβλήτων, για την προστασία του περιβάλλοντος. Όλες οι μελέτες που απαιτούνται είναι σχεδόν ολοκληρωμένες. Για να ετοιμαστεί, χρειάζεται να προμηθευτούν το ηλεκτρομηχανολογικό υλικό και να το εγκαταστήσουν.

Επίσης, είναι απαραίτητο να βελτιωθούν οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές και στις δύο ΒΙ.ΠΕ. αλλά και στο ΒΙΟ.ΠΑ. Καλαμάτας. Αυτό έχει σχέση με την δημιουργία ενός ιδιωτικού ψηφιακού δικτύου ενοποιημένων υπηρεσιών ISDN.

Η προμελέτη που έχει εκπονήσει η Ε.Τ.Β.Α. αναφέρεται σε κόμβους (μεταγωγείς ISDN), οι οποίοι θα εγκατασταθούν στις ΒΙ.ΠΕ. και στο ΒΙΟ.ΠΑ. και θα συνδεθούν με ψηφιακές γραμμές του ΟΤΕ, ταχύτητας 2 Mbps. Με αυτό το δίκτυο θα πραγματοποιούνται διάφορες εργασίες όπως ενημέρωση βάσεων δεδομένων με χαμηλό κόστος, η τηλεεργασία και η τηλεσυνεδίαση.

Επιπλέον, πρέπει ν'αναβαθμιστεί η ΒΙ.ΠΕ. Σπερχογείας. Η αναβάθμιση αυτή χρειάζεται να περιλαμβάνει:

- Την διάθεση 30.000 τ.μ. στην ΒΙ.ΠΕ. και την κατασκευή 17.500 τ.μ. βιομηχανικών χώρων ύψους 6 μ. ώστε να παρέχεται στους επενδυτές έτοιμη στέγαση με χαμηλό ενοίκιο.
- Την περίφραξη του χώρου της ΒΙ.ΠΕ.
- Επέκταση του ΒΙΟ.ΠΑ. Καλαμάτας στην ΒΙ.ΠΕ.. Έτσι, θα λυθεί και το πρόβλημα έλλειψης χώρου του ΒΙΟ.ΠΑ. αλλά και το πρόβλημα χαμηλού επενδυτικού ενδιαφέροντος της ΒΙ.ΠΕ. Σπερχογείας.
- Ένας χώρος με ολοκληρωμένες υποδομές και χαμηλό ενοίκιο θ' αποτελέσει την βάση της βιομηχανίας και θα προσελκύσει νέους επενδυτές.

Ο ενδεικτικός συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι 3,9 δισεκατομμύρια δρχ. Ειδικότερα, χρειάζονται:

- 150 εκ. δρχ. για την αγορά οικοπέδου (μπορεί να διαθέτει από την Ε.Τ.Β.Α.)
- 600 εκ. δρχ. για την προμήθεια και την εγκατάσταση του υλικού για την Μονάδα Καθαρισμού Αποβλήτων στην ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά
- 500 εκ. δρχ. για την δημιουργία τηλεπικοινωνιακού δικτύου στις ΒΙ.ΠΕ. και ΒΙΟ.ΠΑ.
- 2.200 εκ. δρχ. για την κατασκευή βιομηχανικών χώρων 17.500 τ.μ. στην ΒΙ.ΠΕ. Σπερχογείας.
- 150 εκ. δρχ. για περίφραξη χώρου ΒΙΟ.ΠΑ. Καλαμάτας
- 300 εκ. δρχ. για αναβάθμιση υφιστάμενου ΒΙΟ.ΠΑ. Καλαμάτας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η ΒΙ.ΠΕ ΤΡΙΠΟΛΗΣ

2.1. Γενικά

Σ' αυτήν την ενότητα θα εξεταστεί μία βιομηχανική περιοχή, που τα τελευταία χρόνια γνωρίζει μεγάλη ανάπτυξη. Πρόκειται, βέβαια, για την ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης. Η επιτυχία της έχει σχέση κυρίως, με την γεωγραφική θέση του νομού Αρκαδίας και την απόσταση του από την πρωτεύουσα.

Ο νομός Αρκαδίας έχει βέβαια, αναπτυχθεί αρκετά, αφού η Τρίπολη εκτός από πρωτεύουσα του νομού, είναι και πρωτεύουσα της περιφέρειας Πελοποννήσου. Το ορεινό έδαφος, όμως, σε συνδυασμό με την συνεχόμενη μετανάστευση των κατοίκων των ορεινών περιοχών, καθιστούν δυσμενή την παραπέρα ανάπτυξη του. Ακόμη, δεν έχουν αξιοποιηθεί αρκετά τα τουριστικά μέρη και αυτά που χαρακτηρίζονται εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει μεγάλη τουριστική δραστηριότητα.

Όλα αυτά θα εξεταστούν παρακάτω. Εδώ, πρέπει να τονιστεί ότι δυσκολευτήκαμε αρκετά στην συλλογή των σχετικών, καθώς ούτε η νομαρχία ούτε η περιφέρεια έχουν προτείνει κάποια αναπτυξιακά προγράμματα, παρόμοια με όσα υπάρχουν για τον νομό Μεσσηνίας. Για στοιχεία του νομού χρειάστηκε να ανατρέξουμε σε εγκυκλοπαίδειες. Πολύ χρήσιμη ήταν και η Οικονομοτεχνική Μελέτη για την κοινοπραξία των ΒΙ.ΠΕ. Επίσης, οι συνεντεύξεις που μας παρέθεσαν οι κύριοι Μαλάκος και Αλεξίου μας βοήθησαν αρκετά. Επίσης, ευχαριστούμε τον κύριο Κων/νο Κουρούσα για τα στατιστικά στοιχεία που μας παρέθεσε.

2.2. Ο ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ⁽⁵³⁾

Ο νομός Αρκαδίας βρίσκεται στο κέντρο της Πελοποννήσου και συνορεύει με όλους τους νομούς της βόρεια με τους νομούς Αχαΐας και Κορίνθου, νότια με τους νομούς Λακωνίας και Μεσσηνίας, δυτικά με τους νομούς Ηλείας και Μεσσηνίας, δυτικά με τους νομούς Ηλείας και Μεσσηνίας και ανατολικά με τον νομό Αργολίδας, όπου βρέχεται από τον Αργολικό Κόλπο.

Ο νομός έχει έκταση 4.419 τετραγωνικά χιλιόμετρα, αποτελώντας τον μεγαλύτερο νομό της Πελοποννήσου και τον τέταρτο, από άποψη μεγέθους, όλης της Ελλάδας. Το έδαφος του, κατά 60% (2.632 τετραγωνικά χιλιόμετρα) είναι ορεινό, κατά 29% (1.278 τετραγωνικά χλμ.) ημιορεινό και κατά 115 (509 τετραγωνικά χλμ.) πεδινό. Μεγάλη έκταση κατέχουν οι δασώδεις εκτάσεις (ποσοστό περίπου 26% της συνολικής έκτασης).

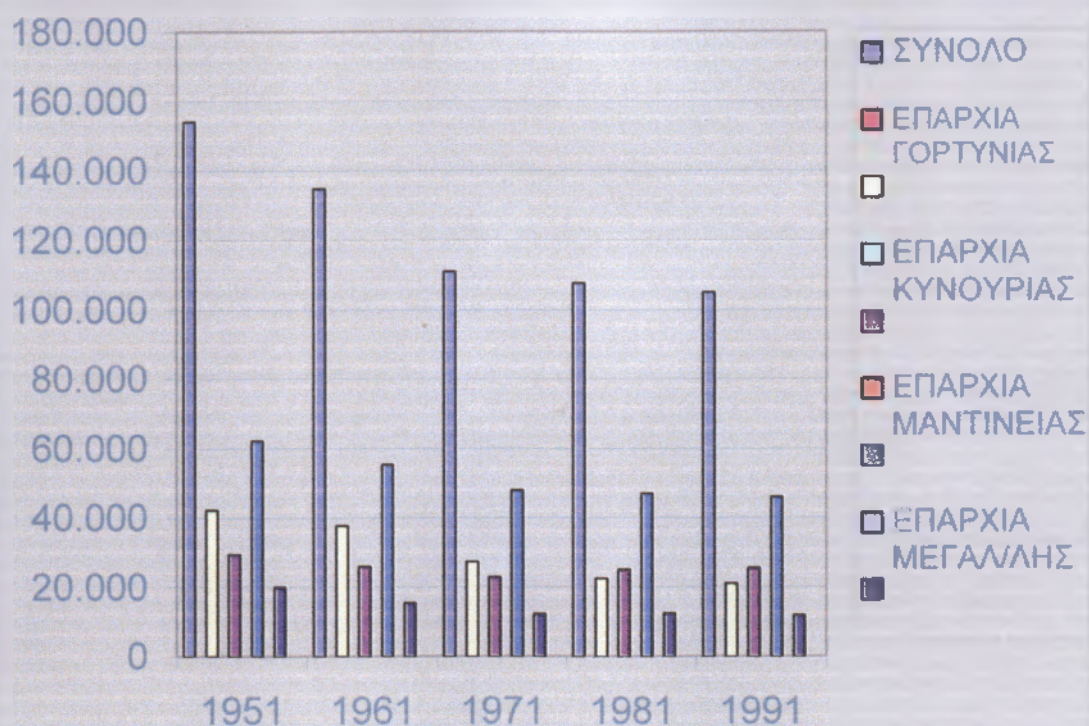
Η Τρίπολη είναι κτισμένη σε υψόμετρο 650 μ. στο κέντρο του ονομαζόμενου λεκανοπεδίου Τριπόλεως ή Αρκαδικού οροπεδίου, περικλειόμενη από σημαντικούς ορεινούς όγκους του Πελοποννησιακού Ελλαδικού χώρου.

Ο πληθυσμός του νομού κατά την απογραφή του 1991 της Ε.Σ.Υ.Ε., ανέρχεται σε 105.309. Η εξέλιξη του κατά επαρχίες από το 1951 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Ν. ΑΡΚΑΔΙΑΣ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ					
	1951	1961	1971	1981	1991
ΣΥΝΟΛΟ	154.361	135.042	111.263	107.932	105.309
ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ	42.354	37.997	27.595	22.717	21.281
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	29.611	26.032	23.092	25.300	25.632
ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ	62.361	55.383	48.129	47.289	46.363
ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΓΑΛ/ΛΗΣ	20.035	15.630	12.447	12.629	12.027

⁽⁵³⁾ Τα στοιχεία παραθέτονται από την εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα και την Οικονομοτεχνική Μελέτη για την Κοινοπραξία των ΒΙ.ΠΕ.

Πληθυσμός Ν. Αρκαδίας κατά επαρχία

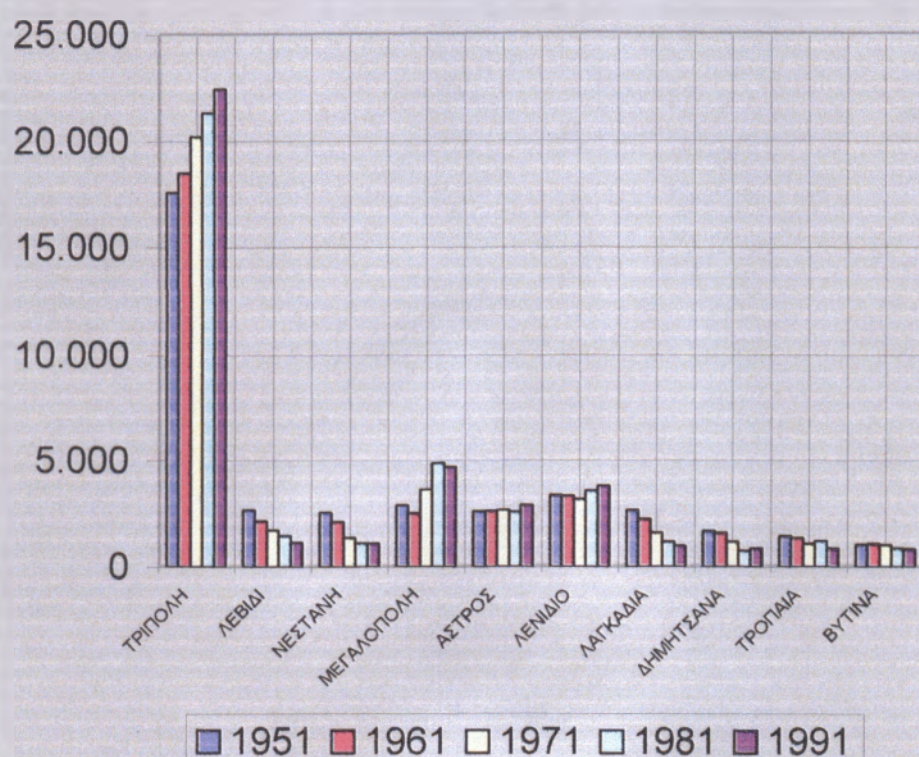
Πίνακας Ν. Αρκαδίας/ πληθ. κατά επαρχία 1

άλλες Η Τρίπολη, μετά τον Ν. 2539/97, όποτε συμπεριλήφθηκαν στην πόλη και κοινότητες, έχει πληθυσμό 26.432 άτομα. Η εξέλιξη του πληθυσμού του δήμου από το 1951 μέχρι το 1991 φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα :

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ Ν. ΑΡΚΑΔΙΑΣ					
	1951	1961	1971	1981	1991
ΤΡΙΠΟΛΗ	17.585	18.500	20.209	21.337	22.463
ΛΕΒΙΔΙ	2.656	2.156	1.735	1.442	1.142
ΝΕΣΤΑΝΗ	2.528	2.108	1.366	1.131	1.112

ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗ	2.893	2.507	3.635	4.875	4.684
ΑΣΤΡΟΣ	2.614	2.648	2.675	2.568	2.908
ΛΕΝΙΔΙΟ	3.356	3.317	3.184	3.557	3.804
ΛΑΓΚΑΔΙΑ	2.655	2.238	1.605	1.188	990
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ	1.710	1.599	1.188	760	870
ΤΡΟΠΑΙΑ	1.454	1.361	1.083	1.214	892
ΒΥΤΙΝΑ	1.059	1.085	1.015	876	839

Πληθυσμός των κυριοτέρων δήμων και κοινοτήτων Ν. Αρκαδίας

Ο ανδρικός πληθυσμός του νομού είναι 54.456 άτομα, ενώ ο γυναικείος 50.853 άτομα. Σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε., αφού συμπεριλήφθηκαν οι κοινότητες που συνενώθηκαν με τον Δήμο Τρίπολης, με τον Ν. 2539/97, από τους 12.047 άνδρες στον δήμο, οι 114 κατέχουν Μεταπτυχιακό, οι 1.333 πτυχίο Ανωτάτων Σχολών, οι 294 πτυχίο ΤΕΙ (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ), οι 87 πτυχίο Ανωτέρων

Σχολών, 443 φοιτούν σε Ανωτάτη, ΤΕΙ ή Ανωτέρα Σχολή, 2933 είναι Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης, 1.405 έχουν τελειώσει της Γ΄ τάξη Γυμνασίου, 4.332 είναι Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαίδευσης, 762 δεν έχουν τελειώσει την Στοιχειώδη Εκπαίδευση και 344 δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση.

Από τις 11.014 γυναίκες στον Δήμο Τρίπολης, οι 11 είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού, οι 729 είναι πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών, οι 189 έχουν πτυχίο ΤΕΙ (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ), οι 35 πτυχίο Ανωτέρων Σχολών, 240 φοιτούν σε ανωτάτη, ΤΕΙ ή Ανωτέρα Σχολή, 2.541 είναι Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης, 1.265 τελείωσαν την Γ΄ τάξη Γυμνασίου, 4.302 είναι Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως, 989 δεν τελείωσαν την Στοιχειώδη Εκπαίδευση και 713 δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση.

Σε επίπεδο νομού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα νομού Αρκαδίας/ επίπεδο νομού.

**ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 10 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.**

	ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
ΣΥΝΟΛΟ	93840	48539	45301
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	221	183	38
ΠΤ. ΑΕΙ	4597	2903	1694
ΠΤ. ΤΕΙ	1018	626	392
ΠΤΥΧΙΟ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΣΧΟΛΗΣ	417	314	103
ΦΟΙΤΑ ΣΕ ΑΕΙ ΤΕΙ Ή ΑΝΩΤΕΡΑ ΣΧΟΛΗ	1519	878	641
ΑΠΟΛ. ΛΥΚΕΙΟΥ	13219	6709	6510
ΠΤΥΧΙΟ Τ.Ε.Λ.	895	683	212
ΠΤΥΧΙΟ Τ.Ε.Σ.	1397	1263	134

ΑΠΟΔ. ΒΤ ΓΥΜΝ.	9784	5648	4136
ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ	3470	2340	1130
ΑΠΟΔ. ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	38395	20044	18351
ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ Δ/ΚΟ ΑΛΛΑ ΞΕΡΕΙ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ	11200	5102	6098
ΔΕΝ ΦΟΙΤΗΣΕ ΣΤΟ Δ/ΚΟ ΔΕΝ ΞΕΡΕΙ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ	3130	918	2212
ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ Δ/ΚΟ ΔΕΝ ΞΕΡΕΙ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ	4578	928	3650

Ο συνολικός οικονομικά ενεργός και μη πληθυσμός του νομού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

	Ενεργοί	% 1/3	Μη ενεργοί	% 2/3	Σύνολο πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας
Άνδρες	27.999		19.032	40,47	47.031
Γυναίκες	11.830		33.468	73,88	45.298
Σύνολο	39.829	43,14	52.500	56,86	92.329

Πληθυσμός νομού Αρκαδίας κατά ομάδες ηλικιών των απογραφών του 1981 και 1991.

ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1981				ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991			
	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
	108096	22156	18625	72315	105309	22469	11446	71400
0-4	6904	2040	1252	3612	5245	1442	740	3063
5-9	7178	1929	1274	3975	6224	1649	888	3678
10-14	8677	1954	962	5761	6710	1840	975	3895
15-19	8584	1549	1844	5191	6356	1628	841	3887
20-24	6081	1540	1360	3181	6767	1727	781	4459

25-29	6085	1888	980	3217	7079	1765	791	4523
30-34	5611	1759	847	3005	6739	1729	827	4183
35-39	4693	1137	837	2719	6232	1720	840	3672
40-44	6139	1311	814	4014	6782	1555	758	3469
45-49	6730	1449	537	4744	4824	1059	599	3166
50-54	7513	1305	513	5695	6206	1184	649	4373
55-59	6204	911	452	4841	7233	1209	626	5293
60-64	6195	870	480	4845	7760	1230	561	5969
65-69	6379	837	435	5107	6064	863	448	4753
70-74	6367	736	303	5328	5380	758	386	4236
75-79	4460	501	413	3546	4975	623	326	4026
80-84	2948	277	221	2450	3428	412	245	2771
85+	1335	162	100	1073	2405	270	165	1937

Η απασχόληση κατά κλάδο σε επίπεδο νομού είναι η ακόλουθη:
 Ν. Αρκαδίας για τους απασχολούμενους κατά φύλο και κλάδο.

**ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ
 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 1991**

	ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝ. ΔΡΑΣΤ/ΤΑΣ	2.164	1.541	623
ΕΤΕΡΟΔΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ	1	1	0
ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΙΚ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	823	566	257
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	1.459	627	832
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.732	796	936
ΔΗΜ. ΔΙΟΚ. ΑΜΥΝΑ	2.692	1.857	835

ΚΟΙΝ.ΑΣΦΑΛΙΣΗ			
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	700	468	232
ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΟΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	592	396	196
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΕΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	2.440	2.289	151
ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	4.611	3.393	1.218
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	3.392	3.361	31
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛ.ΡΕΥΜΑΤΟΣ & ΝΕΡΟΥ	1.479	1.364	115
ΜΕΤΑΠ/ΚΕΣ ΒΙΟΜ/ΝΙΕΣ	2.110	1.677	433
ΟΡΥΧΕΙΑ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	149	144	5
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΤΗΝ/ΦΙΑ ΔΑΣ/ΜΙΑ ΑΛΙΕΙΑ	12.605	7.927	4.678
ΣΥΝΟΛΟ	36.949	26.407	10.542

Στον Δήμο Τρίπολης, ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος, καθώς ένα ποσοστό 5,5% ή αλλιώς 409 ατόμων μέσα στον δήμο, ασχολείται με αυτόν. Σε επίπεδο νομού, όμως, τα ποσοστά μεγαλώνουν. Τα κυριότερα αγροτικά προϊόντα είναι:

- Καπνός.
- Βαμβάκι
- Πατάτες.

Οι κυριότερες δενδρώδεις καλλιέργειες είναι:

- Μηλιές.
- Αχλαδιές.
- Κερασιές.
- Αμυγδαλιές.
- Καρυδιές.
- Ελιές: α) βρώσιμες και β) για ελαιοποίηση.

Τα κυριότερα κτηνοτροφικά προϊόντα είναι:

- Γάλα (αγελαδινό, πρόβειο, κατσικίσιο)
- Κρέας.
- Χοιρινό λίπος.
- Δέρματα
- Αυγά.
- Μέλι.
- Κερί.

Σχετικά με τον δευτερογενή τομέα, η περιοχή παρουσιάζει βιομηχανική δραστηριότητα, κυρίως με την λειτουργία της ΒΙ.ΠΕ. Λείπουν, ωστόσο, θεμελιώδεις συντελεστές βιομηχανικής ανάπτυξης, όπως οι συνηθισμένες οικονομικογεωγραφικές προϋποθέσεις (εμπορικό λιμάνι, εύκολη πρόσβαση σε περιφέρειες μεγάλου αγοραστικού δυναμικού) και η ποικιλία οικονομικών λειτουργιών. Βέβαια, κατέχει μία προνομιακή θέση (σχετικά με δίκτυα διανομής και μεταφορών), αλλά αυτό δεν αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης μεγάλων μονάδων μεταποίησης.

Η βιομηχανία, βασίζεται κυρίως σε τοπικές πρώτες ύλες, είδη διατροφής, οινοστάφυλλοι, τέφρα- λιγνίτη (για τσιμέντο), στην κατασκευή ενδυμάτων και υποδημάτων, καθώς και στην συμπληρωματική επεξεργασία μεταλλικών προϊόντων. Επίσης, παράγονται παραδοσιακά προϊόντα (υφαντά, ξυλόγλυπτα, φλοκάτες, κλπ.)

Οι περισσότερες μονάδες απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα. Η τεχνολογική στάθμη των περισσότερων απ' αυτές είναι χαμηλή, ενώ ο χαρακτήρας της μεταποίησης παραμένει κατά βάση βιοτεχνικός. Σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. του 1991, ο δευτερογενής τομέας απασχολεί 2.617 άτομα ή αλλιώς, ποσοστό 32.5%.

Ο τριτογενής τομέας αποδεικνύεται ο κυρίαρχος τομέας παραγωγής με ποσοστό 62% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, για το 1991. Η Τρίπολη στεγάζει μεγάλο αριθμό διοικητικών υπηρεσιών, αφού είναι πρωτεύουσα νομού και περιφέρειας. Η συμβολή του κλάδου στην οικονομική ανάπτυξη, κρίνεται πιο έμμεσα από την αποτελεσματικότητα των τεχνικών και οργανωτικών λειτουργιών τους.

Με το Ν. 2539/97, πραγματοποιήθηκε η ένταξη 10 κοινοτήτων στον δήμο Τρίπολης, που αποτελούν τα παρακάτω δημοτικά διαμερίσματα:

1. Δ.Δ. Αγίου Βασιλείου.
2. Δ.Δ. Αγίου Κωνσταντίνου.
3. Δ.Δ. Ευάνδρου.
4. Δ.Δ. Θάνα.
5. Δ.Δ. Μάκρης.
6. Δ.Δ. Μερκοβουνίου.
7. Δ.Δ. Παλλάντιου.
8. Δ.Δ. Πελάγους.
9. Δ.Δ. Περθωρίου.
10. Δ.Δ. Σκοπής.

Στον Δήμο Τρίπολης εργάζονται :11 ΠΕ υπάλληλοι, 31 ΔΕ, 57 ΥΕ και 7 ΤΕ.

Επίσης, ως προσωπικό ειδικών θέσεων : 2 Γραμματείς Δημάρχου, 3 Ειδικοί Σύμβουλοι, 1 Δικηγόρος με έμμισθη εντολή.

Οι υποστηρικτικές δομές (Ν.Π.Δ.Δ.) του Δήμου είναι οι εξής:

- Πνευματικό Κέντρο Δήμου Τρίπολης.
- Φιλαρμονική Δήμου Τρίπολης.
- ΚΑΠΗ Δήμου Τρίπολης.
- Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Τρίπολης.
- Δημοτικό Κοιμητήριο Δήμου Τρίπολης.
- Παιδικοί Σταθμοί Δήμου Τρίπολης.

Τέλος, οι Δημοτικές επιχειρήσεις τους Δήμου είναι οι εξής:

- Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Δήμου Τρίπολης, με 15 εργαζομένους. Αυτή έχει σχέση με επιχειρηματικές δραστηριότητες, αναπτυξιακά και μικρά τεχνικά έργα, με συμβουλευτικές υπηρεσίες- υποστήριξη ΟΤΑ και ευρωπαϊκά προγράμματα.
- Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Δήμου Τρίπολης με 35 εργαζομένους (Ύδρευση και Βιολογικός καθαρισμός).
- Δημοτική Επιχείρηση Ενημέρωσης και Πληροφορικής με 5 εργαζομένους (Λειτουργία Δημοτικής Ραδιοφωνίας).
- Κέντρο Καλλιτεχνικής Πράξης με 2 εργαζομένους (διοργάνωση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και προώθηση τοπικών καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων).

2.3. Η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.

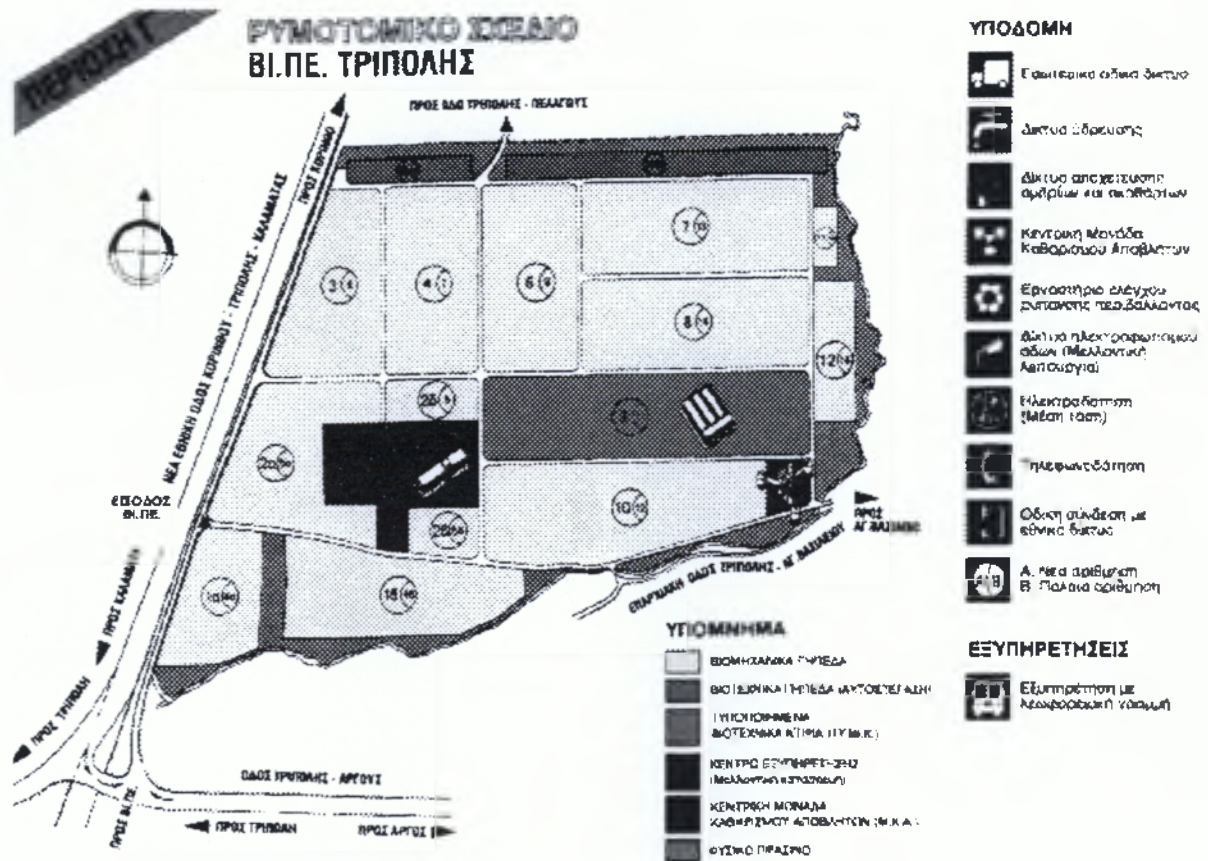
Η Βιομηχανική Περιοχή της Τρίπολης θεσμοθετήθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα της 28/9/89 (ΦΕΚ. 632 Δ/9/10/89). Οι απαλλοτριώσεις και η δημιουργία της υποδομής είχαν ξεκινήσει, όμως, από το 1985. Αρχισε να λειτουργεί το 1990.

Η συνολική έκταση της ΒΙ.ΠΕ. είναι 1.620 στρέμματα. Από αυτά τα 1054 είναι βιομηχανικά γήπεδα, τα 222 βιοτεχνικά γήπεδα, τα 90 κοινόχρηστες εξυπηρετήσεις, οι δρόμοι καλύπτουν 125 στρέμματα και το πράσινο 129 στρέμματα.

Η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης διαθέτει εσωτερικό οδικό δίκτυο, δίκτυο ύδρευσης, δίκτυο αποχέτευσης όμβριων και ακαθάρτων υδάτων, ηλεκτροδότηση, τηλεφωνική σύνδεση και οδική σύνδεση με το Εθνικό οδικό Δίκτυο. Επίσης, κατασκευάζεται κεντρική Μονάδα Καθαρισμού Αποβλήτων, ενώ έχει ήδη προβλεφθεί η μελλοντική λειτουργία εργαστηρίου ελέγχου ρύπανσης περιβάλλοντος και δικτύου ηλεκτροφωτισμού οδών.

Στην ΒΙ.ΠΕ. λειτουργούν 55 επιχειρήσεις. Απ' αυτές 4 περίπου είναι μεγάλες βιομηχανίες και οι υπόλοιπες μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Έχει καλυφθεί από αυτές το 48% της συνολικής έκτασης, ο κύριος Αλεξίου, όμως, εκτιμά ότι σε 10 χρόνια, θα έχει καλυφθεί το 100% της έκτασης, καθώς η ανάπτυξη της ΒΙ.ΠΕ. γίνεται με γρήγορους ρυθμούς.

Παρακάτω παραθέτουμε το ρυμοτομικό σχέδιο της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.

2.4. Τα πλεονεκτήματα της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.

Όπως είναι γνωστό, ο στόχος των βιομηχανικών περιοχών είναι η δημιουργία, σε σωστή προγραμματισμένη και οργανωμένη βάση, εκείνων των εγκαταστάσεων, οι οποίες θα χρησιμεύσουν για την εγκατάσταση και λειτουργία σύγχρονων κυρίως, μεταποιητικών μονάδων.

Στην παρουσίαση της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης είδαμε ότι παρέχει στους επιχειρηματίες, οργανωμένα δίκτυα υποδομής και περιβαλλοντικής προστασίας. Εκτός απ' αυτό το πολύ σημαντικό πλεονέκτημά της, υπάρχουν και τα παρακάτω:

1. Η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης έχει καθαρούς τίτλους ιδιοκτησίας και απαλλάσσει την επιχείρηση από την υποχρέωση έκδοσης άδειας εγκατάστασης μέσα σ' αυτήν.
2. Ανήκει στην Γ' περιοχή κινήτρων και οι επιχειρήσεις που εγκαθίστανται απολαμβάνουν όλα τα κίνητρα της περιοχής και, επιπλέον, απαλλάσσονται από τα έξοδα φόρου μεταβίβασης, δικαιωμάτων συμβολαιογράφου και υποθηκοφύλακα προκειμένου για αγορά οικοπέδου, από τους φόρους μεταβίβασης και φόρους εισοδήματος, για ποσό που εισπράχθηκε απ' την

εκποίηση των μέχρι της μεταφοράς κατεχόμενων οικοπέδων, ακινήτων και λοιπών εγκαταστάσεων.

3. Περιορίζει τα έξοδα δανεισμού ή άλλων συμβάσεων χρηματοδότησης και πράξεων σύστασης ή εξάλειψης υποθήκης ή προσημείωσης.
4. Δίνει προνομιακά πιστωτικά μέτρα. Παρέχονται ευνοϊκοί όροι εξόφλησης των οικοπέδων με προκαταβολή ποσοστού 25% της τιμής του οικοπέδου και για το υπόλοιπο ποσό εξόφληση σε 16 εξαμηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις με το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο για πάγιες επενδύσεις, καθώς και μειωμένες εμπράγματα ασφάλειες για επιχειρήσεις που δανειοδοτούνται από την Ε.Τ.Β.Α.
5. Η Τρίπολη βρίσκεται πολύ κοντά στην Αθήνα. Πολλές επιχειρήσεις της πρωτεύουσας επιθυμούν την εγκατάσταση ή την μετεγκατάστασή τους στην ΒΙ.ΠΕ., και για την υλοποίηση της αποκέντρωσης, αλλά κυρίως για λόγους συναισθηματικούς. Ένας επιχειρηματίας, δηλαδή, που κατάγεται από την Αρκαδία προτιμά την γενέτειρά του για την ανάπτυξη των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων.
6. Πολύ σημαντικό θεωρείται το οδικό δίκτυο. Μετά την τελειοποίησή του αποτελεί έναν από τους πιο γρήγορους και ασφαλείς δρόμους της χώρας. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για την μεταφορά των πρώτων υλών και των προϊόντων των επενδυτών σε κοντινά λιμάνια.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες, θεωρούνται καθοριστικοί για την απόφαση των επιχειρηματιών να εγκατασταθούν εντός ΒΙ.ΠΕ. Γι' αυτούς τους λόγους η ζήτηση των γηπέδων αυξάνεται.

2.5. Τα προβλήματα της ΒΙ.ΠΕ Τρίπολης.

Η βιομηχανική περιοχή της Τρίπολης έχει δύο όψεις. Δέχεται μεγάλες, αλλά και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ουσιαστικά, η μόνη μεγάλη βιομηχανία είναι η μεταλλουργία Ρόκα. Οι υπόλοιπες είναι μεσαίου μεγέθους βιομηχανίες ή μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Πολλές από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούνται από μικρές βιοτεχνικές μονάδες, οικογενειακού χαρακτήρα. Σ' αυτό εντοπίζεται η ευθύνη της κοινωνίας που ωθεί τις μικροεπιχειρήσεις εντός της ΒΙ.ΠΕ. χωρίς να θεσπίζονται αντικίνητρα ή να τίθενται δύσκολοι όροι ανανέωσης των αδειών, έτσι ώστε να μην μπορούν να απορροφηθούν από τις ΒΙ.ΠΕ. Γι' αυτές τις επιχειρήσεις θα ήταν δυνατόν να δημιουργηθεί Βιομηχανικό ή

Βιοτεχνικό Πάρκο σε μία περιοχή, η οποία θα βρίσκεται κοντά στην ΒΙ.ΠΕ., και μ' αυτόν τον τρόπο θα εξυπηρετείται από τον Βιολογικό Καθαρισμό. Ύστερα, θα μπορούν να επιβληθούν κανονισμοί περιβαλλοντική προστασίας στις βιομηχανίες της ΒΙ.ΠΕ., αφού θα έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά.

Επίσης, στις επιχειρήσεις της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης δεν παρατηρείται μεγάλη προνοητικότητα όσον αφορά την πώληση των προϊόντων σε μεγαλύτερες αγορές. Με άλλα λόγια, οι επιχειρηματίες προβλέπουν κυρίως την τοπική αγορά για την διάθεση των προϊόντων τους, καθώς δεν υφίσταται κάποιος αρμόδιος τοπικός φορέας, ο οποίος θα μπορέσει να προτείνει τις εξαγωγές των προϊόντων τους. Αυτό, βέβαια, επιφορτίζει και τον κάθε επιχειρηματία, ξεχωριστά. Επειδή, όμως, στην ΒΙ.ΠΕ. έχουν εγκατασταθεί, κυρίως, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η τοπική αγορά αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο τους.

Επιπροσθέτως, προβλήματα διαπιστώνονται στο οδικό δίκτυο. Το συγκεκριμένο δίκτυο εξυπηρετεί διάφορα δημοτικά διαμερίσματα, με αποτέλεσμα να έχει υποστεί κάποιες σημαντικές φθορές. Προβλήματα υπάρχουν και με τσιγγάνους, οι οποίοι έχουν συνοικισμό στην ευρύτερη περιοχή.

Τέλος, από τις συνεντεύξεις των επιχειρηματιών παρουσιάζονται οι εξής ελλείψεις στην ΒΙ.ΠΕ.:

- Ελλείψεις στην διοικητική οργάνωση.
- Ελλείψεις στις υποδομές. Η κυριότερη απ' αυτές είναι η μη-ύπαρξη πόσιμου νερού, γεγονός που αναφέρθηκε από όλους σχεδόν τους επιχειρηματίες που συναντήσαμε. Αυτό τονίστηκε και από τους ιθύνοντες.
- Ελλείψεις στα υπόγεια δίκτυα.
- Ελλείψεις στη σήμανση.
- Προβλήματα όχλησης.
- Ελλείψεις στις υποδομές περιβαλλοντικής προστασίας. Ο Βιολογικός Καθαρισμός χρειάζεται επέκταση, καθώς δεν επαρκεί για όλες τις επιχειρήσεις.

2.6. Παρουσίαση επιχειρήσεων.

Στην ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης λειτουργούν συνολικά οι παρακάτω πενήντα πέντε (55) επιχειρήσεις

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΒΙΠΕ ΤΡΙΠΟΛΗΣ ΕΤΟΥΣ 2000	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΕΜΒΑΔΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ Π/ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟ	ΑΝΑΛΟΓΟΥΣΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
Ρόκας ΑΒΕΕ	Μεταλλοβιομηχανία	8.339	0,0221894633	2.274.572	50.472
Τεχνοχάρτ ΑΒΕΕ	Παραγωγή χαρτιού	6.067	0,0161438390	2.274.572	36.720
Μέλης Νικόλαος	Προϊόντα τσιμέντου	27.231	0,0724596803	2.274.572	164.815
Αρκαδική Επιπλοποιία	Επιπλα κουζίνας	8.944	0,0237993236	2.274.572	54.133
Βράτιμος-Παπαδόπουλος ΟΕ	Επεξεργασία ξύλου	47.677	0,1268649766	2.274.572	288.564
Αφοί Οικονομόπουλοι ΕΕ	Επεξεργασία ξύλου	9.898	0,0263378472	2.274.572	59.907
Κούνας Δημήτριος & ΣΙΑ ΟΕ	Πλαστικά εξαρτήματα	4.070	0,0108299695	2.274.572	24.634
Παπαναγιωτάκης Νικόλαος ΑΒΕΕ	Γυναικεία εσώρουχα	4.915	0,0130784521	2.274.572	29.748
Τσέκας Γεώργιος ΕΠΕ	Ζωοτροφές	12.410	0,0330220937	2.274.572	75.111
0 Βλάχος Χρήστος	Επιπλα κατασκευές	2.140	0,0056943820	2.274.572	12.952
1 Αντωνόπουλος Γεώργιος	Πλυντήρια	1.440	0,0038317337	2.274.572	8.716
2 ΒΙΟΔΕΡΜ ΑΒΕΕ	Επεξεργασία δερμάτων	10.492	0,0279184373	2.274.572	63.502
3 Βεργόπουλος Νικόλαος	Αλλουμινοκατασκευές	3.000	0,0079827785	2.274.572	18.157
4 Μπουρτζουκλής Ανδρέας	Σιδηροκατασκευές	2.520	0,0067055339	2.274.572	15.252
5 Καραγιάννης Γεώργιος	Ηλιακοί θερμοσίφωνες	2.400	0,0063862228	2.274.572	14.526
6 Βασιλόπουλος Δημήτριος	Σιδηροκατασκευές	2.820	0,0075038118	2.274.572	17.068
7 Φατούρος Γεώργιος	Τζάμια-κρύσταλλα	1.800	0,0047896671	2.274.572	10.894
8 Κουρής Χρήστος	Ευλουργικές εργασίες	2.040	0,0054282894	2.274.572	12.347
9 Απ. Παπαλάμπρος & ΣΙΑ ΟΕ	Ευλουργικές εργασίες	8.760	0,0233097132	2.274.572	53.020
0 Τσιώρος Παναγιώτης	Ευλουργικές εργασίες	3.540	0,0094196786	2.274.572	21.426

21	Βασίλειος Καρύδης & ΣΙΑ ΟΕ	Εκδόσεις	2.160	0,0057476005	2.274.572	13.073
22	Αφοί Τσιάβου ΟΕ	Ηλεκτρικοί Πίνακες	2.040	0,0054282894	2.274.572	12.347
23	ΜΠΟΥΖΑΛΑΣ ΟΕ	Σφαγεία	12.565	0,0334345372	2.274.572	76.049
24	ΠΡΟΜΑΡ ΟΕ	Προϊόντα από αδρανή υλικά	12.709	0,0338177106	2.274.572	76.921
25	ΑΚΡΟ ΑΕΒΕ	Ακροδέκτες-Σύνδεσμοι	4.884	0,0129959634	2.274.572	29.560
26	Υφαντής ΑΕ	Αλλαντικά	3.275	0,0087145332	2.274.572	19.822
27	Παναγούλιας Ιωάννης	Ιατρικά εργαλεία	2.040	0,0054282894	2.274.572	12.347
28	Παυλάκος Κ&Γ	Εμφιάλωση υγραερίου	9.792	0,0260557890	2.274.572	59.266
29	Κωνσταντίνος Τραυλός & ΣΙΑ ΟΕ	Ζωοτροφές	7.014	0,0186637361	2.274.572	42.452
30	ΜΠΟΥΤΑΣ Π. & ΣΙΑ ΟΕ	Συnergieio-αμαξώματα	3.000	0,0079827785	2.274.572	18.157
31	ΙΓΜΕ	Αποθηκευτικός χώρος	4.114	0,0109470502	2.274.572	24.900
32	Ζενζεφύλης Ιωάννης	Φυσίγγια	3.248	0,0086426882	2.274.572	19.658
33	Παπαγιαννοπούλου Μαρία	Κατασκευή-Καθαρισμός ταπήτων	2.343	0,0062345500	2.274.572	14.181
34	Επέκταση Βιομηχανία Αρκαδίας ΑΕ	Πλακίδια μαρμάρου	25.442	0,0676992834	2.274.572	153.987
35	Ιωάννης Μαζωμενός	Μηχανήματα κατεργασίας εδάφους	2.930	0,0077965137	2.274.572	17.734
36	Βασίλης Παπαγιάννης ΑΕ	Ασφαλτικά μείγματα	4.080	0,0108565787	2.274.572	24.694
37	Ψυγεία Αρκαδίας Δημητρόπουλοι ΑΕ	Ψυγεία	14.972	0,0398393865	2.274.572	90.618
38	ΜΕΔΟΛΙΟ Μονοπρόσωπη ΕΠΕ	Συσκευαστήριο	9.265	0,0246534809	2.274.572	56.076
39	Πτηνοτροφεία-Σφαγεία Δάλμαρης ΑΕ	Πτηνοσφαγεία-τυποποίηση	5.015	0,0133445447	2.274.572	30.353
40	Κωνσταντίνος Ξουρής & υιός ΟΕ	Γεωργοπτηνοτροφικά μηχανήματα	5.840	0,0155398088	2.274.572	35.346
41	ΑΣΤΗΡ-ΛΑΤΟ ΑΒΕΕ	Έτοιμο σκυρόδεμα	11.915	0,0317049352	2.274.572	72.115
42	Δ.Μανιάτης-Ε.Παπαγιάννης ΟΕ	Έπιπλα	2.280	0,0060669116	2.274.572	13.800
43	Αφοί Γεωργιάνη ΟΕ	Στρωματοποιία	3.300	0,0087810563	2.274.572	19.973
44	ΚΟΠΑΛ Χρήστος Βουτσινάς ΑΒΕΕ	Κράματα χαλκού-ορειχάλκου	6.616	0,0176046875	2.274.572	40.043
45	COMTECO ΕΠΕ	Εμποροεκδόσεις	2.400	0,0063862228	2.274.572	14.526
46	Κάρτα Πληροφορική ΑΕ	Μηχανογραφικά έντυπα	3.000	0,0079827785	2.274.572	18.157
47	Ιωάννης Αρτεμάκης	Πλαστικά είδη	2.442	0,0064979817	2.274.572	14.780

48	Α. Τσιμπαλίδης	Ξυλουργικό εργαστήριο	2.520	0,0067055339	2.274.572	15.252
49	Αφοί Μπόγγρη-Σουλελές ΟΕ	Παγοποιείο	1.200	0,0031931114	2.274.572	7.263
50	Χρήστος Τουρλούκης	Ξυλουργικό εργαστήριο	1.200	0,0031931114	2.274.572	7.263
51	Ανδρέας Σύριος	Είδη θέρμανσης	3.915	0,0104175259	2.274.572	23.695
52	Αναστασίου ΟΕ	Επεξεργασία ιχθυρών	1.800	0,0047896671	2.274.572	10.894
53	Γεωργακόπουλος Γεώργιος-BRASS FORM	Ορειχάλκινα είδη	4.800	0,0127724456	2.274.572	29.052
54	Κονταργύρης Ιωάννης	Πρακτορείο διανομής εφημερίδων	4.540	0,0120806048	2.274.572	27.478
55	Υιοί Χατζόπουλοι ΟΕ	Βαφείο	16.650	0,0443044206	2.274.572	100.774
##	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΩΝ ΒΙΠΕ	375.809	1,00000 00000			2.274.572
##	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ ΒΙΠΕ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑ	1.151.700				
##	ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΤΟΥΣ 2000(ΑΡΘΡΟ 9&14)	6.970.800				
##	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΤΒΑ ΣΤΑ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΑΔΙΑΘΕΤΗ ΕΚΤΑΣΗ	4.696.228				
##	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΒΙΠΕ	2.274.572				

Από αυτές επισκεφθήκαμε τις ακόλουθες δέκα (10):

- ✓ ΑΣΤΗΡ –ΛΑΤΟ ΑΒΕΕ.
- ✓ ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ.
- ✓ Αφοι ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ ΕΕ.
- ✓ Δ.Μ. ΔΕΡΜΑ ΕΠΕ.

- ✓ ΤΕΧΝΟΚΑΡΤ ΑΡΚΑΔΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΑΡΤΙΟΥ ΑΒΕΕ
- ✓ Χ. ΡΟΚΑΣ ΑΒΕΕ
- ✓ MEDOLIO ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ.
- ✓ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΖΩΜΕΝΟΣ.
- ✓ Η. ΤΟΤΣΗΣ – Κ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΟΕ.
- ✓ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ Ν. ΑΒΕΕ

Πριν περάσουμε στην παρουσίαση των παραπάνω επιχειρήσεων, χρειάζεται να τονιστεί ότι όλοι οι επιχειρηματίες που επισκεφθήκαμε δεν έχουν αξιοποιήσει τις δυνατότητες του νόμου 2545/97 περί ΒΕ.ΠΕ. και πως κανένας δεν γνωρίζει πως η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης είναι μέλος του νεοϊδρυθέντος δικτύου "Συνέργεια", για το οποίο θα γίνει λόγος στη συνέχεια. Θα θέλαμε, επίσης, να ευχαριστήσουμε όλους τους επενδυτές για τον πολύτιμο χρόνο που μας διέθεσαν.

- Πρώτα- πρώτα, λοιπόν, θα παρουσιαστεί η επιχείρηση του κυρίου Δημητρίου Αναστασάκη ΑΣΤΗΡ- ΛΑΤΟ ΑΒΕΕ. Αυτή αποτελεί υποκατάστημα της Ανώνυμης Βιομηχανικής Εταιρίας με δύο (2) χρόνια λειτουργίας. Παράγει έτοιμο σκυρόδεμα και δομικά υλικά, απασχολεί 5 άτομα, ο κύκλος εργασιών της φθάνει τα 400 εκ. δρχ., αλλά δεν έχει εξαγωγικό χαρακτήρα. Στην ΒΙ.ΠΕ. εγκαταστάθηκε το 2000, έχοντας ως βασικότερο κίνητρο την επιχορήγηση του αναπτυξιακού νόμου 2601/98. Ο επιχειρηματίας θεωρεί πως υπάρχει στήριξη από τους αρμόδιους φορείς, αλλά και ελλείψεις κυρίως στην διοικητική οργάνωση. Κατά τον ίδιο, οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται στην ποιότητα των προϊόντων τους. Μία καινούργια επιχείρηση, δηλαδή, έχει τα πιο σύγχρονα μηχανήματα, άρα τα προϊόντα της θα είναι ποιοτικά ανώτερα, από μία άλλη επιχείρηση με λιγότερο σύγχρονα μηχανήματα. Δεν γνωρίζει αν η ΕΤΒΑ έχει αναπροσαρμόσει τις τιμές των οικοπέδων. Για να εγκατασταθεί μία επιχείρηση εντός ΒΙ.ΠΕ., εξετάζεται η βιωσιμότητά της. Η επίδρασή της ΒΙ.ΠΕ. στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής είναι μεγάλη, αφού καλύπτει την ανεργία, παρέχοντας εργασία σε νέα άτομα, ενώ παράλληλα συμβάλλει στην αποκέντρωση και την περιβαλλοντική προστασία των αστικών κέντρων
- Η επιχείρηση του κυρίου Νικολάου Μέλη είναι ατομική, βιομηχανική και έχει τριάντα (30) χρόνια λειτουργίας. Παράγει προϊόντα τσιμέντου, δεν έχει εξαγωγικό

χαρακτήρα, ο κύκλος εργασιών της είναι 270 εκ. και απασχολεί οκτώ (8) άτομα. Η επένδυσή του υπάγεται στον αναπτυξιακό νόμο 1262/82, εγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ. το 1990, ύστερα από μετεγκατάσταση από την Τρίπολη, κυρίως για την προσπελασιμότητά της και επειδή παρείχε έτοιμες υποδομές. Εντοπίζονται ελλείψεις στις υποδομές, στην διοικητική οργάνωση και στην σήμανση. Δεν πιστεύει πως υφίστανται κίνητρα που να στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και κρίνει ακριβή την αξία των οικοπέδων. Επίσης, κρίνει κακή την απόφαση της Ε.Τ.Β.Α. να αναπροσαρμόσει την αξία των οικοπέδων, αφού έχουν μείνει άδεια οικόπεδα. Και αυτός ο επενδυτής θεωρεί πως μία επιχείρηση για να εγκατασταθεί μέσα στην ΒΙ.ΠΕ. κρίνεται με βάση την βιωσιμότητά της. Κρίνει πως η επίδραση της ΒΙ.ΠΕ. στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής είναι μηδαμινή, αφού εντοπίζεται έλλειψη ποιοτικού δυναμικού, αλλά γενικά οι Βιομηχανικές Περιοχές έχουν συμβάλει στην αποκέντρωση και στην περιβαλλοντική προστασία των αστικών κέντρων.

- Η επιχείρηση του κυρίου Αντωνίου Οικονομόπουλου είναι μία κατασκευαστική εταιρία, με 80 χρόνια λειτουργίας. Δεν έχει εξαγωγικό χαρακτήρα, παράγει ξυλεία, απασχολεί τέσσερα (4) άτομα και έχει κύκλο εργασιών 200 εκ. δρχ. Η επένδυσή του δεν υπάγεται σε κάποιον αναπτυξιακό νόμο. Μετεγκαταστάθηκε στη ΒΙ.ΠΕ. το 1998, από την ευρύτερη περιοχή της Τρίπολης, κυρίως εξαιτίας της προσπελασιμότητάς της και της χωροθεσίας της σε σχέση με το κέντρο. Κατά τον κύριο Οικονομόπουλο υπάρχει στήριξη από τους αρμόδιους φορείς, αλλά ακόμη υφίστανται ελλείψεις στην διοικητική οργάνωση, την στιγμή που δεν παρέχονται κίνητρα ανταγωνισμού στις επιχειρήσεις. Η αξία των τιμών των οικοπέδων κρίνεται λογική, ενώ και η αναπροσαρμογή τους από την Ε.Τ.Β.Α. είναι θετική, σε συνδυασμό με τις βελτιώσεις που έχουν στις υποδομές. Η εγκατάσταση μίας επιχείρησης εντός της ΒΙ.ΠΕ. έχει μεγάλη επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής όπου εδρεύει. Τέλος, η συμβολή των ΒΙ.ΠΕ., κατά τον επιχειρηματία, είναι μεγάλη, καθώς ένας αριθμός επιχειρήσεων μετεγκαταστάθηκε σ' αυτές, από το κέντρο της πόλης, όπου δεν υπήρχαν μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης.
- Ο κύριος Δημήτριος Μεγρέμης έχει την μεταποιητική επιχείρηση Δ.Μ. ΔΕΡΜΑ ΕΠΕ, η οποία λειτουργεί επί 25 έτη, απασχολεί 14 άτομα, παράγει δέρματα και ο κύκλος εργασιών της αγγίζει τα 700 εκ. δρχ. Η επιχείρηση έχει εξαγωγικό χαρακτήρα, το ποσοστό του οποίου είναι 95% της συνολικής παραγωγής. Οι

εξαγωγές πραγματοποιούνται στην Ιταλία, Ισπανία και Τουρκία. Η επένδυσή του δεν υπάγεται σε κανένα αναπτυξιακό νόμο. Εγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ. το 1994 εξαιτίας της χωροθεσίας της σε σχέση με το κέντρο, της προσπελασιμότητάς της και επειδή επιθυμούσε αύξηση των κερδών της επιχείρησής του. Αν και υπάρχει στήριξη από τους αρμόδιους φορείς, εντοπίζονται, ωστόσο, ελλείψεις στις υποδομές (πόσιμο νερό) και στην σήμανση, ενώ δεν στηρίζεται ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων και δεν ακολουθείται καμία διαδικασία αξιολόγησης μίας επιχείρησης για την είσοδό της εντός της ΒΙ.ΠΕ. Η ΒΙ.ΠΕ. απασχολεί προσωπικό και αναπτύσσει οικονομικά την περιοχή, αλλά και έχει συμβάλλει στην αποκέντρωση.

- Συνεχίζουμε με την ΤΕΧΝΟΧΑΡΤ ΑΒΕΕ, η οποία είναι μία βιομηχανική, ανώνυμη εταιρεία με υπεύθυνο τον κύριο Δημήτριο Λάγο. Λειτουργεί επί 17 χρόνια, κατασκευάζοντας προϊόντα χαρτιού, απασχολεί 42 άτομα και πραγματοποιεί εξαγωγές στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά ποσοστό 30% της συνολικής παραγωγής. Εγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ., λόγω των κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου, το 1983. Πιστεύει πως υπάρχουν ελλείψεις στις υποδομές, στην διοικητική οργάνωση και προβλήματα όχλησης, την στιγμή που δεν υπάρχουν κίνητρα στήριξης του ανταγωνισμού των επιχειρήσεων και δεν ακολουθείται αξιολόγηση για την είσοδο μίας επιχείρησης στην ΒΙ.ΠΕ. Η τιμή των οικοπέδων κρίνεται ικανοποιητική και η αναπροσαρμογή της αξίας τους επιβεβλημένη. Θεωρεί πως η ΒΙ.ΠΕ. συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και στην αποκέντρωση και την περιβαλλοντική προστασία των αστικών κέντρων.
- Η κατασκευαστική μεταλλοβιομηχανία Χ. ΡΟΚΑΣ ΑΒΕΕ λειτουργεί επί 40 χρόνια, απασχολεί 100 άτομα και ο κύκλος εργασιών της κυμαίνεται από 5 μέχρι 8 δισεκατομμύρια δρχ. Σύμφωνα με τον υπεύθυνο της επιχείρησης κύριο Νικόλαο Μανιάτη, πραγματοποιούνται εξαγωγές στην Μέση Ανατολή σε ποσοστό 10- 15% της συνολικής παραγωγής. Η επένδυση υπάγεται και στους τρεις αναπτυξιακούς νόμους, οι επιχορηγήσεις των οποίων ώθησαν τον επιχειρηματία να τοποθετήσει την επιχείρησή του εντός της ΒΙ.ΠΕ., το 1979. Ο επιχειρηματίας εντοπίζει ελλείψεις στις υποδομές, στα υπόγεια δίκτυα, στην διοικητική οργάνωση, στην σήμανση και στις υποδομές περιβαλλοντικής προστασίας. Θεωρεί πως δεν υπάρχουν κριτήρια στήριξης του ανταγωνισμού των επιχειρήσεων, κρίνει αρνητική την αναπροσαρμογή των τιμών από την

Ε.Τ.Β.Α. Μία επιχείρηση εισέρχεται στην ΒΙ.ΠΕ. αφού κριθεί για την βιωσιμότητά της, η ΒΙ.ΠΕ. βοηθά στην καταπολέμηση της ανεργίας ενώ συμβάλλει στην αποκέντρωση.

- Ο κύριος Δημήτριος Στασινόπουλος, είναι ο υπεύθυνος της επιχείρησης MEDOLIO ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε. Πρόκειται για μία μεταποιητική επιχείρηση ελαιολάδου και ελιών, που λειτουργεί επί 8 χρόνια, απασχολεί 18 άτομα, εξάγει τα προϊόντα της σε ποσοστό 100% στις Η.Π.Α., Καναδά, Βραζιλία, Χιλή, Σκανδιναβικές χώρες, Αυστραλία, Ταϊβάν, Νότια Αφρική και ο κύκλος εργασιών της φθάνει τα 700 εκ δρχ. Υπάγεται στον Ν. 2601/98 και μετεγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης, από την Σκάλα Λακωνίας, το 2000. Στην συγκεκριμένη ΒΙ.ΠΕ. οδηγήθηκε αφού εξέτασε άλλες Βιομηχανικές Περιοχές, εξαιτίας της χωροθεσίας της σε σχέση με το κέντρο, της ανάπτυξής της, της προσπελασιμότητάς της, της καλής της οργάνωσης και επειδή παρείχε έτοιμες υποδομές. Δεν πιστεύει πως υπάρχουν ελλείψεις, ενώ οι αρμόδιοι φορείς στηρίζουν την ΒΙ.ΠΕ., χωρίς όμως να στηρίζεται και ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων. Κρίνει λογική την αξία των οικοπέδων και την αναπροσαρμογή της από την Ε.Τ.Β.Α., μία επιχείρηση εισέρχεται στην ΒΙ.ΠΕ. με βάση την βιωσιμότητά της και την οικονομική της κατάσταση. Η επίδραση της ΒΙ.ΠΕ. είναι πολύ μεγάλη, αφού καταπολεμά την ανεργία και βοηθά στην αύξηση του πληθυσμού και συμβάλλει στην αποκέντρωση. Ο κύριος Στασινόπουλος έχει ξεκινήσει να αξιοποιεί τις δυνατότητες του νόμου περί ΒΕ.ΠΕ.
- Ο κύριος Ιωάννης Μαζωμενός είναι ο υπεύθυνος μιας προσωπικής, μεταποιητικής επιχείρησης που εμπορεύεται γεωργικά εξαρτήματα. Λειτουργεί επί τρία (3) έτη, απασχολεί τρεις υπαλλήλους και ο κύκλος εργασιών της φθάνει τα 80 εκ δρχ. Η επιχείρησή δεν έχει εξαγωγικό χαρακτήρα, μεταγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ. από την Τρίπολη το 2000, εξαιτίας της προσπελασιμότητάς της, της αξίας των οικοπέδων και της παροχής έτοιμων υποδομών. Υπάρχει στήριξη από τους αρμόδιους φορείς, αλλά εντοπίζονται ελλείψεις στις υποδομές, στην διοικητική οργάνωση και στην σήμανση. Δεν υπάρχουν κίνητρα στήριξης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, η τιμή συγκρινόμενη μ' αυτή των ιδιωτικών οικοπέδων κρίνεται καλή, όπως επίσης, καλή θεωρείται και η αναπροσαρμογή των τιμών. Ο επιχειρηματίας μας ανέφερε ότι το οικόπεδο που θα πωληθεί σ' έναν επενδυτή πρέπει να είναι ανάλογο με τα κτίρια και να πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις. Δεν πιστεύει πως υπάρχει ανάπτυξη, αφού

το εργατικό δυναμικό απασχολείται κυρίως στον πρωτογενή και τριτογενή τομέα. Τέλος, οι ΒΙ.ΠΕ. έχουν συμβάλλει στην αποκέντρωση.

- Ο κύριος Ηλίας Τότσης είναι υπεύθυνος της κατασκευαστική επιχείρησης Η. Τότσης – Κ. Παρασκευόπουλος ΟΕ., η οποία λειτουργεί επί 30 χρόνια, κατασκευάζοντας έπιπλα κουζίνας και ντουλάπες δωματίων. Απασχολούνται 10 άτομα και ο κύκλος εργασιών φθάνει τα 100.000.000 δρχ. Η επένδυση υπάγεται στον Ν.1262/82 και μετεγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ. το 1991, από τον Άγιο Κων/νο Τρίπολης. Η χωροθεσία της ΒΙ.ΠΕ. και η παροχή των έτοιμων υποδομών, τον οδήγησαν σ' αυτήν. Αν και η ΒΙ.ΠΕ. στηρίζεται από τους αρμόδιους φορείς, ωστόσο εντοπίζονται ελλείψεις στις υποδομές, στα υπόγεια δίκτυα, στην διοικητική οργάνωση και στην σήμανση. Δεν υφίστανται κίνητρα στήριξης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, η τιμή κρίνεται αρνητικά, όπως και η αναπροσαρμογή της, αφού έτσι γίνεται απρόσιτη σε νέες επιχειρήσεις. Για την εγκατάσταση μίας επιχείρησης εντός ΒΙ.ΠΕ. εξετάζεται η βιωσιμότητά της και όχι ο χαρακτήρας της (μεταποιητικός ή κατασκευαστικός). Ο κύριος Τότσης, θεωρεί πως δεν υπάρχει σημαντική ανάπτυξη στην περιοχή, εξαιτίας της έλλειψης τεχνογνωσίας και δυναμικού προσωπικού που ωθεί τους επιχειρηματίες να προσλαμβάνουν αλλοδαπούς, αλλά γενικότερα οι ΒΙ.ΠΕ. έχουν συμβάλλει στην αποκέντρωση.
- Θα τελειώσουμε με την Βιομηχανική επιχείρηση Παπαπαναγιωτάκης Νικ. ΑΒΕΕ του κύριου Παπαπαναγιωτάκη. Η επιχείρηση, που λειτουργεί επί 21 χρόνια, παράγει γυναικεία εσώρουχα, απασχολεί δύο (2) άτομα και ο κύκλος εργασιών της φθάνει τα 50εκ. Πραγματοποιούνται εξαγωγές στην Ευρώπη και την Ιαπωνία, σε ποσοστό 10% της συνολικής παραγωγής. Η επένδυσή υπάγεται στον Ν. 1892/90 και μετεγκαταστάθηκε στην ΒΙ.ΠΕ. από τον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας. Στην ΒΙ.ΠΕ. εγκαταστάθηκε ύστερα από προτροπή της Ε.Τ.Β.Α. και από την επιχορήγηση του αναπτυξιακού νόμου. Επίσης, η χωροθεσία της ΒΙ.ΠΕ. σε σχέση με το κέντρο, η προσπελασιμότητά της και οι έτοιμες υποδομές που παρέχει, τον ώθησαν ν' αποφασίσει την μετεγκατάσταση. Εντοπίζονται ελλείψεις στις υποδομές (πόσιμο νερό), στην διοικητική οργάνωση και στη σήμανση. Η τιμή των βιομηχανικών οικοπέδων κρίνεται ικανοποιητική, η αναπροσαρμογή, όμως, της αξίας τους από την Ε.Τ.Β.Α., αρνητική για την προσέλκυση νέων επιχειρήσεων. Δεν υπάρχουν κριτήρια στήριξης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, αλλά μία νέα επιχείρηση για να εγκατασταθεί στην ΒΙ.ΠΕ. κρίνεται

με βάση την οικονομική κατάσταση και την φερεγγυότητά της. Τέλος, η ΒΙ.ΠΕ. συμβάλλει και στην Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και στην αποκέντρωση.

2.7. Προτάσεις βελτίωσης της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.

Όπως έχει ήδη τονιστεί, η ΒΙ.ΠΕ. ακολουθεί μία πορεία ανάπτυξης. Στο προηγούμενο κεφάλαιο, όμως, παρουσιάστηκαν κάποια προβλήματα που υφίστανται. Χρειάζεται, λοιπόν, να επιλυθούν ώστε η Βιομηχανική περιοχή να εξακολουθήσει να αναπτύσσεται με τους ίδιους ρυθμούς.

Πιο συγκεκριμένα πρέπει να πραγματοποιηθούν τα εξής:

- Ολοκλήρωση Εθνικής Οδού Τρίπολης – Καλαμάτας και σύνδεσή της με το λιμάνι της Καλαμάτας, για να εξυπηρετούνται οι επιχειρηματίες για την μεταφορά των προϊόντων τους.
- Βελτίωση σιδηροδρομικού δικτύου, ώστε να μεταφέρονται τα προϊόντα και μέσω οδικού, αλλά και μέσω σιδηροδρομικού άξονα.
- Δημιουργία ΒΙ.ΠΑ. ή ΒΙΟ.ΠΑ, με σκοπό να απορροφηθούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
- Ολοκλήρωση υποδομών. Ιδιαίτερα :
 - Τοποθέτηση σήμανσης.
 - Σύνδεση με το δίκτυο ύδρευσης του δήμου Τριπόλεως ή εύρεση πόσιμου νερού για την εξυπηρέτηση της ΒΙ.ΠΕ.
 - Ολοκλήρωση έργων ηλεκτροφωτισμού των οδών της ΒΙ.ΠΕ.
- Βελτίωση του οδικού δικτύου που οδηγεί στην ΒΙ.ΠΕ.
- Βελτίωση της διοικητικής οργάνωσης της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
- Ολοκλήρωση υποδομών περιβαλλοντικής προστασίας. Πρέπει να επεκταθεί ο Βιολογικός Καθαρισμός, ώστε να εξυπηρετεί όλες τις επιχειρήσεις και τον Δήμο Τρίπολης.

Στον ακόλουθο πίνακα, φαίνονται οι μελέτες που έχουν εκπονηθεί για μερικές από τις παραπάνω προτεινόμενες λύσεις. Χρειάζεται, όμως, η σύντομη επίλυση και των υπολοίπων.

	Τίτλος έργου
1	Μελέτη έργων υποδομής.
2	Σύμβαση εδαφοτεχνικής μελέτης οδοστρωμάτων Β΄ φάσης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
3	Κατασκευή έργων υποδομής Β΄ φάσης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
4	Σύμβαση παροχής υπηρεσιών διοίκησης μελέτης "Εδαφοτεχνική μελέτη οδοστρωμάτων Β΄ φάσης" ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
5	Σύμβαση παροχής υπηρεσιών διοίκησης έργου "Κατασκευή Έργων υποδομής" Β΄ φάσης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
6	Μελέτη ηλεκτροφωτισμού οδών ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
7	Μελέτη Κέντρου εξυπηρέτησης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
8	Σύμβαση παροχής υπηρεσιών διοίκησης μελέτης "Μελέτη Κέντρου Εξυπηρέτησης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης".
9	Συμπληρωματική σύμβαση Κατασκευή Έργων υποδομής Β΄ φάσης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
10	Ηλεκτροφωτισμός οδών ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
11	Κατασκευή Κέντρου Εξυπηρέτησης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
12	Σύμβαση παροχής υπηρεσιών διοίκησης έργου "Κατασκευή Κέντρου Εξυπηρέτησης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης".
13	Σύμβαση παροχής υπηρεσιών διοίκησης έργου "Ηλεκτροφωτισμός οδών ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης".
14	Συμπληρωματική σύμβαση Κατασκευή Κέντρου Εξυπηρέτησης ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.
15	Αποπεράτωση έργων υποδομής ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ – ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΒΙ.ΠΕ.

3.1. Οι νομοί Μεσσηνίας και Αρκαδίας: Η γεωγραφική τους θέση και η χρησιμότητά της.

Στην τελευταία ενότητα της μελέτης θα εξεταστεί σε ποια σημεία πέτυχαν οι Βιομηχανικές Περιοχές και σε ποια απέτυχαν. Επίσης, θα προσδιοριστεί η σημαντικότητα του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξή τους. Στο κεφάλαιο αυτό θα προσδιοριστεί κατά πόσο επηρεάστηκαν οι ΒΙ.ΠΕ. Μεσσηνίας και Τρίπολης από τις περιοχές στις οποίες εγκαταστάθηκαν.

Όταν αναφερθήκαμε στον νομό Μεσσηνίας, εξετάστηκαν κυρίως τα αναπτυξιακά του προβλήματα. Εδώ θα παρατηρηθεί πόσο κατάλληλη ήταν η τοποθεσία για την χωροθέτηση της ΒΙ.ΠΕ. Ο νομός, βρίσκεται στο νοτιοδυτικό μέρος της Πελοποννήσου, σε πολύ ευνοϊκή θέση, αφού στα νότια βρέχεται από μεσσηνιακό κόλπο και στα δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος. Στην πόλη της Καλαμάτας υπάρχει λιμάνι που, όπως έχει ήδη αναφερθεί, χρειάζεται περισσότερη ανάπτυξη. Η ύπαρξή του, ωστόσο, παρέχει διευκολύνσεις, καθώς μπορεί να χρησιμεύσει για την μεταφορά των πρώτων υλών και των προϊόντων. Άλλωστε έχει ήδη αποδειχθεί, σε σχετικό κεφάλαιο της μελέτης, η αναγκαιότητα της ύπαρξης ενός λιμανιού στην χωροθέτηση μίας βιομηχανικής περιοχής, αφού οι επιχειρηματίες εξετάζουν αρχικά την καταλληλότητα της τοποθεσίας.

Παράλληλα, η ύπαρξη αεροδρομίου⁽⁵⁴⁾ και σιδηροδρομικού δικτύου⁽⁵⁵⁾ στην περιοχή, φανερώνει – επιφανειακά- ότι, από την άποψη συγκοινωνιών, ο νομός δεν έχει πρόβλημα. Το αεροδρόμιο της Καλαμάτας είναι πολιτικό και στρατιωτικό. Ειδικότερα, εκτελούνται πτήσεις εσωτερικού και εξωτερικού, ενώ το στρατιωτικό αεροδρόμιο αποτελεί τον τόπο πρακτικής των ικάρων της πολεμικής αεροπορίας. Το σιδηροδρομικό δίκτυο συνδέει την Καλαμάτα με την πρωτεύουσα και μέσω Τρίπολης, αλλά και μέσω Πατρών. Το ίδιο επίσης, συμβαίνει και με το οδικό δίκτυο.

⁽⁵⁴⁾ Βρίσκεται στην περιοχή Μεσσηνίας.

⁽⁵⁵⁾ Πρέπει να σημειωθεί ότι χρειάζεται να εκσυγχρονισθεί.

Από τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο νομός Μεσσηνίας αποτελούσε μία ευνοϊκή θέση για την χωροθέτηση μίας Βιομηχανικής Περιοχής και από άποψη πρώτων υλών, αλλά και από άποψη ευκολίας στην μεταφορά προϊόντων.

Ο νομός Αρκαδίας βρίσκεται στο κέντρο της Πελοποννήσου. Είναι γνωστό ότι εξαιτίας της θέσης του, συνορεύει με όλους τους υπόλοιπους νομούς της. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει λιμάνι στο νομό, καλύπτεται από το νέο οδικό δίκτυο. Αυτό τον συνδέει με την πρωτεύουσα και μετά την ολοκλήρωσή του θα ελαχιστοποιηθεί η απόσταση με την Καλαμάτα. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την εύκολη πρόσβαση στο λιμάνι της Καλαμάτας. Και η Τρίπολη διαθέτει αεροδρόμιο, που είναι, όμως, μόνο στρατιωτικό. Συνδέεται με την Καλαμάτα, την Πάτρα και την Αθήνα, και μέσω σιδηροδρομικού δικτύου, το οποίο χρειάζεται, όμως, εκσυγχρονισμό. Επίσης, υπό κατασκευή βρίσκεται το νέο οδικό δίκτυο, το οποίο συνδέει την Πάτρα με την Τρίπολη.

Το βασικότερο πλεονέκτημα του νομού είναι το οδικό δίκτυο, που είναι ταχύτατο και ασφαλέστατο. Η θέση του είναι ευνοϊκή, καθώς βρίσκεται πολύ κοντά στην Αθήνα. Αυτό καθιστά εύκολη την μεταφορά των προϊόντων, ενώ και από άποψη πρώτων υλών, ο νομός δεν υστερεί.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, το συμπέρασμα που προκύπτει, είναι ότι και οι δύο νομοί κατέχουν περίοπτες θέσεις. Ο νομός Μεσσηνίας, από την μία πλευρά, είναι ολοκληρωμένος από άποψη συγκοινωνιών και πρώτων υλών, καθιστώντας ευνοϊκή την ίδρυση μίας ΒΙ.ΠΕ. στην περιοχή. Ο νομός Αρκαδίας, από την άλλη, βρίσκεται πολύ κοντά στην Αθήνα, συνδέεται με την Καλαμάτα και την Πάτρα⁽⁵⁶⁾, ενώ επίσης, δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα από άποψη πρώτων υλών. Επομένως, και αυτή η περιοχή, που, παράλληλα, είναι και πρωτεύουσα περιφέρειας, είναι δυνατό να διαθέτει Βιομηχανική Περιοχή.

⁽⁵⁶⁾ Περιοχές που διαθέτουν λιμάνια.

3.2. Αξιολόγηση επιτυχίας – αποτυχίας ΒΙ.ΠΕ.

Η επιτυχία – ή η αποτυχία – του θεσμού των Βιομηχανικών Περιοχών δεν μπορεί να κριθεί, αν δεν ληφθούν υπόψη τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία του, που έχουν ήδη αναλυθεί σε σχετικό κεφάλαιο. Εδώ θα περιοριστούμε στην αναφορά κάποιων σημαντικών στοιχείων, που έπρεπε να επιτευχθούν, αν οι ΒΙ.ΠΕ. λειτουργούσαν σωστά.

Οι ΒΙ.ΠΕ. είναι γνωστό πως δημιουργήθηκαν για την επίτευξη της βιομηχανικής και της περιφερειακής ανάπτυξης. Πέρα απ' αυτά, η συγκέντρωση όλων των υπηρεσιών και των επιχειρήσεων στην πρωτεύουσα προκάλεσε την εγκατάλειψη της υπαίθρου με την λεγόμενη αστυφιλία και επέβαλλε την αποκέντρωση. Χρειαζόταν δηλαδή, να αναδειχθεί η ύπαιθρος και ν' αναπτυχθεί ώστε να διατηρήσει το εργατικό δυναμικό στους κόλπους της και να καταπολεμηθεί, έτσι, η ανεργία. Οι Βιομηχανικές Περιοχές, λοιπόν, δημιουργήθηκαν για την αντιμετώπιση σοβαρών κοινωνικών, οικονομικών και αναπτυξιακών προβλημάτων της χώρας.

Πολλές από τις θεσμοθετημένες ΒΙ.ΠΕ. πέτυχαν τον στόχους τους. Η ΒΙ.ΠΕ. Θεσσαλονίκης ⁽⁵⁷⁾, θεωρείται επιτυχημένη, καθώς έχει συγκεντρώσει έναν μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων. Ειδικότερα, στην ΒΙ.ΠΕ. Θεσσαλονίκης λειτουργούν βιομηχανίες υψηλής και μέσης όχλησης. Άλλωστε, η Θεσσαλονίκη ήταν μία από τις πέντε περιοχές που επιλέχθηκαν για έδρα βιομηχανικής περιοχής, με τον νόμο 4458/65. Σ' αυτές τις περιοχές, απασχολείται ένα μεγάλο ποσοστό εργατικού δυναμικού. Φαίνεται, δηλαδή, πως κατάφεραν να πραγματοποιήσουν τους στόχους για τους οποίους δημιουργήθηκαν, καθώς η χωροθέτησή τους έγινε σε περιοχές, όπου πληρούνταν, αν όχι όλες, τουλάχιστον οι περισσότερες προϋποθέσεις. Επιτυχημένες ΒΙ.ΠΕ. θα μπορούσαν να θεωρηθούν και οι παρακάτω:

1. ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου.
2. ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης .
3. ΒΙ.ΠΕ. Δ. Καλλιθέας .

Οι παραπάνω χωροθετημένες ΒΙ.ΠΕ. θα μπορούσαν να θεωρηθούν επιτυχημένες από δυο απόψεις. Αρχικά, επειδή φιλοξενούν έναν μεγάλο αριθμό επενδύσεων και ύστερα διότι πολλοί επιχειρηματίες επιθυμούν να εγκαταστήσουν

⁽⁵⁷⁾ Σε γενικές γραμμές οι Βιομηχανικές Περιοχές που βρίσκονται κοντά στην Θεσσαλονίκη, είναι επιτυχημένες.

τις επιχειρήσεις τους σε μία απ' αυτές. Επιπλέον, το περιβάλλον προστατεύεται από τα απόβλητα, ενώ απασχολούν εργατικό δυναμικό.

Η Βιομηχανική Περιοχή της Τρίπολης, κάτω από τις προϋποθέσεις που τέθηκαν στο σχετικό κεφάλαιο, μπορεί να φιλοξενήσει μεγάλες βιομηχανίες. Επειδή, όμως, ο τριτογενής τομέας είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στην περιοχή, δεν παρατηρείται έντονη επιθυμία για εργασία στις επιχειρήσεις. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, ν' απασχολούνται αλλοδαποί. Γενικά, όμως, η ΒΙ.ΠΕ. αποτελεί πόλο έλξης πολλών επιχειρήσεων που εδρεύουν στην Αθήνα, λόγω της κοντινής απόστασης. Παράλληλα, επειδή ανήκει στην Γ' περιοχή κινήτρων παρέχονται πολλές ευκαιρίες στους επενδυτές συγχρόνως με τις έτοιμες εγκαταστάσεις. Γι' αυτό τον λόγο, ήδη είναι εγκατεστημένες σ' αυτήν πολλές επιχειρήσεις, ενώ αρκετές βιομηχανίες βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής. Θα ήταν δυνατό να θεωρηθεί ότι με την συγκεκριμένη ΒΙ.ΠΕ. έχει επιτευχθεί ο στόχος της αποκέντρωσης, αφού πολλοί επιχειρηματίες μένουν στην περιοχή, από προσωπικούς λόγους, καθώς τους παρέχονται οι κατάλληλες εγκαταστάσεις.

Στον αντίποδα υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός βιομηχανικών περιοχών που χαρακτηρίστηκαν "φθίνουσες" και έχουν ήδη αναφερθεί. Εδώ ενδεικτικά θα υπενθυμίσουμε τις εξής:

- ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας (Σπερχογεία, Μελιγαλά).
- ΒΙ.ΠΕ. Πατρών.
- ΒΙ.ΠΕ. Βόλου (Α', Β').
- ΒΙ.ΠΕ. Λάρισας.

Επειδή έχουμε ήδη αναφερθεί στους λόγους της αποτυχίας των παραπάνω περιοχών, εδώ θα προσπαθήσουμε να συνοψίσουμε τα προηγούμενα. Αν και η Βιομηχανική Περιοχή της Πάτρας είχε εξυπηρετήσει τους σκοπούς της δημιουργίας της, αφού σε μεγάλο βαθμό πραγματοποιήθηκε η αποκέντρωση, δεν έγιναν προσπάθειες αποφυγής της υπερσυγκέντρωσης πληθυσμού. Έτσι, η Πάτρα, αποτελεί ένα ακόμη αστικό κέντρο με τα γνωστά προβλήματα ρύπανσης σε όλους τους τομείς.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα φαίνεται πως υπάρχει στην Μεσσηνία. Στην βιομηχανική περιοχή της Σπερχογείας, λειτουργούν μόνο τέσσερις επιχειρήσεις, ενώ και στον Μελιγαλά υπάρχουν πολλά προβλήματα. Παρά τις ευνοϊκές προϋποθέσεις οι ΒΙ.ΠΕ. δεν παρουσιάζουν μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης. Πολλοί

επιχειρηματίες διστάζουν ν' αγοράσουν οικόπεδα, παρά το γεγονός ότι οι εγκαταστάσεις θεωρούνται από τις πλέον σύγχρονες.

Συγκεφαλαιώνοντας όλα τα προαναφερθέντα, είναι φανερό πως για να λειτουργήσουν οι ΒΙ.ΠΕ. ως όργανο περιφερειακής, οικονομικής και βιομηχανικής ανάπτυξης έπρεπε να συμβαδίσουν με μία σειρά από σχετικά μέτρα. Απαραίτητη ήταν αρχικά η τοπική ανάπτυξη και αυτή απαιτούσε την συνεργασία τοπικών φορέων. Στόχος τώρα είναι η αναβάθμιση των «προβληματικών» περιοχών της χώρας και με το νέο θεσμικό πλαίσιο, αυτό φαντάζει πιθανό. Ο χαρακτηρισμός του θεσμού ως επιτυχής ή το αντίθετο δεν είναι δυνατός αφού άλλες ΒΙ.ΠΕ. πέτυχαν κι άλλες με τα αυξανόμενα κίνητρα και επιχορηγήσεις προσπαθούν ν' αναπτυχθούν. Το μόνο που μπορεί να λεχθεί είναι ότι σε γενικές γραμμές ο θεσμός αποτέλεσε ένα καλό κίνητρο ανάπτυξης της επαρχίας και βοήθησε ώστε να μην εγκαταλειφθεί.

3.3. Ο αναπτυξιακός ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ένα από τα περισσότερα σημαντικά στοιχεία, που πρόσφατα έγινε κατανοητό σε σχέση με την ανάπτυξη των Βιομηχανικών Περιοχών, είναι ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στην σύγκριση που έγινε σε προηγούμενο κεφάλαιο, των Βιομηχανικών Περιοχών της Δυτικής Ευρώπης μ' αυτές της χώρας μας, παρατηρήθηκε το εξής γεγονός. Κατά την θεσμοθέτηση των ΒΙ.ΠΕ. στην Δυτική Ευρώπη, ο ρόλος των τοπικών αρχών τονίστηκε, κι έτσι αποτέλεσαν ενεργό μέλος στην διοίκηση και διαχείρισή τους. Αυτό στη χώρα μας έγινε κατανοητό αρκετά χρόνια μετά την θεσμοθέτηση των ΒΙ.ΠΕ., αφού θεσπίστηκε το 1997 με τον Νόμο 2545. Στο παρόν κεφάλαιο θα εξεταστούν όλα τα αναπτυξιακά κίνητρα που δόθηκαν σε συνάρτηση με την τοπική αυτοδιοίκηση ως μοχλό ανάπτυξης των ΒΙ.ΠΕ.

Επειδή οι τοπικές αρχές μέχρι τα τελευταία χρόνια δεν είχαν ασχοληθεί με την διοίκηση και την διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ., και καθώς ο νόμος 2545/97 δεν παρείχε περαιτέρω διευκρινήσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες τους, δημιουργήθηκε μία κοινοπραξία, που είχε σκοπό να κατατοπίσει τους Ο.Τ.Α., σε σχέση με τον ρόλο τους στην ανάπτυξη των ΒΙ.ΠΕ. Η κοινοπραξία αυτή είναι γνωστή με την επωνυμία

“Συνέργεια”.⁽⁵⁸⁾ Συμμετέχουν σ’ αυτήν συνολικά 23 Ο.Τ.Α. Μέσα σ’ αυτούς βρίσκονται και οι δήμοι Τρίπολης και Καλαμάτας.

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης για την ανάπτυξη⁽⁵⁹⁾ των ΒΙ.ΠΕ. φαίνεται στα παρακάτω:

⇒ Το Ε.Π.Β 94-99 για την ανασυγκρότηση των φθινουσών βιομηχανικών περιοχών της χώρας προβλέπει (μαζί με άλλους) τους τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς, ως τους κυριότερους φορείς, που είναι υπεύθυνοι για την υλοποίηση του μέτρου. Ειδικότερα, είναι υπεύθυνοι:

1. Για την υλοποίηση της συμπλήρωσης των βιομηχανικών υποδομών, ώστε να προσελκυστούν επιχειρηματικές δραστηριότητες στις ΒΙ.ΠΕ.

2. Για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

3. Για την υποστήριξη της ολοκληρωμένης παρέμβασης. Σύμφωνα μ’ αυτήν, χρηματοδοτούνται σχήματα, τα οποία προκύπτουν από την συνεργασία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, των Επιμελητηρίων και άλλων φορέων τοπικής ανάπτυξης.

Το Ε.Π.Β. προβλέπει την υλοποίηση έργων, που θα προτείνονται από τους τοπικούς φορείς, αφού η βιομηχανική ανάπτυξη έχει ως αποτέλεσμα την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

⇒ Ο αναπτυξιακός νόμος 2601/98, προβλέπει ότι στις επενδύσεις που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. ή Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή Συνεταιρισμών, παρέχονται εναλλακτικά όλα τα είδη ενισχύσεων και κινήτρων.

Από τα παραπάνω, συμπεραίνουμε ότι οι τοπικοί φορείς θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικοί στην ανασχεση της φθίνουσας πορείας ορισμένων ΒΙ.ΠΕ. ή στην μεγαλύτερη ανάπτυξη των υπολοίπων. Τα κίνητρα αυτά, παρέχονται όχι μόνο για την βιομηχανική ανάπτυξη, αλλά και για την ενίσχυση της απασχόλησης, πράγμα το οποίο θα βοηθήσει και στην τοπική ανάπτυξη. Η σπουδαιότητα του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης τονίζεται με την συμμετοχή της στην διοίκηση και την διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ. Η συμμετοχή της, όμως, θα είναι φανερή με τα έργα που θα προτείνει για την βιομηχανική ανάπτυξη.

⁽⁵⁸⁾ Πιο σωστά: Διαδημοτικό Δίκτυο Βιομηχανικών Περιοχών “Συνέργεια”

⁽⁵⁹⁾ Οικονομική, βιομηχανική.

3.4. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την καλύτερη πορεία τους.

Με το δίκτυο “Συνέργεια” ⁽⁶⁰⁾, τονίστηκε η σημαντικότητα του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ανάσχεση της φθίνουσας πορείας ορισμένων Βιομηχανικών Περιοχών, ή στην καλύτερευση και ανάπτυξη των υπολοίπων. Πιο συγκεκριμένα τονίστηκε:

- ✓ Ο ρόλος των Ο.Τ.Α. στην δημιουργία υποβοηθητικών και συμπληρωματικών υποδομών εντός ή εκτός των ΒΙ.ΠΕ.
- ✓ Ο ρόλος των Ο.Τ.Α. στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση δράσεων προβολής των ΒΙ.ΠΕ.
- ✓ Ο ρόλος των Ο.Τ.Α. στην διαδικασία ανάπτυξης της τοπικής αγοράς εργασίας, στην επαγγελματική κατάρτιση συνδυάζοντας τις ανάγκες των ΒΙ.ΠΕ. σε ανθρώπινο δυναμικό και τονίζοντας την βιωσιμότητα και τις προοπτικές των τοπικών δομών απασχόλησης.
- ✓ Ο ρόλος των ΒΙ.ΠΕ. ως δυναμική τοπικής ανάπτυξης ή παράγοντας περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων.
- ✓ Η συμβολή των Ο.Τ.Α. στην ανάδειξη των ΒΙ.ΠΕ. ως ζωνών πρωταρχικής συγκέντρωσης της βιομηχανικής δραστηριότητας.

Ουσιαστικά, η παραπάνω κοινοπραξία αποβλέπει στην υποβοήθηση των Ο.Τ.Α. που συμμετέχουν σ’ αυτήν σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας, ενίσχυσης της απασχόλησης και της τοπικής αγοράς εργασίας και προβολής των Βιομηχανικών Περιοχών.

Αναλυτικότερα:

1. Σχεδιασμός κοινής περιβαλλοντικής πολιτικής και αντιμετώπισης κοινών περιβαλλοντικών προγραμμάτων.
2. Διερεύνηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων ανά κλάδο βιομηχανικής δραστηριότητας.
3. Τεκμηρίωση αποκλεισμού εγκατάστασης ορισμένων δραστηριοτήτων στις ΒΙ.ΠΕ.
4. Διερεύνηση καταγγελιών και γνωμοδότηση επί αυτών.
5. Τήρηση αρχείου περιβαλλοντικών προβλημάτων.

⁽⁶⁰⁾ Διαδημοτικό δίκτυο ΒΙ.ΠΕ. “Συνέργεια”, σελ. 180 κε

6. Γνωμοδοτήσεις για την εγκατάσταση ορισμένων βιομηχανικών μονάδων.
7. Εκπόνηση μελετών εσωτερικής χωροθέτησης μονάδων εντός ΒΙ.ΠΕ.
8. Κάθε άλλη δραστηριότητα που σχετίζεται με την περιβαλλοντική προστασία.
9. Ενίσχυση και υποστήριξη των διαδικασιών για την αναδιάρθρωση της αγοράς εργασίας και την βελτίωση των προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού.
10. Οργάνωση της πληροφόρησης για τις συντελούμενες αλλαγές στο παραγωγικό σύστημα και τις επιπτώσεις στην τοπική αγορά εργασίας.
11. Πρωτοβουλίες και δημιουργία μηχανισμών κατάρτισης, επανακατάρτισης και εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού.
12. Ενίσχυση της προώθησης της απασχόλησης με την παροχή πληροφοριών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, την ανταλλαγή εμπειριών κ.ο.κ.
13. Συνεργασία με τους αρμόδιους εθνικούς φορείς και πιστοποιημένες δομές, κλπ.
14. Σχεδιασμός και υποστήριξη υλοποίησης σύγχρονων εργαλείων επικοινωνίας και προβολής των ΒΙ.ΠΕ.
15. Δημιουργία μηχανισμών υλοποίησης των σύγχρονων εργαλείων και διαρκή παρακολούθηση και επίβλεψή τους.
16. Αξιοποίηση του διαδικτύου για την προβολή των ΒΙ.ΠΕ. με την δημιουργία ανάλογων ιστοσελίδων κατά ΒΙ.ΠΕ.
17. Εκπόνηση μέτρων ενθάρρυνσης προσέλκυσης επενδυτικών δραστηριοτήτων με την θέσπιση ειδικών κινήτρων εγκατάστασης.
18. Κάθε άλλη δραστηριότητα για την ενίσχυση της επικοινωνιακής δυνατότητας των Ο.Τ.Α. σε σχέση με τις ΒΙ.ΠΕ.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω ο ρόλος των Ο.Τ.Α. είναι σημαντικός. Στην συνέχεια θα αναφερθούν κάποιες λεπτομέρειες σχετικά με τα παραπάνω, με σκοπό την καλύτερη εξήγησή τους. Πριν προχωρήσουμε πρέπει να τονιστεί πως το δίκτυο "Συνέργεια" αποτελεί έναν πολύ καλό οδηγό των Ο.Τ.Α. καταδεικνύοντας τους την σημασία που είναι δυνατό να διαδραματίσουν στην βελτίωση των Βιομηχανικών Περιοχών. Οι τομείς στους οποίους έχει δραστηριοποιηθεί, όπως έχει προαναφερθεί, είναι τρεις: ο τομέας περιβάλλοντος, ο τομέας απασχόλησης και ο τομέας επικοινωνίας. Έτσι, οι Ο.Τ.Α. σε συνδυασμό με τις ΒΙ.ΠΕ. μπορούν να προχωρήσουν στις παρακάτω ενέργειες, για να προστατευθεί το περιβάλλον:

- Να σχεδιάσουν μία κοινή περιβαλλοντική πολιτική που ν' αντιμετωπίζει από την μία πλευρά όλα τα γενικά περιβαλλοντικά ζητήματα (απαιτούμενα δίκτυα και υποδομές για την διάθεση υγρών και στερεών αποβλήτων, κοινό αντιρρυπαντικό σύστημα για ομοειδείς δραστηριότητες κλπ.) και από την άλλη πλευρά τα ειδικά προβλήματα μίας ΒΙ.ΠΕ., τα οποία απαιτούν ειδικές γνώσεις και εμπειρία.
- Να διερευνήσουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα ανά κλάδο βιομηχανικής δραστηριότητας και ανά κατηγορία παραγόμενων αποβλήτων (υγρών, στερεών, αερίων και τοξικών). Επίσης, να εξετάσουν όλα τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν και την δημιουργία μηχανισμών κοινής οργάνωσης και διαχείρισης (κοινές μονάδες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, κοινές εγκαταστάσεις ενεργειακής αξιοποίησης αποβλήτων, κοινές εγκαταστάσεις διαχείρισης τοξικών και επικίνδυνων αποβλήτων) και να φροντίσουν για τον εκσυγχρονισμό τους.
- Να ελέγχουν όλες τις εγκαταστάσεις εάν λειτουργούν με το καθεστώς της "Βέλτιστης Διαθέσιμης Τεχνολογίας". Με άλλα λόγια, να εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη της ρύπανσης, την επαναχρησιμοποίηση και ελαχιστοποίηση των παραγόμενων στερεών και υγρών αποβλήτων, την αποτελεσματική χρήση και εξοικονόμηση ενέργειας και την πρόληψη των ατυχημάτων.
- Να ελέγχουν τις καταγγελίες των εργαζομένων γειτονικών μονάδων για κάποια βιομηχανία που δημιουργεί προβλήματα. Εάν πράγματι υπάρχει πρόβλημα να υποδεικνύουν μέτρα για την αντιμετώπισή του, στην βιομηχανία.
- Να τηρούν αρχείο με όλα τα περιβαλλοντικά προβλήματα που έχουν δημιουργήσει κατά καιρούς ορισμένες μονάδες, καθώς και τις παρατηρήσεις που τους έγιναν. Έτσι, θα μπορεί να γίνει μία γνωμοδότηση και υπόδειξη κάποιων περιβαλλοντικών όρων στις μονάδες, στις οποίες επανεξετάζεται η άδεια λειτουργίας που τους έχει χορηγηθεί.
- Να εξετάζουν προσεκτικά την εγκατάσταση κάποιων μονάδων που θεωρούνται ιδιαίτερα ρυπογόνες, όπως είναι τα επιμεταλλωτήρια (δημιουργία τοξικών υγρών αποβλήτων), οι βαφές επίπλων (εκπομπή πτητικών οργανικών ενώσεων), οι μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος (εκπομπή σκόνης), τα χυτήρια (ατμοσφαιρική ρύπανση), τα βυρσοδεφεία (δημιουργία οσμών και τοξικών αποβλήτων), οι μονάδες αναγέννησης ορυκτέλαιων (παραγωγή επιβαρημένων υγρών αποβλήτων και έντονων οσμών), οι μονάδες παραγωγής μπαταριών

(υγρά, στερεά, απόβλητα, ατμοσφαιρική ρύπανση), τα μη- μεταλλικά ορυκτά (σκόνες), οι βιομηχανίες παραγωγής – φορμουλαρίσματος γεωργικών φαρμάκων (τοξικές ουσίες, υγρά- στερεά απόβλητα, δυσσομίες).

- Να καταγραφούν και να επισημαίνουν τις μονάδες που αποθηκεύουν ουσίες, οι οποίες βάσει των χημικών τους ιδιοτήτων ή των ποσοτήτων τους, υπάγονται στην οδηγία 96/82/Ε.Κ.(SENEZOII) για υποβολή μελέτης επικινδυνότητας.

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης, λοιπόν, είναι να θέτει περιορισμούς στην συγκέντρωση βιομηχανιών υψηλής ή άμεσης όχλησης. Σε μία ΒΙ.ΠΕ. με μεγάλο διαθέσιμο χώρο για την εγκατάσταση νέων μονάδων, μπορούν να εκπονηθούν μελέτες για την δημιουργία ενός σχεδίου εσωτερικής χωροθέτησης των νέων μονάδων. Έτσι, οι ΒΙ.ΠΕ. θα τοποθετούν τις νέες μονάδες κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μην υπάρχει (ή να υφίσταται στο ελάχιστο) περιβαλλοντική όχληση στους παρακείμενους οικισμούς.

Στον τομέα της απασχόλησης, έχει διαπιστωθεί η δραστηριοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης στα ζητήματα κατάρτισης και της προώθησης της απασχόλησης, μέσα από την ανάπτυξη πρωτοβουλιών σε τοπικό επίπεδο και την συμμετοχή της σε μεγάλα και σύνθετα έργα, προκειμένου να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας.

Οι ενέργειες της τοπικής αυτοδιοίκησης σχετίζονται με :

- ✓ Δημιουργία και λειτουργία δομών στήριξης της απασχόλησης (ιδιαίτερα στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής και του περιβάλλοντος).
- ✓ Υποκίνηση, εμπύχωση, ανάπτυξη συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο.
- ✓ Διάχυση, πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση.
- ✓ Ανάπτυξη τοπικής επιχειρηματικής δράσης.

Οι παρεμβάσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε δράσεις προώθησης της απασχόλησης, χαρακτηρίζονται από:

- ✓ Την ειδίκευση στην προσέγγισή τους.
- ✓ Την υλοποίηση ενεργειών που λειτουργούν συμπληρωματικά με στόχο την τοπική ανάπτυξη, παρότι αποτελούν αρμοδιότητα και άλλων φορέων και δομών σε τοπικό επίπεδο.
- ✓ Τον συντονισμό των κοινωνικών εταίρων.

Ο υποβαθμισμένος ρόλος (μέχρι το 1977) της τοπικής Αυτοδιοίκησης οφείλεται στις αδύναμες οργανωτικά, διοικητικές μονάδες της χώρας. Με το Ν. 2539/97 επαναπροσδιορίζονται οι αρμοδιότητες και ο ρόλος των Ο.Τ.Α. στον σχεδιασμό και

την υλοποίηση πολιτικών για την προώθηση της απασχόλησης. Έτσι, οι Ο.Τ.Α. εκπληρώνουν τα ζητήματα που προαναφέρθηκαν.

Τελειώνοντας, στον τομέα της επικοινωνίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός ο ρόλος των Ο.Τ.Α., αφού μπορούν να δραστηριοποιηθούν τόσο ο ιδιωτικός όσο και ο δημόσιος τομέας, ώστε να ληφθούν μέτρα αντιμετώπισης κάποιων προβλημάτων, που εντωμεταξύ θα έχουν γίνει γνωστά. Απ' την άλλη πλευρά θα γνωστοποιηθούν τα θετικά χαρακτηριστικά των Βιομηχανικών Περιοχών, και πολλοί επενδυτές θα θελήσουν να εγκαταστήσουν την επιχείρησή τους σε μία απ' αυτές.

Συγκεφαλαιώνοντας, είναι φανερό πως η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ανάπτυξης των Βιομηχανικών Περιοχών. Αν και αυτό έγινε κατανοητό σχετικά αργά, οι Ο.Τ.Α είναι δυνατό να οδηγήσουν στην ανάσχεση της φθίνουσας πορείας κάποιων ΒΙ.ΠΕ. και στην παραπάνω ανάπτυξη των ήδη ανεπτυγμένων.

3.5.Προτάσεις για βελτίωση των ΒΙ.ΠΕ.

Στο παρόν κεφάλαιο, που αποτελεί και το τελευταίο της μελέτης μας, θα τεθούν ορισμένες προτάσεις που αποσκοπούν στην βελτίωση των Βιομηχανικών Περιοχών. Θεωρείται πως οι παρακάτω εκτιμήσεις είναι δυνατό να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ΒΙ.ΠΕ. και στην συμπόρευσή της με την τοπική ανάπτυξη.

Πιο συγκεκριμένα χρειάζεται να υπάρξουν τα εξής:

1. Τελειοποίηση όλων των υποδομών των Βιομηχανικών Περιοχών και βελτίωση των τιμών πώλησης των βιομηχανικών και βιοτεχνικών γηπέδων. Χρειάζεται οι τιμές να γίνουν προσιτές ώστε να προσελκυστούν περισσότεροι επενδυτές.
2. Σωστή διαφήμιση των ΒΙ.ΠΕ. Μέχρι σήμερα η διαφήμιση αυτών των περιοχών είναι ανεπαρκής, με αποτέλεσμα να μην είναι γνωστές στο ευρύτερο κοινό. Πρέπει, λοιπόν, να γνωστοποιηθούν στους επενδυτές οι έτοιμες υποδομές, οι ευκαιρίες πληρωμής που παρέχονται στους επενδυτές, η συμβολή των ΒΙ.ΠΕ. στην προστασία του περιβάλλοντος.
3. Ανάδειξη των περιοχών, όπου υφίστανται λιμάνια, ανάπτυξή τους και σύνδεσή τους με τις Βιομηχανικές Περιοχές, που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή.
4. Εκσυγχρονισμός των υπάρχουσών οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων και σύνδεσή τους με τις ΒΙ.ΠΕ.

5. Ένταξη των προβληματικών περιοχών στην κατάλληλη περιοχή κινήτρων, με στόχο την προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού επενδυτών.
6. Σωστός έλεγχος των βιομηχανιών με την εγκατάστασή τους κατά κλάδο. Οι βιομηχανίες με τα περισσότερα επικίνδυνα απόβλητα, αρμόζει να εγκαθίστανται στις ίδιες περιοχές. Έτσι, ο έλεγχος για την προστασία του περιβάλλοντος θα είναι πιο επιτυχής.
7. Ενημέρωση των αρμοδίων τοπικών φορέων και την τοπικής κοινωνίας, γενικότερα, για τις Βιομηχανικές Περιοχές και προτροπή για την άμεση συνεργασία τους, με στόχο την τοπική και βιομηχανική ανάπτυξη.
8. Δημιουργία επιχειρήσεων από τους τοπικούς φορείς, που ανάλογα με το μέγεθός τους, θα μπορούν να εγκατασταθούν σε ΒΙ.ΠΕ. ή ΒΙΟ.ΠΑ. Αυτές θα αναδεικνύουν και θα εμπορεύονται τοπικά προϊόντα.
9. Έτσι, θα γίνει κατανοητό πως η τοπική ανάπτυξη συμβαδίζει με την βιομηχανική και το αντίστροφο. Μ' αυτόν τον τρόπο η συνεργασία των τοπικών φορέων με τους άλλους φορείς των ΒΙ.ΠΕ. θα είναι πιο εποικοδομητική. Άλλωστε, η βιομηχανική ανάπτυξη συνεπάγεται την τοπική αφού βελτιώνει το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων μίας περιοχής, με την καταπολέμηση της ανεργίας, και όλων των υπόλοιπων κοινωνικών προβλημάτων που συνδέονται μ' αυτήν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τελειώνοντας την μελέτη μας, θεωρούμε ότι εξετάσαμε τον θεσμό των Βιομηχανικών Περιοχών σε όλες του τις πτυχές. Το βασικότερο συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε ήταν ότι οι ΒΙ.ΠΕ. θεωρήθηκε ένα μέτρο που θα πετύχαινε μόνο του την περιφερειακή, οικονομική και βιομηχανική της χώρας. Έτσι, δεν στηρίχθηκαν έγκαιρα και από άλλα μέτρα, με αποτέλεσμα πολλές ν' αποτύχουν στον σκοπό τους.

Από την άλλη πλευρά, ο ρόλος των τοπικών αρχών δεν θεωρήθηκε απαραίτητος από θεσμοθέτηση των ΒΙ.ΠΕ., παρά το γεγονός ότι στην Ευρώπη συμμετείχαν από την αρχή στην διοίκηση και διαχείρισή τους. Επομένως, το νέο θεσμικό πλαίσιο που προβλέπει την συμμετοχή τους, χρειάζεται κάποιο χρονικό διάστημα και την ανάλογη υποστήριξη από τους αρμόδιους φορείς για να επιτύχει.

Παράλληλα, η έλλειψη σωστής παρουσίασης των Βιομηχανικών Περιοχών στο ευρύ κοινό, είχε σαν αποτέλεσμα την εγκατάσταση πολλών επενδύσεων εκτός ΒΙ.ΠΕ.

Κλείνουμε, λοιπόν, με την ευχή να υπάρξει υγιής συνεργασία μεταξύ των φορέων των Βιομηχανικών Περιοχών και αυτών της τοπικής αυτοδιοίκησης και μ' αυτόν τον τρόπο να επιτευχθεί η επιθυμητή ανάπτυξη.

Η συγγραφική ομάδα

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alonso W: Location and Land USE, Cambridge, M.A. : Harvard University Press, 1964

Alonso W: Regional Development and Planning: a Reader, MIT. Press, 1964

Bredo N: Industrial Estates: Tool for Industrialization, California S.R.I., 1960

Brown D.M. : "The location decision of the firm : an overview of theory and evidence". The Regional Science Association papers 43, 1979.

Commission of the European Communities. The contribution of infrastructure to Regional Development, Final Report, Luxembourg, 1986.

Dean D.R. and Carol M. Th. "Plant location under uncertainty" Land Economics. Vol 53, No 4, 1977.

Hoover M.: Location of Economic Activity, University of Chicago Press, 1948.

Hotelling H.: "Stability in Competition" Economic Journal No 39, 1929.

Keeble David, Owens. L. Peter and Thompson Chris: "The influence of peripheral and central regions on the relative development of regions of EEC Countries", England: University of Cambridge, Department of Geography, 1981.

Löhch A.: *The Economics of Location*, Yale, University Press, 1952.

Maclennan C.M.: "Regional Development Policies", Regional disequilibrium in Europe, Brussels, 1968.

Richardson W.H., Regional and Urban Economics, Penguin books, 1978.

Solow A.: The role of industrial Estates, Areas and Zones in providing an industrial base in Urban and Regional Development Plans, Unido, Industrial Estates in Europe and the Middle East, N.Y. 1968.

Vanhove R. and Klaasen Leo H.: Η περιφερειακή πολιτική της ΕΟΚ και των χωρών – μελών της : Μετάφραση Φ. Διαμαντοπούλου, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 1983.

Vernon R.: "International investment and International Trade in the product cycle". Quarterly Journal of Economics 80, 1966.

Weber A.: Theory of location of industries, University of Chicago press, 1909.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αναστασιάδης Ιωάννης σε συνεργασία με τους Αλέξανδρο Κατσάνη , Δέσποινα Παντελίδου, Φωτεινή Μαλκογιώργου, Μαρία Γιαγκουσικλίδου: Οικονομοτεχνική Μελέτη για την κοινοπραξία των Ο.Τ.Α. : Διαδημοτικό δίκτυο ΒΙ.ΠΕ. «Συνέργεια».

Βλιάμος Σπ. Ι.: Οι βιομηχανικές Περιοχές και η Βιομηχανική Περιφερειακή Πολιτική στην Ελλάδα, Αθήνα: Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε., 1988.

Βλιάμος Σπ. Ι., Γεωργούλης Δημ., Κουρλιούρος Ηλίας: Ε.Τ.Β.Α. : Βιομηχανικά Πάρκα, ΘΕΣΜΟΙ, ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ, Αθήνα : Εκδόσεις Παπαζήση, 1991.

Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε.: Πρόγραμμα Βιομηχανικών Περιοχών 1986 – 1992, Αθήνα: Εκδόσεις Δ/σης ΠΑΒΥ, Ε.Τ.Β.Α., 1986.

Κόνσολας Ν. Ι.: Βιομηχανικά Περιοχαί: Μελέτη οικονομικής του χώρου, Αθήνα: 1970.

Κόνσολας Ν. Ι.: Μελέτη αξιολόγησης και αναπροσαρμογής του προγράμματος χωροθέτησης και ανάπτυξης των βιομηχανικών περιοχών: Αθήνα ΚΕΠΕ 1985.

Κοντίδης Κων. Ν. : Βιομηχανικές Περιοχές και Βιοτεχνικά Κτίρια: Εμπειρίες από Δ.Ευρώπη – Γαλλία – Αγγλία – Ολλανδία – Δ.Γερμανία- Ελβετία. Αθήνα Ε.Τ.Β.Α., 1978.

Κοντίδης Κων. Ν. : Ο θεσμός των Βιομηχανικών Περιοχών στην Ελλάδα: Αθήνα ΒΙ.ΠΕΤΒΑ, 1981.

Λαμπριανίδης Λόης.: Χώρος και κοινωνία, Τεχνικά Χρονικά, 1985.

Λαμπριανίδης Λόης: Η γεωγραφική διάσταση των υπεργολαβιών παραγωγής στην βιομηχανία, παρατηρητής Θεσσαλονίκη 1992.

Μαγγανά – Κακαουνάκη Σταυρούλα, σε συνεργασία Π. Παντερμάλη και Γ. Θεοδώρου: Υπόδειγμα προσέλκυσης επενδυτών σε ΒΙ.ΠΕ., Αθήνα, Ε.Τ.Β.Α., 1980.

Μαγγανά – Κακαουνάκη Σταυρούλα: Η χωροθέτηση των βιομηχανικών περιοχών και των μεταποιητικών μονάδων μέσα σ' αυτές. Εκδόσεις Παπαζήση: Αθήνα 1991.

Παπαδασκαλόπουλος Α.Δ.: Οριοθέτηση και αξιολόγηση της διαδικασίας της πολιτικής ανάπτυξης στον Ελλαδικό χώρο και χάραξη μιας στρατηγικής πολιτικής ολοκληρωμένης ανάπτυξης, Διδ. Διατριβή, ΠΑΣΠΕ, ΑΘΗΝΑ, εκδόσεις Παπαζήση 1984.

Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα τόμος 11 σελ. 90-93.

Τσιμάρas Μ.: Αρχαί οικονομικής των εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων, Αθήνα: Τεύχος πρώτον, 1957

Υδρία τόμοι 1 – 2 – 9.

Χατζημιχάλης Κωστής: Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική, Κείμενα από την Διεθνή εμπειρία. Αθήνα, Εκδόσεις Εξάντας, 1992.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Κύριος Ιωάννης Αλεξίου, Διευθυντής της Ε.Τ.Β.Α στην Τρίπολη.

ΕΡ: Σε ποια περιοχή κινήτρων υπάγεται η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης;

ΑΠ: Με τον νέο αναπτυξιακό νόμο η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης υπάγεται στην Γ' περιοχή κινήτρων. Ο διαχωρισμός αυτός καθορίζει το ποσό επί της επένδυσης.

ΕΡ: Μπορείτε να μας παρουσιάσετε σύντομα την ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης, τα πλεονεκτήματα και τα προβλήματά της;

ΑΠ: Η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης λειτουργεί περίπου 11 χρόνια. Έχει καλυφθεί περίπου το 48% των οικοπέδων. Η ανάπτυξή της, όμως, γίνεται με γρήγορους ρυθμούς και εκτιμάται ότι σε 10 χρόνια θα έχει καλυφθεί το 100% των γηπέδων. Λειτουργούν 4 μεγάλες βιομηχανίες, οι υπόλοιπες είναι μικροεπιχειρήσεις. Τα βασικότερα πλεονεκτήματα της είναι ότι προσφέρει ένα οργανωμένο δίκτυο υποδομής, συνδέεται με ΔΕΗ και δεν έχει φόρο μεταβίβασης. Παρουσιάζονται προβλήματα στο νερό (δεν υπάρχει πόσιμο νερό), στο οδικό δίκτυο, το οποίο έχει υποστεί φθορές. Οι φθορές έχουν δημιουργηθεί, επειδή εξυπηρετεί κάποια χωριά. Προβλήματα δημιουργούνται και από αθίγγανους, που έχουν καταυλισμό στην ευρύτερη περιοχή. Επιπλέον, ο βιολογικός καθαρισμός χρειάζεται επέκταση, δεν επαρκεί για όλες τις επιχειρήσεις και την ευρύτερη περιοχή, την οποία εξυπηρετεί.

ΕΡ: Η ΒΙ.ΠΕ. είναι ιδιοκτησίας Ε.Τ.Β.Α.;

ΑΠ: Το ιδιοκτησιακό καθεστώς της Ε.Τ.Β.Α. αλλάζει. Με κάποια κριτήρια, έχει ανατεθεί σε μία θυγατρική της Ε.Τ.Β.Α. ΤΗΝ ΕΒΑ. Α.Ε.. Αυτό έχει ψηφιστεί με νόμο για τα Ελληνικά Βιομηχανικά Κίνητρα. Η εταιρεία αυτή πρόκειται να εισχωρήσει και στο χρηματιστήριο.

ΕΡ: Τι έχετε προτείνει για το Γ' ΚΠΣ;

ΑΠ: Έχουν γίνει κάποιες προτάσεις, αλλά μέχρι τώρα είναι μόνο προφορικά.

Κύριος Μαλάκος Θεόδωρος, οικονομολόγος, πρώην διευθυντής της Ε.Τ.Β.Α. στην Τρίπολη, έχει μετατεθεί στην γενέτειρά του, στα Ιωάννινα.

ΕΡ: Μπορείτε να μας παρουσιάσετε σύντομα την περίπτωση της Τρίπολης;

ΑΠ: Η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης έχει δύο όψεις. Δέχεται και μεγάλες επιχειρήσεις αλλά και μικρομεσαίες. Σε αυτό βέβαια διαπιστώνεται η ευθύνη της κοινωνίας, η οποία σπρώχνει τις μικρομεσαίες εντός της ΒΙ.ΠΕ., χωρίς να υπάρχουν αντικίνητρα ή δύσκολοι όροι ανανέωσης των αδειών (για περιβαλλοντικούς λόγους ή για λόγους όχλησης), ώστε να μην μπορούν ν' απορροφηθούν από τις ΒΙ.ΠΕ., αλλά να δημιουργούνται ΒΙΟ.ΠΑ. ή ΒΙ.ΠΑ. με ανάλογα κίνητρα, γι' αυτές.

ΕΡ: Πόσες επιχειρήσεις βρίσκονται στην ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης;

ΑΠ: Υπάρχουν 55 εργοστάσια σε λειτουργία και σε κατασκευαστικό στάδιο και 35 μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οικογενειακής μορφής (με 2-4 άτομα). Συνολικά, όμως, λειτουργούν 55 επιχειρήσεις.

ΕΡ: Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης ;

ΑΠ: Στην ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης υπάρχουν λογικές τιμές, καλές υποδομές, εμπορική δυνατότητα, ενώ απελευθερώνονται αστικά ακίνητα. Επίσης, υφίσταται ζήτηση από επιχειρήσεις στην Αθήνα, λόγω της κοντινής απόστασης. Πολλοί επιχειρηματίες μένουν εξαιτίας συναισθηματικών λόγων. Ένας επιχειρηματίας, δηλαδή, που κατάγεται από την Αρκαδία προτιμά την γενέτειρά του για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του. Καθοριστικός λόγος είναι το οδικό δίκτυο (ασφαλής, γρήγορος δρόμος). Από την άλλη πλευρά, δεν παρατηρείται μεγάλη εξωστρέφεια, οι επενδυτές προβλέπουν κυρίως για την τοπική αγορά. Βέβαια γι' αυτό δεν ευθύνεται η ΒΙ.ΠΕ.. Αυτό επιφορτίζει κάθε επιχειρηματία ξεχωριστά, πρέπει να τ' αναλαμβάνει κάθε επιχείρηση μόνη της.

ΕΡ: Ποια η γνώμη σας για το νέο θεσμικό πλαίσιο;

ΑΠ: Κατά την άποψή μου δύσκολα θα περάσουν οι ΒΙ.ΠΕ. σε ιδιώτη γιατί η Ε.Τ.Β.Α. θέλει να εξασφαλίσει τον αναπτυξιακό ρόλο. Άλλωστε το κόστος είναι πολύ μεγάλο, δύσκολα θα γίνει απόσβεση των κεφαλαίων. Αυτό συμβαίνει γιατί ο επιχειρηματίας επιθυμεί την άμεση είσπραξη των χρημάτων του, αλλά, όπως είναι γνωστό, οι πωλήσεις, είναι σταδιακές. Άρα, θα χρειαστεί κάποιος χρόνος.

ΕΡ: Για ποιο λόγο οι βιομηχανικές περιοχές της βόρειου Ελλάδος είναι περισσότερο επιτυχημένες από αυτές της νότιας;

ΑΠ: Πολύ απλά γιατί στην βόρεια Ελλάδα υπάρχουν πολύ περισσότερα κίνητρα απ' ό τι στην νότια.

ΕΡ: Πώς κρίνετε την ΒΙ.ΠΕ. Σπερχογείας;

ΑΠ: Η ΒΙ.ΠΕ. Σπερχογείας δεν έχει θετικά αποτελέσματα, δεν λειτουργεί σωστά και αποδοτικά. Μπορεί βέβαια να φιλοξενήσει τοπικές δραστηριότητες.

Κυρία Χαρά Χατζημήτρου – Αδαμοπούλου, υποδιευθύντρια της Ε.Τ.Β.Α. στην Αθήνα.

ΕΡ: Μπορείτε ν' αναφέρετε την εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου από την δημιουργία των ΒΙ.ΠΕ. έως τις μέρες μας;

ΑΠ: Οι σημαντικότεροι νόμοι για τις ΒΙ.ΠΕ. είναι ο Ν. 4458/65, 742/77, 1892/90 και 2545/97.

ΕΡ: Μπορείτε να κάνετε μία σύντομη ανασκόπηση της πορείας τους;

ΑΠ: Στις μέρες μας υπάρχουν 28 βιομηχανικές περιοχές στην Ελλάδα και μέσα σ' αυτές λειτουργούν περίπου 3.000 επιχειρήσεις. Εξαιτίας του μεγέθους των έργων παρουσιάζονται πολυποίκιλα προβλήματα (νερού, αδιαφορίας). Οι κυριότερες προβληματικές περιοχές εντοπίζονται στην Καρδίτσα, στην Ημαθία, στην Φλώρινα και στην Μεσσηνία. Προβλήματα παρουσιάζονται και στην Θεσσαλονίκη. Σ' αυτές δεν υπάρχει επιθυμία από τους επιχειρηματίες να εγκαταστήσουν τις επενδύσεις τους. Στην Μεσσηνία ειδικά, υφίστανται προβλήματα με τους τσιγγάνους οι οποίοι μπαίνουν αυθαίρετα και δεν υπακούουν σε νόμους. Η Ε.Τ.Β.Α. έχει προτείνει λύσεις, αλλά υπάρχει αδράγεια από τους τοπικούς φορείς για την υλοποίησή τους.

ΕΡ: Ποια είναι η προοπτική των ΒΙ.ΠΕ. στο μέλλον;

ΑΠ: Αυτήν την στιγμή επεξεργάζονται κάποιες μελέτες για την δημιουργία νέων ΒΙ.ΠΕ., αλλά τ' αποτελέσματα μέχρι τώρα είναι ουδέτερα.

ΕΡ: Τι σηματοδοτεί η διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ. από την θυγατρική της Ε.Τ.Β.Α.;

ΑΠ: Η τράπεζα παρέχει επιχειρηματικές συμβουλές σε φορείς και σε ιδιώτες. Συμβουλεύει για τον τρόπο δημιουργίας και λειτουργίας τους. Δίνει βέβαια την δυνατότητα στους τοπικούς φορείς ν' αναλάβουν την διοίκηση, αλλά δεν είναι ακόμη έτοιμοι ν' αναλάβουν τέτοιες αρμοδιότητες.

ΕΡ: Μετά από πόσο καιρό φαίνονται τ' αποτελέσματα ενός έργου;

ΑΠ: Για να δημιουργηθεί μία βιομηχανική περιοχή είναι δύσκολο πράγμα. Μία σοβαρή διαδικασία είναι οι απαλλοτριώσεις. Αυτό συμβαίνει επειδή τον νόμο τον γνωρίζουν μόνο οι ειδικοί, γι' αυτό και προηγούνται διαπραγματεύσεις. Χρειάζεται σωστή επικοινωνία με τους ανθρώπους. Γι' αυτό και οι μελέτες έχουν μακρινό ορίζοντα. Τα αποτελέσματα του έργου, λοιπόν, φαίνονται μετά από είκοσι (20) χρόνια.

ΕΡ: Τι μπορείτε να μας πείτε για ορισμένες προβληματικές περιοχές;

ΑΠ: Η Πάτρα και ο Βόλος, για παράδειγμα, υπέστησαν έντονη αποβιομηχάνιση. Στο Μεσολόγγι η βιομηχανική περιοχή δεν αναπτύχθηκε λόγω του δρόμου, έγινε νωρίτερα απ' ότι έπρεπε, ενώ δεν υπήρξαν οι κατάλληλες υποδομές λόγω του δρόμου.

ΕΡ: Το νέο θεσμικό πλαίσιο θα αντιμετωπίσει κάποια από τα προβλήματα;

ΑΠ: Όχι βέβαια, το αντίθετο μάλιστα. Έχει δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα. Έδειξε ότι είναι δύσκολο να δημιουργηθεί μία ΒΙ.ΠΕ..

ΕΡ: Θα μπορούσατε να μας πείτε λίγα λόγια για τις ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης και Καλαμάτας;

ΑΠ: Η ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης βρίσκεται κοντά στην πόλη, βοήθησε αρκετά ο νέος δρόμος ενώ επί το πλείστον φιλοξενεί μικρές βιοτεχνίες. Στην Καλαμάτα έπρεπε να έχουν δημιουργηθεί μεγάλες μονάδες αγροτικού χαρακτήρα. Η χρεωκοπία των συνεταιρισμών δυσκόλεψε και άλλο τα πράγματα.

ΝΟΜΟΣ 4458/1965

(Όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε)

Περί βιομηχανικών περιοχών

Άρθρον 1

1. Διά Προεδρικών Διαταγμάτων, εκδιδόμενων προτάσει των Υπουργών Συντονισμού⁽¹⁾ και Βιομηχανίας – Ενεργείας⁽²⁾, μετ' απόφασιν του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, δύνανται να καθορίζονται δια την βιομηχανικήν, βιοτεχνική και εν γένει οικονομικήν ανάπτυξιν της Χώρας και εις τας διαφόρους περιοχάς αυτής και εντός των πλαισίων των υφισταμένων Σχεδίων και Προγραμμάτων Χωροταξίας και Προστασίας του Περιβάλλοντος, Βιομηχανικά Περιοχαί διά την εγκατάστασιν εν αταίς πάσης φύσεως βιομηχανιών, ναυπηγοεπισκευαστικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων, ως και επιχειρήσεων επεξεργασίας, αποθηκεύσεως και εμπορίας αγροτικών προϊόντων.

Μέχρι της εγκρίσεως σχεδίων και προγραμμάτων χωροταξίας, αι βιομηχανικά περιοχαί καθορίζονται δια Προεδρικών Διαταγμάτων, εκδιδόμενων προτάσει των Υπουργών Συντονισμού και Βιομηχανίας – Ενεργείας, μετ' απόφασιν του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

Ο ειδικώτερος προσδιορισμός της θέσεως, εκτάσεως, και των ορίων έκτασης Βιομηχανικής Περιοχής, γίνεται δι' αναφοράς εις απλούν διάγραμμα οριζοντιογραφίας δι' αποφάσεως των Υπουργών Βιομηχανίας – Ενεργείας και Δημοσίων Έργων⁽⁵⁾, εκδιδομένης μετά γνώμην Επιτροπής της Ελληνικής Τραπέζης Βιομηχανικής Αναπτύξεως (ΕΤΒΑ) αποτελουμένης εκ του Διοικητού και των Υποδιοικητών αυτής και δημοσιευομένης δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως .

Εις περιπτώσεις καθ' ας εντός των Περιοχών αυτών εμπίπτει τμήμα περιλαμβανόμενον εντός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως, από της δημοσιεύσεως εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της ως άνω αποφάσεως, τίθεται εκτός σχεδίου πόλεως, ανακαλουμένου αυτοδικαίως του περί σχεδίου πόλεως Διατάγματος κατά το τμήμα τούτο.

⁽¹⁾ Όπου αναφέρεται Υπουργός ή Υπουργείο Συντονισμού νοείται Υπουργός ή Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

⁽²⁾ Νοείται Υπουργός Βιομηχανίας, Ενέργειας & Τεχνολογίας.

⁽³⁾ Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου αυτού εκδόθηκε το Π.Δ. 136/28-03-86 « Ίδρυση Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙ.Π.Ε) στους Νομούς της χώρας» (ΦΕΚ 48^Α/21-04-86)

⁽⁴⁾ Για τη μετεγκατάσταση μεταποιητικών επιχειρήσεων του Νομού Αττικής εκδόθηκε το Π.Δ. 236/04-04-85 (ΦΕΚ 88^Α/15-04-85 «Καθορισμός Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙ.Π.Ε.) στο Νομό Αττικής»).

⁽⁵⁾ Νοείται Υπουργός Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων.

2. Δια των κατά την προηγούμενη παράγραφον εκδιδόμενων Προεδρικών Διαταγμάτων, δύνανται να ορίζονται εκτάσεις ως Βιομηχανικά Περιοχαί προς τον σκοπόν εγκαταστάσεως και μεμονομένων επιχειρήσεων, ομάδων επιχειρήσεων, ως και αποθηκών υγρών και αερίων καυσίμων, οσάκις συντρέχουσιν ειδικού λόγου οικονομικής αναπτύξεως ή προστασίας περιβάλλοντος.

Ωσαύτως δι' ομοίων Προεδρικών Διαταγμάτων δύνανται να ορίζονται και εντός του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ωρισμένα οικόπεδα ως Βιομηχανικά Περιοχαί, δια την εγκατάστασιν βιοτεχνικών επιχειρήσεων εντός ανεγερθησομένων πολυωρόφων κτιρίων.⁽⁶⁾

3. Μετ' έγκρισιν του Υπουργού Βιομηχανίας – Ενεργείας ή Ε.Τ.Β.Α. δύνανται να προβαίνη εις την οργάνωσιν και εκμετάλλευσιν βιομηχανικών περιοχών συμπράττουσα μετά Ν.Π.Δ.Δ., Δήμων και Κοινοτήτων ή άλλων νομικών προσώπων ή να παραχωρήση το δικαίωμα τούτο εις έτερα νομικά πρόσωπα διαθέτοντα τας καταλλήλους τεχνικάς και οικονομικάς προϋποθέσεις. Οι όροι της συμπράξεως ή παραχωρήσεως καθορίζονται δια συμβάσεως καταρτιζομένης προς τούτο μεταξύ Ε.Τ.Β.Α. και τρίτων.

4. Επιτρέπεται η εντός των βιομηχανικών περιοχών εγκατάστασις επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών προς τα λοιπάς εν ταις περιοχαίς εγκατεστημένας επιχειρήσεις. Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών προς το εν ταις βιομηχανικάς περιοχαίς απασχολούμενων προσωπικόν, πλην εκπαιδεύσεως αυτού, δεν απολαμβάνουν των ευεργετημάτων των παρεχομένων εις τας λοιπάς επιχειρήσεις δι' ας οργανούνται αι περιοχαί.

5. Δια Β.Δ/των,⁽⁷⁾ εκδιδόμενων, προτάσει των Υπουργών Συντονισμού , Οικονομικών, Βιομηχανίας – Ενεργείας και Δημοσίων Έργων, δύνανται να αναγνωρισθή ως ελευθέρα ζώνη ολόκληρος η βιομηχανική περιοχή ή μέρος αυτής, εφ' όσον η πραγματική κατάστασις εν αυτή επιτρέπει την οργάνωσιν και λειτουργίαν Ελευθέρας Ζώνης. Η λειτουργία των Ελευθέρων τούτων Ζωνών διέπεται υπό των διατάξεων του Ν. 390/1914, ως ούτος τροποποιηθείς, ισχύει, επεκτεινομένων, εν όλω ή εν μέρει, ή και περιοριζομένων τούτων δια των ανωτέρω Διαταγμάτων.

Δια Β.Δ/των, εκδιδόμενων προτάσει των Υπουργών Οικονομικών και Βιομηχανίας - Ενεργείας επιτρέπεται ο καθορισμός Ελευθέρων Τελωνειακών Συγκροτημάτων εντός βιομηχανικών περιοχών και η εντός τούτων εγκατάστασις και λειτουργία βιομηχανικών μονάδων.

⁽⁶⁾ Οι παράγρ. 1 και 2 του άρθρου 1 αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 1 του Ν. 742/1977.

⁽⁷⁾ Όπου αναφέρονται Βασιλικά Διατάγματα, νοούνται Προεδρικά Διατάγματα.

Αι εντός των συγκροτημάτων τούτων βιομηχανίαί τελούσιν υπό τον έλεγχον και εποπτείαν της οικείας Τελωνειακής Αρχής.

Δια των αυτών Β. Δ/των, κανονισθήσονται οι όροι λειτουργίας και εποπτείας των ανωτέρω βιομηχανιών, ως και η έκτασις των παραχωρηθησομένων εις αυτάς πλεονεκτημάτων.

Αι υπό των άνω βιομηχανιών χρησιμοποιούμεναι εντός των κατά τ' ανωτέρω συνιστωμένων Ελευθ. Τελών . Συγκροτημάτων πρώται ύλαι δια την κατασκευήν των υπό των βιομηχανιών τούτων παραγομένων προϊόντων, απαλλάσσονται κατά την εισαγωγήν των εις τα συγκροτήματα ταύτα, των εισαγωγικών δασμών και των τούτοις παρεπομένων φόρων, υπό όρους και προϋποθέσεις καθοριζόμενας υπό των ως άνω Β. Δ/των. Τα εις ελεύθερα τελωνειακά συγκροτήματα παραγόμενα είδη ως και αι ως άνω εισαχθείσαι ατελώς πρώται ύλαι υποβάλλονται εις τους οικείους δασμούς και φόρους, οσάκις τίθενται εις την κατανάλωσιν εντός των τελωνειακών εδαφών της χώρας.

6. Η οργάνωσις και λειτουργία των βιομηχανικών περιοχών τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργού Βιομηχανίας – Ενεργείας.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 254

15 Δεκεμβρίου 1997

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ.2545
Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές
Περιοχές και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε
η Βουλή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 Κατηγορίες ΒΕ.ΠΕ.

1. Για τη βιομηχανική, βιοτεχνική και γενικά επιχειρηματική ανάπτυξη και οικονομική πρόοδο της χώρας, καθώς και για την προστασία του περιβάλλοντος, είναι δυνατόν να καθορίζονται μια ή περισσότερες Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές (ΒΕ.ΠΕ.) σε όλους τους νομούς της χώρας, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου.
2. Οι ΒΕ.ΠΕ. μπορούν να έχουν μία από τις ακόλουθες μορφές:
 - Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ.): ΒΙ.ΠΕ. είναι ο χώρος, ο οποίος καθορίζεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας.
 - Βιομηχανικό Πάρκο (ΒΙ.ΠΑ): ΒΙ.ΠΑ. είναι ο χώρος, ο οποίος καθορίζεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας μέσης και χαμηλής όχλησης.
 - Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.): ΒΙΟ.ΠΑ. είναι ο χώρος, ο οποίος καθορίζεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας χαμηλής όχλησης και επαγγελματικών εργαστηρίων.
 - Τεχνόπολη: Τεχνόπολη είναι ο χώρος, ο οποίος οριοθετείται, πολεοδομείται και οργώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και στον οποίο εγκαθίστανται βιομηχανίες νέας και υψηλής τεχνολογίας ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καθώς και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών. Οι χώροι αυτοί χαρακτηρίζονται από υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος και δύναται να περιλαμβάνουν και οικιστικά συγκροτήματα, στα οποία ενσωματώνονται οι αναγκαίες αστικές λειτουργίες.

3. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορεί να καθορίζονται και νέες μορφές ΒΕ.ΠΕ. για τις οποίες θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του παρόντος νόμου.
4. Ο καθορισμός ΒΕ.ΠΕ. επιτρέπεται στις περιοχές, στις οποίες έχουν προηγηθεί εγκεκριμένα χωροταξικά σχέδια ή ρυθμιστικά ή γενικά πολεοδομικά σχέδια ή οποιαδήποτε άλλα εγκεκριμένα σχέδια χρήσεων γης κατ' εφαρμογή των κατευθύνσεων χωροταξικής πολιτικής ή των ειδικότερων κατευθύνσεων, χρήσεων και λειτουργιών που προβλέπονται από αυτά. Ο καθορισμός όμως ΒΕ.ΠΕ. επιτρέπεται και σε περιοχές για τις οποίες δεν έχουν εγκριθεί τα παραπάνω σχέδια, μετά από συνεκτίμηση στοιχείων χωροταξικού σχεδιασμού της ευρύτερης περιοχής και ιδίως της συμβατότητας της αιτούμενης χρήσης με άλλες ήδη υφιστάμενες ή προγραμματιζόμενες χρήσεις και λειτουργίες, της προστασίας των ανανεώσιμων ή μη φυσικών πόρων, των κατευθύνσεων των περιφερειακών, τοπικών ή ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων και της ανάγκης προστασίας της απασχόλησης, της μορφολογίας, του εδάφους και της δυνατότητας εξυπηρέτησης της προτεινόμενης ΒΕ.ΠΕ. από υφιστάμενα δίκτυα και άλλες εξωτερικές υποδομές, ούτως ώστε να τεκμηριώνεται τόσο η σκοπιμότητα της αιτούμενης ΒΕ.ΠΕ., όσο και η καταλληλότητα του χώρου καθορισμού της ευρύτερης περιοχής.
5. Οι βιομηχανικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες υψηλής, μέσης ή χαμηλής όχλησης, κατά την έννοια του παρόντος, νοούνται οι αναφερόμενες στο άρθρο 1 της 10537/18-02-1993 απόφασης των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Ανάπτυξης (ΦΕΚ 139 Β) σε συνδυασμό με την κοινή υπουργική απόφαση 69269/5387,25-10-1990 (ΦΕΚ 678 Β), όπως αυτές εκάστοτε ισχύουν.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

ΜΕΤΡΟ 1.4. ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΦΘΙΝΟΥΣΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΜΕΤΡΟΥ

Διάρκεια εφαρμογής : από 1994 έως 1999.

Προϋπολογισμός και πηγές χρηματοδότησης του Μέτρου:

MECU

Συνολικός προϋπολογισμός	Ιδιωτική συμμετοχή	Δημόσια δαπάνη	Συμμετοχή ΕΤΠΑ	Εθνική συμμετοχή
105,00	35,00	70,00	56,00	14,00

Φορείς υπεύθυνοι για την ΥΒΕΤ, Τοπική αναπτυξιακοί φορείς υλοποίηση του Μέτρου.

Ωφελοούμενοι από το Μέτρο: Βιομηχανικές επιχειρήσεις των φθινουσών περιοχών, φορείς διαχείρισης βιομηχανικών υποδομών, τοπικά αναπτυξιακά σχήματα και φορείς.

Περιοχές εφαρμογής: Οι νομοί Αχαΐας, Βοιωτίας, Δράμας, Εύβοιας, Ημαθίας, Κιλκίς, Καστοριάς, Κοζάνης, Λάρισας, Μεσσηνίας, Πέλλης, Φλώρινας, Λέσβου, Χίου, Σάμου, η περιφέρεια της Θράκης, η Νήσος Σύρος, η Βόρεια & Κεντρική Χαλκιδική και η γεωγραφική περιοχή Λαυρίου-Κερατέας που καθορίστηκε με την 29773/30.11.95 Κ.Υ.Α. των ΥΠΕΘΟ, ΥΒΕΤ και ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Περιγραφή του Μέτρου:

Το Μέτρο αυτό είναι συμπληρωματικό των Περιφερειακών Προγραμμάτων για την υποστήριξη της αναζωογόνησης και ανάπτυξης των φθινουσών περιοχών της χώρας.

Περιλαμβάνει την ανασυγκρότηση της βιομηχανικής δραστηριότητας στις εν λόγω περιοχές με την ενίσχυση των βιομηχανικών υποδομών, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, την ενίσχυση εγκατάστασης νέων επιχειρήσεων και τη διαμόρφωση υποστηρικτικής αναπτυξιακής υποδομής.

Από τις συνέργειες του Μέτρου αυτού με το αντίστοιχο σε κάθε περιοχή ΠΕΠ και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Συνεχιζόμενη κατάρτιση και προώθηση της απασχόλησης» αναμένεται να αναδειχθούν τα ειδικά πλεονεκτήματα κάθε περιοχής και να προκληθούν αλλαγές στον οικονομικό ιστό.

Στόχοι του Μέτρου

Η αναθέρμανση της οικονομικής ζωής των περιοχών του μέτρου, η αντιστροφή της φθίνουσας οικονομικής πορείας τους και η δημιουργία μηχανισμού στήριξης της αναπτυξιακής διαδικασίας και πρόβλεψης του οικονομικού περιβάλλοντος.

Οι επιμέρους δράσεις για την επίτευξη των στόχων.

Δράση 1.4.1. Συμπλήρωση των βιομηχανικών υποδομών για την προσέλκυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

Φορείς υλοποίησης: ΥΒΕΤ, Τοπικοί Αναπτυξιακοί Φορείς

Ωφελούμενα: Φορείς διαχείρισης βιομηχανικών υποδομών.

Σκοπός της δράσης αυτής είναι η συμπλήρωση έργων βιομηχανικής υποδομής που έχουν εγκριθεί και υλοποιούνται στα πλαίσια των ΠΕΠ είτε του μέτρου 1.2. του ΕΠΒ.

Οι πρωτοβουλίες που θα χρηματοδοτηθούν θα είναι μικρής κλίμακας με πολλαπλασιαστικά ως προς την απόδοση του συνολικού έργου αποτελέσματα, θα προτείνονται από την τοπική κοινωνία, αφού και σύμφωνα με το ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης της περιοχής, έχει αποσαφηνισθεί το είδος και το κλίμα των έργων που θα χρηματοδοτηθούν από τα ΠΕΠ και το μέτρο 1.2. του ΕΠΒ.

Δράση 1.4.2. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων

Φορείς υλοποίησης : ΥΒΕΤ, Τοπικοί Αναπτυξιακοί Φορείς, Ο.Π.Ε., ΕΟΜΜΕΧ.

Ωφελούμενα: Βιομηχανικές επιχειρήσεις, ΜΜΕ, κλαδικά ινστιτούτα και συλλογικοί επαγγελματικοί φορείς.

Η παρούσα δράση αφορά την ενίσχυση υφισταμένων μεταποιητικών επιχειρήσεων και ΜΜΕ, ώστε να επιτύχουν υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας. Η δράση αυτή είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την αναστροφή της φθίνουσας πορείας των περιοχών και περιλαμβάνει:

Α) Ενίσχυση μεταποιητικών επιχειρήσεων για τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη και την τεχνολογική αναβάθμιση βιομηχανικών μονάδων και επιχειρήσεων παροχής ειδικών υπηρεσιών. Η ενέργεια αυτή θα λειτουργήσει με βάση τη φιλοσοφία των άρθρων 23α και 23β του Ν.1892/90 με αυξημένους προϋπολογισμούς επιχορήγησης ειδικά για τις περιοχές εφαρμογής, ή και για επενδύσεις χαμηλότερου ελάχιστου ύψους από το θεσμοθετημένο.

Β) Ενίσχυση του μέτρου 4.2. του Ε.Π.Β. και ειδικότερα των δράσεων που ο ΕΟΜΜΕΧ έχει αναλάβει σαν φορέας υπεύθυνος για την υλοποίηση. Το μέτρο αυτό θα λειτουργήσει με αυξημένους προϋπολογισμούς ενίσχυσης για τις περιοχές εφαρμογής του μέτρου 1.4.

Γ) Εκπόνηση ειδικού προγράμματος εξαγωγικής διείσδυσης προσαρμοσμένο στις ειδικές περιοχές εφαρμογής του μέτρου 1.4. από τον ΟΠΕ κατ' αντιστοιχία του μέτρου 1.5. του Ε.Π.Β.

Δράση 1.4.3. Κίνητρα εγκατάστασης νέων επιχειρήσεων για την διεύρυνση και τον εμπλουτισμό του παραγωγικού συστήματος.

Η δράση αυτή καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό από τον Ν.1892/90, όπως αυτός ισχύει και ειδικότερα από τις ρυθμίσεις της Κ.Υ.Α. 29773/30.11.1995 των ΥΠΕΘΟ, ΥΒΕΤ και Υπ. Εργασίας. Δεδομένου ότι η χρηματοδότηση αυτής της δράσης γίνεται

από πόρους του ΥΠΕΘΟ δεν απαιτείται καμία επιπλέον ενέργεια από πλευράς του Ε.Π.Β.

Δράση 1.4.4. Υποστήριξη της ολοκληρωμένης παρέμβασης.

Φορείς υλοποίησης: ΥΒΕΤ, Τοπικοί Αναπτυξιακή Φορείς

Ωφελούμενοι: Βιομηχανικές επιχειρήσεις Αυτοδιοίκηση α΄ και β΄ βαθμού, συλλογικοί επαγγελματικοί φορείς.

Σκοπός της δράσης αυτής είναι να χρηματοδοτήσει τοπικές ενέργειες-μόνιμου χαρακτήρα που κρίνονται υποστηρικτές της παραπάνω παρέμβασης. Ενδεικτικά ενισχύονται οι παρακάτω ενέργειες.

- Προβολή, παρακολούθηση της υλοποίησης του Ολοκληρωμένου Προγράμματος (ΟΠΠ) και ενέργειες διορθωτικού χαρακτήρα.
- Στατιστική παρακολούθηση της οικονομικής πορείας του Νομού του ΟΠΠ και των λοιπών προγραμμάτων.
- Προβολή των πλεονεκτημάτων της περιοχής (επενδυτικές ευκαιρίες, προσανατολισμοί, διαφημιστικές καμπάνιες κ.α.).
- Παροχή εξειδικευμένων συμβουλών για επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, υποστήριξη προώθησής τους κ.α.
- Εισηγήσεις για την αναγκαιότητα εκπόνησης μακροχρόνιων προγραμμάτων ανάπτυξης, αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων χρηματοδότησης του τοπικού προγράμματος ανάπτυξης (π.χ. μελέτη για την έκδοση ομολόγων τοπικής αυτοδιοίκησης).

Συμπερασματικά οι ενέργειες της δράσης είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως συμπληρωματικές ανάλογων ενεργειών (στα πλαίσια άλλων προγραμμάτων ή κοινοτικών πρωτοβουλιών) για τη δημιουργία οικονομικών παρατηρητηρίων και γραφείων βιομηχανικής αλλαγής.

Αυτή η δράση χρηματοδοτεί σχήματα που προκύπτουν από τη συνεργασία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, Επιμελητηρίων, παραγωγικών και άλλων φορέων τοπικής ανάπτυξης.

Δείκτες

(α) Δείκτες φυσικής προόδου

Δράση 1.4.1. Συμπλήρωση των βιομηχανικών υποδομών για την προσέλκυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Οι δείκτες φυσικής προόδου του μέτρου 2.1.

Δράση 1.4.2. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων

Οι δείκτες φυσικής προόδου των μέτρων 3.1 & 3.2, 4.2 και του 1.5 προσαρμοσμένοι στην περιοχή εφαρμογής και στους στόχους του μέτρου 1.4

Δράση 1.4.4. Υποστήριξη της ολοκληρωμένης παρέμβασης

- Εκπόνηση και αξιολόγηση ορισμένου αριθμού Μελετών στρατηγικού προσανατολισμού.
- Τα στάδια υλοποίησης των επιμέρους ενεργειών που θα προγραμματισθούν.
- Αριθμός σχημάτων που θα δραστηριοποιηθούν.

(β) Δείκτες αξιολόγησης

- Καθαρή αύξηση αριθμού επιχειρήσεων που εγκαθίστανται στους οργανωμένους χώρους και χρησιμοποιούν τα πεδία των επιλεγμένων βιομηχανικών υποδομών.
- Βελτίωση συνθηκών λειτουργίας επιχειρήσεων και ανταγωνιστικότητας (σύγκριση των οικονομικών αποτελεσμάτων πριν και μετά την ενίσχυση).
- Αριθμός νέων επιχειρήσεων που εγκαθίστανται στη συγκεκριμένη περιοχή.
- Προσέλκυση του τοπικά παραγόμενου βιομηχανικού προϊόντος (σύγκριση πριν και μετά την πραγματοποίηση των επενδύσεων) στις φθίνουσες περιοχές.
- Αύξηση των εξαγωγών από τις βιομηχανίες των περιοχών του μέτρου.
- Αριθμός νέων θέσεων εργασίας στις φθίνουσες περιοχές.
- Αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση υλοποίησης του προγράμματος.

Συνέργεια του Μέτρου με τα άλλα Μέτρα

Υπάρχει άμεση συνέργεια με τα Μέτρα 1.2, 3.1 & 3.2, 4.2, 1.5 και 4.2. Είναι προφανής η συμπληρωματικότητα των συγκεκριμένων μέτρων και η έμφαση που δίνεται στη γεωγραφική περιοχή εφαρμογής του Μέτρου 1.4.

Κριτήρια ένταξης έργων στο Μέτρο

Όλες οι παραπάνω ενέργειες για την ανασυγκρότηση των φθινουσών περιοχών θα πρέπει να εντάσσονται σε συνολικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Τα ΟΠΠ των περιοχών εγκρίνονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος. Σημαντικό εργαλείο αξιολόγησης αποτελούν και τα συμπεράσματα της σχετικής μελέτης που ανέθεσε το ΥΒΕΤ.

Προϋπόθεση για την έγκριση των ΟΠΠ και των ενεργειών που προτείνονται θα είναι η από κοινού εξέταση τους και η διαπίστωση της συνοχής τους με τις ενέργειες που προβλέπουν για την ίδια περιοχή το/α αντίστοιχο/α Περιφερειακό Πρόγραμμα και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Συνεχιζόμενη κατάρτιση και προώθηση της απασχόλησης».

Η έγκριση των επιμέρους ενεργειών των δράσεων γίνεται ενιαία για όλες τις περιοχές εφαρμογής του Μέτρου μιας και αποτελούν παρεμβάσεις εθνικής εμβέλειας (οι λοιπές παρεμβάσεις θα γίνουν στο πλαίσιο των ΠΕΠ). Ειδικότερα όμως κριτήρια ένταξης τους, πέραν αυτών που αναφέρονται στα συναφή με το μέτρο 1.4 λοιπά μέτρα του Ε.Π.Β., αποτελούν:

- Η συμβολή της ενέργειας στην άρση των αιτιών που δημιούργησαν την προβληματικότητα στη συγκεκριμένη περιοχή.
- Η συμβολή της ενέργειας στην αποκατάσταση του οικονομικού δυναμισμού της περιοχής.
- Τα συγκριτικά για την χώρα πλεονεκτήματα που επιφέρει η υλοποίησή της στην εν λόγω περιοχή.

ΑΡΧΙΚΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΛΤΙΟΥ ΕΡΓΟΥ/ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (Ε/Ε)			ΤΜΗΜΑ Δ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	25 Σεπτεμβρίου 1995	ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ:	

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ (ποσά σε εκατ. δραχμές)

Σ	ΣΥΝΟΛ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ										ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜΕ- ΤΟΧΕΣ	
		ΣΥΝΟΛΟ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ				ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ					
				ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΡΑΤΙ- ΚΕΣ	ΛΟΙ- ΠΕΣ				
ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟ	%	ΠΟΣΟ	%	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟ	%	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟ	%	
5													
6	1020			540,6				408					71,4
7	780			413,4				312					54,6
8													
9													
∑	1800			954				720					126

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ

(ποσά σε εκατ. δραχμές)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1995	1996	1997	1998	1999	ΣΥΝΟΛΟ	%
1. Προσωπικό							
2. Εξοπλισμός							
3. Υποδομές		1000	770			1770	98,33
4. Αναλώσιμα υλικά							
5. Σύμβουλοι		10				10	0,55
6. Άλλες δαπάνες							
7. Γενικά έξοδα		10	10			20	1,12
ΣΥΝΟΛΟ		1020	780			1800	100

ΑΡΧΙΚΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΛΤΙΟΥ ΕΡΓΟΥ/ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (Ε/Ε)		ΤΜΗΜΑ Δ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	25 Σεπτεμβρίου 1995	ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ:	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΡΓΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Εκατ.δραχμές	%
1) Ανατολική Μακεδονία – Θράκη		
2) Κεντρική Μακεδονία		
3) Δυτική Μακεδονία		
4) Ήπειρος		
5) Θεσσαλία		
6) Ιόνια Νησιά		
7) Δυτική Ελλάδα		
8) Στερεά Ελλάδα		
9) Αττική		
10) Πελοπόννησος	1800	
11) Βόρειο Αιγαίο		
12) Νότιο Αιγαίο		
13) Κρήτη		
ΣΥΝΟΛΟ	1800	

ΤΟ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΒΙ.ΠΕ. ΣΠΕΡΧΟΓΕΙΑΣ

ΤΟ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΒΙ.ΠΕ. ΜΕΛΙΓΑΛΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΗΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΒΙ.ΠΕ.

ΤΡΙΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (ΣΠΕΡΧΟΓΕΙΑ)

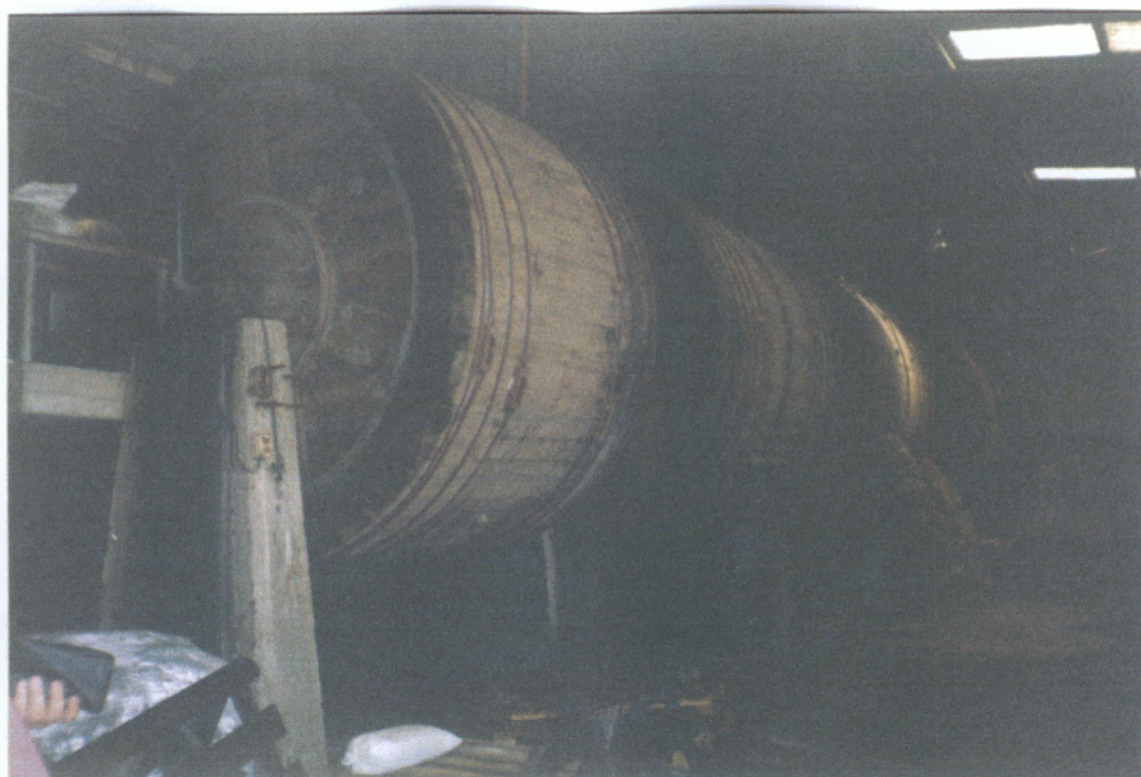
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
“ΑΡΚΑΔΙΚΗΣ ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΙΑΣ” ΣΤΗΝ ΒΙ.ΠΕ. ΤΡΙΠΟΛΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΕΔΑΦΟΥΣ» ΣΤΗΝ ΒΙ ΠΕ ΤΡΙΠΟΛΗΣ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ «ΒΙΟΔΕΡΜ ΑΒΕΕ» ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ
ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΒΙ ΠΕ ΤΡΙΠΟΛΗΣ.

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ «ΜΕΔΟΛΙΟ»
ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε.**

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «Β. ΣΤΕΦΑΝΟΥΡΗΣ Α.Ε.»
ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΒΙ ΠΕ ΣΠΕΡΧΟΓΕΙΑΣ**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΒΙ ΠΕ ΣΠΕΡΧΟΓΕΙΑΣ.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΒΙ.Π.Ε. ΣΠΕΡΧΟΓΕΙΑΣ «ΟΙ ΤΣΙΓΓΑΝΟΙ»

